

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

КАСЬЯНОВСЬКИЙ ЄВГЕН ВЛАДИСЛАВОВИЧ

УДК 330.32: 336.76

**УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ОСНОВІ ІНДИКАТИВНОГО
ОЦІНЮВАННЯ**

08.00.03 - економіка та управління національним господарством

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Є.В. Касьяновський

Науковий керівник Верхоглядова Наталя Ігорівна, доктор економічних наук,
професор

Запоріжжя - 2018

АНОТАЦІЯ

Касьяновський Є. В. Управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2018.

Дисертацію присвячено вирішенню важливої науково-прикладної проблеми, пов'язаної розробкою практичні рекомендації щодо управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки на основі індикативного оцінювання

Досліджено теорії інвестицій та теорії управління, в рамках яких дана сутнісна характеристика інвестицій та їх видових проявів, а також розглянуто особливості управління ними як об'єктом. Логічне поєднання цих двох елементів дозволило повною мірою розкрити теорію управління інвестиціями.

Вивчено погляди науковців на класифікацію інвестицій, що дозволило систематизувати існуючі класифікаційні ознаки інвестицій та виокремити найбільш цікаві для розгляду з макроекономічної точки зору. На цій основі шляхом їх об'єднання було введено нову класифікаційну ознаку «за сферою призначення інвестицій», що дозволяє визначити результати секторального розподілу інвестицій в межах національної економіки, а також встановити їх взаємозв'язок з результатами функціонування певних секторів національної економіки.

Розглянуто підходи до виокремлення секторів національної економіки та доведено, що реальний сектор є найбільш пріоритетним для інвестування сектором. Дослідження підходів до управління інвестиціями дозволило обґрунтувати застосування програмно-цільового підходу, згідно якого управлінські ініціативи мають розроблятися на основі результатів індикативного оцінювання, що дозволяє обрати найбільш прийнятні шляхи

досягнення цілей управління інвестиціями з метою забезпечення результативності його здійснення.

Розроблено підхід до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки, що орієнтується на підвищення результативності управління інвестиціями в реальний сектор та передбачає здійснення ряду циклічно повторюваних етапів.

Доведено, що одним з найважливіших етапів управління інвестиціями в реальний сектор є індикативне оцінювання, яке дає змогу отримати об'єктивну інформацію про результати функціонування реального сектору та інвестування у реальний сектор національної економіки, виявити тенденції, що намітилися в інвестуванні та реальний сектор тощо.

На основі результатів індикативного оцінювання здійснюється формування бази для розробки управлінських ініціатив проактивного характеру, що враховує причино-наслідкові зв'язки та передбачає прогнозування майбутнього та розробку дій, спрямованих на попередження виникнення певних проблем.

Встановлено що при формуванні управлінських ініціатив має здійснюватись розробка напрямів, спрямованих на подолання виявлених проблем в сфері інвестування та функціонування реального сектору та визначатися можливі результати їхньої реалізації, враховуючи які має розраховуватися індикатор результативності управління інвестиціями в реальний сектор.

Досліджено методичний інструментарію індикативного оцінювання як підґрунтя для вироблення управлінських ініціатив проактивного характеру в сфері управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. З метою формування системи показників запропоновано використовувати комбінований підхід, що передбачає поєднання елементів декомпозиційного та компетентнісного підходів.

Побудовано систему показників за індикаторами результатів функціонування реального сектору національної економіки (згрупованих на

економічні, соціальні та екологічні), по кожному з яких за статичним індикатором визначається індекс, що відповідає індикатору динамічного характеру по реальному сектору в цілому та по окремим видам економічної діяльності

Результати експертного оцінювання дозволили визначити доцільність застосування сформованого на основі вивчення статистичних матеріалів переліку показників, які найбільш точно відповідають індикаторам обсягу та віддачі інвестицій в реальний сектор, а також індикаторам їхньої зміни.

Проведено аналіз результатів функціонування реального сектору національної економіки України та розраховано значення індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів. Встановлено, що більш високим є значення індикатору екологічних результатів функціонування реального сектору.

Значення індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів було покладено в основу розрахунку узагальнюючого індикатору результатів функціонування реального сектору, значення якого за досліджуваний період покращилось, але незначною мірою.

Згідно методичного інструментарію оцінка результатів функціонування реального сектору передбачала окрім статичних визначення також динамічних індикаторів (індикаторів зміни). На основі значень індикаторів зміни економічних, соціальних та екологічних результатів було розраховано узагальнюючий індикатор зміни результатів функціонування реального сектору, який за досліджуваний період знизився.

На основі значень узагальнюючих індикаторів результатів функціонування реального сектору та їхньої зміни було визначено інтегральний індикатор та оцінено його динаміка.

Для розробки дієвих напрямів в сфері управління інвестиціями в реальний сектор, що спрямовані на покращення результатів його функціонування, необхідною умовою є виявлення взаємозв'язку статичних та динамічних індикаторів результатів функціонування реального сектору з

індикаторами, що характеризують залучення та використання інвестицій в реальний сектор національної економіки. З цією метою проведено індикативне оцінювання інвестицій в реальний сектор національної економіки, за результатами якого визначено значення статичного та динамічного індикаторів інвестицій в реальний сектор за видами економічної діяльності. На основі значень статичного та динамічного індикаторів інвестицій було визначено інтегральний індикатор інвестицій в реальний сектор національної економіки.

Встановлено, що значення інтегрального індикатору інвестицій в реальний сектор за досліджуваний період зросло завдяки зростанню значень статичного індикатору інвестицій в реальний сектор. При цьому, впродовж досліджуваного періоду інтегральний індикатор інвестицій по видах економічної діяльності знаходився на незадовільному, інколи на помірному рівні.

Розроблено послідовність прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки, яка включає ряд кроків, що передбачають побудову ліній тренду обсягів інвестицій за видами економічної діяльності, проведення багатоступеневого моделювання причинно-наслідкових зв'язків між індикаторами інвестицій в реальний сектор, індикаторами результатів його функціонування та індикатором результативності управління інвестиціями. Використання побудованих ліній тренду та врахування виявленого взаємозв'язку між статичними та динамічними індикаторами інвестицій дозволило розрахувати прогнозні значення індикаторів інвестицій в реальний сектор.

З метою розробки управлінських ініціатив запропоновано скористатися методами економіко-математичного моделювання, застосування яких дозволило виявити залежність між індикаторами інвестицій та зведеними індикаторами економічних, соціальних та екологічних результатів функціонування реального сектору. Із застосуванням зазначених методів було побудовано моделі залежності між індикаторами інвестицій, індикаторами

результатів функціонування реального сектору та індикатором результативності

Встановлено, що запорукою розробки дієвих управлінських ініціатив проактивного характеру є ідентифікація проблем в реальному секторі з врахуванням прогнозованих змін індикаторів результатів його функціонування. На основі діагностування ситуації, в якій опиниться реальний сектор, пропонується ідентифікувати проблеми, притаманні окремим видам економічної діяльності реального сектору, пов'язані з інвестуванням. З цією метою запропоновано побудувати тривимірні матриці діагностування ситуації функціонування реального сектору, які відображають зміну статичного індикатору інвестицій, зміну динамічного індикатору інвестицій та зміну відповідного зведеного індикатору результатів функціонування за видами економічної діяльності реального сектору. На основі матричного аналізу всі види економічної діяльності реального сектору були розподілені на групи та визначено основні напрями управління інвестиціями в реальний сектор.

Обґрунтовано, що для досягнення якнайкращих результатів управління виникає потреба у обґрунтуванні архітектоніки управління інвестиціями, яка складається з декількох контурів, кожен з яких відповідає за виконання певних управлінських дій.

На основі побудови цільової функції та оптимізаційної моделі визначено зміни значень індикаторів результатів функціонування реального сектору після формування системи управління за обґрунтованої архітектонікою та реалізації розроблених напрямів.

Ключові слова: національна економіка, реальний сектор, інвестиції, індикатор, індикативне оцінювання, управління, результати функціонування, результативність.

SUMMARY

Kasyanovsky Ye. V. Investment management in the real sector of the national economy. - The manuscript.

Thesis for Degree of Candidate of Economic Sciences, specialty 08.00.03 «Economics and Management National Economy».- Classic Private University, Zaporizhzhia, 2018.

The dissertation is devoted to solving an important scientific and applied problem connected with the development of practical recommendations on investment management in the real sector of the national economy on the basis of indicative evaluation.

The theory of investments and the theory of management, within which the essential characteristic of investments and their specific manifestations is given, as well as features of management as an object are considered. The logical combination of these two elements allowed us to fully disclose the theory of investment management.

The views of scientists on the classification of investments were studied, which allowed to systematize the existing classification features of investments and to select the most interesting for consideration from the macroeconomic point of view. On this basis, by their merger, a new classification "on the investment destination" was introduced, which allows determining the results of the sectoral distribution of investments within the national economy, as well as establishing their interrelation with the results of the functioning of certain sectors of the national economy.

Approaches to the separation of sectors of the national economy are considered and it is proved that the real sector is the priority for investing in the sector. Investigating approaches to investment management has allowed justifying the application of the program-targeted approach, according to which management initiatives should be developed on the basis of the results of indicative evaluation,

which allows choosing the most appropriate ways to achieve investment management objectives in order to ensure the effectiveness of its implementation.

An approach to investment management in the real sector of the national economy is developed, which is aimed at increasing the efficiency of investment management in the real sector and involves the implementation of a series of cyclically repeating stages.

It is proved that one of the most important stages of investment management in the real sector is the indicative evaluation, which enables to obtain objective information on the results of functioning of the real sector and investment in the real sector of the national economy, to identify the trends that have emerged in the investment and the real sector. Based on the results of the indicative evaluation, a base is created for the development of proactive management initiatives that take into account cause-and-effect relationships and foresaw prediction of the future and the development of actions aimed at preventing the emergence of certain problems.

It was established that during the formation of administrative initiatives, the development of directions aimed at overcoming the identified problems in the sphere of investment and functioning of the real sector should be developed and the possible results of their realization should be determined, taking into account that the indicator of the effectiveness of investment management in the real sector should be calculated.

The methodical toolkit of indicative evaluation as a basis for the development of proactive managerial initiatives in the field of investment management in the real sector of the national economy is explored. In order to form a system of indicators, it is proposed to use a combined approach involving a combination of elements of decomposition and competency approaches.

The system of indicators based on the indicators of the functioning of the real sector of the national economy (grouped on economic, social and environmental), based on the static indicator, is determined by the index corresponding to the dynamic indicator of the real sector as a whole and on particular types of economic activity.

The results of the expert evaluation allowed determining the feasibility of using the statistics formed on the basis of the study of the list of indicators that most closely correspond to indicators of volume and return on investment in the real sector, as well as indicators of their change.

The analysis of the results of the functioning of the real sector of the national economy of Ukraine was carried out and the importance of indicators of economic, social and environmental results was calculated. It has been established that the value of the indicator of the ecological results of the functioning of the real sector is higher. The values of the indicators of economic, social and environmental results were used as the basis for calculating a general indicator of the results of the functioning of the real sector, whose value improved for the period under investigation, but to a small extent.

According to the methodological tools, the evaluation of the results of the functioning of the real sector provided, in addition to the static determination of the dynamic indicators (change indicators). On the basis of the indicators of changes in economic, social and environmental results, a general indicator of changes in the results of the functioning of the real sector was calculated, which decreased for the period under study.

On the basis of the values of the general indicators of the results of the functioning of the real sector and their change, an integrated indicator of the results of functioning of the real sector of the national economy, whose significance has decreased, was determined.

To develop effective management initiatives in the field of investment management in the real sector, aimed at improving the results of its operation, the necessary condition is to identify the relationship of static and dynamic indicators of the performance of the real sector with indicators that characterize the attraction and use of investment in the real sector of the national economy.

To this end, an indicative evaluation of investments into the real sector of the national economy was conducted, the results of which determined the importance of static and dynamic indicators of investment in the real sector by types of economic

activity. On the basis of the values of the static and dynamic investment indicators an integral indicator of investment into the real sector of the national economy was determined.

It was established that the value of the integral indicator of investment in the real sector over the period under investigation increased due to the growth of the values of the static indicator of investment in the real sector. At the same time, during the investigated period, the integral indicator of investment by types of economic activity was unsatisfactory, sometimes at a moderate level.

A sequence of prediction of the effectiveness of investment management in the real sector of the national economy is developed, which includes a series of steps involving the construction of lines of trend investment volume by type of economic activity, multi-stage modeling of causal relationships between indicators of investment in the real sector, indicators of the results of its operation and an indicator of the effectiveness of investment management.

Using the constructed trend lines and taking into account the revealed relationship between static and dynamic investment indicators allowed to calculate the forecast values of investment indicators in the real sector.

In order to develop management initiatives, it is suggested to use methods of economic and mathematical modeling, the application of which has allowed to reveal the relationship between investment indicators and aggregate indicators of economic, social and environmental performance of the real sector. Using these methods, models of dependence between investment indicators, indicators of the results of functioning of the real sector and performance indicator were constructed.

It was established that the key to developing effective proactive managerial initiatives is to identify problems in the real sector, taking into account predicted changes in the indicators of the results of its functioning. Based on the diagnosis of the situation in which the real sector will appear, it is proposed to identify the problems inherent in certain types of economic activity of the real sector related to investing. To this end, it is suggested to construct three-dimensional matrices for diagnosing the situation of functioning of the real sector, which reflect the change

of the static investment indicator, the change of the dynamic indicator of investments and the change of the corresponding aggregate indicator of the results of functioning by types of economic activity of the real sector. On the basis of the matrix analysis, all types of real sector economic activity were grouped and identified the main areas of investment management in the real sector.

It is substantiated that in order to achieve the best management results, there is a need to justify the investment management architecture, which consists of contours, each of which is responsible for certain management actions.

Based on the construction of the target function and the optimization model, changes in the values of the indicators of the results of functioning of the real sector, which will take place after the formation of the control system based on the justified architectonics and implementation of the proposed directions, are determined.

Keywords: national economy, real sector, investment, management, results functioning, indicator, indicative evaluation, performance.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних

1. Касьяновський Є. В., Верхоглядова Н. І. Сутність та характерні ознаки інвестицій як об'єкта управління. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка.* 2017. Т. 22. Вип. 11 (64). С. 54–57. (0,51/0,35 д. а.). *Особистий внесок: розширено класифікацію інвестицій шляхом доповнення новою ознакою.*

2. Касьяновський Є. В., Верхоглядова Н. І. Методичний підхід до управління інвестиціями в реальний сектор на основі індикативного оцінювання. *Економічний дискурс.* 2018. Вип. 1. С. 42–50. (0,68/0,44 д. а.). *Особистий внесок: обґрунтовано використання індикативного оцінювання в поєднанні з методами трендового аналізу, економіко-математичного прогнозування та матричного методу у сфері управління інвестиціями в*

реальний сектор.

3. Касьяновський Є. В. Підходи до управління інвестиціями в реальний сектор економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 1 (63). С. 36–39. (0,47 д. а.)

4. Касьяновський Є. В. Формування методичного інструментарію індикативного оцінювання як основи для управління інвестиціями в реальний сектор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 18. Ч. 2. С. 33–37. (0,48 д. а.)

5. Касьяновський Є. В. Підхід до діагностування ситуацій та архітектоніка системи управління інвестиціями в реальний сектор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 19. Ч. 2. С. 19–23. (0,48 д. а.)

6. Касьяновський Є. В. Визначення взаємозв'язку між інвестиціями в реальний сектор та результатами його функціонування. *Бізнес-Навігатор*. 2018. Вип. 2-1 (45). С. 50–54. (0,47 д. а.)

7. Касьяновський Є. В. Підхід до прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 30. С. 9–13. (0,61 д. а.)

Матеріали конференцій

8. Касьяновський Є. В. Сутність поняття соціально-економічний розвиток національної економіки. *Соціальні та економічні проблеми підприємницької діяльності* : зб. наук. пр. II Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Жовті Води, 3–4 квітня 2015 р.). Жовті Води : Дріант, 2015. С. 79–81. (0,06 д. а.)

9. Касьяновський Є. В. Управління інвестиціями на макrorівні: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми економіки та менеджменту* : зб. матеріалів III Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 16–17 лютого

2018 р.). Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2018. С. 12–14. (0,11 д. а.)

10. Касьяновський Є. В. Сутність та значення індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор економіки. *Залучення соціально відповідальних інвестицій: проблеми і перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23 березня 2018 р.). Київ : Нац. ун-т харчових технологій, 2018. С. 31–35. (0,12 д. а.)

11. Касьяновський Є. В. Індикатори оцінювання як основа для управління інвестиціями в реальний сектор економіки. *Розвиток національної економіки в умовах змін ринкового середовища: проблеми та перспективи* : зб. тез наук. робіт учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 7 квітня 2018 р.). Одеса : ЦЕДР, 2018. С. 6–9. (0,14 д. а.)

12. Касьяновський Є. В. Прогнозування обсягів інвестицій та результатів функціонування реального сектору. *Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 19–20 квітня 2018 р.). Івано-Франківськ, 2018. С. 124–127. (0,15 д. а.)

13. Касьяновський Є. В. Прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. *Economy and Society: a Modern Vectors of Development* : II International scientific conference (April 27, 2018). Leipzig, Germany : Baltija Publishing, 2018. P. I, P. 131–133. (0,14 д. а.)

14. Касьяновський Є. В. Архитектоніка системи управління інвестиціями в реальний сектор. *Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Миколаїв, 1–2 червня 2018 р.). Миколаїв, 2018. С. 124–127. (0,12 д. а.)

ЗМІСТ

ВСТУП	16
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ	23
1.1. Сутнісна характеристика інвестицій	23
1.2. Дослідження понятійно-категоріального апарату управління інвестиціями в реальний сектор економіки	39
1.3. Методичний підхід до управління інвестиціями в реальний сектор на основі індикативного оцінювання	54
Висновки до розділу 1	70
Список використаних джерел до розділу 1	71
РОЗДІЛ 2. ІНДИКАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР	87
2.1. Формування методичної бази індикативного оцінювання як основи для управління інвестиціями в реальному секторі	87
2.2. Визначення статичних індикаторів результатів функціонування реального сектору національної економіки	102
2.3. Визначення динамічних індикаторів результатів функціонування реального сектору	129
Висновки до розділу 2	152
Список використаних джерел до розділу 2	154
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	158
3.1. Визначення взаємозв'язку між інвестиціями в реальний сектор та результатами його функціонування	158
3.2. Прогнозування обсягів інвестицій та результатів функціонування реального сектору	181
3.3. Вибір напрямів управління та визначення результативності управління інвестиціями в реальному секторі	198

Висновки до розділу 3	216
Список використаних джерел до розділу 3	218
ВИСНОВКИ	223
ДОДАТКИ	226

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток національної економіки та її структурна перебудова залежать від активізації інвестування. Реальний внесок інвестицій у покращення результатів функціонування національної економіки в конкретних умовах простору та часу прямо впливає на обсяги ВВП національної економіки.

Недостатність інвестицій у реальний сектор, що спричиняє зниження обсягів випуску продукції, погіршення добробуту населення та зростання негативного впливу підприємств реального сектору на навколишнє середовище, загалом може призводити до погіршення результатів функціонування реального сектору національної економіки, а саме економічних, соціальних та екологічних. Така ситуація зумовлює необхідність посилення уваги до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки та пошуку шляхів його вдосконалення.

Щодо цієї проблеми сформовано ґрунтовну дослідницьку базу. Так, питання інвестицій усебічно досліджували класики економічної теорії, а саме Дж. М. Кейнс, К. Маркс, А. Маршалл, А. Сміт, а також українські вчені: М. Антипенко, І. Барановський, В. Бочаров, О. Ватаманюк, Н. Верхоглядова, В. Геєць, В. Гриньова, В. Дятлова, В. Захарченко, С. Злупко, Б. Кваснюк, М. Крупка, О. Маслак, А. Пересада, О. Покатаєва, В. Семиноженко, Д. Стеченко, Д. Черваньов, І. Шкрабак, М. Якубовський та ін.

Аналізу реального сектору присвячені праці таких науковців, як: О. Абрамов, О. Гальцова, В. Гарбариніна, А. Грязнова, О. Дідченко, Е. Прушківська, С. Сімак, Д. Соловійов, А. Старостіна, А. Шабалін, К. Шапошников, С. Яцишин та ін.

Однак, незважаючи на напрацювання науковців, постає потреба в удосконаленні існуючих підходів до управління інвестиціями в реальний сектор. Зокрема, не цілком виконаними є завдання, пов'язані з розробленням

індикаторів оцінювання інвестицій у реальний сектор національної економіки, аналізом результатів функціонування реального сектору національної економіки та визначенням їх взаємозв'язку з інвестиціями. Актуальність та недостатньо повне вирішення цих питань визначили напрям дослідження, вибір теми дисертації, її мету та завдання, а також логіку викладення матеріалу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи Класичного приватного університету «Розвиток національної економіки в контексті сучасної економічної теорії» (номер державної реєстрації 0116U000798), де автором удосконалено методичний інструментарій індикативного оцінювання інвестицій та результатів функціонування реального сектору національної економіки.

Мета і завдання дослідження. *Мета дослідження* – поглибити теоретико-методичні положення та розробити практичні рекомендації щодо управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки на основі індикативного оцінювання.

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- уточнити сутність поняття «інвестиції», розкрити зміст процесу управління ними;
- удосконалити класифікацію видових проявів інвестицій;
- розробити підхід до управління інвестиціями в реальний сектор економіки на основі індикативного оцінювання;
- сформулювати методичний інструментарій індикативного оцінювання інвестицій і результатів функціонування реального сектору;
- запропонувати індикатори інвестицій та результатів функціонування реального сектору й сформулювати системи відповідних показників оцінювання на основі комбінованого підходу;
- удосконалити підхід до визначення результативності управління інвестиціями в реальний сектор;

– розвинути підхід до діагностування ситуацій у реальному секторі, які потребують розробки та реалізації певних напрямів управління;

– розробити напрями управління й обґрунтувати архітектуру системи управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки.

Об'єкт дослідження – процес управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки.

Предмет дослідження – теоретико-методичні положення та практичні рекомендації щодо управління інвестиціями в реальний сектор економіки на основі індикативного оцінювання.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: *порівняльного аналізу та узагальнення* – для визначення сутності понять «інвестиції», «управління», «реальний сектор», «результативність управління» (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3); *евристичний* – для формування індикаторів інвестицій у реальний сектор і результатів його функціонування (підрозділ 2.1); *декомпозиції та експертного аналізу* – для побудови системи показників оцінювання інвестицій у реальний сектор і результатів його функціонування (підрозділ 2.1); *статистичний та індексний* – для розрахунку показників за статичним і динамічним індикаторами результатів функціонування реального сектору (підрозділи 2.2, 2.3), а також показників за індикаторами інвестицій (підрозділ 3.1); *нормування та агрегування* – для обчислення значень індикаторів результатів функціонування реального сектору (підрозділи 2.2, 2.3), а також значень індикаторів інвестицій у реальний сектор (підрозділ 3.1); *трендового аналізу та економіко-математичного моделювання* – для вивчення взаємозв'язків між індикаторами, визначення результативності управління інвестиціями в реальний сектор (підрозділ 3.2); *матричний* – для діагностування ситуацій у реальному секторі та вибору напрямів управління інвестиціями (підрозділ 3.3).

Інформаційну основу дослідження становлять законодавчі й нормативно-правові акти Верховної Ради України та Кабінету Міністрів

України, укази Президента України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, звітні дані Національного банку України й інших організацій, дані статистичних щорічників, інформаційно-аналітичних бюлетенів та оглядів, довідкової літератури, періодичних і монографічних видань, а також матеріали науково-практичних конференцій з теми дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні теоретико-методичних положень та наданні практичних рекомендацій щодо управління інвестиціями в реальний сектор економіки на основі індикативного оцінювання. Отримано такі наукові результати:

уперше:

– розроблено підхід до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки, в основі якого – індикативне оцінювання, що дає змогу встановити причинно-наслідкові зв'язки індикаторів інвестицій у реальний сектор з індикаторами результатів функціонування реального сектору та розробити на цій основі напрями підвищення результативності управління інвестиціями;

удосконалено:

– класифікацію видових проявів інвестицій, яка, на відміну від існуючих, доповнена ознакою «сфера призначення інвестицій», що дає змогу виокремлювати інвестиції в реальний сектор, інвестиції в бюджетний сектор, інвестиції в забезпечення фінансового обігу та інвестиції в зовнішньоекономічну діяльність, а також встановити взаємозв'язок обсягів спрямованих інвестицій і результатів функціонування секторів національної економіки;

– трактування сутності поняття «інвестиції», яке, на відміну від інших, базується на їх розгляді як об'єкта спрямування та передбачає їх розуміння як відносин щодо вкладення коштів інвестиційного характеру у види економічної діяльності з метою покращення результатів функціонування національної економіки;

– методичний інструментарій індикативного оцінювання інвестицій у реальний сектор економіки та результатів його функціонування, що, на відміну від існуючих, включає інструменти оцінювання інвестицій у реальний сектор та результатів його функціонування, що дає змогу сформувати базу для розробки напрямів, реалізація яких забезпечить підвищення результативності управління інвестиціями в реальний сектор;

– перелік індикаторів інвестицій у реальний сектор та результатів його функціонування, який, на відміну від інших, сформований на основі сигнального підходу з використанням евристичного методу, передбачає поділ індикаторів на статичні та динамічні й надає змогу здійснити інтегральну оцінку інвестицій у реальний сектор та результатів його функціонування;

– архітектоніку системи управління інвестиціями в реальний сектор економіки, яка, на відміну від існуючих, включає чотири контури управління, а саме: інформаційно-аналітичний, діагностико-функціональний, результативно-реагуючий, контролюючий, – кожен з яких відповідає за виконання певних управлінських дій, що надає змогу забезпечувати результативність управління інвестиціями в реальний сектор, базуючись на взаємозв'язку інтегрального індикатора інвестицій та індикаторів результатів функціонування реального сектору національної економіки;

набули подальшого розвитку:

– підхід до визначення результативності управління інвестиціями в реальний сектор, що базується на багатокритеріальному оцінюванні з використанням індексного методу та надає змогу врахувати при визначенні результативності не лише наслідки збільшення інвестицій у реальний сектор та підвищення результатів його функціонування, а й реагування реального сектору на зміну інвестицій;

– підхід до діагностування ситуацій функціонування реального сектору, що, на відміну від інших, базується на врахуванні прогнозних змін статичного та динамічного індикаторів інвестицій, а також зміни відповідних (економічних, соціальних або екологічних) результатів функціонування за

видами економічної діяльності реального сектору, подання яких у вигляді тривимірної матриці надає змогу розмежувати зони прогресивних змін, відносної стабільності та проблемних ситуацій й обрати відповідні напрями управління інвестиціями в реальний сектор.

Практичне значення одержаних результатів. Серед основних положень дисертації практичне значення мають розроблені методичні рекомендації щодо управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки на основі індикативного оцінювання.

Розроблені методичні рекомендації мають практичний характер і впроваджені в діяльність: департаменту економіки, фінансів та міського бюджету Дніпропетровської міської ради в частині діагностування проблемних ситуацій з інвестиціями у реальний сектор економіки на місцевому рівні (довідка № 84/18-120 від 15.01.2018), Головного управління ДФС у Дніпропетровській області при здійсненні податкового контролю за результатами функціонування реального сектору економіки на рівні області (довідка № 38/3-24 від 21.03.2018).

Окремі положення дисертації використовують у навчальному процесі Класичного приватного університету під час викладання дисциплін «Національна економіка», «Інвестування» (довідка № 14-17 від 12.04.2017).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею. Усі наукові результати, викладені в дисертації, отримані автором особисто. З опублікованих у співавторстві наукових праць у дисертації використано лише ті положення, які є результатом особистих розробок здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації та результати дослідження апробовано на міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, таких як: «Соціальні та економічні проблеми підприємницької діяльності» (м. Жовті Води, 2015 р.); «Актуальні проблеми економіки та менеджменту» (м. Запоріжжя, 2018 р.); «Залучення соціально відповідальних інвестицій: проблеми і перспективи»

(м. Київ, 2018 р.); «Розвиток національної економіки в умовах змін ринкового середовища: проблеми та перспективи» (м. Одеса, 2018 р.); «Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин» (м. Івано-Франківськ, 2018 р.); «Економіка та суспільство: сучасні вектори розвитку» (м. Лейпциг, Німеччина, 2018 р.); «Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності» (м. Миколаїв, 2018 р.).

Публікації. Основні положення дисертації викладено в 14 наукових працях, з яких: 7 – статті в наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, 7 – матеріали конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 4,54 д. а., з них особисто здобувачу належить 4,14 д. а.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 235 сторінок, з них основний зміст – 199 сторінок, додатки – 10 сторінок. Робота містить 18 рисунків, 81 таблицю. Список використаних джерел включає 227 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ

1.1. Сутнісна характеристика інвестицій

Світовий досвід свідчить, що країни з ринковою економікою не можуть розвивати своє господарство без залучення й ефективного управління інвестиціями. Інвестиції – це одна з тих категорій, що розглядається як на мікро–, так і на макрорівні.

Дослідження теорії управління інвестиціями передбачає вивчення та логічне поєднання двох пов'язаних елементів, а саме теорії інвестицій, в рамках якої повинна надаватися сутнісна характеристика інвестицій та їх видових проявів, а також теорії управління, в рамках якої мають розглядатись особливості управління таким об'єктом як інвестиції.

Вивченням сутності інвестицій займались як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. При цьому, відсутнє однозначне трактування сутності поняття «інвестиції», адже існують різні його визначення, що мають певні відмінності.

З філософської точки зору, інвестиціями є обмеження споживання благ сьогодні для задоволення більших потреб в майбутньому. Таке трактування наводить австрійська школа «граничної корисності», яка розглядала «інвестиції», як обмін задоволення потреб сьогодні на задоволення потреб у майбутньому.

Проаналізувавши визначення сутності інвестицій, запропоновані вітчизняними та зарубіжними науковцями, на нашу думку, варто виокремити декілька підходів до її трактування.

Першим є підхід, за яким інвестиції розглядаються з фінансової точки зору. При цьому, акцент робиться на такій цільовій установці, якою керується інвестор, як отримання майбутніх вигід у вигляді приросту капіталу, додаткового доходу або прибутку.

В роботах окремих науковців, зокрема З. Боді, А. Кейна, А. Дж. Маркуса, дається досить загальне визначення поняття інвестицій. Ці науковці визначають інвестиції як витрачання грошових або інших засобів в даному періоді в очікуванні на отримання майбутніх вигод [1].

З таким визначенням тісно корелює думка таких науковців, як У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли. За їх трактуванням інвестиції передбачають відмову від певної цінності зараз за певну (часто невизначену) цінність у майбутньому [2].

О. Недосекін, К.Воронов вважають, що поняття інвестицій характеризує тимчасову відмову економічного суб'єкта від споживання наявних у його розпорядженні ресурсів і використання цих ресурсів для збільшення в майбутньому свого добробуту [3].

Л.Борщ та С.Герасимова розглядають інвестиції як вилучення економічних благ із поточного споживання і використання їх як ресурсів для збільшення можливостей створення благ у майбутньому. Водночас, науковці загострюють увагу на тому, що сформовані в такий спосіб ресурси можуть також використовуватись в якості певного запасу [4].

Подібним, але таким, що містить певні уточнення щодо характеру очікуваних вигід є визначення, що наводиться в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку. Згідно цих стандартів інвестицією може вважатися будь-який актив, утримуваний підприємством для приросту капіталу через розподіл доходів (наприклад, відсотків, роялті, дивідендів та ренти), для збільшення вартості капіталу або інших вигод для підприємства інвестора, отриманих, скажімо, завдяки торговельним відносинам.

Деякі науковці, що розглядають інвестиції з фінансової точки зору, вважають що інвестиціями є вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення [5] (В. Федоренко), або ж спосіб його розміщення, який має забезпечити збереження або зростання суми капіталу [6] (Л. Гітман, М. Джонк).

При цьому приріст капіталу виступає в якості певної компенсації за ризик втрат від інфляції або ж недоотримання доходів від альтернативних способів використання капіталу (наприклад, неодержаних процентів від банківських вкладень капіталу).

Дж. М. Розенберг вважає інвестиції використанням коштів для отримання ще більших коштів, для отримання доходу або для досягнення приросту капіталу, або для того й іншого [7].

В. Шевчук та П. Рогожин також вважають, що інвестиції є коштами (тобто різними видами активів), що вкладаються в господарську діяльність, але в якості мети такого вкладення вони зазначають отримання доходу [8].

На меті отримання доходу або прибутку наголошує ряд інших науковців. Так, А. Мороз вважає інвестиціями сукупність витрат, що реалізуються у формі довгострокових вкладень капіталу в різні галузі економіки з метою отримання підприємницького доходу, прибутку, процента [9]. Схожим є визначення, запропоноване в роботі Т. Дорошенко, згідно якого інвестиціями є всі види грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в реальні та фінансові активи з метою отримання прибутку (доходу) [10].

На тому, що під інвестиціями слід розуміти тільки ті вкладення, метою яких є отримання прибутку (доходу), наголошують такі науковці, як С. Мочерний, Б. Гаврилишин та О. Устенко [11]. Вони вважають, що інвестиції є довготерміновими вкладеннями капіталу в різні сфери та галузі національного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку.

Другий розширений фінансовий підхід передбачає, що інвестиції розглядаються не лише з фінансової точки зору, але й з точки зору їхньої здатності досягнення позитивного ефекту не фінансового характеру.

Так, досить значна кількість науковців розглядає отримання доходу та прибутку, як одну з чільних цілей здійснення інвестицій, але зазначають, що вона не є єдиною метою. В якості однієї з головних цілей такі науковці

зазначають отримання корисного ефекту (зокрема, соціального, екологічного тощо).

Для прикладу наведемо кілька визначень інвестицій згідно цього підходу.

А. Азрилиян, О. Азрилиян, Е. Калашникова, О. Квардакова трактують інвестиції як грошові кошти, цінні папери, інше майно, у тому числі майнові права, інші права, що мають грошову оцінку, вкладаються в об'єкти підприємницької і (чи) іншої діяльності з метою отримання прибутку і (чи) досягнення іншого корисного ефекту [12].

З точки зору Н. Сириченко інвестиціями є вкладення власних, позичених, або залучених ресурсів у формі матеріальних, фінансових, інтелектуальних цінностей в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, як на короткий, так і тривалий період, усередині країни й за її межами, індивідуальними або / і інституціональними інвесторами, і утворенням на цій основі державно-транснаціонального капіталу з метою отримання прибутку (доходу) і / або досягнення позитивно-соціального ефекту [13]. Схоже визначення наведене в великому юридичному словнику.

Згідно визначення Н. Татаренко та А.Поручника інвестиціями можуть вважатися всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення певних соціальних ефектів [14]. Тобто інвестиції повинні розглядатися, з одного боку як засіб збільшення капіталу, а з іншого — як засіб надання соціальних послуг, які у кінцевому рахунку сприятимуть соціально-економічному розвитку суспільства.

Саме поєднання фінансової мети інвестування з можливістю отримання інших видів ефекту простежується у визначенні інвестицій, закріпленому у Законі України «Про інвестиційну діяльність». Згідно цього нормативно-правового документа інвестиціями можуть вважатися всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та

інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект [15].

Третім є підхід, за яким інвестиції розглядаються з економічної точки зору, що передбачає їх трактування як ключового чинника економічного розвитку, розширеного відтворення основного капіталу, створення матеріально-ресурсної бази для розширення виробництва тощо.

Найбільш загальне визначення інвестицій з економічної точки зору міститься в словнику сучасної економіки М. Макміллана, згідно трактування якого інвестиціями є потік витрат, призначених для виробництва благ, а не для їхнього безпосереднього споживання [16].

К. Макконнелл, С. Брю стверджують, що інвестиції включають витрати на виробництво і накопичення засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів [17]. Схожим є трактування, запропоноване в роботах С. Фішера, Р. Дорнбуша, Р. Шмалензі [18], А. Спіцина [19]. Однак вказані науковці, на відміну від К. Макконнелла та С. Брю вважають інвестиції виключно джерелом громадження основного капіталу.

Е. Румянцева вважає інвестиції одним з ключових чинників економічного зростання, довгостроковими і короткостроковими вкладеннями капіталу, що складаються з капітальних витрат (капітальних вкладень); витрат, пов'язаних з приростом оборотного капіталу (при розширенні виробництва) або оборотним капіталом в повному об'ємі, необхідним для запуску виробництва (при створенні нових виробництв), а також витрат, необхідних для підготовки інвестиційного проекту [20].

В. Шевчук та П. Рогожин стверджують, що інвестиціями можна вважати видатки на створення, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння основного капіталу, а також на пов'язані з цим зміни оборотного капіталу [8].

А. Дука під інвестиціями розуміє всі види економічних ресурсів, які вкладаються у поточному періоді у відповідні об'єкти, створення яких сприяє забезпеченню розширеного відтворення, а використання компенсує

інвестору відмову від поточного споживання вкладених ресурсів шляхом отримання у майбутньому вигід [21].

О. Гуторов розглядає інвестиції як економічну категорію розширеного відтворення, яка є основним інструментом формування мікроекономічних та макроекономічних пропорцій та визначає темпи економічного росту [22].

Четвертий підхід є найскладнішим і передбачає поєднання розширеного фінансового та економічного підходів.

Наприклад, А. Пересада трактує інвестиції як довгострокові вкладення капіталу в різні галузі та сфери економіки, інфраструктуру, соціальні програми, охорону довкілля з метою розвитку виробництва, соціальної сфери, підприємництва, отримання прибутку [23].

Е.Грицюк, Л. Кулакова під інвестиціями пропонують розуміти всі види майнових та інтелектуальних цінностей що вкладені в об'єкти підприємницької й інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток чи досягається інший ефект (соціальний, екологічний чи інший) [24]. Тобто, науковці розглядають інвестиції як вкладення коштів у створення та відтворення виробничого капіталу (економічний аспект), так і вкладення активів з метою отримання прибутку та / або певного корисного ефекту (фінансовий та соціальний аспекти).

Д. Черваньов та Л. Нейкова зазначають, що інвестиції як економічна категорія відображають відносини, пов'язані з довгостроковим авансуванням грошових, майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності, в їхні основні та обігові фонди, а також у науково-технічний розвиток, якісне вдосконалення виробничої бази та освоєння випуску нових видів продукції від моменту авансування до реального відшкодування й отримання прибутку або соціального ефекту [25]

Згідно з визначенням О. Кутик та О. Нікольської інвестиції пов'язані з динамічним процесом зміни форм капіталу, послідовного перетворення початкових ресурсів і цінностей в інвестиційні витрати та перетворення

вкладених коштів у приріст капітальної вартості у формі доходу або соціального ефекту [26]. Таким чином, для суб'єкта інвестицій це вкладення грошових, майнових, інтелектуальних цінностей з метою одержати прибуток в майбутньому, для об'єкта – джерело розвитку, що також передбачає, у підсумку, отримання доходу.

А. Мертенс розглядає інвестиції як частину валового внутрішнього продукту, яку не використано в поточному періоді і яка забезпечує приріст капіталу в економіці [27]. Це тлумачення поняття «інвестиції» розкриває подвійний діалектичний характер інвестицій; з одного боку, вони є обмеженням (недоспоживанням) ресурсів в поточному періоді, а з другого боку, вони є акумулюванням ресурсів, які вкладаються в високоефективні проекти, що приводить до розширеного відтворення і створення якісно нових товарів, котрі можуть задовольнити більші потреби суспільства в майбутньому та вивести національну економіку на вищий щабель економічного розвитку.

Підходи до трактування сутності поняття інвестицій містяться в таблиці 1.1..

Отже, як справедливо зазначає Н. Сириченко, кожне з формулювань суті інвестицій представляє певний науковий інтерес, оскільки дозволяє виявити погляд окремого автора на суть інвестицій і представити це поняття об'ємніше; трактування суті інвестицій багатьох авторів до певної міри схожі, за винятком окремих деталей; зустрічаються лаконічні визначення суті інвестицій, що характерно в основному для зарубіжних авторів і більше розгорнуті – вітчизняних авторів [13].

Слід зазначити, що фінансовий підхід (як спрощений, так і розширений) дає трактування інвестицій з погляду суб'єкта інвестиційної діяльності – інвестора, характеризуючи кінцеву мету здійснення ним вкладення коштів (отримання приросту капіталу, прибутку, певного позитивного ефекту), а економічний – з погляду об'єкта інвестування, що характеризує спрямування

коштів (їх акумулювання з метою розширення можливостей подальшого створення благ).

Таблиця 1.1.

Підходи до трактування сутності поняття «інвестиції»

Пі дх ід	Автори	Загальна характеристика	Переваги	Недоліки
1	2	3	4	5
Фінансовий (спрощений)	З. Боді, А. Кейн, Дж. Маркус, У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейлі, О. Недосекін, К.Воронов, Л.Борщ, С.Герасимова, В. Федоренко, Л. Гітман, М. Джонк, Дж. М. Розенберг, П. Рогожин, А. Мороз, Т. Дорошенко, С. Мочерний, Б. Гаврилишин, О. Устенко.	Інвестиції – вкладення з метою отримання майбутніх вигід у вигляді приросту капіталу, додаткового прибутку	Враховує здатність інвестицій приносити прибуток як основний мотив їх здійснення	Обмежує розуміння інвестицій лише розглядом їх з точки зору фінансового аспекту. Не враховуючи їх економічне та соціальне значення
Фінансовий (розширений)	А. Азрилиян, О. Азрилиян, Е. Калашникова, О. Квардакова, Н. Сириченко, Н. Татаренко, А.Поручник, Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Інвестиції – вкладення різних видів цінностей з метою отримання прибутку та / або іншого позитивного ефекту.	Дозволяє врахувати не лише здатність інвестицій приносити прибуток як основний мотив їх здійснення, але й їх спроможність приносити інший корисний ефект (соціальний, екологічний тощо)	Не враховує роль інвестицій як джерела накопичення та відтворення засобів виробництва (економічне призначення інвестицій). Неуточнено, чи можуть вважатися інвестиціями неприбуткові вкладення з метою отримання виключно не фінансового, тобто соціального чи екологічного ефекту

Продовження таблиці 1.1.

	2	3	4	5
Економічний	М. Макміллан, К. Макконнелл, С. Брю, С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензі, А. Спіцин, Е. Румянцева, В. Шевчук, П. Рогожин, А. Дука, О. Гуторов	Інвестиції - ключовий чинник економічного розвитку, розширеного відтворення основного капіталу, створення матеріально- ресурсної бази для розширення виробництва	Враховує роль інвестицій як чинника економічного розвитку, завдяки якому відбувається накопичення та відтворення засобів (основного, оборотного капіталу), що може бути використані для виробництва	Не приділяє уваги кінцевій меті здійснення інвестицій для власника інвестованих коштів (інвестора). Не враховує соціальне значення
Комбінований	А.Пересада, Е.Грицюк, Л. Кулакова, Д. Черваньов, Л. Нейкова, О. Кутик, О. Нікольська, А. Мертенс	Інвестиції – вкладення у створення та відтворення виробничого капіталу з метою отримання прибутку та / або іншого позитивного ефекту	Враховує роль інвестицій як джерела накопичення та відтворення засобів виробництва, а також їх здатність приносити прибуток та корисний ефект	Неуточнено чи можуть вважатися інвестиціями неприбуткові вкладення з метою отримання виключно соціального чи екологічного ефекту

Джерело: систематизовано автором на основі джерел [1, 2, 3, 5-15, 21-27]

Отже поняття інвестицій тісно пов'язане з поняттями суб'єкта і об'єкта інвестування. Під суб'єктом інвестування розуміються фізичні і юридичні особи, які здійснюють цілеспрямовані дії по вирішенню завдань в сфері інвестування.

Суб'єктами інвестування є інвестори, замовники, підрядники (виконавці робіт), користувачі об'єктів інвестиційної діяльності та інші фізичні та юридичні особи, які беруть участь в реалізації інвестицій.

Згідно діючого законодавства суб'єкту інвестування надано право поєднувати функції двох і більше суб'єктів, якщо інше не встановлено договором і (або) державним контрактом, укладеним між ними.

Об'єктами інвестування є знову створюване різного виду майно підприємств і організацій виробничої та невиробничої сфери, цінні папери (акції, облігації, сертифікати тощо), науково-технічна продукція, майнові права та права на інтелектуальну власність, грошові вклади.

На основі узагальнення підходів до визначення інвестицій можна виокремити їх найсуттєвіші ознаки:

- пов'язаність з потенційним одержанням прибутку як мотиву здійснення інвестицій;
- фундамент для соціально-економічного розвитку;
- нагромадження капіталу та його використання для розширеного відтворення основних засобів, формування матеріально-речовинної бази виробництва;
- використання різноманітних ресурсів, що в ході інвестування перетворюються в альтернативні види активів;
- цілеспрямованість здійснення інвестицій – вкладення коштів здійснюється з чітко визначеною метою;
- розгляд інвестицій у єдності двох сторін: ресурсів (капітальних цінностей) і вкладень (витрат);
- суб'єктивний характер – рішення про доцільність вкладень з метою інвестування приймається кожним інвестором залежно від власних індивідуальних цілей та можливості їх задоволення;
- наявність терміну інвестування та розриву між вкладенням коштів та отриманням результату;
- ризикованість інвестування [28].

Особливу цікавість для наукового дослідження має вивчення видових проявів інвестицій (табл. 1.2.).

Різні науковці розглядаючи схожі види інвестицій називали по-різному класифікаційні ознаки, за якими їх виділено.

Таблиця 1.2.

Класифікація інвестицій в роботах науковців

Ознака	Вид інвестицій	Науковці
1	2	3
За характером участі в інвестуванні (за змістом об'єкта, за цілями інвестування)	Прямі, портфельні (непрямі), інтелектуальні, інноваційні, альтернативні, реальні, не фінансові	Н. Сириченко, К.Горошко, О.Бабич, С. Рудейчук, Е. Грицюк, Л. Кулакова
За об'єктом інвестування	Фінансові, реальні, спекулятивні	Н. Сириченко, К. Горошко, О.Бабич, Е. Грицюк, Л. Кулакова
За рівнем економіки (за рівнем суб'єкта інвестування)	Макроекономічні, галузеві, регіональні, мікроекономічні, міжнародні	М Денисенко, С. Рудейчук
За відношенням до об'єкту вкладення	Внутрішні, зовнішні	О. Бабич
За характером формування	Автономні, індуковані	Л.Борщ, С. Герасимова, С. Рудейчук
За зв'язком із зовнішніми факторами	Ізольовані, залежні від зовнішніх факторів, ті, що впливають на зовнішні фактори	О. Бабич
За територіальною ознакою	Внутрішні (вітчизняні), зовнішні, іноземні	Н. Сириченко
За інституційною ознакою	Банківські, інвестиції небанківських фінансових установ, інвестиції міжнародних фінансових організацій, інвестиції державних органів і транснаціональних компаній	С. Рудейчук
За формою власності інвестиційних ресурсів (за суб'єктами вкладення)	Приватні та державні (здійснюються вітчизняними інвесторами), іноземні (здійснюються закордонними інвесторами), змішані (спільні), муніципальні, інвестиції, що здійснюються фізичними, юридичними особами	Е. Грицюк, Л. Кулакова, К.Горошко, В. Харук, О. Бабич, С. Рудейчук
За джерелами коштів	За рахунок власних коштів, позикових коштів, бюджетних асигнувань, благодійних внесків, пожертвувань	С. Рудейчук
За терміном вкладення капіталу	Короткострокові, середньострокові, довгострокові	Н. Сириченко, Е. Грицюк, Л. Кулакова, С. Рудейчук, К.Горошко, О.Бабич
За ступенем ризикованості	Низько ризиковані (консервативні), середньо ризиковані (помірні), високо ризиковані (агресивні)	Н. Сириченко, С. Рудейчук
За рівнем доходності	Високодохідні, середньо доходні, низькодохідні, безприбуткові	Н. Сириченко

Продовження таблиці. 1.2.

1	2	3
За мірою ліквідності	З високим, середнім або низьким рівнем ліквідності	Н. Сириченко
За характером застосування (використання) капіталу (за етапами інвестування, за цілями застосування)	Початкові (первинні, нетто-інвестиції), екстенсивні, інтенсивні, реінвестиції, бруто-інвестиції, дезінвестиції	Н. Сириченко, С. Рудейчук, К.Горошко, О.Бабич
За якісною сутністю	Матеріальні, фінансові, нематеріальні	С. Рудейчук
За сферами вкладення	Виробничі, соціального, екологічного призначення, економічні, політичні	С. Рудейчук
За способом організаційно-правової організації	Оформлені укладенням договору купівлі-продажу, договір про спільну діяльність, внески до статутного капіталу, інвестиції, одержані в результаті емісії цінних паперів, інвестиції за рахунок позикового капіталу	С. Рудейчук
Ступінь сумісності	Незалежні, взаємозалежні, взаємовиключаючі	Н. Сириченко
Спосіб обліку	Валові, чисті	Н. Сириченко, Е. Грицюк, Л. Кулакова

Джерело: побудовано автором на основі джерел [4, 13-21, 24-33]

Наприклад, за характером участі в інвестуванні Н. Сириченко [13], К. Горошко [29] виокремлюють прямі та портфельні інвестиції. У випадку здійснення прямих інвестицій інвестор отримує право безпосередньої особистої участі у виборі об'єктів інвестування і вкладення коштів.

Непрямі інвестиції здійснюються з використанням посередників з метою отримання інвестором додаткового прибутку від вкладень в цінні папери та інші активи економічних об'єктів без забезпечення йому права реального контролю за об'єктами інвестування.

О. Бабич за цією ж класифікаційною ознакою виокремлює прямі та непрямі інвестиції, даючи їм таку ж характеристику, як Н. Сириченко та К. Горошко прямим та портфельним інвестиціям [30].

Прямі та портфельні інвестиції виокремлюють також С.Рудейчук за класифікаційною ознакою «за змістом інвестиційного об'єкта» [31] та Е.Грицюк, Л.Кулакова за класифікаційною ознакою «за цілями інвестування»

[24]. Водночас, С. Рудейчук доповнює цю класифікацію такими видами, як інтелектуальні та інноваційні інвестиції, а також альтернативні інвестиції [31]. Е.Грицюк, Л.Кулакова виокремлює поряд з прямими та портфельними, реальні, не фінансові та інтелектуальні інвестиції [24].

За об'єктом інвестування Н. Сириченко [13], К.Горошко [29], О.Бабич [30] виокремлювали фінансові та реальні інвестиції. Реальними називають інвестиційні вкладення, зроблені в реальний сектор економіки, - тобто спрямовані на придбання конкретних активів. Це може бути як матеріальні активи, так і нематеріальні активи. Фінансові інвестиції є вкладенням коштів в цінні папери, банківські депозити, паї тощо. Е. Грицюк та Л. Кулакова [24] за цією ж ознакою виокремлювали окрім фінансових також спекулятивні інвестиції, тобто інвестиції, що здійснюються шляхом придбання певних об'єктів виключно заради підвищення ціни.

Наступні види інвестицій виділяли М.Денисенко [32] та С.Рудейчук [31], а саме: макроекономічні, галузеві, регіональні та мікроекономічні. Водночас, М.Денисенко ці види виокремлює за класифікаційною ознакою «за рівнем економіки», а С.Рудейчук – «за рівнем суб'єкта інвестування». С.Рудейчук вважає за доцільне доповнити перелік видів інвестицій за цією ознакою міжнародними інвестиціями.

За відношенням до об'єкта інвестування О.Бабич [30] виділяє внутрішні та зовнішні інвестиції. Внутрішні інвестиції представляють собою вкладення капіталу в активи самого інвестора, а зовнішні – в реальні активи інших господарюючих суб'єктів чи фінансові інструменти інших емітентів.

Л.Борщ, С. Герасимова [4], С. Рудейчук [31] за характером формування виокремлюють автономні та індуковані інвестиції. До автономних названі дослідники пропонують зарахувати інвестиції, які утворюються незалежно від національного доходу, а до індукованих – ті, що формуються внаслідок збільшення споживчих витрат.

За зв'язком із зовнішніми факторами О.Бабич виокремлює ізольовані інвестиції, інвестиції, залежні від зовнішніх факторів, а також інвестиції, що впливають на зовнішні фактори [30].

За територіальною ознакою Н. Сириченко виокремлює внутрішні (вітчизняні) тобто здійснюються за кошти вітчизняних інвесторів, зовнішні (вкладення коштів у об'єкти інвестування у інших країнах) та іноземні інвестиції (за рахунок коштів іноземних інвесторів) [13].

За інституційною ознакою С.Рудейчук виокремлює інвестиції, що здійснюються банківськими установами, інвестиції, що здійснюються небанківськими фінансовими установами, інвестиції міжнародних фінансових організацій, інвестиції державних органів і транснаціональних компаній [31].

Класифікацію «за формою власності інвестиційних ресурсів» здійснювали Е. Грицюк, Л. Кулакова [24], К. Горошко [29], В.Харук [33], О.Бабич [30]. Водночас, Е. Грицюк, Л. Кулакова, К. Горошко виокремлює приватні, державні, іноземні та змішані інвестиції [24; 29]. В Харук виокремлює замість змішаних, спільні інвестиції [33]. Змішані та спільні інвестиції в цих класифікаціях є синонімічними поняттями і характеризують інвестиції, що здійснюються за спільної участі вітчизняних та іноземних інвесторів. Дещо іншим є підхід до класифікації інвестицій за цією ознакою О.Бабича, що виокремлює приватні, державні та муніципальні.

Подібною є класифікація за суб'єктами вкладення, яку пропонує С. Рудейчук, що поділяє інвестиції на такі, що здійснюються фізичними, юридичними особами, вітчизняними та закордонним інвесторами та змішані інвестиції [30].

Крім того, С. Рудейчук пропонує виокремити інвестиції, що здійснюються за рахунок власних коштів, позикових коштів, бюджетних асигнувань, благодійних внесків, пожертвувань, ввівши ознаку «за джерелами коштів» [31].

Найбільш одностайними є практично всі науковці у виділенні видів інвестицій за терміном вкладення. Так, Н. Сириченко [13], Е. Грицюк, Л. Кулакова [24], С. Рудейчук [31], К.Горошко [29], О.Бабиц [30] вважають за доцільне виокремлювати короткострокові (на термін до 1 року), середньострокові (на термін від 1 до 5 років) та довгострокові інвестиції (на термін більше ніж 5 років)

За ступенем ризикованості здійснюють поділ інвестицій на окремі види такі науковці, як Н. Сириченко та С. Рудейчук. При цьому, Н. Сириченко виділяє за цією ознакою низько ризиковані, середньо ризиковані та високо ризиковані інвестиції [13], яким за класифікацією С.Рудейчук відповідають консервативні, помірні та агресивні інвестиції [31].

За рівнем доходності Н. Сириченко пропонує виокремлювати високодохідні, середньодоходні, низькодохідні та безприбуткові, а за мірою ліквідності – інвестиції з високим, середнім та низьким рівнем ліквідності [13].

За характером застосування (використання) капіталу інвестиції класифікують Н. Сириченко та О.Бабиц, виокремлюючи початкові (первинні або нетто-інвестиції), реінвестиції та дезінвестиції [13; 30]. В той же час, Н. Сириченко додає також такі види, як екстенсивні та бруто-інвестиції. С. Рудейчук поряд з початковими, реінвестиціями та дезінвестиціями, екстенсивними та бруто-інвестиціями, виокремлює також інтенсивні інвестиції, але називає цю класифікаційну ознаку «за етапами інвестування» [30]. К. Горошко навпаки наводить дещо спрощену класифікацію інвестицій на нетто-інвестиції та реінвестиції за цілями застосування [29]. При цьому, початкові (первинні або нетто-інвестиції) здійснюються вперше за рахунок коштів інвесторів, реінвестиції - повторні інвестиції за рахунок використання прибутку, отриманого від первинного вкладення капіталу, бруто-інвестиції - сума первинного вкладення капіталу та повторних інвестицій, дезінвестиції - вилучення раніше інвестованого капіталу із інвестиційного обороту без наступного його використання в інвестиційних цілях. Екстенсивні

інвестиції спрямовуються на розширення виробничого потенціалу, збільшення масштабів діяльності на тому ж технічному рівні, а інтенсивні інвестиції спрямовані на підвищення ефективності виробництва.

С. Рудейчук виокремлює також класифікаційні об'єкти «за якісною сутністю» (матеріальні, фінансові, нематеріальні). «за сферами вкладення» (виробничі, соціального, екологічного призначення, економічні, політичні), «за способом організаційно-правової організації» (оформлені укладенням договору купівлі-продажу, договір про спільну діяльність, внески до статутного капіталу, інвестиції, одержані в результаті емісії цінних паперів, інвестиції за рахунок позикового капіталу) [31].

За ступенем сумісності Н. Сириченко виділяє незалежні, взаємозалежні та взаємовиключаючі інвестиції [13]. Незалежними є інвестиції, рішення про здійснення яких не залежить одне від одного. Якщо вкладення інвестицій в один об'єкт залежить від того, чи прийнято рішення про вкладення в інший об'єкт інвестування, то такі інвестиції є взаємозалежними. Якщо рішення про вкладення інвестицій в один об'єкт виключає здійснення інвестицій в інший, то можна говорити про взаємовиключаючі інвестиції.

За способом обліку Н. Сириченко [13], Е. Грицюк, Л. Кулакова [24] виділяють валові та чисті інвестиції. Валовими інвестиціями є вкладення в основний виробничий капітал, це загальний обсяг інвестування за певний період, що спрямоване на нове будівництво, придбання засобів виробництва та приріст товарно-матеріальних запасів. Чисті інвестиції – це сума валових інвестицій без суми амортизаційних відрахувань основного капіталу у певному періоді. Динаміка чистих інвестицій характеризує економічний розвиток будь-то підприємства, галузі, регіону чи держави. Валові інвестиції спрямовані на оновлення основного капіталу та його розширення, чисті інвестиції спрямовані лише на його розширення.

На нашу думку, найбільш цікавими для розгляду з макроекономічної точки зору є ознаки «За характером участі в інвестуванні (за змістом інвестиційного об'єкта, за цілями інвестування)» та «За об'єктом

інвестування». Але для найкращого розуміння та забезпечення результативності управління інвестиціями на макрорівні нами пропонується об'єднати вищенаведені ознаки в одну – «за сферою призначення інвестицій». За цією ознакою запропоновано виокремлювати інвестиції у реальний сектор, інвестиції у бюджетний сектор, інвестиції у забезпечення фінансового обігу та інвестиції у зовнішньоекономічну діяльність. Введення даної ознаки дозволить забезпечити результативність секторального розподілу інвестицій в межах національної економіки.

Незважаючи на глибокий рівень теоретичного розкриття як визначення так і класифікацій інвестицій, економічну природу інвестиції можна пізнати, розглянувши їх як об'єкт економічного управління.

1.2. Дослідження понятійно-категоріального апарату управління інвестиціями в реальний сектор економіки

Розгляд сутності «інвестицій» дозволяє дійти висновку, що вони є надзвичайно важливим елементом будь-якої економічної системи, в тому числі, і національної економіки. Водночас, реальний внесок інвестицій в покращення результатів функціонування національної економіки в конкретних умовах простору та часу залежить від того, який сектор виступає головним реципієнтом інвестицій [34].

Проблемам структурної будови національної економіки, в тому числі і дослідженню її секторальної структури присвячували свої роботи такі вчені, як А.Старостіна, Е.Прушківська [35], О.Дідченко, С.Москаленко [36], С.Сімак [37], Д.Соловійов [38], В.Гарбариніна [39], С.Яцишин [40] та ін..

Вони розглядають структуру національної економіки за секторами з точки зору пошуку шляхів створення оптимальної базової будови економіки,

яка сприятиме прогресивним трансформаціям та соціально-економічному розвитку.

У контексті означеної проблеми вважаємо за необхідне з'ясувати сутність поняття «сектор національної економіки». Більшість характеристик ґрунтується на визначенні, власне, терміна «сектор». У словникових джерелах існує декілька тлумачень цього терміну. Деякі з них пов'язані з початковим змістом цього поняття, яке виникло та набуло поширення в математичних та технічних науках. Економічний сенс цього поняття на макрорівні розглядається в наступних джерелах:

- в «Сучасному словнику іншомовних слів» сектор (від лат. sector – який розсікає) трактується як частина, галузь народного господарства [41];

- в «Академічному тлумачному словнику української мови» сектор визначається як частина народного господарства, яка має певні соціальні й економічні ознаки [42];

- в «Сучасному економічному словнику», укладачами якого є Б.Райзберг, Л.Лозовський, О.Стародубцева, сектор економіки є велика, значуща частина економіки [43];

- у Вікіпедії – велика частина економіки, яка має спільні характеристики, економічні цілі, функції, поведінку, що дозволяє виокремити її серед інших частин економіки з теоретичною або практичною метою; сукупність кількох елементів національної економіки, яким притаманні деякі спільні галузеві, технологічні, організаційно-правові та інші характеристики [44]

Є декілька ознак, за якими виділяють сектори національної економіки:

- 1) залежно від форми власності розрізняють державний та приватний сектори (О.Дідченко, С.Москаленко [36], С.Сімак [37], Д.Соловйов [38], В.Гарбариніна [39], С.Яцишин [40], Л.Болдирева [45]);

- 2) залежно від регламентації ринком – ринковий та неринковий сектор (Л.Філатова [46], С.Габор, В. Габор [47], Л.Болдирева [45], С.Григорук, О.Григорук [48]);

3) залежно від техніко-економічних особливостей галузей, що входять до складу – первинний, вторинний, третинний сектори (А.Старостіна, Е.Прушківська [35], Л.Болдирєва [45], О.Мельник [49], С.Єрохін [50]);

4) залежно від інституціональної приналежності - сектор домашніх господарств, сектори фінансових та нефінансових корпорацій, сектор загального державного управління та сектор некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, зовнішній сектор (І.Школьник, А.Семенов [51], Л.Болдирєва [45]).

5) залежно від змісту економічної діяльності – реальний та фінансовий сектори (І.Школьник, А.Семенов [51], І.Ломачинська, А.Кравцова [52], Д.Забаріна [53], Л.Соляник [54], О. Барановський [55], О.Герасимова [56], О.Дзюблюк [57], Р.Лепак [58], А.Мороз [59]) або ж реальний, невиробничий та фінансовий сектори (Л.Болдирєва [45], С.Яцишин [40], О.Дейнека [60]);

б) залежно від призначення – реальний, бюджетний, грошовий або монетарний, зовнішній або зовнішньоекономічний (СНР, Л.Болдирєва [45], А.Кіреєв [61], М.Скрипниченко [62], В.Юрчишин [63]).

Найбільш цікавим з точки зору мети нашого дослідження є виділення секторів за призначенням. Дотримуючись положення стандартної моделі Системи Національних Рахунків, економіка зазвичай поділяється на наступні чотири сектора:

1) реальний сектор – призначений для забезпечення виробництва товарів і послуг, пропозиції та реалізації на внутрішньому і світовому ринках, формує попит на товари і послуги з метою особистого і виробничого споживання;

2) бюджетний сектор – призначений для виконання функції перерозподілу доходів через видаткові статті бюджету;

3) грошовий – призначений для акумулювання грошових потоків через систему державних та комерційних банків та фінансових установ;

4) зовнішній – призначений для здійснення численних операцій з зарубіжними країнами, передбачених по кожному з перерахованих вище секторів, що знаходиться відображення в платіжному балансі.

Найбільш пріоритетним спрямуванням інвестицій на макрорівні є саме реальний сектор національного господарства. Це пов'язане з тим, що саме в реальному секторі економіки створюється значна додана вартість, а отже він виступає базисом конкурентоспроможності національної економіки [64].

Оскільки поняття «реальний сектор» зустрічається також за іншою ознакою, слід розглянути наскільки сутність реального сектору залежно від змісту економічної діяльності є тотожною сутності реального сектору залежно від призначення. Варто зауважити, що відповідно до останньої ознаки реальний сектор об'єднує нефінансові корпорації та домогосподарства, які беруть участь у створенні ВВП. Такому розумінню найбільшою мірою відповідає позиція науковців, які до складу реального сектору включають всі види економічної діяльності, окрім фінансової та страхової.

Вперше поняття реального сектора, а точніше – реального капіталу, згадується у працях К. Маркса. Саме цей науковець розрізняв реальний капітал, який створює додану вартість у процесі виробництва, та фіктивний, що не приймає участі у створенні суспільного продукту. Таким чином, К.Маркс одним з перших виділив різновиди капіталу за ознакою участі у виробничому процесі [65].

А. Шабалін під реальним сектором економіки розуміє сектор безпосередньо пов'язаний з матеріальним виробництвом і отриманням прибутку, а також з поповненням державного бюджету [66]. А.Грязнова реальним вважає такий сектор, в якому створюється валовий внутрішній продукт [67]. О.Абрамов до реального сектору економіки відносить всю сукупність великих середніх та малих підприємств, зосереджених на визначеній території, діяльність яких орієнтована на виробництво товарів та надання послуг [68].

Досліджуючи структуру реального сектору економіки, слід відмітити, що більшість авторів до реального сектору включають всі галузі матеріального виробництва (промислове виробництво, що складається з підприємств добувної й переробних галузей промисловості, сільського господарства, сферу надання промислових, побутових і інших послуг, будівництво), а також торгівлю та сферу нематеріальних послуг.

Що стосується типології складових реального сектора економіки (за видами економічної діяльності), то найбільш універсальним є поділ його на сфери. Саме за такої точки зору, по-перше, враховуються практично всі види економічної діяльності, де створюється додана вартість та які формують національні рахунки і макроекономічні показники; по-друге, чітко ідентифікується сфера матеріального виробництва (промисловість, сільське господарство, мисливство, лісове господарство, виробничі послуги), а також сфера невиробничих послуг (операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг, надання консультативних послуг підприємцям, освіта, охорона здоров'я, надання соціальної допомоги, комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту); по-третє, виділяється сфера послуг, які частково можуть відноситися як до матеріальних або виробничих послуг, так і до нематеріальних або невиробничих послуг (будівництво, транспорт і зв'язок, торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів, засобів особистого вжитку, діяльність готелів та ресторанів) [69].

Таким чином, до складу реального сектору економіки входять як галузі матеріального виробництва, так і сфера виробництва нематеріальних послуг. Узагальнення різних точок зору з питання сутності поняття «реальний сектор економіки» дозволяє зробити наступний висновок: реальний сектор економіки – один з секторів національної економіки, до якого входять суб'єкти господарювання, що безпосередньо створюють валову додану вартість та формують валовий внутрішній продукт і національний дохід, виробляючи матеріальні та нематеріальні товари та послуги нефінансового характеру.

В умовах посилення впливу зовнішніх макроекономічних шоків на національну економіку, збільшується чутливість реального сектора до змін [70]. Це обумовлює необхідність аналізу негативних тенденцій, що перешкоджають ефективному функціонуванню реального сектора економіки, його сталому розвитку, а також розробки і вжиття дієвих заходів щодо розвитку інвестування базових видів економічної діяльності, збереженню відтворювальних пропорцій та усуненню структурних дисбалансів в економічній системі.

Нарощування інвестиційних ресурсів, збільшення частки капітальних вкладень у валовому внутрішньому продукті, поліпшення структури джерел інвестицій та напрямів їх вкладення, вирішення проблеми активізації інвестиційної діяльності мають стратегічне значення в управлінні економікою в цілому [71].

На макроекономічному рівні значення інвестицій підтверджується тими завданнями, які вони покликані виконувати. До таких завдань слід відносити:

1. Забезпечення розширеного відтворення виробничих фондів у масштабі країни; замінити вдв
2. Стимулювання впровадження інновацій та найбільш продуктивного використання виробничих ресурсів;
3. Визначення шляхів вдосконалення інвестиційних програм та проектів на рівні національного господарства та регіонів;
4. Забезпечення високих темпів економічного розвитку реального сектору національного господарства;
5. Забезпечення максимізації віддачі від інвестицій у вигляді приросту ВВП;
6. Створення умов для розвитку окремих найбільш пріоритетних галузей, що входять до реального сектору . [72; 73; 74; 26]

Для того, щоб за допомогою залучення інвестицій у реальний сектор економіки наведенні вище завдання вирішувалися з найбільш високою

ефективністю необхідно здійснювати обґрунтоване та якісне управління інвестиціями.

При формуванні понятійно-категоріального апарату дослідження можуть бути використані континуальний або дискретний підхід, які вперше були застосовані в галузі психологічних досліджень а потім їх застосування поширилося і на інші сфери.

Континуальний підхід (від латинського *continuum* - безперервний, суцільний) заснований на розгляді об'єкту дослідження як безперервної системи, що складається з багатьох елементів [75]. Тобто, поняття розглядаються у тісній залежності один від одного, що в сукупності формують складну систему.

Щодо дискретного підходу (від латинського *discretus* – переривчастий) заснований на розгляді окремих понять, що характеризують об'єкт дослідження, без врахування взаємозв'язку між ними [75].

На наш погляд, більш доцільним є використання континуального підходу, адже він дозволяє врахувати складні взаємозв'язки та залежності між окремими поняттями та категоріями в рамках понятійно-категоріального апарату управління інвестиціями.

Перш ніж розглядати управління інвестиціями, відповідно до континуального підходу, варто дослідити сутність поняття «управління» в цілому. З цією метою запропоновано провести контент аналіз наукових публікацій, присвячених дослідженню сутності цього поняття. Встановлено, що науковці використовували різні трактування управління.

Близько 4,65% науковців (зокрема, О.Нікітіна [76], автори Філософського енциклопедичного словника [77]), розглядають управління як функцію організмів, організованих систем різної природи, що забезпечують збереження їх структури, підтримання режиму діяльності, реалізацію їх програм, мети діяльності.

У тлумачному словнику з управління, а також в роботах таких науковців, як С.Попов [78], М.Альберт, М.Мескон, Ф.Хедоури [79], Дж.Шанк,

В.Говиндараджан [80], А.Шегда [81], Л.Лазаренко [82], В.Кричевський [83], О.Каверіна [75], Л.Федулова, І.Сокирник, В.Стадник, М.Йохна, О.Новиков, Є.Рясних [84], наводяться визначення управління, що дозволяють його розуміти як процес цілеспрямованого впливу керуючої підсистеми або органу управління на керовану підсистему або об'єкт управління, необхідний щоб сформулювати і досягти цілей організації. Таке трактування управління містять 30,23% наукових публікацій.

Управління як певний цілеспрямований вплив на суспільство (колективи, людей, об'єкт управління) з боку суб'єкта управління здійснюване з метою впорядкування відповідної системи в інтересах ефективного її функціонування і розвитку розглядається в роботах таких науковців: Ю.Козлов [85], Є.Тонконога [86], В.Шипунов, Е.Кішкель [87], В.Афанасьєв [88], Л.Уманський [89], І.Мазур, В.Шапіро, Н.Ольдероге [90], Б.Райзберг [43], В.Хомяков [91]. Таке трактування притаманне 25,58% наукових публікацій, що присвячені дослідженню сутності управління.

Згідно трактувань інших науковців (16,28% загальної кількості) управління можна розуміти як свідому, організовану діяльність суспільних інститутів, окремих індивідів, спрямовану на ефективне та продуктивне досягнення визначеної мети на основі координації роботи інших людей. Вченими, що дотримуються такого підходу до сутності управління є В.Колпаков [92], П.Друкер [93], Б.Будзан [94], С.Покропивний [95], М.Вудкок, Д.Френсіс [96], І.Ісаєв [97].

Управління як інституцію, в межах якої практично реалізується виконавча влада, орган або апарат управління розглянуто в роботах В.Цветкова, Е.Мухомедзянової [98]. Такого трактування дотримуються 4,65% науковців.

Такі вчені, як Г.Одінцова, Г.Мостовий, О.Амосов стверджують, що управління може визначатися як сукупність таких складових, як організація, керівництво, мистецтво спілкування з людьми, здатність ставити цілі та знаходити засоби їхнього досягнення [99]. Питома вага публікацій, автори

яких дотримуються саме такого трактування сутності управління, складає 6,98%.

Близько 11,63% науковців, серед яких І.Геращенко [100], Г.Домбровська [101], Й.Ворст, В.Биков, П.Ревентлоу [102], вважають що управління є виробленням певних мір, рішень, спрямованих на реалізацію цілей, ланцюжок дій керівника.

Слід зазначити, що кожне трактування відбиває певні характеристики управління, нівелюючи інші. Проте найбільш повними, на наш погляд є визначення, якого в своїх роботах дотримуються більшість науковців – 30,23% та 25,58%. З цих двох трактувань слід обрати те, що може застосовуватись на макроекономічному рівні, тобто трактування запропоноване такими науковцями, як Ю.Козлов [85], Є.Тонконога [86], В.Шипунов, Е.Кішкель [87], В.Афанасьєв [88], Л.Уманський [89], І.Мазур, В.Шапіро, Н.Ольдероге [90], Б.Райзберг [43], В.Хомяков [91].

З огляду на це, вбачаємо за доцільне розуміти управління в подальшому як певний цілеспрямований вплив на об'єкт управління з боку суб'єкта управління здійснюване з метою впорядкування відповідної системи (в даному разі, національного господарства) в інтересах ефективного її функціонування і розвитку [103].

Слід розглянути підходи до управління соціально-економічними системами та процесами, що в них протікають, які використовуються на практиці.

На наш погляд, серед усього розмаїття традиційних та інноваційних концепцій управління варто виокремити дві основних залежно від інтегрованості управління. Такими концепціями є автономне та системне управління [100].

Перш за все розглянемо сутність автономного управління. Варто зазначити, що автономність передбачає незалежність будь-якої однієї з керованих величин від змін інших керованих величин. Тобто, згідно автономного підходу до управління, будь-які управлінські рішення

приймаються по відношенню до кожного елемента окремо без врахування взаємозв'язків та залежностей, що існують між ними [103].

Автономній концепції управління можна протиставити системну концепцію, цінність якої полягає в тому, що вона ґрунтується на розгляді об'єкту управління як єдиного цілого, що складається з окремих елементів, котрі пов'язані між собою таким чином, що зміна властивостей одного або декількох з них призводить до зміни і інших елементів системи. Згідно цієї концепції розглядаються не лише особливості окремих складових об'єкта управління, але в той же час передбачається виявлення та обов'язкове врахування характеру зв'язків та взаємовідносин між ними [103].

Слід зазначити, що більшість науковців, серед яких Н.Демура, А.Родичева [104], І.Хвостіна [106], С.Бир [107], С.Бессонова, Ю.Коновал [108] тощо, стверджують, що для складних соціально-економічних систем більш доцільно застосовувати саме системну концепцію до управління.

Залежно від орієнтації управління, на наш погляд основними є процесний, програмно-цільовий, ситуаційний та функціональний підходи.

Процесний підхід з'явився в рамках досліджень представників школи адміністративного управління, котрі намагалися визначити функції менеджменту та впорядкувати їх. Водночас, слід зазначити, що представники цієї школи розглядали управління окремими бізнес-процесами без функції управління відособлено. Даного підходу дотримувалися С.Бубнова, В. Лебідь [109], О.Віноградова [110], В.Верба [111], І.Чумаченко, В.Витюк [112].

На сучасному етапі розвитку управлінської науки, процесний підхід передбачає представлення діяльності певного об'єкта управління як набору взаємопов'язаних бізнес-процесів. Тобто управління розглядається як процес виконання взаємопов'язаних дій, кожна з яких сама по собі є також процесом, життєво необхідним для забезпечення успіху управління керованим об'єктом.

Слід зазначити, що в рамках цього підходу акцент робиться на встановленні взаємозв'язку між досягненням поставлених цілей, що знаходить

вираз у певних ключових показниках ефективності, а також між ресурсами, витраченими на досягнення цих цілей.

Іншим, найбільш розповсюдженим підходом до управління є програмно-цільовий підхід, як поєднання програмного та цільового підходів, що не можуть існувати відокремлено. Так, згідно програмного підходу акцент робиться не на кінцевий результат функціонування системи, а на програми дій, необхідної для трансформації ресурсів, залучених на вході, у результати, отримані ним на виході. Саме наявність цього недоліку викликає необхідність сполучення цього підходу з цільовим, тобто із застосуванням програмно-цільового підходу.

За рахунок своєї жорсткої орієнтації на перспективу при використанні цільового підходу виникає загроза не досягти кінцевих результатів зусиль і вкладень, якщо не буде приділятися увага досягненню проміжних цілей, які є невід'ємною умовою та підґрунтям для досягнення перспективних цілей.

Програмно-цільовий підхід як єдність процесної та цільової складових передбачає розгляд послідовності управління об'єктом у вигляді системи цілепокладання (встановлення цілей) та індикативного планування (пошуку шляхів їх досягнення). Встановлення цілей має включати визначення складу задач, системи пріоритетів, обґрунтування необхідних ресурсів тощо. Прибічниками програмно-цільового підходу є В. Бєсєдін [113], Л. Дідківська, Л.Головко [114], В. Керецман [115], Д. Клиланд [116], М. Кульчицький, С.Самець [117], О. Макарова [118], Б. Райзберг [103], Д. Стеченко [119] та ін.

Ще одним підходом є ситуаційний підхід до управління, що передбачає реагування на різні за своєю природою впливи з боку зовнішнього середовища та зміни цілого ряду внутрішніх характеристик.

Ситуаційний підхід має велике значення в теорії управління, що підтверджується можливостями прямого застосування науки до конкретних ситуацій і умов. Цей підхід констатує, що кожен об'єкт управління є унікальним та стикається в ході своєї діяльності з багатьма ситуаціями, які не завжди є стандартними та повторюваними, а отже по відношенню до нього не

можна застосовувати універсальні теорії. Його центральним моментом є ситуація або ж конкретний набір обставин, що впливають на об'єкт управління в певний момент часу. Ситуаційний підхід в пріоритет іншим ставили такі науковці як А. Воронкова [120], Р. Лепа [121], Г. Кунц. [122], Л.Федулова, Г.Фролова [123], Д.Поспелов [124], Л.Батченко, Н.Рекова [125].

Незважаючи на те, що ситуаційний підхід є одним із найбільш перспективних підходів управління, який доцільно використовувати в умовах динамічного зовнішнього середовища, його важко використовувати в громіздких та досить великих соціально-економічних системах.

Важливе місце серед підходів до управління посідає функціональний підхід, який передбачає, що управлінню притаманні певні функції, які різняться для кожного рівня ієрархії і має забезпечуватись відповідність рівня, на якому вирішується певне завдання його рівню. В основі функціонального підходу лежить саме реалізація загальних функцій менеджменту в певній послідовності. До прибічників функціонального підходу можна зарахувати В. Забродського [126], Д. Михайлова [127], В. Полякова [128], О. Радзіну [129], В. Федько [130], Р. Щенина [131].

Зважаючи на те, що управління інвестиціями має свою специфіку, доцільно розглянути в рамках яких підходів до управління проводилися дослідження в даному напрямку.

В рамках системного підходу проводили свої дослідження такі автори як А. Буяк [132], Н. Краус [133] та А. Джетписова [134].

Як зазначає А. Джетписова, управління інвестиціями є системним явищем, що виникає як необхідна умова суспільного відтворення, видів діяльності та об'єктів, що складають матеріально-технічну базу економіки, і як система являє собою сукупність компонентів (суб'єктів управління та об'єктів інвестування) та відносин між ними в рамках певного тимчасового інтервалу [134].

А. Буяк розглядаючи управління інвестиціями пропонує розглядати його як систему дій за параметрами: інвестиційна привабливість підприємств

що входять до галузі, капіталозабезпечення, кількість технологій, впроваджених в експлуатацію завдяки інвестуванню [128].

Н. Краус під управлінням інвестиціями розуміє систему принципів та методів розроблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестування [133].

Ситуаційному підходу відповідає визначення І. Федорчук, який стверджує, що управління інвестиціями – це діяльність, спрямованість якої залежить від інвестиційного клімату [135].

Згідно процесного підходу трактували управління інвестиціями Н. Татаренко, А. Поручник.

Н. Татаренко, А. Поручник тлумачать це поняття як: послідовний, цілеспрямований процес, що полягає в капіталізації об'єктів власності, формуванні та використанні інвестиційних ресурсів, регулюванні процесів інвестування і міжнародного руху інвестицій та інвестиційних товарів, створенні відповідного інвестиційного клімату й має за мету одержання прибутку чи певного соціального ефекту [14].

Програмно-цільовому підходу відповідають визначення таких авторів як В.Мартиненко [136], В.Замлинський [137], О.Гетьман, В.Вакаров, С.Сембер [138] та Л. Гораль [139].

В.Мартиненко зазначив, що управління інвестиціями – це процес, від правильного встановлення цілей та досягнення результатів якого залежить підтримання життєдіяльності всіх систем у довгостроковому періоді. Управління інвестиціями за думкою В.Мартиненко передбачає формування такого обсягу інвестицій, який відповідав би потребам простого й розширеного відтворення [136].

В.Замлинський вважає, що управління інвестуванням – це перелік процедур організаційного характеру на відповідні об'єкти інвестицій, здійснення яких дозволяє досягти цілей суб'єктів інвестицій [137].

О.Гетьман, В.Вакаров, С.Сембер зазначають, що управління інвестиціями це діяльність за головну мету якої ставиться забезпечення високих темпів економічного розвитку економічної системи [138].

Л. Гораль вважає, що управління інвестиціями це діяльність спрямована на вирішення за допомогою інвестування багатьох стратегічних та поточних цілей розвитку економіки [139].

Кожен з підходів має як переваги, так і недоліки. Водночас, варто відмітити, що процесний, ситуаційний підходи до управління інвестиціями найчастіше використовується на мікроекономічному рівні, системний на обох рівнях передбачаючи застосування в ході управління економічних, технічних, організаційних, матеріальних, соціально-психологічних та інших важелів впливу.

Щодо макроекономічного рівня, то управління певними процесами, що протікають в національному господарстві передбачає застосування саме програмно-цільового підходу. Його методологія полягає в формуванні системи цілей управління та завдань вирішення кожної проблеми, визначенні шляхів вирішення завдань і вибору оптимального варіанта, розробці програми або стратегічного плану вирішення проблем, усуненні перешкод для досягнення поставлених цілей, визначенні необхідних ресурсів для досягнення кінцевої мети.

Отже, на нашу думку більш доцільно застосовувати саме програмно-цільовий підхід, що дає змогу на основі управлінських ініціатив обирати такі шляхи досягнення цілей управління інвестиціями, які забезпечать результативність його здійснення в цілому.

Програмно-цільовий підхід передбачає здійснення розробки управлінських ініціатив на основі результатів індикативного оцінювання. При цьому, в ході формуванні управлінських ініціатив мають визначатися цільові орієнтири та завдання управління інвестиціями в реальний сектор, а також пошук напрямів виконання цих завдань, спрямованих на подолання виявлених проблем в сфері функціонування реального сектору.

В узагальненому розумінні під управлінськими ініціативами розуміють сукупність напрямів управління або скоординованих управлінських рішень. Щодо характеру управлінських ініціатив, то він може бути проактивним або реактивним (О.Медведєв, О.Біла, В.Гогунський [140], Д.Ітченко [141], Н.Картохіна [142], О.Коваленко, В.Фучеджі [143] тощо). Управлінські ініціативи проактивного характеру базуються на встановлених причинно-наслідкових зв'язках та передбачають прогнозування майбутнього та розробку дій, спрямованих на попередження виникнення певних проблем. Управлінські ініціативи реактивного характеру – на своєчасному виявленні проблем та реакції на них. Тобто управлінська дія, в першому випадку відбувається до, а в другому – після виникнення проблеми.

Найбільш доцільно, на наш погляд, приділяти уваги формуванню управлінських рішень саме проактивного характеру, адже вони дозволяють запобігти невиправданим втратам часу та ресурсів, пов'язаних з виникненням проблемної ситуації та необхідністю усувати наслідки її негативного впливу. Особливої актуальності розробка напрямів управління проактивного характеру набуває в умовах нестабільності національної економіки.

Основні ознаки напрямів управління проактивного характеру наведені на рис. 1.1..

Рис.1.1. Основні ознаки проактивного характеру напрямів управління (систематизовано автором за джерелами [92-105,140-143])

До таких ознак відноситься:

- постійне вдосконалення – безперервний пошук напрямів підвищення результативності управління інвестиціями в реальному секторі національного господарства;
- орієнтованість на результат – спрямованість управлінських ініціатив на досягнення конкретного результату, який обумовлений поставленою метою;
- креативність напрямів – нестандартний характер вирішення проблем, творчий підхід до їх розв’язання;
- прогностичність оцінок – оцінка є основою для передбачення майбутніх змін та прогнозування виявлених проблем;
- превентивність дій – спрямованість управлінських дій на попередження виникнення проблем;
- передбачуваність – можливість прогнозування подальшого розвитку подій [103].

Все вищенаведене дозволяє розробити методичний підхід до управління інвестиціями в реальному секторі економіки на основі індикативного оцінювання.

1.3. Методичний підхід до управління інвестиціями в реальний сектор на основі індикативного оцінювання

Управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки є складним процесом, спрямованим в кінцевому разі на забезпечення функціонування реального сектору шляхом залучення необхідних для цього інвестицій.

Як було зазначено у п.1.2., найбільш доцільним для розробки управління інвестиціями в реальний сектор є застосування програмно-

цільового підходу, який має свої беззаперечні переваги, що характеризуються наступними принциповими особливостями:

- індикативним характером програм, терміни реалізації яких знаходяться в прямій залежності від забезпеченості програм необхідними матеріальними, фінансовими та іншими ресурсами;

- системним характером основних цілей і завдань програм з вирішення складних проблем, пов'язаних з залученням та освоєнням необхідних обсягів інвестицій, потрібних для функціонування реального сектору національної економіки відповідно до встановлених пріоритетів;

- забезпеченням єдності методологічних і методичних підходів до вирішення завдань інвестування у реальний сектор національної економіки;

- здатністю концентрувати обмежені інвестиційні ресурси на вирішення принципових питань, що виникають в реальному секторі економіки, та від яких залежить поступальний розвиток економіки в цілому (проведення структурної політики на користь прискореного розвитку найбільш пріоритетних галузей реального сектору);

- можливістю прогресивного зростання результатів при цільовому використанні обмежених інвестиційних ресурсів за рахунок додаткового залучення позабюджетних коштів, власних коштів зацікавлених державних і комерційних підприємств, банківського кредиту та інших залучених коштів потенційних вітчизняних та іноземних інвесторів. У зв'язку з цим можна говорити про ініціювання цільових програм, здатних залучити в багатьох випадках значні фінансові ресурси з метою їх спрямування на цілі інвестування окремих галузей, що можуть вважатися пріоритетними;

- потенційною можливістю забезпечення належного контролю, в т.ч. і з боку громадськості, при формуванні цілей і завдань програмного розвитку та використанні інвестиційних ресурсів (експертиза, формування міжвідомчих комісій з їх реалізації щодо) [103].

Програмно-цільовий підхід виглядає досить привабливим, адже дозволяє значною мірою впливати на досліджувану ситуацію. За таких умов,

застосування програмно-цільового підходу до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки видається достатньою мірою обґрунтованим.

Враховуючи вищенаведене нами була розроблено підхід до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки, що передбачає здійснення ряду етапів, представлених на рис.1.2., повторюваність яких має циклічний характер [144].

Початковим етапом, який передує здійсненню всіх інших є визначення мети управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. З огляду на те, що від інвестицій, їх залучення та використання значною мірою залежать результати функціонування реального сектору національної економік, такою метою може бути покращення результатів функціонування реального сектору. Слід зазначити, що ця мета є загальною та потребує подальшої конкретизації у вигляді встановлення цільових орієнтирів з врахуванням виявлених проблем в сфері реального сектору, пов'язаних з інвестуванням.

Такі цільові орієнтири повинні розроблятися на основі індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору, індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор, а також аналізу причинно-наслідкових зв'язків між цими індикаторами та результатів прогнозування їхньої зміни.

Таким чином, індикативне оцінювання виступає одним з найважливіших етапів управління інвестиціями в реальний сектор. Саме оцінювання є однією з найважливіших проблем дослідження управління, адже воно дозволяє оцінити ситуації стосовно стану реального сектору та інвестування у реальний сектор національної економіки, виявити тенденції, що намітилися в інвестуванні та реальному секторі тощо.

Рис. 1.2. Підхід до управління інвестиціями в реальний сектор
(побудовано автором)

Без оцінювання неможливим є прийняття управлінських рішень, в тому числі тих, що пов'язані з вдосконаленням управління.

Беззаперечним є твердження, що чим більш точними є результати оцінювання, чим більш адекватно вони відбивають реальну ситуацію, тим більш імовірним є прийняття успішного управлінського рішення.

Індикативне оцінювання поділено на два блоки:

- індикативне оцінювання результатів функціонування реального сектору національного господарства;

- індикативне оцінювання інвестицій в реальний сектор національного господарства.

В рамках кожного з блоків відбувається:

- по-перше, вибір індикаторів (а саме: індикаторів результатів функціонування реального сектору та індикаторів інвестицій в реальний сектор);

- по-друге, формування систем показників (системи показників за індикаторами результатів функціонування реального сектору та системи показників за індикаторами інвестицій в реальний сектор) та їх розрахунок;

- по-третє, розрахунок значень індикаторів результатів функціонування реального сектору та значень індикаторів інвестицій в реальний сектор на основі зведення показників.

Як було зазначено раніше, найбільш обґрунтованим є застосування індикативного оцінювання, що ґрунтується на використанні певних індикаторів.

Не дивлячись на те, що початкове тлумачення слова «індикатор» лежить в технологічній сфері, зараз його часто застосовують в галузі економіки та управління. З цієї точки зору індикатором є показник (виведений з первинних даних); який дозволяє судити про стан або зміни певної змінної характеристики. Основною метою введення індикаторів є оцінка ситуації або події для прогнозу розвитку ситуації, що склалася, і розробки її вирішення.

Індикатори, що використовуються як підґрунтя для встановлення завдань управління та визначення шляхів їхнього виконання мають враховувати специфіку об'єкта дослідження. При цьому, можуть застосовуватися індикатори двох видів – статичні (характеризують предмет пізнання в статистиці, тобто його стан) та динамічні (характеризують зміни, які відбуваються з предметом пізнання з плином часу).

На наш погляд, можна виокремити два основні підходи до вибору індикаторів оцінки. По-перше, це модельний підхід, згідно якого індикатори обираються таким чином, щоб з їх допомогою могла бути побудована модель об'єкта оцінки, що найточніше відтворює його характеристики та взаємозв'язки між ними. По-друге, це сигнальний підхід, згідно якого індикатори мають подавати сигнали про стан та динаміку об'єкта дослідження. Якщо індикатори, обрані з застосуванням модельного підходу, можуть надати вичерпну інформацію про будову об'єкта, то індикатори, отримані з застосуванням сигнального підходу є необхідними для генерування своєчасних та адекватних ситуації управлінських ініціатив. З огляду на це, саме сигнальний підхід має використовуватись для вибору індикаторів оцінки.

В процесі оцінювання з метою створення підґрунтя для управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки виникає необхідність визначення показників оцінки.

За одним з визначень, наведених в академічному тлумачному словнику сучасної української мови, показником є наочні дані про результати якоїсь роботи, якогось процесу; дані про досягнення в чому-небудь.

Як зазначено в роботі [145], показники поділяються на види в залежності від способу їх обчислення, ознак часу, виконання своїх функцій .

За способом обчислення розрізняють первинні та похідні показники. Якщо первинні показники визначаються шляхом зведення та групування даних і подаються у формі абсолютних величин, то похідні показники обчислюються на базі первинних і мають форму середніх або відносних величин.

За ознакою часу показники поділяються на інтервальні, що характеризують явище за певний період часу (місяць, квартал, рік), та моментні (характеризують явище за станом на певний момент часу (дату).

За способом виконання своїх функцій розглядають показники, що відбивають обсяг явища, його середній рівень, інтенсивність прояву, структуру, зміну в часі або порівнянні у просторі.

Залежно від організації та методів проведення виділяються прості та складні оцінки. При цьому, останні завжди побудовані на спеціальних розрахунках, агрегуванні інформації.

З нашої точки зору, така класифікація показників не є вичерпною та потребує доповнення. Важливою ознакою, за якою повинна здійснюватись класифікація показників оцінки – це ступінь уніфікації. Залежно від цієї ознаки пропонується виділяти уніфіковані показники (показники, що характеризують певний аспект об'єкта дослідження та його структурних елементів, тобто можуть використовуватись як по відношенню до об'єкта в цілому, так і по відношенню до його складових частин) та диференційовані (показники, що характеризують певну складову частину об'єкта дослідження та не можуть використовуватися для характеристики інших його складових частин) [144].

Використання диференційованих показників хоча й дає змогу в процесі оцінки врахувати специфічні риси окремих складових об'єкта оцінювання, проте при їх використанні виникає небезпека нівелювання ролі окремих складових через неможливість застосування по відношенню до них окремих показників. Такого недоліку можна уникнути, застосовуючи уніфіковані показники. До того ж, вагомою перевагою їх застосування є можливість порівняння окремих складових між собою за обраними характеристиками.

Таким чином, перед управлінцем в ході здійснення індикативного оцінювання постає важливе завдання щодо вибору показників за індикаторами, а також проведення відповідних розрахунків.

У літературі, присвяченій питанням оцінки окремих об'єктів пізнання (якими, в нашому випадку, можуть вважатися результати функціонування реального сектору та залучення інвестицій) думки, про кількість і характер показників розходяться. Перша розбіжність полягає в тому, чи може бути окремий об'єкт пізнання досліджений та оцінений з допомогою одного показника, чи для його оцінки необхідно застосовувати декілька показників, що характеризують різні аспекти (прояви) та відбивають багатогранність даного об'єкта, тобто систему показників. Друга розбіжність полягає в тому, чи необхідним є при використанні системи показників їхнє зведення в єдиний показник.

Слід зазначити, що в роботах науковців немає принципових розбіжностей щодо того, що представляє собою система показників.

Такого висновку можна дійти проаналізувавши наступні визначення системи показників, наведені в роботах окремих науковців:

- система взаємопов'язаних та таких, що доповнюють один одного, показників, розташованих у логічній послідовності (А. Мармоза) [146];
- комплекс взаємопов'язаних показників, які дозволяють отримати цілісну, всебічну характеристику будь-якого масового явища або процесу (А. Шустіков) [147];
- група показників, що мають органічний взаємозв'язок, який перетворює їх на єдиний комплекс характеристик складного явища чи процесу, забезпечуючи всебічність його кількісного відображення (С. Герасименко, А. Головач, А. Єріна) [148];
- вибудована за певними принципами сукупність показників, які пов'язані між собою і утворюють певну цілісність, єдність (О.Оймер) [61].

Необхідність застосування саме системи показників більшість науковців пояснюють тим, що кожен окремий показник відбиває лише одну грань об'єкта пізнання, тоді як із застосуванням впорядкованої сукупності показників, що є взаємопов'язаними та структурованими, стає можливим надати комплексну та всебічну його оцінку.

На наш погляд, застосування окремого оціночного показника є не виправданим, адже не дозволяє врахувати різні аспекти прояву результатів функціонування реального сектору національної економіки, а також інвестицій, спрямованих на його потреби, як об'єктів пізнання. Тобто, виникає необхідність у побудові системи показників.

Вивчення результатів досліджень вищезазначених науковців, присвячених побудові систем показників та узагальнення накопиченого ними досвіду дозволило виділити основні вимоги до системи показників оцінки:

- обмежена кількість показників, що використовуються для оцінки певного об'єкта пізнання (результатів функціонування реального сектору, інвестицій в реальний сектор національного господарства);
- всебічна характеристика предметів пізнання, що дає вичерпну інформацію для управління інвестиціями в реальний сектор;
- можливість здійснення комплексної оцінки на основі побудованої системи показників, які пов'язані один з одним та мають високий ступінь узгодженості;
- відображення показниками лише суттєвих характеристик об'єктів пізнання;
- вимірність показників, тобто можливість дати кожному з них числову оцінку, представивши його в цифровому виразі;
- достатня точність показників оцінки та наявність певного алгоритму для їхнього розрахунку;
- достовірність оцінки, тобто отримання вірного уявлення про об'єкт пізнання, розглянутий в статичному та динамічному аспектах, на основі визначення відібраних показників;
- доступність даних для обчислення показників за індикаторами (вихідні дані повинні міститися в статистичних матеріалах або розраховуватися на їх основі);
- прикладний характер, тобто пристосованість системи показників для використання у практиці управління національною економікою;

- підконтрольність показників, тобто можливість впливати на них з метою управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки;
- врахування як статичного, так і динамічного аспектів об'єктів пізнання (результатів функціонування та інвестицій в реальний сектор національної економіки).

Слід зазначити, що застосування системи показників без їх зведення в єдиний показник не дає загального уявлення про об'єкт пізнання, а характеризує лише окремі його аспекти. З огляду на це, слід розглянути можливість зведення показників за окремим блоком індикаторів в єдиний інтегральний індикатор.

На наш погляд, детально розроблена і науково обґрунтована система показників оцінки результатів функціонування реального сектору, а також система показників оцінки інвестицій в реальний сектор національної економіки повинна з максимальною точністю їх описувати, даючи змогу всебічного їх вивчення та оцінки. Саме завдяки використанню такої системи показників може бути здійснено оцінювання, яке дозволить приймати обґрунтовані рішення в галузі управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки.

Розрізняють проблемно-орієнтований, компетентнісний та декомпозиційний підходи до побудови системи показників.

Проблемно-орієнтований підхід вимагає забезпечення обґрунтованого вибору елементів відповідно до вирішуваної проблеми, а саме: сутнісні елементи, їх ієрархічні зв'язки визначати в залежності від впливу на кінцеве вирішення конкретної проблеми.

В академічному тлумачному словнику української мови дається визначення «проблеми» як складного теоретичного або практичного питання, що потребує вирішення .

Проблема (грец. Πρόβλημα) в науці - це суперечлива ситуація, виступає як протилежні позиції в поясненні будь-яких явищ, об'єктів, процесів і потребує адекватної теорії її рішення. Важливою передумовою успішного

розв'язання проблеми служить її правильна постановка. [149]. Біля витоків будь-якого рішення знаходиться проблемна ситуація, що вимагає свого вирішення.

На необхідності застосування проблемно-орієнтованого підходу наголошували такі вчені як В. Головатюк, В.Солов'єв [150], І.Боярко [151] та ін.

Декомпозиційний підхід передбачає при формуванні системи показників багатоетапну оцінку інформації на основі взаємозв'язків і взаємозалежностей фактичних показників з формуванням їх ієрархії з верху до низу.

Декомпозиція – це метод, що використовує структуру завдання і дозволяє замінити вирішення одного великого завдання рішенням серії менших завдань, нехай і взаємопов'язаних, але більш простих. Декомпозиція, як процес розділення, дозволяє розглядати будь-яку досліджувану систему як складну, що складається з окремих взаємопов'язаних підсистем, які, в свою чергу, також можуть бути розділеними на частини. Як система можуть виступати не тільки матеріальні об'єкти, а й процеси, явища і поняття. В нашому дослідженні декомпозиційний підхід дозволяє дослідити залежність між показниками в процесі оцінювання [152].

Основою при формуванні системи показників цей підхід вважають такі автори: Т.Боровська, О.Кузьменко, Ю.Шаповалов, С.Яремчук та ін..

Компетентнісний підхід в оцінці висуває на перше місце не інформованість, а вміння знаходити та вирішувати проблеми, що виникають: — у пізнанні і поясненні явищ дійсності. Слово «компетенція» в даному контексті означає добру обізнаність в певній сфері [153].

Компетентнісному підходу приділено увагу в працях О.Боднар, Н. Дзюби, М. Дмитрієвої та С. Дружилова, С.Цимбал.

На наш погляд, виявити проблеми в певній сфері до того, як здійснено оцінку певного об'єкта пізнання не видається можливим, тож для формування системи показників як за індикаторами результатів функціонування, так і за

індикаторами інвестицій доцільно використовувати декомпозиційний та компетентнісний підхід.

Декомпозиційний підхід дозволяє виокремити показники, що характеризують основні види економічної діяльності в рамках реального сектору, що охоплює сфери:

- 1) матеріального виробництва (промисловість; сільське, лісове та рибне господарство: будівництво);
- 2) надання не фінансових послуг (торгівля, транспорт, освіта тощо).

Щодо компетентнісного підходу, то з його використанням стає можливим обрати з широкого кола показників ті, що, з точки зору високо компетентних експертів, є найбільш інформативними.

Після формування системи показників має здійснюватися їхній розрахунок та зведення з метою визначення значень індикаторів результатів функціонування реального сектору та індикаторів інвестицій в реальний сектор.

Результати індикативного оцінювання створюють підґрунтя для формування бази для розробки управлінських ініціатив проактивного характеру. Задля цього має бути проведений аналіз причинно-наслідкових зв'язків, що характеризують перебіг процесу інвестування в реальному секторі національної економіки, а також прогнозування інвестицій.

Аналіз причинно-наслідкових зв'язків – це структурований метод, застосовуваний для визначення можливих причин небажаної події чи проблемної ситуації, за допомогою якого систематизуються фактори в узагальнені категорії таким чином, що дозволяє розглядати всі можливі гіпотези. Однак, метод не вказує на фактичні причини, оскільки вони можуть бути визначені тільки через фактичне засвідчення та емпіричну перевірку гіпотез.

Аналіз причинно-наслідкових зв'язків дозволяє отримати структурований перелік причин конкретного впливу об'єкту дослідження,

яким, в нашому випадку, виступає інвестування в реальному секторі на функціонування реального сектору. Вплив може бути позитивним або негативним залежно від контексту.

Даний метод застосовується для розгляду всіх можливих причин, які викликають певні зміни, що створює підґрунтя для більш широко їх розгляду і подальшого встановлення можливих гіпотез для подальшого формального аналізу.

Аналіз причинно-наслідкових зв'язків дозволяє виявити причини конкретного впливу, проблеми або стану, дає змогу виділити і співвіднести взаємозв'язки між факторами, що впливають на функціонування реального сектору, проаналізувати існуючі причини виникнення проблемної ситуації так, щоб можна було зробити коригувальну дію.

Перш за все, в рамках аналізу причинно-наслідкових зв'язків, на основі результатів індикативного оцінювання встановлюється вплив індикаторів інвестицій в реальний сектор на індикатори результатів його функціонування.

Особливо важливим на цьому етапі управління є формалізація виявлених залежностей з використанням методів економіко-математичного моделювання.

Крім того, важливим є здійснення прогнозування зміни індикаторів інвестицій в реальний сектор національної економіки. З врахуванням виявленого взаємозв'язку між індикаторами результатів функціонування реального сектору та індикаторами інвестицій, а також прогнозних значень останніх, пропонується визначити прогнозні значення індикаторів результатів функціонування реального сектору. Результати прогнозування дозволяють з використанням матричного методу визначити основні проблеми в реальному секторі.

Слід зазначити, що, залежно від ситуації, в реальному секторі може виникати, як одна, так і декілька проблем. Найбільш складним є випадок, що характеризується комплексним характером проблемної ситуації в реальному секторі національної економіки, тобто наявністю цілого комплексу пов'язаних

між собою проблем, що має наскрізний характер, охоплюючи різні сфери реального сектору.

Наступним кроком є формування управлінських ініціатив на основі визначення цільових орієнтирів. Перш за все, має обиратися критерій результативності управління інвестиціями в реальний сектор.

Слід зазначити, що науковою спільнотою досі не вироблено єдиного бачення щодо розуміння сутності поняття «результативність управління». Деякі науковці ототожнюють результативність управління з ефективністю, яку пропонується визначати шляхом співвідношення досягнутого результату (ефекту) з витратами на його отримання.

Наприклад, І.Тесленок, О.Михайлова, О.Богаченко результативність управління визначають як відношення отриманих результатів від реалізації певних важелів до витрат, які супроводжують їх отримання [154].

Інші вчені також пов'язують результативність з ефективністю. Так, О.Коломицева результативність управління визначає як ефективність використання наявних можливостей [155].

З. Коваль вважає, що результативність управління виступає одним із базових критеріїв оцінювання ефективності [156].

Інші науковці застосовують цільовий підхід до визначення результативності як ступеня досягнення мети завдяки отриманню певних результатів.

Так, Г.Коккінз розглядає результативність управління як перетворення планів у конкретні результати [157].

О.Рябкова під результативністю управління розуміє рівень задоволення потреб та очікувань зацікавлених осіб [158].

Л. Федулова вважає, що результативність управління це міра точності управління, що характеризується досягненням очікуваного стану об'єкта управління, мети управління або рівнем наближення до неї [84].

Результативність управління К. Веприйняк розуміє як його цільову спрямованість на створення потрібних, корисних речей, здатних задовольняти

певні потреби, забезпечити досягнення кінцевих результатів, адекватних поставленим цілям управління [159].

Згідно поглядів О. Тищенко, М. Кизим, Л. Догадайло результативність управління представляє собою сукупний результат функціонування системи управління з врахуванням усіх її елементів та потенціал для можливого її розвитку [160].

На наш погляд, більш доречним є цільовий підхід до розуміння сутності поняття «результативність управління» в широкому сенсі згідно якого вона є комплексною характеристикою управління певним процесом, що відбиває його здатність забезпечити досягнення цілей.

В контексті нашого дослідження можна дати наступне визначення результативності управління інвестиціями в реальний сектор – комплексна характеристика управління, що відбиває здатність за допомогою управління інвестиціями досягати поставленої мети, спрямованої на попередження виникнення проблем в реальному секторі національної економіки.

Таким чином, критерієм результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки можна вважати досягнення мети, що знаходить відображення у покращенні результатів функціонування реального сектору національної економіки.

З огляду на те, що критерієм результативності управління інвестиціями в реальний сектор є досягнення поставленої мети, вкрай важливим є здійснення її деталізації з врахуванням отриманих на попередніх етапах результатів (вибір цільових орієнтирів управління інвестиціями в реальному секторі, спрямованих на вирішення виявлених проблем).

При цьому, вкрай важливим є здійснити правильний вибір цільових орієнтирів та завдань управління інвестиціями в реальному секторі. Щодо цільових орієнтирів, то вони визначають конкретизовану мету управління інвестиціями, встановлену з врахуванням виявлених на попередньому етапі проблем. Крім того, в ході індикативного планування мають визначатися конкретні завдання управління інвестиціями в реальний сектор, які належним

чином деталізують конкретизовану мету управління, що відповідає обраним цільовим орієнтирам.

Крім того, мають розроблятися напрями управління інвестиціями в реальному секторі. Слід зазначити, що програмно-цільовий підхід до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки передбачає розробку в рамках визначених напрямів відповідних інвестиційних програм.

Також на даному етапі визначаються можливі результати реалізації визначених напрямів та порівняння їх з прогнозними значеннями. Саме це створює підґрунтя для подальшої оцінки результативності управління інвестиціями в реальний сектор.

Етап організації та координації управлінських дій передбачає розподіл повноважень та обов'язків з чіткою регламентацією реалізації визначених напрямів.

Розподіл повноважень між державним, регіональним та місцевим рівнями влади є важливим фактором здатності держави створювати умови, що роблять привабливими інвестиції у найбільш пріоритетні для країни галузі та проекти. Останніми етапами в рамках методичного підходу є реалізація розроблених напрямів, а також контроль за результатами їх виконання.

Отже запропонований підхід до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки ґрунтується на встановленні причинно-наслідкових зв'язків індикаторів результатів функціонування реального сектору з індикаторами інвестицій в реальний сектор що дає змогу розробити на цій основі управлінські ініціативи проактивного характеру, спрямовані на підвищення результативності управління інвестиціями.

Висновки до розділу 1

Досліджено теорію управління інвестиціями яка представлена логічним поєднанням двох пов'язаних елементів - теорії інвестицій та теорії управління, в рамках яких дана сутнісна характеристика інвестицій та їх видових проявів, а також розглянуто особливості управління ними як об'єктом.

Розглянуто існуючі класифікаційні ознаки інвестицій, виокремлено найбільш цікаві для розгляду з макроекономічної точки зору, які запропоновано на макрорівні об'єднати в одну – «за сферою призначення інвестицій». Введення даної ознаки дозволило визначити результати секторального розподілу інвестицій в межах національної економіки та в подальшому встановити їх взаємозв'язок з результатами функціонування певних секторів національної економіки.

Обґрунтовано, що найбільш пріоритетним спрямуванням інвестицій на макрорівні є саме реальний сектор національного господарства. Розглянуто підходи до управління інвестиціями та обґрунтовано застосування програмно-цільового підходу, який передбачає здійснення розробки управлінських ініціатив на основі результатів індикативного оцінювання дає змогу обрати такі шляхи досягнення цілей управління інвестиціями, які забезпечать результативність його здійснення.

Розроблено підхід до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки, зорієнтований на підвищення результативності управління інвестиціями в реальний сектор, що передбачає здійснення ряду етапів, повторюваність яких має циклічний характер. Доведено, що одним з найважливіших етапів управління інвестиціями в реальний сектор є індикативне оцінювання, адже воно дозволяє оцінити результати функціонування реального сектору та інвестування у реальний сектор

національної економіки, виявити тенденції, що намітилися в інвестуванні та реальному секторі тощо.

Результати індикативного оцінювання створюють підґрунтя для формування бази для розробки управлінських ініціатив проактивного характеру, які базуються на встановлених причино-наслідкових зв'язках та передбачають прогнозування майбутнього та розробку дій, спрямованих на попередження виникнення певних проблем.

В ході формуванні управлінських ініціатив має здійснюватись пошук напрямів, спрямованих на подолання виявлених проблем в сфері інвестування та функціонування реального сектору, а також визначатися можливі результати їхньої реалізації та розраховуватися індикатор результативності управління інвестиціями в реальний сектор.

Запропонований підхід до управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки ґрунтується на встановленні причино-наслідкових зв'язків індикаторів результатів функціонування реального сектору з індикаторами інвестицій в реальний сектор що дає змогу розробити на цій основі напрями, спрямовані на підвищення результативності управління інвестиціями

Список використаних джерел до розділу 1

1. Боди З., Маркус А. Дж., Кейн А. Инвестиции / Перевод с англ. Е. Мельника, Москва: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2013. 1024 с.
2. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Инвестиции. Москва: ООО «Научно-издательский центр ИНФРА-М», 2001. 1028 с.
3. Недосекин А., Воронов К. Новый показатель оценки риска инвестиций URL: <http://www.cfin.ru/finanalysis/invest> (дата звернення: 12.03.2017).

4. Борщ Л.М., Герасимова С.В. Інвестування: теорія і практика : навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 685 с.
5. Федоренко В. Г. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник. Київ: МАУП, 1999. 184 с.
6. Гитман Л., Джонк М. Основы инвестирования. / Перевод с англ. Буклешов О.В. Москва, 1997. 991 с
7. Розенберг Дж.М. Инвестиции. Москва: Финансы и статистика, 2001. 400 с.
8. Шевчук В.Я., Рогожин В.Я. Основы інвестиційної діяльності. Київ: Генеза, 1997. 384 с.
9. Банківські операції / А.М.Мороз, М.І.Савлук, М.Ф.Пуховкіна; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. Київ: КНЕУ, 2002. 476 с.
10. Дорошенко Т.В. Сутність інвестицій як економічної категорії. *Фінанси України*. 2000. № 11. С. 114-118.
11. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Ред. кол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ: Видавничий центр “Академія”, 2000. 864 с.
12. Новый экономический словарь: 10000 слов / А.Н.Азрилиян, О.М.Азрилиян, Е.В.Калашникова, О.В.Квардакова; под. ред. А.Н.Азрилиян. Москва: Институт новой экономики, 2006.
13. Сириченко Н. С. Економічна сутність і класифікація інвестицій в умовах глобальних трансформацій. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2015. Вип. 2(1). С. 263-269. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2015_2%281%29__47 (дата звернення: 11.02.2017).
14. Татаренко Н. О., Поручник А.М. Теорії інвестицій. Київ, 2000. 345 с.
15. Про інвестиційну діяльність / Закон України № 1560 – XII від 18.09.91 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 11.02.2017).

16. Словарь современной экономической теории Макмиллана : пер. с англ. / Дж. Т. Аддисон и др.; общ. ред. Д. У. Пирса. Москва: Изд. дом "ИНФРА-М", 1997. 607 с.
17. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Економікс: принципи, проблеми і політика. 14-е видання. Москва: ИНФРА-М, 2003. 972 с.
18. Фишер С, Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика / пер. с англ. 2-го изд. Москва: Дело ЛТД, 1993. 864 с.
19. Спицын А. Воспроизводство и развитие экономического потенциала. *Экономист*. 2002. № 5. С. 12–20.
20. Румянцева Е. Е. Новая экономическая энциклопедия. 3-е изд. Москва: ИНФРА-М, 2008. 826 с.
21. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : навч. посіб. Київ: Каравела, 2007. 424 с.
22. Гуторов А. О. Шляхи формування інвестиційних ресурсів агрохолдингів. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2013. Вип. 6. С. 66-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2013_6_16 (дата звернення: 23.03.2017).
23. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Київ: Лібра, 2002. 472 с.
24. Грыцюк Е.С., Кулакова Л.И. Сущность и классификация инвестиций. URL: <https://scienceforum.ru/2017/article/2017035191> (дата звернення: 04.02.2017).
25. Черваньов Д., Нейкова Л. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. Київ: Знання, 1999. 514 с.
26. Кутик А.Б., Никольская Е.Г. Инвестиции и экономический рост предпринимательства: монография. Санкт-Петербург: Издательство «Лань», 2000. 544 с.
27. Мертенс А. В. Инвестиции. Київ: Киевское инвестиционное агентство, 1997. 352 с.

28. Верхоглядова Н.І. Касьяновський Є.В. Сутність та характерні ознаки інвестицій як об'єкта управління / Н.І. Верхоглядова, Є.В. Касьяновський // *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. т.22 Вип. 11(64). С. 54–57
29. Горошко К.О. Экономическая сущность инвестиций и её классификация. *Водний транспорт*. 2012. №3. с. 98-103.
30. Бабич О.В. Экономическая сущность и виды инвестиций. *Вестник БГТУ*. 2006. №3. С. 41–47
31. Рудейчук С. Сутність поняття інвестицій та їх класифікація: обліково-економічні аспекти. *Економічний аналіз*. 2013 рік. Випуск 12. Частина 2. с. 151-154
32. Денисенко М.П. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Алерта, 2003. 338 с.
33. Харук В. А. Теоретична сутність інвестиції та її значення як економічної категорії. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3(2). С. 115-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3%282%29__26 (дата звернення: 11.02.2016).
34. Касьяновський Є.В. Управління інвестиціями на макрорівні: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми економіки та менеджменту: збірник матеріалів III міжнарод. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 16-17 лютого 2018 р.)*. Східноукраїнський інститут економіки та управління. – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2018. С.12-14.
35. Старостіна А., Прушківська Е. Економічний зміст поняття національної економіки та її структури в умовах економічної нестабільності. *Економіст*. 2013. № 6. С. 29–32.
36. Дідченко О.І., Москаленко С.А. Державно-приватне партнерство: сутність, законодавство, закордонний досвід URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_2_048.pdf (дата звернення: 15.05.2017).

37. Сімак С.В. Перспективні форми функціонування державно – приватного партнерства. *Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління»*, 2014. випуск 2. С. 130-138
38. Соловійов Д. І. Впровадження елементів державно-приватного партнерства у функціонування туристичної сфери України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 4 (24). С. 33-36
39. Гарбариніна В.Ю. Застосування державно-приватного партнерства для активізації інноваційно-інвестиційних процесів в Україні. *Ефективність державного управління*. 2014. Вип. 40. С. 232—237.
40. Яцишин С.Р. Суб'єкти державного сектору в структурі економіки держави. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовтня 2014 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. С.181-182.
41. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. Київ: Голов. ред. УРЕ АН УРСР, 1974. 775 с.
42. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 12.02.2017).
43. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. Москва: Инфра-М, 2015. 512 с.
44. Вільна енциклопедія. Вікіпедія URL: <https://uk.wikipedia.org/> (дата звернення: 12.02.2017).
45. Болдирева Л.М. Теоретико-методологічні аспекти ідентифікації та аналізу структури агропродовольчого сектора економіки. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки*. 2013. Вип.7. Т.1. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.1/52.pdf> (дата звернення: 24.03.2017).
46. Філатова Л. С., Тисячук І. О. До питання визначення межі державного регулювання економіки. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2016. Вип. 3. С. 107-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2016_3_23 (дата звернення: 20.01.2018).

47. Габор С. С., Габор В. С. Проблеми пореформеного розвитку агропромислового виробництва. *Науковий вісник НУБіП України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2015. Вип. 211. Т. 1. С.66-71.
48. Григорук С. С., Григорук О. П. Математичне моделювання змішаної економіки. *Collection of Scientific Papers of Applied Math and Computer Technologies Faculty of Khmelnytskyu National University*. 2008, № 1. С.38-40
49. Мельник О. І. Внутрішньосекторальна та міжсекторальна конкурентоспроможність аграрного сектора економіки. *АГРОСВІТ*. 2015. № 24. С. 76-80.
50. Єрохін С. А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект) : наукова монографія. Київ: Світ Знань, 2002. 528 с.
51. Школьник І. О., Семенов А. Ю. Фінансовий сектор України: теоретичний аналіз економічної дефініції. *Вісник Української академії банківської справи*. 2013. № 1(34). С. 31-36.
52. Ломачинська І. А., Кравцова А.О. Вплив конвергенції фінансового та реального секторів на розвиток національної економіки України. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2012. № 17. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vonu_econ/2012_17/17.pdf (дата звернення: 15.02.2018).
53. Забаріна Д. А. Сутність управління фінансово-економічною гнучкістю суб'єктів реального сектору економіки (російською мовою). *Економічний часопис-XXI*. 2013. № 1-2(2). С. 7-10. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2\(2\)__5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2013_1-2(2)__5) (дата звернення: 24.03.2017).
54. Соляник Л.Г. Оцінка фінансової складової конкурентоспроможності підприємств металургійної галузі. *Фінанси галузі та підприємства*. 2011. №2. URL: http://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf (дата звернення: 11.02.2017).

55. Підвищення ефективності взаємодії банківського і реального секторів економіки в умовах глобалізації та євроінтеграції : монографія / кол. авт. ; за ред. О. І. Барановського. Київ: УБС НБУ, 2010. 482 с.

56. Герасимова С. В. Роль фінансових посередників в організації інвестиційної діяльності акціонерних товариств. *Фінанси України*. 2007. № 4. С. 103–111.

57. Дзюблюк О.В., Прийдун Л.М. Проблеми та перспективи активізації банківського кредитування реального сектору економіки України. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія : Економіка*. 2013. Т. 14, Вип. 263. С. 94-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdduu_2013_14_263_16 (дата звернення: 20.03.2017).

58. Лепак Р. І. Тенденції розвитку і перспективи промислово-фінансових груп в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип.18.9. С.233-238.

59. Мороз О. В., Воловодюк С. С. Проблеми і перспективи диверсифікації розвитку народногосподарського комплексу країн із транзитивною економікою. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 11. С. 385-392. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2015_11_48 (дата звернення: 15.02.2017).

60. Проблеми, напрями та чинники сприяння розвитку внутрішнього ринку України (реальний сектор економіки) : кол. моногр. / Л. В. Дейнеко, Т. О. Осташко, В. О. Точилін та ін.; за ред. А. І. Даниленка, Л. В. Дейнеко, В. О. Точиліна ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. Київ. 2013. 292 с.

61. Оймер О. Управление результативностью маркетинга. Юрайт. 2016. 352 с.

62. Скрипниченко М. І. Система макромоделей у програмно-аналітичному інструментарії «Макропрогноз економіки України». *Економіка і прогнозування*. 2014. № 4. С. 85-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2014_4_8 (дата звернення: 15.02.2017).

63. Юрчишин В. Монетарна експансія: шанс і виклик для посткризового відновлення висхідних країн. URL: forbes.net.ua/ua/opinions/1422269-monetarna-ekspansiyashans-i-viklik-dlya-postkrizovogo-vidnovlennya-vishidnih-krayin (дата звернення: 20.02.2017).
64. Касьяновський Є.В. Сутність поняття соціально-економічний розвиток національної економіки. *Соціальні та економічні проблеми підприємницької діяльності*: збірник наукових праць II міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Жовті Води, 3-4 квітня 2015 р.). Жовті Води: Дріант, 2015. С. 79–81
65. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии / под. ред. Ф. Снгельса. Москва: Политиздат, 1985. Т. 3. 388 с.
66. Шабалин А. Н. Инвестиционное проектирование. Москва: МФПА, 2004. 139 с.
67. Финансово-кредитный энциклопедический словарь / уклад. А. Г. Грязнова та ін. Москва: Финансы и статистика, 2004. 1168 с.
68. Абрамов О. К. Синтез определения термина «реальный сектор экономики». *Реальный сектор*. 2008. № 2. С. 11–12.
69. Ляш, Н. І. Концептуальні підходи до визначення поняття «реальний сектор економіки». *Інноваційна економіка*. 2013. № 8. С. 59-62. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/inek_2013_8_12.pdf (дата звернення: 15.02.2017)
70. Шкрабак І.В. Структурні трансформації в національній економіці: регіональний аспект. *Науковий журнал “Менеджер”*, 2014, № 2. Донецьк, ДонДУУ, 2014. С. 195-200
71. Кравченко А.И. История менеджмента Москва: Академический проект, 2000. 237 с.
72. Коваль Л.І. Інвестиції – роль і значущість для України. *Економіка, фінанси і право*. 2010. №3. С.56-59.
73. Кравчук Г.В. Реальні інвестиції та їх вплив на економічний розвиток регіону: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 ; Київ. нац. ун-т. Київ, 2003. 16 с.

74. Кравчук Г.В. Залучення інвестицій в економіку регіону. *Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал «Фінанси України»*. - 2001. № 11(72). С.105-109
75. Каверіна О.Г. Мотиваційне програмно-цільове управління як інтеграційний засіб вирішення педагогом дидактичних завдань із засвоювання студентами мовного простору в немовному вузі. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Пед. науки*. Херсон : ХДУ, 2005. Вип. 39. С. 244-249.
76. Никитина О.Н. Социология образования: Учебно-методическое пособие. Москва: Мирос, 2002. 223 с.
77. Философский энциклопедический словарь. Москва: ИНФРА-М, 2002. 576 с.
78. Попов С. А. Актуальный стратегический менеджмент. Видение - цели - изменения. Мочква: Издательство Юрайт, 2017. 447 с.
79. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / Пер. с англ. М.А. Маёрова, Э.В. Шустер, А.А. Быковский и др., под общ. ред. Л.И. Евенко. Москва: Дело, 2002. 704 с.
80. Шанк Дж. К. , Говиндараджан В. Стратегическое управление затратами / Пер с англ. Санкт-Петербург: ЗАО Бизнес Микро, 1999. 288 с.
81. Шегда А. В. Менеджмент : підручник. Київ: Знання, 2004. 687 с
82. Лазаренко Л. О. Інтенсифікація управління і управлінської праці в контексті ефективності управління Вісник Хмельницького національного університету. 2012. № 4. Т. 1. С.32-36
83. Кричевский Р. Л. Если Вы руководитель...: элементы психологии менеджмента в ежедневной работе. Москва: Дело, 1993. 115 с.
84. Федулова Л.І. Менеджмент організацій: Підручник / Л.І. Федулова, І.В. Сокирник, В.В. Стадник, М.А. Йохна, О.С. Новиков, Є.Г. Рясних; за редакцією Л.І. Федулової. Київ: Либідь, 2004. 448 с.

85. Козлов Ю.М. Административное право. Москва: Юрист, 2000. 726 с.
86. Тонконогая Е.П. Дидактические основы обучения руководителей общеобразовательных школ в системе повышения квалификации. Санкт-Петербург: Изд-во Ленингр. ун-та, 1992. 118 с.
87. Шипунов В.Г., Кишкель Е.Н. Основы управленческой деятельности: управление персоналом, управленческая психология, управление на предприятии. Учебник 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Высшая школа, 2000. 304 с.
88. Афанасьев В.Г. Человек и система управления обществом. Минск: Книга, 1999. 156 с.
89. Уманский Л.И., Мангунов И.С. Организатор и организаторская деятельность. Ленинград: Лен. Университет, 1975. 315 с.
90. Управление проектами: Учебное пособие / И.И.Мазур, В.Д.Шапиро, Н.Г.Ольдерогге Под общ. ред. И.И. Мазура. — 2-е изд. М.: Омега-Л, 2004. с. 664.
91. Хомяков В.І. Менеджмент підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Кондор, 2005. 431 с.
92. Колпаков В. Концептуальные основы стратегии управления. *Персонал*. 2002. № 3. С. 38–44.
93. Друкер П.Ф. Энциклопедия менеджмента / Пер. с англ. Москва: Издательский дом. «Вильяме», 2004. 432 с
94. Будзан, Б. П. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи: монографія / наук. ред. Б. М. Андрушків ; передм. Б. Гаврилишин. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 350 с.
95. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства. Київ: КНЕУ, 2000. 526 с.
96. Вудкок М., Френсіс Д. Раскрепощенный менеджер. Для руководителя-практика / Пер. с англ. Москва: «Дело», 1991. 320 с.

97. Ісаєв І.Ф. Школа як педагогічна система: Основи управління. Москва; Белгород, 1997. 312 с.
98. Мухомедзянова Е. В. Контроллинг как функция управления предприятием. *Вестник МГТУ*. 2006. № 4. Т. 9. С. 655-658.
99. Державне управління і менеджмент : навч. посібник у таблицях і схемах / Г. С. Одінцева, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одінцової. Харків : ХарPI УАДУ, 2002. 492 с.
100. Геращенко І.О. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПИ». Економічні науки*. 2017. №24 (1246). С. 124-128.
101. Домбровська С. М. Державне управління освітою в умовах економічної та освітньої глобалізації. *Теорія та практика державного управління*. 2011. Вип. 3. С. 183-187.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2011_3_31 (дата звернення: 10.11.2016)
102. Ворст Й., Ревентлоу П. Экономика фирмы: учебник / Пер. С дат. Чеканского А. П., Рождественского О. В. Москва: Высш. Шк., 1994. 272 с.
103. Касьяновський Є.В. Підходи до управління інвестиціями в реальний сектор економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип.1 (63). С.36-39.
104. Райзберг Б. А. Системный подход в перспективном планировании / Б. А. Райзберг и др. Москва, 1975. 131 с.
105. Родичева А.Ф. Современные подходы к управлению развитием образовательного учреждения. *Молодой ученый*. 2013. № 1. С. 369–371.
106. Хвостіна І.М. Механізм управління розвитком підприємства. *Інвестиції : практика та досвід*. 2015. № 1. С. 30–33.
107. Бир С. Наука управления (ManagementScience). Санкт-Петербург: ЛКИ, 2007. 120 с.
108. Бессонова С.І., Коновал Ю.В. Проблеми та підходи до управління інноваційним розвитком машинобудівних підприємств. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2013. Вип. 1(3).

С. 258–260 URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaeiv_2013_1\(3\)__58](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaeiv_2013_1(3)__58) (дата звернення 12.11.2016)

109. Лебідь О.В. Обґрунтування вибору напрямку впровадження технологій управління. ХНЕУ, Харків. 2013. С. 302-308. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64 (дата звернення 15.02.2017)

110. Виноградова О.В. Реінжиніринг бізнес-процесів торговельних підприємств: монографія. Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. 183 с.

111. Верба В.А. Гармонізація процесного і проектного підходів до управління розвитком компанії. *Управління проектами та розвиток виробництва*, 2009. № 3 (31). С. 14-22. URL: <http://www.pmdp.org.ua/images/Journal/31/09vvaurlk.pdf> (дата звернення 15.02.2017)

112. Чумаченко, И.В., Витюк В.А. Анализ эффективности организационного управления инновационной деятельностью в условиях неопределенности финансовых затрат. *Системы обработки информации*. Харків: ХВУ. 2010. Вып. 6 (87). С. 260-263.

113. Прогнозування і розробка програм : метод. посіб. / В. Ф. Бесєдін та ін.; за ред В. Ф. Бесєдіна. Київ, 2000. 468 с.

114. Дідківська Л. І., Головка Л. С. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2002. 90 с.

115. Керецман В.Ю. Проблеми формування регіональної політики та регіо-нального управління в Україні. *Регіональні студії*. 2001. № 1. С. 9-16.

116. Клиланд Д., Кинг В. Системный анализ и целевое управление. Москва: Сов. радио, 1974. 279 с.

117. Кульчицький М. І., Самець С. М. Програмно-цільове бюджетування на місцевому рівні. *Ефективна економіка*. 2012. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_7_24 (дата звернення 24.03.2017)

118. Макарова О. В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки. Київ: Ліра, 2004. 235 с.

119. Стеченко Д. М. Програмно-цільова орієнтація в управлінні соціально-економічним розвитком регіону. *Університетські записки : часопис Хмельницьк. ун-ту управління та права*. 2007. №3. С. 167–172

120. Діагностика стану підприємства : теорія і практика / А. Е.Воронкова, Р. З.Вечерковскі, Д. К. Воронков та ін.; за заг. ред. А. Е. Воронкової. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2008. 520 с.

121. Лепа Р. Н. Ситуационный механизм принятия управленческих решений: методология, модели и методы: монография. Д.: ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2006. 308 с.

122. Кунц Г., О'Доннел С. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций / Пер. с англ.; Общ. ред. Д. М. Гвишиани. Москва: Прогресс, 1981. 512 с.

123. Федулова Л. І., Фролова Г. І. Ситуаційний менеджмент: науково-методологічний аспект. Київ: Науковий світ, 2007. 34 с.

124. Поспелов Д. Е. Ситуационное управление. Москва, 1986

125. Батченко Л.В., Рекова Н.Ю. Операційний менеджмент: Навч.-метод. посібник. 2-ге вид., доповн. і переробл. Донецьк: ДонДУУ, 2005. 171 с.

126. Забродский В. А., Кизим Н. А., Янов. Л. И. Современные методы организации и управления промышленным производством Харьков : АО «Бизнес-Информ», 1997. 64 с.

127. Михайлов Д. М. Аутсорсинг. Новая система организации бизнеса Москва: КНОРУС, 2006. 256 с.

128. Поляков В.А., Романов А.А. Рекламный менеджмент: учебное пособие. Москва: КУРС: Инфра-М, 2012. 352 с.

129. Раздина Е. Коммерческая информация и экономическая безопасность предприятия. *Бизнес-информ*. 1997. №24. С.63-65.

130. Федько В.В., Георгадзе Р.Т. Управление очередью воспроизведения в лаунж-баре на основе базы данных *Системи обробки інформації*. 2017. Вип. 2. С. 73-76.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/soi_2017_2_16 (дата звернення 18.02.2018)

131. Щёкин Г.В. Теория социального управления: монография. Київ: МАУП, 1996. 408 с.
132. Буяк А.Є. Концептуальні засади управління інвестиціями в енергетичну галузь. *«Молодий вчений»*. 2016. № 6 (33). С. 13-17.
133. Краус Н. М., Шевченко О. М. Інноваційна діяльність та венчурний капітал в системній модернізації національної економіки : монографія. Полтава : Дивосвіт, 2013. 183 с.
134. Джетписова А.Б. Концептуальные основы управления инвестициями. *Теоретические основы развития экономических систем в современных условиях*. Астрахань: Изд – во Вестник АГТУ, 2011, №2, стр. 25 – 34.
135. Федорчук І.В. Система раціонального управління паливними ресурсами в Норвегії. *Географія та туризм*. 2011. №12. С. 161-165
136. Мартиненко В. М. Державне управління: шлях до нової парадигми (теорія та методологія): монографія / В. М. Мартиненко. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2003. 220 с.
137. Замлинський В.А. Управління венчурним інвестуванням на рівні підприємств: інституціонально-об’єктний підхід. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2016. Вип. 1. С. 142-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2016_1_25 (дата звернення 15.02.2017)
138. Гетьман О.М., Вакаров В.М., Сембер С.В. Оптимізація моделювання управління інвестиційним портфелем. *Науковий вісник Ужгородського університету. Збірник наукових праць*. 2012. Вип. 2 (36). С. 147-152.
139. Гораль Л.Т., Король С.В. Орієнтири для розвитку газорозподільних підприємств України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*. 2016. Вип. 1(5). С. 120–124.

140. Біла О.В., Гогунський В.Д. Розробка проектів в охороні праці. Інформаційні технології в науці, освіті та на виробництві. 2012. Вип. 1(1). С. 16-20
141. Інвестування / Гриньова ВМ., Коюда В.О., Лепейко ТІ., Коюда О.П.; за ред. В.М. Гриньової. Харків: ХДЕУ, 2008. 464 с.
142. Картохина Н. В. Проактивное управление в системе антикризисного управления предприятием. *Економічний вісник. Збірник наукових праць*. 2008. Вип. 5. С. 194 – 201.
143. Фучеджи В.І. Особливості антикризового управління підприємством *Вісник соціально-економічних досліджень*. №38. С. 361-365.
144. Верхоглядова Н.І. Методичний підхід до управління інвестиціями в реальний сектор на основі індикативного оцінювання /Н.І. Верхоглядова, Є.В. Касьяновський // *Економічний дискурс*. 2018. Вип. 1. С. 42–50.
145. Горошанська О.О., Прокопова О.В. Статистика: основи теорії: навчальний посібник. Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2014. 249 с.
146. Мармоза А. Т. Теорія статистики. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 592 с.
147. Шустіков А.А. Фінансова статистика: Навчальний посібник Київ: КНЕУ, 2002. 290 с.
148. Статистика: підручник / С. С. Герасименко, А. В. Головач, Є. М. Єріна та ін.; За ред. С. С. Герасименка. 2-ге видання. Київ: КНЕУ, 2000. 467 с.
149. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методологія наукового дослідження. Київ: Вид-во МАУП, 2004.
150. Головатюк В. М., Соловьев В. П. Проблемно-ориентированные подходы в оценке инвестиционной привлекательности социально-экономической среды в контексте инновационного развития URL: <http://www.iee.org.ua> (дата звернення 11.01.2017)
151. Боярко І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 7. С. 90-99

152. Боровська Т.М. Декомпозиційні структури для прикладних програм синтезу регуляторів. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2000. №1. С.17-22.

153. Дмитриева М.А., Дружилов С.А. Уровни и критерии профессионализма: проблемы формирования современного профессионала. *«Сибирь. Философия. Образование»*. Альманах Сибирского отделения Российской Академии Образования. 2000. Вып. 4. С. 18–30.

154. Тесленок І.М., Михайлова О.В, Богаченко. О.П. Сучасні підходи до визначення результативності управління підприємством. *Економічний вісник Донбасу*. 2012. №1 (27). С. 208-212

155. Коломицева О., Боковня А., Бурцева Т. Використання маркетингових комунікаційних технологій в інноваційному розвитку підприємств. Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. 2016. Вип. 42. Ч.ІІ. С.5-13.

156. Коваль З. О. Оцінювання ефективності вартісно–орієнтованого управління підприємством в екосистемі інновацій. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 714. С. 348–357.

157. Кокинз Г. Управление результативностью. Как преодолеть разрыв между объявленной стратегией и реальными процессами. Москва: Альпина Паблишер, 2008. 68 с.

158. Рябкова О.В. Сутність результативності та ефективності діяльності підприємства. URL: http://mev-hnu.com/load/2013/7_konkurentnij_potencial_pidpriemstva_metodi_ta_mekhanizm_i_pidvishhennja/37-1-0-246 (дата звернення 15.03.2017)

159. Веприйняк К.В. Менеджмент: Конспект лекцій. К.: 2001. 115 с

160. Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Догадайло Я.В., 2005. Экономическая результативность деятельности предприятия: монография. Харьков: ИНЖЭК.

РОЗДІЛ 2.

ІНДИКАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР

2.1. Формування методичної бази індикативного оцінювання як основи для управління інвестиціями в реальному секторі

Емпірично доведено, що оцінювання є невід'ємним елементом управління [1-3]. Сучасні дослідники наголошують, що універсальних підходів, методів та процедур будь якого оцінювання на даний момент не існує, зважаючи на низку об'єктивних чинників. Водночас, усі дослідники все частіше при формуванні підходів до оцінки звертаються до комбінування методичної бази шляхом наповнення її різними підходами та методами.

Метою проведення індикативного оцінювання є отримання достовірних даних, на основі яких стане можливим формування бази для вироблення управлінських ініціатив проактивного характеру [4] в сфері управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки.

Проведення такого оцінювання передбачає: здійснення індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору; здійснення індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор національної економіки.

Не дивлячись на різні об'єкти пізнання, індикативне оцінювання результатів функціонування реального сектору та індикативне оцінювання інвестицій в реальний сектор здійснюються на основі методичної бази, що складається з однакових блоків та передбачає використання однакових підходів та методів. Склад методичної бази індикативного оцінювання як підґрунтя для вироблення управлінських ініціатив проактивного характеру в сфері управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки наведений на рис. 2.1.

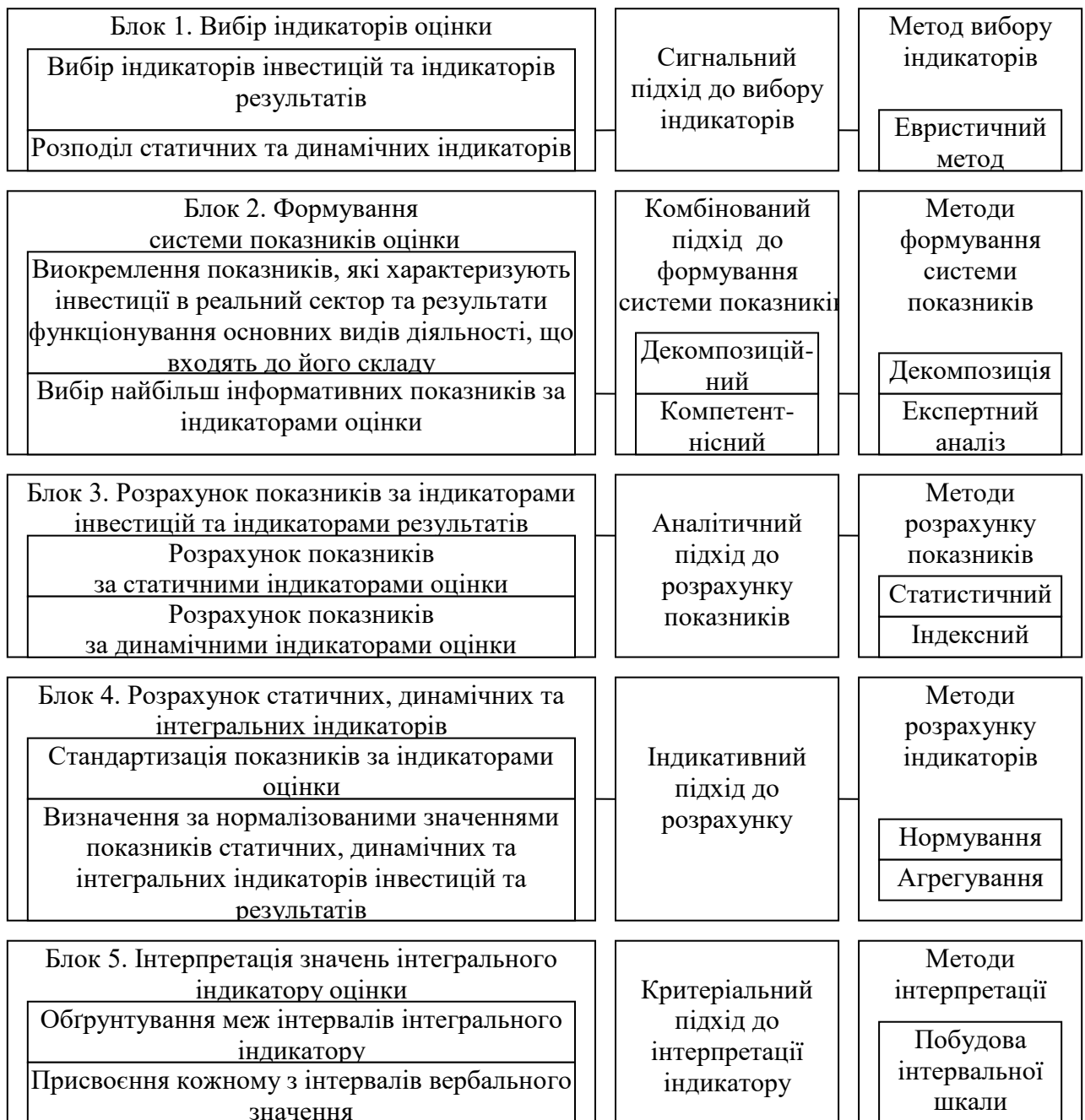

Рис.2.1. Методична база індикативного оцінювання в сфері управління інвестиціями в реальний сектор (сформовано автором)

Першим блоком, що входить до складу методичної бази індикативного оцінювання є вибір індикаторів, з допомогою яких таке оцінювання має здійснюватися. З огляду на те, що для вибору індикаторів нами пропонується використовувати сигнальний підхід, виникає необхідність визначити ті аспекти досліджуваних предметів пізнання, які є цікавими з точки зору мети нашого дослідження.

Задля цього може використовуватися один з евристичних методів, а саме метод ключових запитань, згідно якого дослідник, керуючись своїм накопиченим досвідом, визначає питання, на які необхідно отримати відповіді в процесі оцінювання, і встановлює індикатори, які дозволять такі відповіді отримати [5].

Керуючись методом ключових запитань на основі аналізу [6; 7] було визначено індикатори результатів функціонування реального сектору національної економіки з їх розподілом на статичні та динамічні (табл. 2.1).

Таблиця 2.1.

Визначення індикаторів результатів функціонування реального сектору національної економіки

Ключове питання	Вид індикаторів	Індикатори
Яким є досягнутий рівень результатів функціонування реального сектору?	Статичні	Індикатори рівня результатів функціонування реального сектору
Якою є динаміка результатів функціонування реального сектору в поточному році порівняно з попереднім?	Динамічні	Індикатори зміни результатів функціонування реального сектору

Джерело: Побудовано автором

Таким чином, статичні індикатори результатів функціонування реального сектору відбивають досягнутий рівень отриманих результатів (індикаторами рівня результатів), а динамічний – зміну отриманих результатів порівняно з попереднім періодом (індикаторами зміни результатів).

В такий же спосіб було визначено індикатори інвестицій в реальний сектор національної економіки (табл. 2.2). при цьому, було опрацьовано роботи науковців, які досліджували процес інвестування та його особливості [8-11], специфіку інвестиційної діяльності [12; 13], роль та значення інвестицій в національній економіці [14-18], показники, що характеризують залучення та використання інвестицій та категорії пов'язані з ними – інвестиційний потенціал, інвестиційну привабливість тощо [19-22]

Визначення індикаторів інвестицій в реальний сектор національної економіки

Ключове питання	Вид індикаторів	Індикатори
Яким є обсяг інвестицій, залучених на потреби реального сектору?	Статичні	Індикатори обсягу інвестицій в реальний сектор
Якою є віддача від використання інвестицій в реальному секторі національної економіки?		Індикатори віддачі від використання інвестицій в реальний сектор
Якою є динаміка обсягів інвестицій, залучених на потреби реального сектору, в поточному році порівняно з попереднім?	Динамічні	Індикатори зміни обсягів інвестицій в реальний сектор
Якою є динаміка віддачі від використання інвестицій в реальному секторі в поточному році порівняно з попереднім?		Індикатори зміни віддачі інвестицій в реальний сектор

Джерело: Побудовано автором

Отже, статичні індикатори інвестицій в реальний сектор національної економіки відбивають обсяги залучених на задоволення потреб його функціонування інвестицій (індикатори обсягів інвестицій) та віддачу від їхнього використання (індикатори віддачі інвестицій), а динамічні – зміну обсягів та віддачі інвестицій порівняно з попереднім періодом (індикатори зміни обсягів та віддачі інвестицій).

Блок 2 методичної бази передбачає здійснення формування системи показників оцінки, в рамках якого має бути побудована система показників оцінки результатів функціонування реального сектору, а також система показників оцінки інвестицій в реальний сектор.

Порядок формування обох систем показників є однаковим і передбачає, по-перше, виокремлення показників, які характеризують реальний сектор та основні види діяльності, що входять до його складу, а по-друге, вибір найбільш інформативних показників за індикаторами оцінки.

Як було обґрунтовано раніше, для формування системи показників має використовуватись комбінований підхід на основі поєднання елементів

декомпозиційного та компетентнісного, що передбачає застосування методу декомпозиції та експертного методу.

Вивчення статистичних матеріалів, підготовлених фахівцями Державної служби статистики, що стосуються соціально-економічного становища України [23], дозволило не лише виокремити основні показники, що можуть використовуватися з метою індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору національної економіки, але й розподілити їх на уніфіковані та диференційовані.

Уніфіковані показники, які можуть бути використані як для оцінки результатів функціонування реального сектору в цілому, так і усіх видів економічної діяльності, що входять до його складу:

- обсяг валової доданої вартості, створеної в реальному секторі (в цілому та за видами діяльності);
- обсяг доходів, отриманих працівниками реального сектору (в цілому та за видами діяльності);
- обсяг виготовленої продукції підприємствами реального сектору (в цілому та за видами діяльності);
- обсяг реалізованої продукції підприємствами реального сектору (в цілому та за видами діяльності);
- фінансові результати до оподаткування підприємств реального сектору (в цілому та за видами діяльності);
- викиди забруднюючих речовин стаціонарних джерел забруднення, що належать до реального сектору (в цілому та за видами діяльності);
- експорт та імпорт по реальному сектору (в цілому та за видами діяльності).

Ці показники носять статичний характер, проте на їх основі можуть розраховуватися індекси зміни, що дозволяє оцінити динамічний аспект індикаторів результатів функціонування реального сектору.

Крім уніфікованих показників в статистичних матеріалах використовується ряд диференційованих показників, що характеризують

результати функціонування окремих видів діяльності, які входять до складу реального сектору, а також індекси їхньої зміни:

- обсяг промислової продукції (характеризує результати функціонування промислових підприємств);
- обсяги продукції сільського господарства (характеризує результати функціонування сільськогосподарських підприємств);
- обсяг будівельних робіт (характеризує результати функціонування будівельних підприємств);
- вантажооборот та пасажирооборот (характеризують результати функціонування транспортних підприємств);
- оптовий товарооборот та оборот роздрібною торгівлі (характеризують результати функціонування торговельних підприємств).

Як видно з наведеного вище переліку диференційованих показників, вони відображають результати функціонування далеко не всіх видів економічної діяльності, що входять до складу реального сектору.

Для того, щоб вирішити, які показники варто використовувати для оцінки результатів функціонування реального секторів національної економіки нами було проведено експертне опитування серед фахівців обласних державних адміністрацій, серед яких було відібрано 10 експертів з найвищим рівнем компетентності [24].

Слід зазначити, що маючи високу популярність до застосування в соціологічних дослідженнях [5; 25], експертні методи дедалі частіше використовуються в економіці.

Більша частина методів оцінки компетентності експертів класифікується на чотири групи:

- 1) евристичні, які ґрунтуються на оцінках, присвоєних експерту іншими експертами й фахівцями;
- 2) статистичні, які засновані на оцінках, отриманих у результаті обробки суджень експертів про об'єкт оцінки;

3) документальні, які базуються на документальних матеріалах про експертів;

4) комплексні, які використовують оцінки, отримані за допомогою будь-якої сукупності перерахованих вище методів [26].

На наш погляд, жоден з існуючих методів евристичної, статистичної або документальної оцінки не може сам по собі дати вичерпну оцінку кваліфікації експерта при побудові ієрархії проблем в сфері управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. Дати повну характеристику експертів можна лише на основі спільного використання різних методів (комплексного методу) шляхом обчислення комбінованої оцінки. При цьому, зважаючи на високий рівень суб'єктивізму евристичного методу, пропонується комбіновану оцінку визначати на основі поєднання статистичного та документального методів.

Компетентність експерта пропонується оцінювати коефіцієнтом, який визначають на основі оцінки ступеня кваліфікації експерта та його самооцінки щодо ступеня аргументації оцінок:

$$K_{КОМ} = \alpha_{KB} \cdot K_{KB} + (1 - \alpha_{KB}) \cdot K_{АПГ}, \quad (2.1)$$

де $K_{КОМ}$ - коефіцієнт компетентності експерта; α_{KB} - коефіцієнт важливості кваліфікаційних характеристик експерта; K_{KB} - коефіцієнт оцінки ступеня кваліфікації експерта; $K_{АПГ}$ - коефіцієнт самооцінки щодо ступеня аргументації оцінок.

На наш погляд, коефіцієнт важливості кваліфікаційних характеристик експерта відіграє більш важливу роль, ніж коефіцієнт самооцінки щодо ступеня аргументації, адже є більш об'єктивним, з огляду на те, що визначається на основі документального методу. Враховуючи цей факт, пропонується встановити коефіцієнт важливості кваліфікаційних характеристик експерта на рівні 0,7.

Кваліфікацію експерта доцільно визначати документальним методом за наступною формулою:

$$K_{KB} = \frac{O_{KB}}{\max O_{KB}}, \quad (2.2)$$

де O_{KB} - оцінка кваліфікаційного рівня експерта залежно від наявності наукового ступеня та вченого звання (бали);

$\max O_{KB}$ - максимальна оцінка кваліфікаційного рівня експерта.

При цьому експерту присвоюється наступна оцінка кваліфікаційного рівня:

- 1 бал – відсутність наукового ступеня та вченого звання;
- 2 бали – кандидат наук;
- 3 бали – кандидат наук, доцент;
- 4 бали – доктор наук,
- 5 балів – доктор наук, професор

Документальні оцінки, які отримані за запропонованою формулою, незалежні від будь якої думки, оскільки враховують об'єктивні документально підтверджені факти діяльності експерта: наявність наукового ступеня, вченого звання.

Крім того, пропонується ввести коефіцієнт аргументації експерта, який визначається на основі самооцінки експерта. Експерт сам оцінює свою професійну компетентність, знайомство з об'єктом експертизи тощо, заповнюючи запропоновану йому анкету самооцінки. Результати анкетування переводяться в кількісну форму за допомогою присвоєння оцінок кожному фактору, що впливає на самооцінку експерта [27].

Коефіцієнт аргументованості визначається на основі таблиці інтерпретації самооцінки аргументованості думок експертів. Максимально можливий рівень аргументованості експертів відповідає високій оцінці за всіма параметрами аргументації та дорівнює 1.

На основі даних таблиці 2.3 виконується переведення оцінок експерта і обчислюється коефіцієнт аргументованості шляхом підсумовування цифр, які відповідають позиціям таблиці, відзначеним експертом:

$$K_{APG} = \sum_{i=1}^n K_{APGi}, \quad (2.3)$$

де K_{APGi} - числова оцінка, присвоєна відповіді експерта за окремим параметром аргументації; i - номер параметра аргументації думки експерта; n - кількість параметрів аргументації думки експерта.

Таблиця 2.3.

Інтерпретація самооцінки аргументованості думок експертів

Параметри аргументації думки експерта	Оцінка за параметром аргументації думки		
	Висока	Середня	Низька
Досвід практичної роботи в сфері реального сектору, інвестування або управління інвестиціями	0,5	0,4	0,5
Проведений теоретичний аналіз робіт науковців окресленої проблематики	0,3	0,2	0,1
Власна обізнаність з проблемами управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки	0,2	0,1	0

Джерело: розроблено автором

Після відбору експертів було проведено багатоцільове експертне опитування. Першою метою експертного опитування, про яку вже було згадано раніше, є вибір показників, що увійдуть до системи оцінки результатів функціонування реального сектору.

Для цього, було сформовано три переліки показників оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки:

- 1) до першого переліку увійшли лише уніфіковані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки;
- 2) до другого переліку увійшли лише диференційовані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки;

3) до третього переліку були віднесені як уніфіковані, так і диференційовані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки [28].

Експертам було запропоновано оцінити наведені системи показників на предмет їхньої відповідності вимогам до побудови системи показників оцінювання за шкалою: 0 балів – абсолютна невідповідність; 1 бал – дуже значна невідповідність; 2 бали – значна невідповідність; 3 бали – помірна невідповідність; 4 бали – несуттєва невідповідність; 5 балів – повна відповідність.

На основі оцінок експертів було розраховано середній бал по кожному з переліків показників (таблиця 2.4.).

Таблиця 2.4

Оцінка експертами переліків показників, призначених для оцінки результатів функціонування реального сектору

Вимога до побудови системи показників	Оцінка відповідності даній вимозі		
	Перелік уніфікованих показників	Перелік диференційованих показників	Поєднання уніфікованих та диференційованих показників
Обмежена кількість показників	4,6	4,9	2,8
Всебічна характеристика функціонування реального сектору	4,5	2,5	4,8
Можливість здійснення комплексної оцінки з врахуванням ступеня узгодженості показників	4,9	2,6	3,8
Відображення показникам лише суттєвих характеристик	4,7	3,5	3,9
Вимірність показників	5	5	5
Достатня точність показників	4,8	3,8	4
Можливість достовірної оцінки	4,7	3,7	4
Доступність даних для обчислення показників	5	5	5
Прикладний характер	4,8	3,8	4
Підконтрольність показників	4,5	4,5	4,5
Можливість врахування статичного і динамічного аспектів	5	5	5
Середня оцінка відповідності вимогам	4,8	4,0	4,2

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.4., найвищий середній бал отримав перелік показників оцінки, що складається з уніфікованих показників. Саме цей перелік буде в подальшому використовуватися для індикативного оцінювання.

Побудована система показників, що містить показники за індикаторами рівня та зміни результатів функціонування реального сектору національної економіки має вигляд представлений на рис. 2.2.:

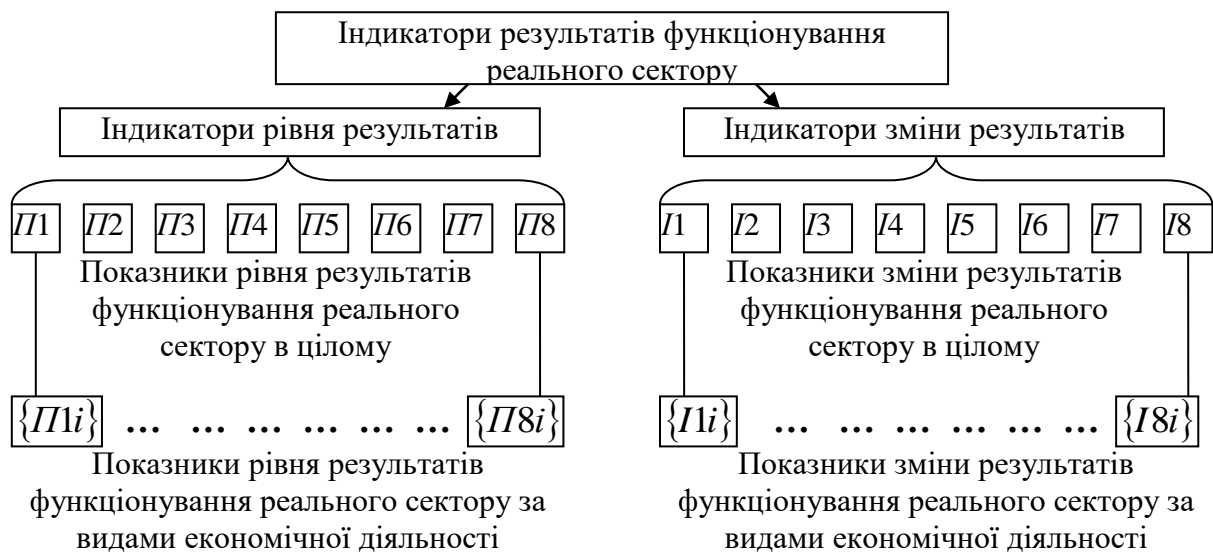

Рис. 2.2. Система показників за індикаторами результатів функціонування реального сектору (побудовано автором)

Де: II – обсяг валової доданої вартості, створеної в реальному секторі в цілому, а IIi – за i -тим видом економічної діяльності; $II2$ – обсяг доходів, отриманих працівниками реального сектору в цілому, а $II2i$ – за i -тим видом економічної діяльності; $II3$ – обсяг виготовленої продукції підприємствами реального сектору в цілому, а $II3i$ – за i -тим видом економічної діяльності; $II4$ – обсяг реалізованої продукції підприємствами реального сектору в цілому, а $II4i$ – за i -тим видом економічної діяльності; $II5$ – фінансові результати до оподаткування підприємств реального сектору в цілому, а $II5i$ – за i -тим видом економічної діяльності; $II6$ – викиди забруднюючих речовин стаціонарних джерел забруднення, що належать до реального сектору в

цілому а PI_i – за i -тим видом економічної діяльності; PI_7 та PI_8 – – експорт та імпорт по реальному сектору в цілому а PI_7i та PI_8i – за i -тим видом економічної діяльності.

По кожному показнику за статичним індикатором визначається індекс зміни відповідного показника ($PI-I_8$ – пореальному сектору в цілому та PI_i-I_8i – по окремим видам економічної діяльності), що відповідає індикатору динамічного характеру.

Крім того, експертам було запропоновано оцінити доцільність застосування сформованого на основі вивчення статистичних матеріалів переліку показників, що відповідають індикаторам обсягу та віддачі інвестицій в реальний сектор національної економіки, а також індикаторам їхньої зміни, який включає:

- обсяги інвестицій в реальний сектор національної економіки в цілому (OI) та за видами економічної діяльності (OI_i);
- величину прибутку на гривню інвестицій по реальному сектору в цілому (BI) та за видами економічної діяльності (BI_i);
- індекс зміни обсягів інвестицій в реальний сектор національної економіки в цілому (IO) та за видами економічної діяльності (IO_i);
- індекс зміни прибутку на гривню інвестицій по реальному сектору в цілому (IB) та за видами економічної діяльності (IB_i).

Експертам було запропоновано обрати одну з наступних відповідей:

- перелік показників використовуватися не може;
- може використовуватись за умови доопрацювання;
- може використовувати в представленому автором вигляді.

На основі обробки результатів опитування, було встановлено, що жоден з експертів не вважає, що запропонований перелік не може використовуватись для оцінки інвестицій в реальний сектор економіки. Лише 15% експертів вказали на необхідність доопрацювання запропонованого переліку показників, розглянувши можливість включення до нього показників розподілу інвестицій не лише за видами економічної діяльності, але й за основними джерелами

залучення коштів. Абсолютна ж більшість експертів (85%) вказала на можливість використання запропонованого переліку показників у представленому автором вигляді.

Таким чином було сформовано систему показників, що відповідають індикаторам інвестицій в реальний сектор національної економіки (рис. 2.3.).

Наступний блок передбачає здійснення розрахунку показників за індикаторами оцінки. При цьому, на основі аналітичного підходу відбувається розрахунок показників за статичними індикаторами з використанням статистичного методу та динамічними індикаторами з використанням індексного методу.

Четвертий етап передбачає розрахунок значень статичних та динамічних індикаторів оцінки та їх зведення в інтегральний індикатор. Саме на цьому етапі використовується індикативний підхід, що передбачає застосування методів нормалізації та агрегування значень показників.

Рис. 2.3. Система показників за індикаторами інвестицій в реальний сектор (побудовано автором)

Одним з найпоширеніших методів нормалізації є метод, що ґрунтується на застосування психофізичної шкали Харрінгтона, яка встановлює відповідність між якісною оцінкою параметра та його кількісним значенням та має універсальне застосування.

Таблиця 2.5

Шкала Харрінгтона

Лінгвістична оцінка	Інтервали значення функції бажаності
Дуже добре	1,00-0,80
Добре	0,80-0,63
Задовільно	0,63-0,37
Погано	0,37-0,20
Дуже погано	0,20-0,00

Джерело: джерело [29]

При наведеному в табл. 2.5 шкалюванні значення функції бажаності Харрінгтона змінюються в інтервалі від 0 до 1: значення $d_i = 0$ відповідає абсолютно неприйнятній величині i -го показника, $d_i = 1$ - ідеальній величині.

Аналітична функція бажаності описується за допомогою наступних формул [30]:

$$d = d(z_i) = \exp(-\exp(-z_i)), \quad (2.4)$$

$$z_i = \frac{x_i - x_i^H}{x_i^G - x_i^H} \quad (2.5)$$

де z_i – кодоване значення i -го показника; x_i – значення i -го показника вихідного масиву; x_i^H , в x_i^G - нижня та верхня межі інтервалу «задовільно» у вихідній шкалі.

Механізм перетворення кількісних значень індикатора рівня захисту інтелектуального капіталу підприємства (x) в рівні бажаності по шкалі Харрінгтона - d (якісна оцінка) передбачає встановлення нижньої та верхньої межі вихідних показників, що відповідають області «задовільно» [29].

В. Геєць, М. Кизим, Т. Клебанова, О. Черняк, Н.Дорош, які застосовують шкалу Харрінгтона в економічних дослідженнях, стверджують,

що оптимальним є таке встановлення меж інтервалу, за якого нижня межа інтервалу «задовільно» повинна дорівнювати значенню середньої арифметичної величини, а верхня – сумарному значенню середньої арифметичної та величини середньоквадратичного відхилення.

При такому нормуванні області «задовільно» буде виконуватися правило трьох сигм [6], коли майже $1/6$ значення інтегрального показника потрапляє в інтервал значень функції «задовільно», $1/2$ - «погано», $1/3$ – «добре». Після того, як визначаються межі інтервалу з лінгвістичною оцінкою «задовільно», відбувається нормування показників при наскрізному охопленні всіх значень за видами економічної діяльності за аналізований період з допомогою формул, наведених вище.

Нормовані значення показників зводяться за методом середньої арифметичної простої. Таким чином визначаються в рамках індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору:

- 1) значення індикатору рівня результатів функціонування за видами діяльності та за реальним сектором в цілому;
- 2) значення індикатору зміни результатів функціонування за видами діяльності та за реальним сектором в цілому.

В рамках індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор за аналогічною методикою визначаються: 1) значення індикаторів обсягів інвестицій та вивідачі від їхнього використання; 2) значення індикаторів зміни обсягів інвестицій та вивідачі від їхнього використання.

На основі отриманих значень індикаторів визначається інтегральний індикатор результатів функціонування реального сектору та інтегральний індикатор інвестицій в реальний сектор. Для цього пропонується застосовувати середньоарифметичну зважену. Коефіцієнт вагомості статичних та динамічних індикаторів пропонується визначати експертами на основі методу відносних переваг. Існує також інший спосіб розрахунку інтегрального індикатору результатів (рис.2.4.).

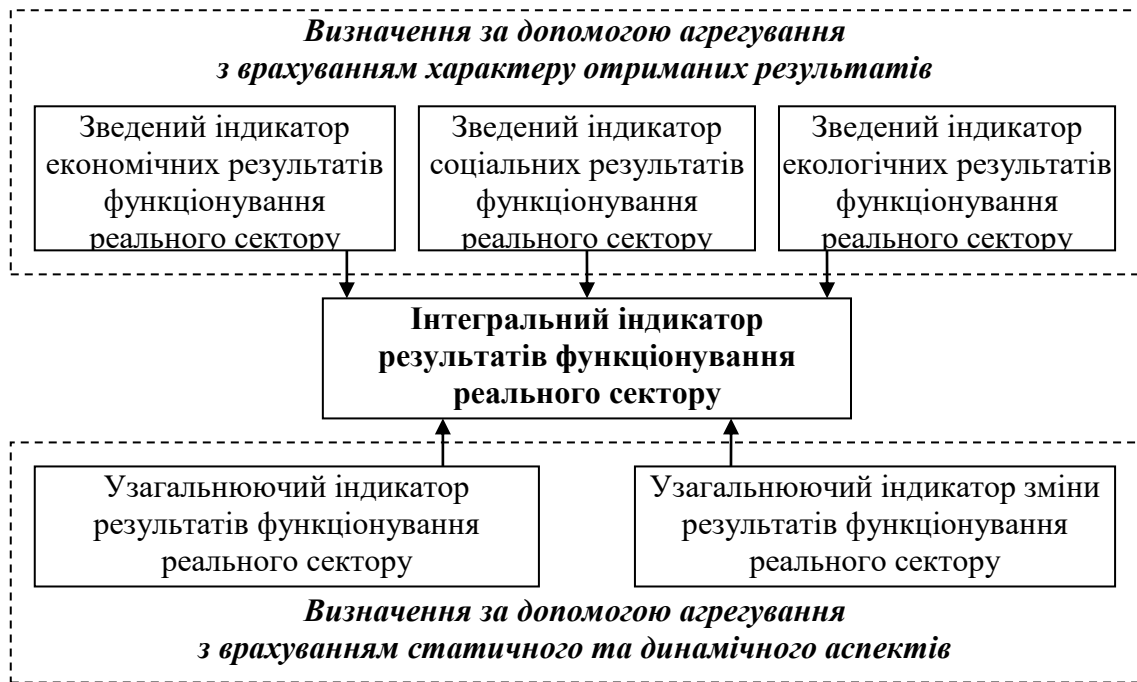

Рис. 2.4. Способи визначення інтегрального індикатору результатів функціонування реального сектору (Сформовано автором на основі [20,31])

Останній блок передбачає здійснення інтерпретації значень інтегральних індикаторів результатів функціонування реального сектору та інвестицій в реальний сектор. Здійснювати таку інтерпретацію пропонується з врахуванням шкали Харрінгтона. Її використання є закономірним, адже саме функція Харрінгтона лежала в основі нормалізації показників за індикаторами оцінки.

2.2. Визначення статичних індикаторів результатів функціонування реального сектору національної економіки

При визначенні індикаторів результатів функціонування реального сектору економіки, усі обрані показники за допомогою експертів були згруповані за характером результатів – в економічні, соціальні та екологічні.

З економічним характером результатів виокремлено наступні показники: обсяг валової доданої вартості, обсяг виготовленої у реальному

секторі продукції, обсяг реалізованої продукції, величина прибутків, отриманих суб'єктами господарювання та величина збитків, понесених суб'єктами господарювання. З наведених показників всі є стимуляторами, крім величини збитків, понесених суб'єктами господарювання, яка є рн. имулятором результатів функціонування реального сектору.

Одним з найголовніших показників, що використовуються для оцінки результатів функціонування сектору реальної економіки є валова додана вартість, створена суб'єктами господарювання за видами економічної діяльності, що входять до складу реального сектору. Такими видами економічної діяльності є: сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство (А); добувна промисловість і розроблення кар'єрів (В); переробна промисловість (С); постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (D); водопостачання; каналізація, поводження з відходами ®; будівництво (F); оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (G); транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (H); тимчасове розміщування й організація харчування (I); інформація та телекомунікації (J); операції з нерухомим майном (L); професійна, наукова та технічна діяльність (M); діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (N); освіта (P); охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (Q); мистецтво, спорт, розваги та відпочинок ®; надання інших видів послуг (S).

В таблиці 2.6. наведено величину валової доданої вартості, що була створена у зазначених видах діяльності за 2010-2017 роки.

Таблиця 2.6

Обсяг валової доданої вартості, створеної у реальному секторі, в розрізі окремих видів економічної діяльності, рн.. рн.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	80385	106555	109785	128738	161145	239806	277197	287416
B	63436	84872	81660	81259	79120	95141	129443	132101
C	142700	154675	173912	165055	194050	236692	286616	292635
D	30295	39994	43491	42366	44836	53385	72037	73050

Продовження таблиці. 2.6.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
E	7736	7302	6625	2573	7236	7924	9853	8208
F	35366	39575	39049	36902	36876	38928	49871	51100
G	154994	193357	200763	212090	233702	273989	331832	332206
H	83027	103179	98859	104483	100889	134978	156333	156471
I	8932	10256	10122	10150	9927	11946	13849	14040
J	33011	38390	43379	48372	52724	72596	90135	89677
L	57699	69035	83502	95272	99144	123021	143246	150168
M	27265	30471	41966	47712	47139	55789	68358	71113
N	11832	14300	16135	17715	18061	21624	26811	26856
P	53462	59377	71771	77986	76068	82778	93410	97971
Q	38555	41855	49234	48247	46250	51480	57526	58047
R	6074	7161	9727	12704	12339	12357	13554	15623
S	8577	10527	12282	13731	13881	14356	17053	18000
Разом по реальному сектору	843346	1010881	1092262	1145355	1233387	1526790	1837124	1874679

Джерело: складено автором за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.6., найбільше валової доданої вартості створюється у видах діяльності G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) – 154994 млн грн. у 2010 році та 332206 млн грн. у 2017 році, C (переробна промисловість) – 142700 млн грн. у 2010 році та 292635 млн грн. у 2017 році, A (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) – 80385 млн грн. у 2010 році та 287416 млн грн. у 2017 році.

Найменший обсяг валової доданої вартості було створено за видом економічної діяльності E (водопостачання, каналізація та поводження з відходами) – 7736 млн грн. у 2010 році та 8208 млн грн. у 2017 році.

На основі даних таблиці було розраховано нормалізовані дані за показником створеної валової доданої вартості. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.7.

Нормалізовані значення обсягів валової доданої вартості у реальному секторі, в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,3811	0,5052	0,5199	0,6009	0,7176	0,8893	0,9309	0,9394
B	0,2991	0,4028	0,3872	0,3853	0,3749	0,4521	0,6038	0,6144
C	0,6548	0,6967	0,7555	0,7297	0,8067	0,8849	0,9387	0,9433
D	0,1541	0,1929	0,2078	0,2030	0,2137	0,2520	0,3405	0,3454
E	0,0805	0,0793	0,0775	0,0673	0,0791	0,0810	0,0862	0,0817
F	0,1739	0,1912	0,1890	0,1801	0,1800	0,1885	0,2360	0,2415
G	0,6977	0,8051	0,8215	0,8443	0,8806	0,9280	0,9658	0,9660
H	0,3939	0,4897	0,4696	0,4958	0,4791	0,6257	0,7021	0,7026
I	0,0837	0,0874	0,0870	0,0871	0,0865	0,0922	0,0978	0,0984
J	0,1646	0,1863	0,2073	0,2293	0,2489	0,3432	0,4282	0,4260
L	0,2720	0,3260	0,3962	0,4527	0,4710	0,5774	0,6568	0,6814
M	0,1427	0,1547	0,2013	0,2263	0,2238	0,2631	0,3227	0,3360
N	0,0919	0,0992	0,1048	0,1098	0,1110	0,1228	0,1411	0,1412
P	0,2523	0,2798	0,3392	0,3694	0,3601	0,3927	0,4439	0,4655
Q	0,1869	0,2008	0,2331	0,2287	0,2198	0,2433	0,2711	0,2736
R	0,0761	0,0789	0,0859	0,0944	0,0934	0,0934	0,0969	0,1032
S	0,0827	0,0881	0,0932	0,0975	0,0979	0,0994	0,1077	0,1108

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.7., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зростання нормалізованих значень обсягів валової доданої вартості. Найбільше зростання було характерне для видів діяльності А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) та L (операції з нерухомим майном), а саме – на 0,5583 пункти та 0,4094 пункти. Найменшим зростанням вирізнявся вид економічної діяльності Е (водопостачання, каналізація, поводження з відходами), нормалізоване значення валової доданої вартості за яким збільшилось лише на 0,0013 пункти.

Наступним результативним показником функціонування реального сектору є обсяг виготовленої продукції за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.8.

Обсяг виготовленої у реальному секторі продукції, в розрізі окремих видів економічної діяльності, млн. грн

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	119907	146745	166238	180971	265598	385322	433152	459169
B	127140	166536	169216	175979	168611	200534	252559	253460
C	772796	930420	963680	875179	947266	1167694	1337418	1406636
D	107519	142008	168410	158154	164448	190245	265437	261784
E	21837	22354	24005	22435	20176	21987	25212	25367
F	104104	122489	127579	147137	159710	141306	170465	177376
G	379784	405091	416818	358186	456948	464091	518800	519699
H	138770	176791	197247	199000	201087	280878	346455	349328
I	11155	11608	14219	13556	11492	13082	16357	16328
J	62067	71487	74496	78929	86221	99152	120111	120593
L	39283	41914	45245	54026	61594	49986	91888	92035
M	78640	93521	113352	93924	70030	97002	162667	152122
N	21026	26212	29372	36714	37675	40289	56967	56076
P	1612	1775	1718	2048	1854	2156	2672	2559
Q	6600	7161	8139	9496	8112	11158	14741	13971
R	5346	6886	9090	15332	18419	7723	8233	12956
S	2365	2646	2785	2742	2872	3381	4022	3906
Разом по реальному сектору	1999949	2375643	2531607	2423806	2682111	3175982	3827154	3923364

Джерело: складено автором за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.8., найбільші обсяги виготовленої продукції створюються у видах діяльності G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) – 379784 млн грн. у 2010 році та 519699 млн грн. у 2017 році та C (переробна промисловість) – 772796 млн грн. у 2010 році та 1406636 млн грн. у 2017 році. Найменший обсяг виготовленої продукції було створено за видом економічної діяльності P (освіта) – 1612 млн грн. у 2010 році та 2559 млн грн. у 2017 році, а також S (надання інших видів послуг) – 2365 млн грн. у 2010 році та 3906 млн грн. у 2017 році.

На основі даних таблиці було розраховано нормалізовані дані за показником обсягів виготовленої продукції. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.9.

**Нормалізовані значення обсягів виготовленої у реальному секторі
продукції, в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,2991	0,3368	0,3644	0,3853	0,5026	0,6482	0,6973	0,7218
B	0,3092	0,3648	0,3686	0,3782	0,3678	0,4130	0,4850	0,4863
C	0,9073	0,9484	0,9545	0,9366	0,9516	0,9790	0,9890	0,9916
D	0,2819	0,3301	0,3675	0,3530	0,3619	0,3985	0,5023	0,4975
E	0,1717	0,1723	0,1742	0,1724	0,1698	0,1719	0,1757	0,1758
F	0,2772	0,3027	0,3098	0,3374	0,3552	0,3291	0,3704	0,3802
G	0,6422	0,6692	0,6812	0,6179	0,7197	0,7262	0,7718	0,7725
H	0,3255	0,3794	0,4084	0,4108	0,4138	0,5228	0,6043	0,6077
I	0,1594	0,1599	0,1629	0,1622	0,1598	0,1616	0,1654	0,1653
J	0,2212	0,2334	0,2374	0,2432	0,2530	0,2705	0,2994	0,3001
L	0,1926	0,1958	0,1999	0,2109	0,2206	0,2058	0,2606	0,2608
M	0,2429	0,2628	0,2900	0,2634	0,2315	0,2675	0,3594	0,3444
N	0,1708	0,1768	0,1806	0,1894	0,1906	0,1938	0,2147	0,2135
P	0,1488	0,1490	0,1489	0,1493	0,1491	0,1494	0,1500	0,1499
Q	0,1543	0,1549	0,1560	0,1576	0,1560	0,1594	0,1635	0,1626
R	0,1529	0,1546	0,1571	0,1642	0,1677	0,1556	0,1561	0,1615
S	0,1496	0,1500	0,1501	0,1501	0,1502	0,1508	0,1515	0,1513

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.9., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зростання нормалізованих значень обсягів виготовленої продукції. Водночас, приріст нормалізованих значень даного показника за різними видами економічної діяльності значною мірою відрізняються. Найбільше зростання було характерне для видів діяльності А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність) та D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), а саме – на 0,4227 пункти, 0,2821 пункти та 0,2155 пункти. Досить суттєво збільшились нормалізовані значення обсягів виготовленої продукції з видами економічної діяльності В (добувна промисловість і розроблення кар'єрів), F (будівництво) та G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), а саме: 0,1771 пункти, 0,1030 та 0,1303 пункти. За іншими видами діяльності зростання нормалізованих значень було не настільки суттєвим.

Наступним результативним показником функціонування реального сектору є обсяг реалізованої продукції за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Обсяг реалізованої продукції в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, млн. грн

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	96726	122983	158711	158431	213930	362310	403978	424671
B	113676	157864	153750	165571	167034	203854	249654	250888
C	766175	937137	932750	889765	979007	1209910	1367471	1411207
D	236446	318598	357286	362817	380467	451121	605016	610862
E	20462	21527	20500	21596	20106	22650	26990	30967
F	92574	115935	151390	136545	150467	142872	168344	176913
G	1373192	1555999	1584322	1566634	1629691	1953258	2414133	2491419
H	141061	181481	208601	202873	203561	293959	360613	362960
I	10362	11488	14680	14738	14346	18250	21898	21937
J	65499	73884	78826	79840	84104	100590	116385	116782
L	35310	38622	51477	48699	55104	75285	79825	84974
M	143049	163440	175524	151457	145646	180669	258957	224435
N	22301	28075	33254	35340	41289	49242	59146	61365
P	1466	1598	1707	1710	1591	1976	2274	2198
Q	5099	5721	6727	7450	7509	10573	13903	13412
R	2702	4240	7776	12382	15595	4995	4786	5222
S	2183	2505	3113	2493	2616	3377	3875	3784
Разом по реальному сектору	3128285	3741097	3940393	3858341	4112063	5084892	6157248	6293996

Джерело: складено автором за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.10., найбільші обсяги реалізованої продукції створюються у видах діяльності G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) – 1373192 млн грн. у 2010 році та 2491419 млн грн. у 2017 році та C (переробна промисловість) – 766175 млн грн. у 2010 році та 1411207 млн грн. у 2017 році. Найменший обсяг реалізованої продукції було створено за видом економічної діяльності P (освіта) – 1466 млн грн. у 2010 році та 2198 млн грн. у 2017 році, а також S

(надання інших видів послуг) – 2183 млн грн. у 2010 році та 3784 млн грн. у 2017 році.

На основі даних таблиці 2.10. було розраховано нормалізовані дані за показником обсягів реалізованої продукції. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Нормалізовані значення обсягів реалізованої продукції, в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,2400	0,2590	0,2854	0,2852	0,3272	0,4406	0,4718	0,4870
B	0,2522	0,2848	0,2817	0,2905	0,2916	0,3195	0,3545	0,3555
C	0,7028	0,7813	0,7796	0,7615	0,7976	0,8697	0,9044	0,9124
D	0,3444	0,4074	0,4368	0,4410	0,4543	0,5062	0,6103	0,6140
E	0,1876	0,1883	0,1876	0,1883	0,1874	0,1890	0,1919	0,1945
F	0,2370	0,2539	0,2800	0,2690	0,2793	0,2736	0,2926	0,2991
G	0,9055	0,9345	0,9381	0,9359	0,9436	0,9709	0,9888	0,9904
H	0,2723	0,3025	0,3231	0,3187	0,3193	0,3886	0,4393	0,4411
I	0,1810	0,1818	0,1838	0,1839	0,1836	0,1862	0,1885	0,1886
J	0,2180	0,2238	0,2273	0,2280	0,2310	0,2428	0,2542	0,2545
L	0,1974	0,1997	0,2084	0,2065	0,2108	0,2248	0,2280	0,2316
M	0,2738	0,2890	0,2980	0,2800	0,2757	0,3019	0,3617	0,3352
N	0,1888	0,1926	0,1961	0,1975	0,2014	0,2068	0,2136	0,2151
P	0,1753	0,1754	0,1755	0,1755	0,1754	0,1756	0,1758	0,1758
Q	0,1776	0,1780	0,1787	0,1791	0,1792	0,1812	0,1833	0,1830
R	0,1761	0,1771	0,1794	0,1823	0,1844	0,1776	0,1774	0,1777
S	0,1758	0,1760	0,1764	0,1760	0,1760	0,1765	0,1769	0,1768

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.11., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зростання нормалізованих значень обсягів реалізованої продукції. Водночас, приріст нормалізованих значень даного показника за різними видами економічної діяльності значною мірою відрізняється. Найбільше зростання було характерне для видів діяльності А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), С (переробна промисловість) та D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), а саме – на 0,2470

пункти, 0,2096 пункти та 0,2696 пункти. Суттєвим є збільшення також за видом економічної діяльності Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), а саме – на 0,1688 пункти. За іншими видами діяльності зростання нормалізованих значень було несуттєвим.

Наступним результативним показником функціонування реального сектору є прибуток, отриманий за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Величина прибутків, отриманих суб'єктами господарювання в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, млн. грн

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	22306	30615	33907	26497	52171	128880	103942	122574
B	26999	39777	25672	28036	26714	16423	49253	33424
C	33785	49035	45808	38218	44109	64517	73678	71156
D	7796	17562	13854	14562	4949	8847	17986	12827
E	354	315	1170	522	482	529	558	612
F	4905	5373	9139	5968	6296	5648	8447	7730
G	42656	48488	43878	36529	34361	56898	74418	62831
H	10388	15692	13947	9430	12775	23094	28278	25844
I	620	806	859	788	370	771	1678	1216
J	8169	9775	11642	11668	11257	12057	12450	13435
L	4744	4825	6953	6750	5282	39331	12126	24214
M	8219	17074	14099	13027	8873	10023	38015	25627
N	1607	1710	7201	2580	2546	3798	5054	4908
P	163	197	198	204	215	226	242	251
Q	407	389	417	525	378	548	914	768
R	248	317	355	572	1416	109	1306	1163
S	200	161	176	105	188	440	331	366
Разом по реальному сектору	173563	242110	229272	195979	212380	372139	428675	408946

Джерело: складено автором за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.12., найбільша величина прибутків, отримана суб'єктами господарювання за видом економічної діяльності G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) – 42656 млн грн. у 2010 році та 62831 млн грн. у 2017 році. Якщо друге та

третє місця за величиною отриманого прибутку у 2010 році посідали суб'єкти господарювання за видами економічної діяльності С (переробна промисловість) та В (добувна промисловість і розроблення кар'єрів), а саме: 33785 та 26999 млн грн., то у 2017 році вони поступилися місцем такому виду економічної діяльності, як А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), величина прибутку за яким зростає з 22306 млн грн. у 2010 році до 122574 млн грн. у 2017 році. Найменший обсяг прибутку було отримано за видом економічної діяльності Р (освіта) – 163 млн грн. у 2010 році та 251 млн грн. у 2017 році, а також S (надання інших видів послуг) – 200 млн грн. у 2010 році та 366 млн грн. у 2017 році.

На основі даних таблиці 2.12. було розраховано нормалізовані дані за показником величини прибутку. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Нормалізовані значення величини прибутку, отриманого суб'єктами господарювання окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,4553	0,5750	0,6179	0,5175	0,8008	0,9914	0,9755	0,9888
B	0,5247	0,6870	0,5055	0,5394	0,5206	0,3645	0,7777	0,6118
C	0,6164	0,7759	0,7476	0,6696	0,7316	0,8766	0,9145	0,9054
D	0,2336	0,3822	0,3246	0,3355	0,1939	0,2488	0,3888	0,3088
E	0,1363	0,1359	0,1458	0,1382	0,1378	0,1383	0,1387	0,1393
F	0,1933	0,1996	0,2531	0,2078	0,2123	0,2034	0,2430	0,2326
G	0,7172	0,7713	0,7293	0,6500	0,6236	0,8337	0,9170	0,8681
H	0,2717	0,3531	0,3260	0,2574	0,3080	0,4672	0,5428	0,5080
I	0,1394	0,1416	0,1422	0,1413	0,1365	0,1411	0,1519	0,1464
J	0,2390	0,2625	0,2906	0,2910	0,2848	0,2970	0,3030	0,3181
L	0,1911	0,1922	0,2216	0,2187	0,1984	0,6821	0,2980	0,4840
M	0,2397	0,3746	0,3284	0,3118	0,2492	0,2662	0,6673	0,5048
N	0,1511	0,1523	0,2251	0,1631	0,1626	0,1786	0,1953	0,1933
P	0,1341	0,1345	0,1345	0,1346	0,1347	0,1348	0,1350	0,1351
Q	0,1369	0,1367	0,1370	0,1383	0,1366	0,1385	0,1428	0,1411
R	0,1351	0,1359	0,1363	0,1388	0,1488	0,1335	0,1475	0,1458
S	0,1345	0,1341	0,1343	0,1335	0,1344	0,1373	0,1360	0,1364

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.13., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зростання нормалізованих значень прибутку. Водночас, приріст нормалізованих значень даного показника за різними видами економічної діяльності значною мірою відрізняється. Найбільше зростання було характерне для видів діяльності А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), а саме на 0,5334 пункти. Досить значним було зростання за видами економічної діяльності С (переробна промисловість), Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), L (операції з нерухомим майном), М (професійна, наукова та технічна діяльність), а саме – на 0,2890 пункти, 0,2363 пункти, 0,2929 пункти та 0,2652 пункти. За іншими видами діяльності зростання нормалізованих значень було несуттєвим.

Наступним результативним показником функціонування реального сектору є збиток, понесений за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Величина збитків, понесених суб'єктами господарювання в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, млн. грн

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I	2	3	4	5	6	7	8	9
A	5014	5049	6914	11349	30494	25743	12833	26545
B	2733	9516	9974	12197	31479	38397	25797	26209
C	28480	31901	47651	40115	179392	186291	99617	75325
D	4604	4401	6283	13298	29124	44226	20965	23279
E	1896	2208	1243	2029	2673	2763	2667	2695
F	9323	9219	9210	11095	33584	30722	17790	11571
G	27772	26896	34270	42576	162496	137463	67141	27012
H	5329	6951	6422	8596	32479	37016	15458	11297
I	1168	1378	1721	2059	6949	7866	3626	2823
J	4067	5334	5342	4851	26630	22224	8252	657
L	11281	16885	15492	16322	110880	102801	55076	33783
M	23329	5906	14264	19851	107831	57987	16935	12987
N	3185	3923	3311	3805	11766	13223	9402	9100
P	75	96	61	64	132	120	139	137
Q	397	509	386	557	1489	1509	602	313

Продовження таблиці. 2.14.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
R	2033	2023	2635	1852	4327	3598	2819	2073
S	171	128	192	124	204	146	102	49
Разом по реальному сектору	130856	132322	165372	190737	771928	712095	359219	265854

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.14., найбільша величина збитків, отримана суб'єктами господарювання за видом економічної діяльності С (переробна промисловість) – 28480 млн грн. у 2010 році та 75325 млн грн. у 2017 році, та G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) – 27772 млн грн. у 2010 році та 27012 млн грн. у 2017 році. Найменший обсяг збитків було отримано за видом економічної діяльності Р (освіта) – 75 млн грн. у 2010 році та 137 млн грн. у 2017 році, а також S (надання інших видів послуг) – 171 млн грн. у 2010 році та 49 млн грн. у 2017 році.

На основі даних таблиці 2.14. було розраховано нормалізовані дані за показником величини збитку. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Нормалізовані значення величини збитку, понесеного суб'єктами господарювання окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,7906	0,7904	0,7799	0,7530	0,6053	0,6468	0,7434	0,6400
B	0,8029	0,7644	0,7616	0,7475	0,5963	0,5297	0,6463	0,6428
C	0,6233	0,5924	0,4330	0,5124	0,0000	0,0000	0,0195	0,1481
D	0,7929	0,7940	0,7835	0,7403	0,6176	0,4696	0,6853	0,6670
E	0,8073	0,8057	0,8106	0,8066	0,8032	0,8028	0,8033	0,8031
F	0,7656	0,7662	0,7663	0,7546	0,5767	0,6032	0,7091	0,7515
G	0,6294	0,6370	0,5702	0,4869	0,0000	0,0000	0,2239	0,6360
H	0,7889	0,7797	0,7827	0,7700	0,5871	0,5435	0,7256	0,7533
I	0,8110	0,8099	0,8082	0,8064	0,7797	0,7743	0,7982	0,8025

Продовження таблиці. 2.15.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
J	0,7958	0,7888	0,7888	0,7915	0,6393	0,6755	0,7720	0,8136
L	0,7534	0,7156	0,7254	0,7196	0,0040	0,0132	0,3519	0,5748
M	0,6666	0,7856	0,7338	0,6938	0,0065	0,3201	0,7152	0,7423
N	0,8005	0,7966	0,7999	0,7972	0,7503	0,7408	0,7651	0,7669
P	0,8165	0,8164	0,8165	0,8165	0,8162	0,8162	0,8161	0,8162
Q	0,8149	0,8143	0,8149	0,8141	0,8094	0,8093	0,8138	0,8153
R	0,8066	0,8066	0,8034	0,8075	0,7944	0,7983	0,8025	0,8064
S	0,8160	0,8162	0,8159	0,8162	0,8158	0,8161	0,8163	0,8166

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.15., за більшістю видів економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зменшення нормалізованих значень збитку. Це свідчить про погіршення результатів функціонування більшості видів економічної діяльності, що входять до складу реального сектору. Водночас, спостерігався приріст нормалізованих значень даного показника за видами економічної діяльності G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), J (інформація та телекомунікації), M (професійна, наукова та технічна діяльність), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги), S (надання інших видів послуг) на 0,0066 пункти, 0,0178 пункти, 0,0757 пункти, 0,0004 та 0,0006 пункти відповідно.

На основі нормалізованих значень цих показників можуть бути розраховані значення індикатору економічних результатів функціонування реального сектору (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Значення індикатору економічних результатів, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,4332	0,4933	0,5135	0,5084	0,5907	0,7233	0,7638	0,7554
B	0,4376	0,5008	0,4609	0,4682	0,4303	0,4158	0,5735	0,5422
C	0,7009	0,7590	0,7340	0,7220	0,6575	0,7220	0,7532	0,7801
D	0,3614	0,4213	0,4240	0,4146	0,3682	0,3750	0,5055	0,4865

Продовження таблиці. 2.16.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
E	0,2767	0,2763	0,2792	0,2746	0,2755	0,2766	0,2791	0,2789
F	0,3294	0,3427	0,3596	0,3498	0,3207	0,3196	0,3702	0,3810
G	0,7184	0,7634	0,7481	0,7070	0,6335	0,6918	0,7735	0,8466
H	0,4105	0,4609	0,4620	0,4505	0,4214	0,5095	0,6029	0,6025
I	0,2749	0,2761	0,2768	0,2762	0,2692	0,2711	0,2804	0,2802
J	0,3277	0,3390	0,3503	0,3566	0,3314	0,3658	0,4114	0,4224
L	0,3213	0,3258	0,3503	0,3617	0,2210	0,3407	0,3591	0,4465
M	0,3131	0,3734	0,3703	0,3551	0,1973	0,2838	0,4853	0,4526
N	0,2806	0,2835	0,3013	0,2914	0,2832	0,2886	0,3059	0,3060
P	0,3054	0,3110	0,3229	0,3291	0,3271	0,3338	0,3442	0,3485
Q	0,2941	0,2970	0,3040	0,3036	0,3002	0,3063	0,3149	0,3151
R	0,2694	0,2706	0,2724	0,2775	0,2777	0,2717	0,2761	0,2789
S	0,2717	0,2729	0,2740	0,2746	0,2749	0,2760	0,2777	0,2784
В цілому	0,3721	0,3981	0,4002	0,3953	0,3635	0,3983	0,4516	0,4589

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.16., за всіма видами економічної діяльності значення індикатора економічних результатів функціонування реального сектору збільшувалось.

Найбільш значущим було зростання індикатору за видом економічної діяльності А (сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство), а саме на 0,3222 пункти. В цілому по реальному сектору індикатор економічних результатів зріс на 0,0868 пункти.

Наступна група показників відображає соціальний характер результатів функціонування реального сектору економіки. Соціальний характер результатів притаманний таким показникам як обсяг доходів, отриманих працівниками та кількість працевлаштованих працівників на підприємствах, які обидва є стимуляторами.

Першим показником, що характеризує соціальні результати функціонування реального сектору є обсяг доходів, отриманих працівниками, зайнятими в реальному секторі. Значення цього показника наведено в таблиці 2.17.

Обсяг доходів, отриманих працівниками зайнятими в окремих видах економічної діяльності реального сектору, млн. грн.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	10617	13334	16514	16957	17300	21265	27094	27023
B	19277	22971	27826	29207	20908	21161	25023	24724
C	50405	60482	70699	71673	68819	77345	91570	92334
D	15041	17823	20338	22024	21045	22421	27672	27737
E	3855	4253	4616	4976	4470	5188	5897	5873
F	8067	9140	11321	10009	11084	8625	10402	10627
G	24418	32293	37886	36877	37449	44689	56736	55951
H	27405	31783	36671	37730	33101	40870	51522	49434
I	1995	2296	3223	3110	2492	2600	3187	3194
J	7909	8854	9980	10626	10810	12215	14513	14610
L	4287	4985	6147	5590	5073	6004	6925	6841
M	9151	10376	12892	12796	12851	14443	17225	17436
N	4757	5889	7374	7782	7927	8737	10462	10899
P	781	1003	657	590	540	623	766	577
Q	1569	1825	2313	2173	1704	2812	3708	3412
R	1251	1582	2523	2673	2681	3330	3592	4044
S	593	593	894	661	601	671	745	725
Разом по реальному сектору	191376	229481	271873	275453	258853	292999	357038	355439

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.17., найбільша величина доходів, отримана працівниками за видом економічної діяльності С (переробна промисловість) – 50405 млн грн. у 2010 році та 92334 млн грн. у 2017 році, а також G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) та H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність) – 24418 та 27405 млн грн. у 2010 році та 55951 та 49434 млн грн. у 2017 році. Найменші обсяги доходу було отримано за видом економічної діяльності Р (освіта) – 781 млн грн. у 2010 році та 577 млн грн. у 2017 році, а також S (надання інших видів послуг) – 593 млн грн. у 2010 році та 725 млн грн. у 2017 році.

На основі даних таблиці 2.17. було розраховано нормалізовані дані за показником обсягу доходів. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.18.

Нормалізовані значення обсягів доходів працівників окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,2589	0,3093	0,3698	0,3782	0,3848	0,4596	0,5631	0,5619
B	0,4223	0,4909	0,5753	0,5977	0,4530	0,4577	0,5275	0,5223
C	0,8427	0,9036	0,9421	0,9449	0,9363	0,9586	0,9800	0,9808
D	0,3416	0,3947	0,4423	0,4736	0,4555	0,4809	0,5727	0,5738
E	0,1466	0,1525	0,1579	0,1634	0,1557	0,1667	0,1779	0,1775
F	0,2138	0,2324	0,2718	0,2479	0,2674	0,2234	0,2550	0,2591
G	0,5169	0,6450	0,7204	0,7078	0,7150	0,7943	0,8841	0,8796
H	0,5683	0,6375	0,7052	0,7185	0,6568	0,7551	0,8508	0,8353
I	0,1207	0,1247	0,1375	0,1359	0,1274	0,1288	0,1370	0,1371
J	0,2111	0,2274	0,2474	0,2590	0,2624	0,2883	0,3316	0,3334
L	0,1530	0,1636	0,1819	0,1730	0,1649	0,1796	0,1946	0,1932
M	0,2326	0,2545	0,3010	0,2991	0,3002	0,3303	0,3833	0,3874
N	0,1601	0,1777	0,2020	0,2089	0,2114	0,2254	0,2561	0,2640
P	0,1052	0,1079	0,1036	0,1028	0,1022	0,1032	0,1050	0,1027
Q	0,1151	0,1184	0,1249	0,1230	0,1168	0,1318	0,1445	0,1402
R	0,1110	0,1153	0,1278	0,1298	0,1299	0,1390	0,1428	0,1494
S	0,1029	0,1029	0,1066	0,1037	0,1030	0,1038	0,1047	0,1045

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.18., за більшістю видів економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зростання отриманих працівниками доходів. Це свідчить про покращення соціальних результатів функціонування реального сектору в цілому. Так, спостерігався приріст нормалізованих значень даного показника за всіма видами економічної діяльності, окрім Р (освіта), нормалізоване значення по якому зменшилось на 0,0025 пункти.

Ще одним показником, що характеризує результати функціонування реального сектору є кількість працевлаштованих працівників на підприємства реального сектору. Значення цього показника наведено в таблиці 2.19.

Таблиця 2.19

Кількість працевлаштованих працівників на підприємствах окремих видів економічної діяльності реального сектору, тис. осіб

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	135	152	152	138	132	120	110	104
B	25	25	20	12	10	6	6	6
C	153	156	152	92	84	74	67	69
D	15	14	14	12	11	9	9	10
E	10	11	13	12	10	9	10	8
F	28	28	26	17	14	12	12	11
G	168	152	153	85	82	71	62	65
H	13	19	22	24	21	20	18	17
I	36	38	40	19	16	13	11	12
J	6	5	5	5	4	4	3	3
L	5	5	5	5	4	4	3	3
M	8	8	8	9	4	8	6	6
N	13	12	11	10	9	8	8	7
P	30	36	39	32	29	27	27	26
Q	31	39	42	29	23	19	18	17
R	5	5	4	4	3	3	3	3
S	9	9	8	6	6	5	5	4
Разом по реальному сектору	689	713	712	509	460	413	377	370

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.19., найбільша кількість працевлаштованих була на підприємства за видами економічної діяльності А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), С (переробна промисловість) та G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), а саме 135 тис. осіб, 153 та 168 тис. осіб у 2010 році та 104 тис. осіб, 69 та 65 тис. осіб у 2017 році.

На основі даних таблиці 2.19. було розраховано нормалізовані дані за показником кількості працевлаштованих. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.20.

Таблиця 2.20

**Нормалізовані значення кількості працевлаштованих за окремими
видами економічної діяльності реального сектору, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,9173	0,9449	0,9450	0,9240	0,9133	0,8846	0,8574	0,8356
B	0,3141	0,3141	0,2714	0,2044	0,1915	0,1645	0,1617	0,1638
C	0,9455	0,9494	0,9445	0,7890	0,7534	0,6943	0,6507	0,6618
D	0,2279	0,2184	0,2240	0,2083	0,1952	0,1825	0,1840	0,1915
E	0,1915	0,1990	0,2153	0,2075	0,1915	0,1840	0,1915	0,1767
F	0,3357	0,3366	0,3192	0,2449	0,2184	0,2083	0,2067	0,2013
G	0,9615	0,9449	0,9456	0,7585	0,7384	0,6802	0,6157	0,6365
H	0,2168	0,2664	0,2849	0,3029	0,2799	0,2706	0,2548	0,2474
I	0,4115	0,4253	0,4416	0,2589	0,2384	0,2168	0,2006	0,2044
J	0,1612	0,1581	0,1550	0,1528	0,1480	0,1460	0,1421	0,1407
L	0,1571	0,1551	0,1531	0,1528	0,1454	0,1500	0,1447	0,1434
M	0,1784	0,1760	0,1735	0,1803	0,1514	0,1752	0,1624	0,1624
N	0,2145	0,2098	0,1990	0,1915	0,1803	0,1774	0,1774	0,1724
P	0,3592	0,4054	0,4348	0,3714	0,3444	0,3331	0,3296	0,3184
Q	0,3627	0,4313	0,4621	0,3461	0,2926	0,2656	0,2556	0,2466
R	0,1562	0,1548	0,1487	0,1474	0,1414	0,1407	0,1394	0,1388
S	0,1855	0,1833	0,1752	0,1652	0,1631	0,1576	0,1528	0,1507

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.20., за більшістю видів економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зменшення кількості працевлаштованих працівників. Так, спостерігався зниження нормалізованих значень даного показника за всіма видами економічної діяльності, окрім Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), нормалізоване значення по якому зросло на 0,0305 пункти. Ці показники є основою для визначення індикатору соціальних результатів функціонування реального сектору (табл.2.21.).

Таблиця 2.21

Значення індикатору соціальних результатів, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,5881	0,6271	0,6574	0,6511	0,6490	0,6721	0,7102	0,6988
B	0,3682	0,4025	0,4234	0,4011	0,3222	0,3111	0,3446	0,3431
C	0,8941	0,9265	0,9433	0,8669	0,8449	0,8264	0,8153	0,8213

Продовження таблиці. 2.21.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
D	0,2848	0,3066	0,3331	0,3409	0,3254	0,3317	0,3784	0,3826
E	0,1690	0,1758	0,1866	0,1855	0,1736	0,1754	0,1847	0,1771
F	0,2747	0,2845	0,2955	0,2464	0,2429	0,2158	0,2308	0,2302
G	0,7392	0,7950	0,8330	0,7331	0,7267	0,7372	0,7499	0,7580
H	0,3926	0,4520	0,4951	0,5107	0,4683	0,5129	0,5528	0,5413
I	0,2661	0,2750	0,2896	0,1974	0,1829	0,1728	0,1688	0,1707
J	0,1862	0,1928	0,2012	0,2059	0,2052	0,2172	0,2368	0,2371
L	0,1550	0,1593	0,1675	0,1629	0,1551	0,1648	0,1696	0,1683
M	0,2055	0,2152	0,2372	0,2397	0,2258	0,2528	0,2729	0,2749
N	0,1873	0,1938	0,2005	0,2002	0,1959	0,2014	0,2167	0,2182
P	0,2322	0,2567	0,2692	0,2371	0,2233	0,2182	0,2173	0,2105
Q	0,2389	0,2749	0,2935	0,2346	0,2047	0,1987	0,2000	0,1934
R	0,1336	0,1350	0,1382	0,1386	0,1357	0,1399	0,1411	0,1441
S	0,1442	0,1431	0,1409	0,1345	0,1330	0,1307	0,1287	0,1276
В цілому	0,3212	0,3421	0,3591	0,3345	0,3185	0,3223	0,3364	0,3351

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.21., по більшості видів діяльності індикатор соціальних результатів функціонування зростає. Зменшення було характерним для виду економічної діяльності В (добування корисних копалин, розвідування кар'єрів) – на 0,0251 пункти, С (переробна промисловість) – на 0,0728 пункти, F (будівництво) – на 0,0446 пункти, I (тимчасове розміщування й організація харчування) – на 0,0953 пункти, P (освіта) – на 0,0217 пункти, Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги) – на 0,0455 пункти, S (надання інших видів послуг) – на 0,0166 пункти. Проте в цілому по реальному сектору індикатор соціальних результатів зріс на 0,0140 пункти.

Перелік відібраних показників, що мають екологічний характер результатів включає обсяги викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами підприємств реального сектору, обсяги викидів діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами підприємств реального сектору, обсяги утворених відходів на підприємствах. Ці показники є дестимуляторами.

Важливим показником, що характеризує екологічні результати функціонування реального сектору є обсяги викидів забруднюючих речовин

стаціонарними джерелами реального сектору. Значення цього показника наведено в таблиці 2.22..

Таблиця 2.22

Обсяги викидів шкідливих речовин стаціонарними джерелами підприємств видів економічної діяльності реального сектору, тис. т

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	77,29	72,66	80,00	89,80	77,00	77,70	81,60	82,29
B	1044,55	855,87	882,40	921,20	556,80	490,90	465,40	346,30
C	1465,26	1387,68	1272,50	1230,90	1037,40	941,40	976,70	816,93
D	2044,76	1806,81	1882,70	1838,90	1489,90	1174,30	1414,50	1157,61
E	9,70	11,90	10,36	8,90	6,90	9,00	14,10	10,68
F	24,15	18,82	20,70	12,20	4,60	3,40	3,50	3,07
G	15,14	19,50	16,97	12,14	38,85	29,30	23,10	31,48
H	206,24	161,08	164,30	166,50	123,30	76,30	60,80	44,52
I	8,66	10,97	9,55	6,83	10,41	9,70	13,00	11,49
J	0,68	0,86	0,75	0,56	1,10	0,90	1,01	1,00
L	0,60	0,81	0,72	0,53	0,96	0,90	0,99	1,01
M	0,65	0,84	0,74	0,52	0,97	0,90	1,01	0,98
N	1,00	1,70	1,40	1,00	6,60	6,20	2,00	1,90
P	1,10	1,70	1,50	1,10	6,50	6,00	2,10	2,03
Q	1,36	1,84	1,60	1,14	3,90	3,60	2,20	2,12
R	1,34	1,86	1,63	1,17	3,70	3,50	2,30	2,25
S	1,35	1,85	1,62	1,16	3,80	3,30	2,10	3,22
Разом по реальному сектору	4904	4357	4349	4295	3373	2837	3066	2519

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.22., головними забруднювачами навколишнього середовища є підприємства за видами діяльності В (добувна промисловість), С (переробна промисловість) та D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря). Зі стаціонарних джерел цих видів діяльності було здійснено викидів забруднюючих речовин в розмірі 1044,55 тис. т, 1465,26 та 2044,76 тис. т у 2010 році. Хоча за досліджуваний період обсяги викидів зменшились, вони лишаються доволі значними – 346,3 тис. т, 816,93 та 1157,61 тис. т у 2017 році.

На основі даних таблиці 2.22. було розраховано нормалізовані дані за показником обсягу викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами. Результати розрахунків наведені в табл. 2.23.

Таблиця 2.23

Нормалізовані значення обсягів забруднюючих речовин за окремими видами економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,7611	0,7632	0,7599	0,7556	0,7613	0,7610	0,7592	0,7589
B	0,1210	0,2424	0,2234	0,1965	0,4711	0,5196	0,5377	0,6174
C	0,0058	0,0127	0,0327	0,0436	0,1249	0,1830	0,1604	0,2712
D	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0044	0,0621	0,0099	0,0684
E	0,7893	0,7885	0,7891	0,7896	0,7904	0,7896	0,7876	0,7889
F	0,7836	0,7857	0,7849	0,7883	0,7913	0,7918	0,7918	0,7919
G	0,7872	0,7854	0,7864	0,7884	0,7775	0,7815	0,7840	0,7806
H	0,6987	0,7219	0,7203	0,7192	0,7402	0,7616	0,7683	0,7752
I	0,7897	0,7888	0,7894	0,7905	0,7890	0,7893	0,7880	0,7886
J	0,7929	0,7928	0,7928	0,7929	0,7927	0,7928	0,7927	0,7927
L	0,7929	0,7928	0,7928	0,7929	0,7928	0,7928	0,7927	0,7927
M	0,7929	0,7928	0,7928	0,7929	0,7927	0,7928	0,7927	0,7927
N	0,7927	0,7925	0,7926	0,7927	0,7905	0,7907	0,7923	0,7924
P	0,7927	0,7925	0,7925	0,7927	0,7906	0,7908	0,7923	0,7923
Q	0,7926	0,7924	0,7925	0,7927	0,7916	0,7917	0,7923	0,7923
R	0,7926	0,7924	0,7925	0,7927	0,7917	0,7918	0,7922	0,7922
S	0,7926	0,7924	0,7925	0,7927	0,7916	0,7918	0,7923	0,6910

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.23., за більшістю видів економічної діяльності реального сектору національної економіки відбувається зниження нормалізованих значень величини викидів забруднюючих речовин. Виключеннями є такі види діяльності, як В (добувна промисловість), С (переробна промисловість), D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), F (будівництво) та H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність). За ними відбулося зростання нормалізованих значень даного показника.

Важливим показником, що характеризує результати функціонування реального сектору є обсяги викидів діоксиду вуглецю стаціонарними

джерелами реального сектору. Значення цього показника наведено в табл. 2.24.

Таблиця 2.24

Обсяги викидів діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами підприємствами окремих видів економічної діяльності реального сектору, тис. т

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	803,7	788,3	873,4	974,1	775,9	1110,4	878,5	996,5
B	5402,8	3795,8	4296,8	4282,4	2753,5	2519,4	367,4	602,3
C	96282,0	89419,2	81908,0	82082,6	68622,9	57426,6	61083,6	50565,6
D	114225,8	100621,2	105752,9	104413,6	89136,8	72250,6	79077,0	69524,9
E	538,9	512,2	455,1	181,5	168,2	213,8	238,1	74,5
F	778,1	597,1	613,2	585,6	614,3	467,7	122,7	222,1
G	333,5	691,1	441,6	436,7	862,7	1091,9	1085,1	1202,9
H	5439,4	5707,0	3886,5	4332,6	3231,9	2419,1	3681,9	2313,6
I	35,9	290,2	185,4	158,2	444,5	373,6	798,4	714,2
J	21,3	31,9	22,2	19,7	39,2	40,3	38,7	42,7
L	16,3	26,9	17,2	14,7	34,2	35,3	33,7	37,7
M	11,3	21,9	12,2	9,7	29,2	30,3	28,7	32,7
N	185,0	186,5	120,6	103,5	74,1	46,8	65,7	14,0
P	177,0	178,5	112,6	95,5	66,1	38,8	57,7	6,0
Q	91,6	98,7	60,9	51,1	69,2	60,7	38,2	34,6
R	99,6	106,7	68,9	59,1	77,2	68,7	46,2	42,6
S	101,6	108,7	70,9	61,1	79,2	70,7	48,2	44,6
Разом по реальному сектору	224544	203182	198899	197861	167079	138265	147690	126472

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.24., головними забруднювачами навколишнього середовища є підприємства за видами діяльності С (переробна промисловість) та D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря). Зі стаціонарних джерел підприємств цих видів діяльності було здійснено викидів діоксиду вуглецю в розмірі 96282 та 114225,83 тис. т у 2010 році. Хоча за досліджуваний період обсяги викидів зменшились, вони лишаються доволі значними – 50565,6 та 69524,9 тис. т у 2017 році.

На основі даних таблиці 2.24. було розраховано нормалізовані дані за показником обсягу викидів діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами. Результати розрахунків наведені в табл. 2.25.

Таблиця 2.25

Нормалізовані значення обсягів викидів діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами підприємств за окремими видами економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,7715	0,7716	0,7710	0,7702	0,7717	0,7692	0,7710	0,7701
B	0,7356	0,7486	0,7446	0,7447	0,7568	0,7586	0,7747	0,7730
C	0,0002	0,0012	0,0062	0,0060	0,0440	0,1260	0,0936	0,1998
D	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0013	0,0282	0,0102	0,0396
E	0,7734	0,7736	0,7740	0,7760	0,7761	0,7758	0,7756	0,7768
F	0,7717	0,7730	0,7729	0,7731	0,7729	0,7740	0,7765	0,7757
G	0,7749	0,7723	0,7741	0,7742	0,7711	0,7694	0,7694	0,7686
H	0,7353	0,7330	0,7479	0,7443	0,7531	0,7594	0,7495	0,7602
I	0,7771	0,7752	0,7760	0,7762	0,7741	0,7746	0,7715	0,7722
J	0,7772	0,7771	0,7772	0,7772	0,7771	0,7770	0,7771	0,7770
L	0,7772	0,7771	0,7772	0,7772	0,7771	0,7771	0,7771	0,7771
M	0,7773	0,7772	0,7773	0,7773	0,7771	0,7771	0,7771	0,7771
N	0,7760	0,7760	0,7765	0,7766	0,7768	0,7770	0,7769	0,7772
P	0,7761	0,7761	0,7765	0,7767	0,7769	0,7771	0,7769	0,7773
Q	0,7767	0,7766	0,7769	0,7770	0,7768	0,7769	0,7771	0,7771
R	0,7766	0,7766	0,7768	0,7769	0,7768	0,7768	0,7770	0,7770
S	0,7766	0,7766	0,7768	0,7769	0,7768	0,7768	0,7770	0,7770

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.25., за більшістю видів економічної діяльності реального сектору національної економіки відбувається зменшення величини викидів діоксиду вуглецю. Зокрема за таким видом діяльності, як С (переробна промисловість), В (добувна промисловість та розроблення кар'єрів) та D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря) спостерігається суттєве покращення. За ними відбулося зростання нормалізованих значень даного показника на 0,1996 пункти, 0,0374 та 0,0396 пункти). За іншими видами діяльності практично не змінювалися .

Важливим показником, що характеризує результати екологічні функціонування реального сектору є обсяги утворених відходів на

підприємствах реального сектору. Значення цього показника наведено в табл. 2.26.

Таблиця 2.26

Обсяги утворених відходів на підприємствах окремих видів економічної діяльності реального сектору, тис. т

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	8568,2	12438,2	10238,7	10311,8	8451,4	8736,8	8715,5	8387,5
B	321889,8	330301,9	338025,0	341363,0	267506,1	232642,4	217907,8	210264,6
C	75950,4	79554,7	78814,8	74279,0	64755,8	56506,3	53857,9	51040,8
D	8641,0	9901,2	9812,0	9346,4	5972,7	6597,5	7511,5	6278,2
E	1698,7	7253,2	1003,9	1011,2	612,5	594,2	457,4	421,0
F	189,0	497,9	519,2	639,3	131,2	89,9	88,9	93,0
G	323,8	374,4	620,8	309,8	185,0	144,3	137,1	91,3
H	173,4	199,8	305,7	152,6	79,9	71,1	64,6	33,9
I	18,7	19,9	31,3	14,8	7,9	6,3	5,7	2,2
J	69,0	74,3	134,1	70,7	41,7	38,2	37,2	29,4
L	120,5	133,7	258,2	139,2	78,5	64,8	59,2	50,4
M	57,0	59,0	129,8	69,7	37,3	29,4	28,2	24,6
N	24,7	27,7	49,9	25,9	14,3	11,4	11,1	8,0
P	111,7	115,0	221,9	113,9	60,2	43,6	38,6	25,9
Q	88,5	89,0	160,3	78,5	44,6	35,1	31,8	19,1
R	4,7	5,9	22,1	10,6	9,8	6,5	5,6	8,1
S	17,9	20,4	38,0	20,1	11,0	7,6	7,1	5,3
Разом по реальному сектору	417947,0	441066,2	440385,7	437956,5	347999,9	305625,3	288965,2	276783,2

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.26., головними забруднювачами навколишнього середовища є підприємства за видами діяльності В (переробна промисловість) та D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря). На підприємствах цих видів діяльності було утворено відходів в розмірі 321889,8 та 75950,4 тис. т у 2010 році. Хоча за досліджуваний період обсяги викидів зменшились, вони лишаються доволі значними – 210264,6 та 51040,8 тис. т у 2017 році. Провер

На основі даних таблиці 2.26. було розраховано нормалізовані дані за показником обсягу утворених відходів. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.27.

Таблиця 2.27

Нормалізовані значення обсягів утворених відходів на підприємствах окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,7382	0,7253	0,7327	0,7324	0,7386	0,7376	0,7377	0,7388
B	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0003	0,0016	0,0032
C	0,4444	0,4253	0,4293	0,4531	0,5021	0,5429	0,5556	0,5689
D	0,7379	0,7338	0,7341	0,7356	0,7465	0,7445	0,7416	0,7456
E	0,7598	0,7424	0,7620	0,7619	0,7631	0,7632	0,7636	0,7637
F	0,7644	0,7635	0,7634	0,7631	0,7646	0,7647	0,7647	0,7647
G	0,7640	0,7639	0,7631	0,7640	0,7644	0,7645	0,7646	0,7647
H	0,7645	0,7644	0,7641	0,7645	0,7647	0,7648	0,7648	0,7649
I	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649	0,7650	0,7650	0,7650
J	0,7648	0,7648	0,7646	0,7648	0,7648	0,7649	0,7649	0,7649
L	0,7646	0,7646	0,7642	0,7646	0,7647	0,7648	0,7648	0,7648
M	0,7648	0,7648	0,7646	0,7648	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649
N	0,7649	0,7649	0,7648	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649
P	0,7646	0,7646	0,7643	0,7646	0,7648	0,7648	0,7649	0,7649
Q	0,7647	0,7647	0,7645	0,7647	0,7648	0,7649	0,7649	0,7649
R	0,7650	0,7650	0,7649	0,7649	0,7649	0,7650	0,7650	0,7650
S	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649	0,7649	0,7650	0,7650

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.27., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбувається зменшення величини утворених відходів. Зокрема за таким видом діяльності, як С (переробна промисловість) спостерігається суттєве покращення.

За ними відбулося зростання нормалізованих значень даного показника на 0,1245 пункти. За іншими видами діяльності суттєвих змін на краще не спостерігалось. пров

Ці три показника відображають екологічні результати та є основою для визначення індикатору екологічних результатів функціонування реального сектору (табл..2.28.).

Значення індикатору екологічних результатів, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,7569	0,7533	0,7545	0,7528	0,7572	0,7559	0,7560	0,7559
B	0,2855	0,3303	0,3227	0,3137	0,4093	0,4262	0,4380	0,4645
C	0,1501	0,1464	0,1560	0,1676	0,2236	0,2840	0,2699	0,3466
D	0,2460	0,2446	0,2447	0,2452	0,2508	0,2783	0,2539	0,2845
E	0,7742	0,7682	0,7750	0,7759	0,7766	0,7762	0,7756	0,7765
F	0,7732	0,7741	0,7738	0,7748	0,7763	0,7768	0,7776	0,7775
G	0,7754	0,7739	0,7746	0,7755	0,7710	0,7718	0,7727	0,7713
H	0,7328	0,7398	0,7441	0,7427	0,7527	0,7619	0,7609	0,7667
I	0,7772	0,7763	0,7768	0,7772	0,7760	0,7763	0,7748	0,7752
J	0,7783	0,7782	0,7782	0,7783	0,7782	0,7782	0,7782	0,7782
L	0,7782	0,7782	0,7781	0,7782	0,7782	0,7782	0,7782	0,7782
M	0,7783	0,7783	0,7782	0,7783	0,7782	0,7783	0,7783	0,7782
N	0,7779	0,7778	0,7780	0,7781	0,7774	0,7775	0,7781	0,7782
P	0,7778	0,7777	0,7778	0,7780	0,7774	0,7776	0,7780	0,7782
Q	0,7780	0,7779	0,7780	0,7781	0,7778	0,7778	0,7781	0,7781
R	0,7781	0,7780	0,7781	0,7782	0,7778	0,7779	0,7781	0,7781
S	0,7780	0,7780	0,7781	0,7782	0,7778	0,7779	0,7781	0,7443
В цілому	0,6762	0,6783	0,6792	0,6795	0,6892	0,6959	0,6944	0,7006

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.28., більшість видів економічної діяльності вирізняються досить високими значеннями індикатору екологічних результатів. В цілому значення індикатору зросло на 0,0244 пункти.

Значення індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів представлений на рис. 2.5..

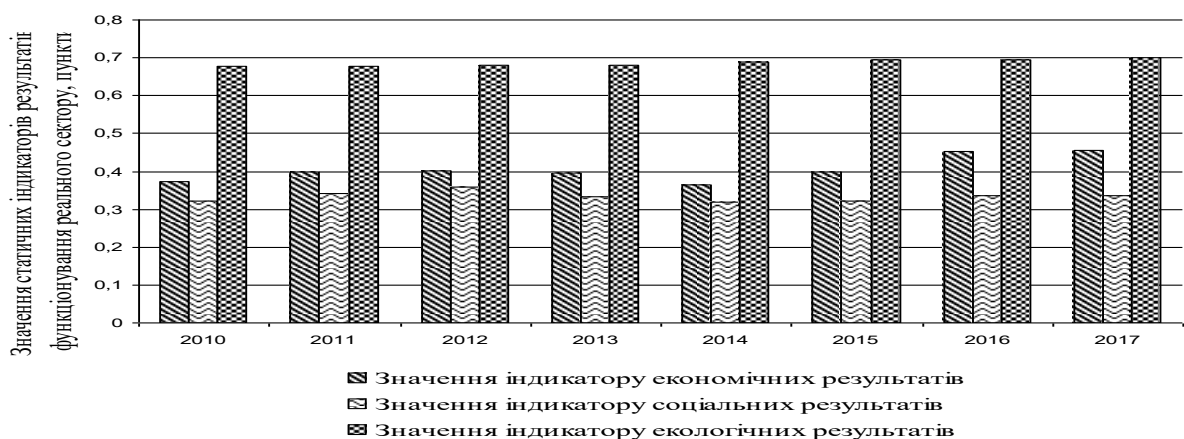

Рис. 2.5. Динаміка значень статичних індикаторів результатів функціонування реального сектору (побудовано автором)

Як видно з даних рисунку 2.5., більш високим є значення індикатору екологічних результатів функціонування реального сектору. Друге місце посідають значення індикаторів економічних результатів. Найменшим є значення індикаторів соціальних результатів.

При цьому, якщо значення індикатору екологічних результатів постійно зростає хоч і незначними темпами, то за індикаторами економічних та соціальних результатів спостерігаються суттєві коливання.

На основі значень індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів було розраховано узагальнюючий індикатор результатів функціонування реального сектору (IR_s):

$$IR_s = \frac{IR_{s1} + IR_{s2} + IR_{s3}}{3}, \quad (2.6)$$

де IR_{s1} , IR_{s2} та IR_{s3} - індикатори економічних, соціальних та екологічних результатів.

На основі значень індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів можна розрахувати узагальнюючий індикатор результатів функціонування реального сектору (табл..2.29.)

Таблиця 2.29

Узагальнюючий індикатор результатів функціонування, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,5928	0,6246	0,6418	0,6374	0,6656	0,7171	0,7433	0,7367
B	0,3638	0,4112	0,4023	0,3943	0,3873	0,3843	0,4520	0,4499
C	0,5817	0,6106	0,6111	0,5855	0,5753	0,6108	0,6128	0,6494
D	0,2974	0,3242	0,3340	0,3336	0,3148	0,3283	0,3792	0,3846
E	0,4066	0,4067	0,4136	0,4120	0,4085	0,4094	0,4131	0,4108
F	0,4591	0,4671	0,4763	0,4570	0,4466	0,4374	0,4596	0,4629
G	0,7443	0,7774	0,7852	0,7386	0,7104	0,7336	0,7653	0,7920
H	0,5119	0,5509	0,5670	0,5680	0,5475	0,5948	0,6388	0,6369
I	0,4394	0,4425	0,4477	0,4169	0,4094	0,4067	0,4080	0,4087
J	0,4307	0,4367	0,4432	0,4469	0,4383	0,4537	0,4755	0,4792
L	0,4182	0,4211	0,4319	0,4343	0,3848	0,4279	0,4356	0,4643
M	0,4323	0,4556	0,4619	0,4577	0,4005	0,4383	0,5121	0,5019
N	0,4153	0,4184	0,4266	0,4232	0,4188	0,4225	0,4336	0,4341
P	0,4385	0,4485	0,4566	0,4481	0,4426	0,4432	0,4465	0,4457
Q	0,4370	0,4499	0,4585	0,4388	0,4276	0,4276	0,4310	0,4289

Продовження таблиці. 2.29.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
R	0,3937	0,3945	0,3962	0,3981	0,3971	0,3965	0,3984	0,4004
S	0,3980	0,3980	0,3976	0,3958	0,3952	0,3949	0,3948	0,3834
В цілому	0,4565	0,4728	0,4795	0,4698	0,4571	0,4722	0,4941	0,4982

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.29., за досліджуваний період результати функціонування реального сектору покращились, але незначною мірою – на 0,0417 пункти.

Окрім статичних індикаторів, згідно методичного інструментарію, описаного в пункті 2.1, оцінка результатів функціонування реального сектору, передбачає визначення динамічних індикаторів.

2.3. Визначення динамічних індикаторів результатів функціонування реального сектору

Динамічні індикатори розраховуються на основі нормалізованих значень індексів за кожним з показників, що були використані для розрахунку статичних індикаторів. В таблиці 2.30. наведено індекси валової доданої вартості, що була створена у зазначених видах діяльності за 2010-2017 роки.

Таблиця 2.30.

Індекси валової доданої вартості, створеної у реальному секторі, в розрізі окремих видів економічної діяльності, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	1,252	1,326	1,030	1,173	1,252	1,488	1,156	1,037
B	1,114	1,338	0,962	0,995	0,974	1,202	1,361	1,021
C	1,076	1,084	1,124	0,949	1,176	1,220	1,211	1,021
D	1,167	1,320	1,087	0,974	1,058	1,191	1,349	1,014
E	1,025	0,944	0,907	0,388	2,812	1,095	1,243	0,833
F	0,999	1,119	0,987	0,945	0,999	1,056	1,281	1,025

Продовження таблиці. 2.30.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
G	1,158	1,248	1,038	1,056	1,102	1,172	1,211	1,001
H	1,109	1,243	0,958	1,057	0,966	1,338	1,158	1,001
I	1,050	1,148	0,987	1,003	0,978	1,203	1,159	1,014
J	1,161	1,163	1,130	1,115	1,090	1,377	1,242	0,995
L	1,211	1,196	1,210	1,141	1,041	1,241	1,164	1,048
M	1,223	1,118	1,377	1,137	0,988	1,183	1,225	1,040
N	1,170	1,209	1,128	1,098	1,020	1,197	1,240	1,002
P	1,142	1,111	1,209	1,087	0,975	1,088	1,128	1,049
Q	1,093	1,086	1,176	0,980	0,959	1,113	1,117	1,009
R	1,282	1,179	1,358	1,306	0,971	1,001	1,097	1,153
S	1,194	1,227	1,167	1,118	1,011	1,034	1,188	1,056
Разом по реальному сектору	1,138	1,199	1,081	1,049	1,077	1,238	1,203	1,020

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.30., лише за видами діяльності А (сільське господарство, лісове та рибне господарство), G (оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), L (операції з нерухомим майном) та N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування), а також надання інших видів послуг вирізнялися стабільною тенденцією до зростання.

За іншими видами діяльності в окремих роках досліджуваного періоду було зафіксовано падіння даного показника. описать другими словами

На основі даних таблиці 2.30. було розраховано нормалізовані дані за показником індексу валової доданої вартості. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.31.

Таблиця 2.31.

Нормалізовані значення обсягів валової доданої вартості у реальному секторі, в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,5885	0,6952	0,1948	0,4528	0,5889	0,8532	0,4220	0,2055
B	0,3443	0,7108	0,0987	0,1412	0,1127	0,5064	0,7377	0,1791
C	0,2729	0,2879	0,3631	0,0842	0,4583	0,5362	0,5211	0,1799

Продовження таблиці. 2.31.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
D	0,4433	0,6882	0,2944	0,1132	0,2421	0,4854	0,7247	0,1691
E	0,1867	0,0788	0,0468	0,0000	0,9998	0,3084	0,5756	0,0114
F	0,1472	0,3530	0,1296	0,0799	0,1472	0,2374	0,6339	0,1856
G	0,4260	0,5822	0,2079	0,2388	0,3211	0,4524	0,5214	0,1498
H	0,3348	0,5744	0,0941	0,2396	0,1028	0,7108	0,4263	0,1495
I	0,2278	0,4077	0,1299	0,1522	0,1182	0,5079	0,4283	0,1687
J	0,4323	0,4350	0,3735	0,3457	0,2990	0,7559	0,5726	0,1409
L	0,5210	0,4957	0,5187	0,3941	0,2118	0,5714	0,4377	0,2248
M	0,5410	0,3504	0,7563	0,3866	0,1314	0,4725	0,5456	0,2112
N	0,4484	0,5170	0,3705	0,3137	0,1776	0,4972	0,5698	0,1506
P	0,3954	0,3374	0,5173	0,2928	0,1149	0,2958	0,3707	0,2256
Q	0,3055	0,2910	0,4595	0,1207	0,0947	0,3419	0,3501	0,1615
R	0,6348	0,4643	0,7352	0,6693	0,1097	0,1503	0,3118	0,4159
S	0,4912	0,5491	0,4420	0,3511	0,1643	0,2011	0,4804	0,2372

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.31., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки, окрім F (будівництво), відбулося зменшення індексів валової доданої вартості, що призвело до зниження нормалізованих значень даних показників. Найбільше скорочення спостерігалось по видах економічної діяльності A (сільське господарство, лісове та рибне господарство) – на 0,3830 пункти та M (професійна, наукова та технічна діяльність) – на 0,3298 пункти.

Наступним динамічним показником результатів функціонування реального сектору є індекс обсягів виготовленої продукції за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.32.

Таблиця 2.32

Індекси обсягу виготовленої у реальному секторі продукції, в розрізі окремих видів економічної діяльності, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	1,242	1,224	1,133	1,089	1,468	1,451	1,124	1,060
B	1,151	1,310	1,016	1,040	0,958	1,189	1,259	1,004
C	1,082	1,204	1,036	0,908	1,082	1,233	1,145	1,052

Продовження таблиці. 2.32.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
D	1,199	1,321	1,186	0,939	1,040	1,157	1,395	0,986
E	0,989	1,024	1,074	0,935	0,899	1,090	1,147	1,006
F	1,134	1,177	1,042	1,153	1,085	0,885	1,206	1,041
G	1,032	1,067	1,029	0,859	1,276	1,016	1,118	1,002
H	1,174	1,274	1,116	1,009	1,010	1,397	1,233	1,008
I	1,049	1,041	1,225	0,953	0,848	1,138	1,250	0,998
J	1,104	1,152	1,042	1,060	1,092	1,150	1,211	1,004
L	1,028	1,067	1,079	1,194	1,140	0,812	1,838	1,002
M	1,036	1,189	1,212	0,829	0,746	1,385	1,677	0,935
N	1,213	1,247	1,121	1,250	1,026	1,069	1,414	0,984
P	1,063	1,101	0,968	1,192	0,906	1,163	1,240	0,958
Q	1,103	1,085	1,137	1,167	0,854	1,375	1,321	0,948
R	1,353	1,288	1,320	1,687	1,201	0,419	1,066	1,574
S	1,074	1,119	1,053	0,984	1,047	1,177	1,189	0,971
Разом по реальному сектору	1,102	1,188	1,066	0,957	1,107	1,184	1,205	1,025

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.32., за всіма видами економічної діяльності окрім сільського, лісового та рибного господарства, зростання обсягів виготовленої продукції змінюється падіннями.

На основі даних таблиці 2.32. було розраховано нормалізовані дані за індексами обсягів виготовленої продукції. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.33..

Таблиця 2.33

Нормалізовані значення індексів обсягів виготовленої у реальному секторі продукції, в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,6057	0,5740	0,3975	0,3071	0,8673	0,8552	0,3797	0,2504
B	0,4351	0,7093	0,1703	0,2124	0,0866	0,5102	0,6344	0,1498
C	0,2934	0,5378	0,2047	0,0394	0,2944	0,5896	0,4230	0,2344
D	0,5280	0,7239	0,5036	0,0659	0,2121	0,4463	0,8079	0,1236
E	0,1282	0,1833	0,2774	0,0615	0,0335	0,3094	0,4257	0,1540
F	0,3992	0,4855	0,2153	0,4391	0,3006	0,0251	0,5423	0,2135
G	0,1986	0,2632	0,1925	0,0143	0,6600	0,1696	0,3668	0,1469
H	0,4813	0,6573	0,3624	0,1584	0,1610	0,8094	0,5909	0,1574
I	0,2298	0,2137	0,5759	0,0811	0,0108	0,4088	0,6195	0,1415
J	0,3376	0,4360	0,2163	0,2493	0,3147	0,4324	0,5515	0,1505

Продовження таблиці. 2.33.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
L	0,1901	0,2638	0,2887	0,5192	0,4123	0,0039	0,9822	0,1467
M	0,2043	0,5100	0,5527	0,0065	0,0003	0,7980	0,9567	0,0620
N	0,5546	0,6134	0,3724	0,6189	0,1877	0,2686	0,8252	0,1209
P	0,2565	0,3326	0,0983	0,5154	0,0377	0,4577	0,6015	0,0860
Q	0,3363	0,2998	0,4052	0,4659	0,0127	0,7881	0,7243	0,0749
R	0,7639	0,6785	0,7229	0,9589	0,5329	0,0000	0,2620	0,9242
S	0,2776	0,3687	0,2359	0,1211	0,2264	0,4868	0,5102	0,1029

Джерело: розраховано автором

З даних таблиці 2.33. видно, що за досліджуваний період значення індексів обсягів виготовленої продукції зменшувались за всіма видами економічної діяльності, окрім Е (водопостачання; каналізація, поводження з відходами) та R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок), за якими нормалізовані значення цього показника зросли на 0,0258 та 0,1604 пункти.

Наступним динамічним результативним показником функціонування реального сектору є індекс обсягів реалізованої продукції за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.34.

Таблиця 2.34

Індекси обсягів реалізованої продукції в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	1,298	1,271	1,291	0,998	1,350	1,694	1,115	1,051
B	1,201	1,389	0,974	1,077	1,009	1,220	1,225	1,005
C	1,099	1,223	0,995	0,954	1,100	1,236	1,130	1,032
D	1,210	1,347	1,121	1,015	1,049	1,186	1,341	1,010
E	0,945	1,052	0,952	1,053	0,931	1,127	1,192	1,147
F	1,222	1,252	1,306	0,902	1,102	0,950	1,178	1,051
G	1,044	1,133	1,018	0,989	1,040	1,199	1,236	1,032
H	1,186	1,287	1,149	0,973	1,003	1,444	1,227	1,007
I	1,149	1,109	1,278	1,004	0,973	1,272	1,200	1,002
J	1,090	1,128	1,067	1,013	1,053	1,196	1,157	1,003
L	1,173	1,094	1,333	0,946	1,132	1,366	1,060	1,065
M	1,045	1,143	1,074	0,863	0,962	1,240	1,433	0,867
N	1,230	1,259	1,184	1,063	1,168	1,193	1,201	1,038
P	1,059	1,090	1,068	1,002	0,930	1,242	1,151	0,966
Q	1,142	1,122	1,176	1,107	1,008	1,408	1,315	0,965

Продовження таблиці. 2.34.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
R	1,869	1,569	1,834	1,592	1,260	0,320	0,958	1,091
S	1,124	1,148	1,243	0,801	1,049	1,291	1,147	0,976
Разом по реальному сектору	1,102	1,196	1,053	0,979	1,066	1,237	1,211	1,022

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.34., значення індексів обсягів реалізованої продукції дуже подібна до значень індексів обсягів виготовленої продукції. Так, за всіма видами економічної діяльності окрім сільського, лісового та рибного господарства, зростання обсягів реалізованої продукції змінюється падіннями.

На основі даних таблиці 2.34. було розраховано нормалізовані дані за індексами обсягів реалізованої продукції. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.35..

Таблиця 2.35

Нормалізовані значення індексів обсягів реалізованої продукції, в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6616	0,6204	0,6502	0,1220	0,7326	0,9529	0,3276	0,2064
B	0,4961	0,7768	0,0907	0,2534	0,1372	0,5327	0,5404	0,1315
C	0,2958	0,5376	0,1180	0,0688	0,2985	0,5604	0,3579	0,1735
D	0,5144	0,7290	0,3403	0,1472	0,2019	0,4675	0,7211	0,1384
E	0,0605	0,2079	0,0672	0,2104	0,0483	0,3505	0,4788	0,3921
F	0,5352	0,5889	0,6729	0,0288	0,3018	0,0645	0,4531	0,2058
G	0,1931	0,3637	0,1514	0,1093	0,1874	0,4920	0,5605	0,1735
H	0,4684	0,6441	0,3962	0,0890	0,1293	0,8294	0,5442	0,1338
I	0,3962	0,3150	0,6305	0,1302	0,0900	0,6214	0,4946	0,1270
J	0,2779	0,3534	0,2347	0,1432	0,2103	0,4873	0,4113	0,1293
L	0,4419	0,2858	0,7103	0,0612	0,3604	0,7517	0,2227	0,2304
M	0,1949	0,3825	0,2479	0,0124	0,0768	0,5685	0,8202	0,0136
N	0,5492	0,5999	0,4651	0,2271	0,4336	0,4808	0,4969	0,1827
P	0,2205	0,2780	0,2373	0,1269	0,0479	0,5707	0,3998	0,0820
Q	0,3814	0,3415	0,4484	0,3126	0,1360	0,7965	0,6859	0,0801
R	0,9815	0,9095	0,9777	0,9197	0,6009	0,0000	0,0731	0,2808
S	0,3456	0,3924	0,5722	0,0021	0,2029	0,6511	0,3923	0,0935

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.35., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зниження нормалізованих значень індексів обсягів реалізованої продукції. Виключенням є вид діяльності Е (водопостачання; каналізація, поводження з відходами), за яким нормалізоване значення цього показника зросло на 0,3316 пункти.

Наступним динамічним результативним показником функціонування реального сектору є індекс обсягу прибутку, отриманого за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.36.

Таблиця 2.36

Індекс обсягу прибутків, отриманих суб'єктами господарювання в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
А	1,311	1,373	1,108	0,781	1,969	2,470	0,807	1,179
В	0,944	1,473	0,645	1,092	0,953	0,615	2,999	0,679
С	1,194	1,451	0,934	0,834	1,154	1,463	1,142	0,966
Д	1,480	2,253	0,789	1,051	0,340	1,788	2,033	0,713
Е	1,896	0,890	3,714	0,446	0,923	1,098	1,054	1,096
F	1,217	1,095	1,701	0,653	1,055	0,897	1,495	0,915
G	0,982	1,137	0,905	0,833	0,941	1,656	1,308	0,844
Н	1,195	1,511	0,889	0,676	1,355	1,808	1,224	0,914
І	1,011	1,301	1,065	0,918	0,470	2,084	2,175	0,724
Ј	1,163	1,197	1,191	1,002	0,965	1,071	1,033	1,079
L	0,973	1,017	1,441	0,971	0,782	7,446	0,308	1,997
М	1,168	2,077	0,826	0,924	0,681	1,130	3,793	0,674
N	2,189	1,064	4,211	0,358	0,987	1,492	1,331	0,971
P	1,116	1,206	1,008	1,028	1,054	1,051	1,072	1,036
Q	0,990	0,956	1,072	1,260	0,719	1,451	1,668	0,841
R	0,058	1,277	1,119	1,612	2,476	0,077	11,979	0,891
S	0,930	0,805	1,090	0,596	1,794	2,342	0,753	1,105
Разом по реальному сектору	1,163	1,390	0,947	0,856	1,083	1,745	1,151	0,954

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.36., обсяги прибутків є нестабільною величиною, про що свідчить значне коливання індексів обсягів прибутків

отриманого підприємствами в різних видах економічної діяльності, що належать до реального сектору.

На основі даних таблиці 2.36. було розраховано нормалізовані дані за індексами обсягу прибутку. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.37..

Таблиця 2.37

Нормалізовані значення величини прибутку, отриманого суб'єктами господарювання окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,3599	0,3781	0,2994	0,2078	0,5491	0,6709	0,2145	0,3206
B	0,2524	0,4081	0,1730	0,2949	0,2549	0,1656	0,7711	0,1813
C	0,3249	0,4016	0,2496	0,2220	0,3132	0,4050	0,3096	0,2585
D	0,4101	0,6212	0,2098	0,2830	0,1056	0,4994	0,5660	0,1901
E	0,5293	0,2372	0,8646	0,1272	0,2465	0,2965	0,2840	0,2962
F	0,3318	0,2959	0,4747	0,1749	0,2841	0,2392	0,4147	0,2443
G	0,2630	0,3080	0,2414	0,2215	0,2514	0,4617	0,3588	0,2247
H	0,3252	0,4192	0,2369	0,1807	0,3728	0,5050	0,3340	0,2439
I	0,2715	0,3566	0,2871	0,2451	0,1322	0,5792	0,6023	0,1929
J	0,3156	0,3257	0,3241	0,2689	0,2582	0,2888	0,2776	0,2911
L	0,2607	0,2732	0,3986	0,2600	0,2081	0,9930	0,0996	0,5565
M	0,3172	0,5775	0,2197	0,2467	0,1819	0,3059	0,8724	0,1802
N	0,6055	0,2868	0,9073	0,1092	0,2645	0,4135	0,3657	0,2601
P	0,3019	0,3285	0,2705	0,2763	0,2840	0,2829	0,2890	0,2788
Q	0,2655	0,2559	0,2891	0,3446	0,1915	0,4015	0,4652	0,2237
R	0,0593	0,3497	0,3027	0,4490	0,6722	0,0619	0,9998	0,2374
S	0,2485	0,2142	0,2943	0,1609	0,5010	0,6422	0,2004	0,2988

Джерело: розраховано автором

З усіх видів економічної діяльності нормалізоване значення індексу отриманого прибутку зросло лише за трьома видами діяльності: L (операції з нерухомим майном) – на 0,2958 пункти, R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок) – на 0,1782 пункти та S (надання інших видів послуг) – на 0,0503 пункти.

Наступним результативним показником функціонування реального сектору є індекс обсягів збитку, понесеного за видами економічної діяльності, що входять до його складу. Значення цього показника наведено в таблиці 2.38.

Індекс обсягів збитків, понесених суб'єктами господарювання в розрізі окремих видів економічної діяльності реального сектору, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	1,353	1,007	1,369	1,641	2,687	0,844	0,499	2,069
B	2,771	3,482	1,048	1,223	2,581	1,220	0,672	1,016
C	1,867	1,120	1,494	0,842	4,472	1,038	0,535	0,756
D	1,691	0,956	1,428	2,116	2,190	1,519	0,474	1,110
E	1,135	1,165	0,563	1,632	1,317	1,034	0,965	1,010
F	1,501	0,989	0,999	1,205	3,027	0,915	0,579	0,650
G	1,815	0,968	1,274	1,242	3,817	0,846	0,488	0,402
H	1,795	1,304	0,924	1,339	3,779	1,140	0,418	0,731
I	1,745	1,180	1,249	1,196	3,375	1,132	0,461	0,779
J	2,147	1,311	1,001	0,908	5,490	0,835	0,371	0,080
L	2,268	1,497	0,917	1,054	6,793	0,927	0,536	0,613
M	2,093	0,253	2,415	1,392	5,432	0,538	0,292	0,767
N	1,457	1,232	0,844	1,149	3,092	1,124	0,711	0,968
P	1,152	1,281	0,641	1,034	2,082	0,911	1,155	0,988
Q	1,646	1,282	0,760	1,442	2,671	1,014	0,399	0,520
R	1,339	0,995	1,302	0,703	2,336	0,832	0,783	0,735
S	1,255	0,748	1,506	0,643	1,651	0,718	0,697	0,480
Разом по реальному сектору	1,730	1,011	1,246	1,152	4,015	0,923	0,506	0,742

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.38, так само, як і обсяги прибутків, обсяги збитків є нестабільною величиною, про що свідчить значне коливання індексів збитку отриманого підприємствами в різних видах економічної діяльності, що належать до реального сектору.

На основі даних таблиці 2.38. було розраховано нормалізовані дані за індексом обсягу збитку. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.39..

В цілому за 2010-2017 роки нормалізовані значення індексів обсягу збитку, понесеного підприємствами усіх видів діяльності, окрім сільського, лісового та рибного господарства, зросли.

Це пов'язане з тим, що у 2017 році обсяги збитків знизились майже за всіма видами економічної діяльності.

Таблиця 2.39

**Нормалізовані значення індексу обсягів збитку, понесеного суб'єктами
господарювання окремих видів економічної діяльності реального
сектору, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6983	0,7739	0,6943	0,6215	0,2679	0,8035	0,8554	0,4862
B	0,2394	0,0573	0,7658	0,7288	0,3049	0,7295	0,8312	0,7721
C	0,5529	0,7511	0,6624	0,8039	0,0006	0,7677	0,8506	0,8181
D	0,6071	0,7836	0,6796	0,4698	0,4441	0,6558	0,8586	0,7532
E	0,7480	0,7417	0,8468	0,6241	0,7069	0,7687	0,7818	0,7732
F	0,6604	0,7774	0,7754	0,7329	0,1597	0,7911	0,8446	0,8344
G	0,5694	0,7812	0,7171	0,7244	0,0191	0,8032	0,8567	0,8674
H	0,5756	0,7100	0,7895	0,7018	0,0220	0,7470	0,8656	0,8221
I	0,5909	0,7384	0,7228	0,7348	0,0761	0,7486	0,8602	0,8145
J	0,4593	0,7083	0,7750	0,7923	0,0000	0,8052	0,8711	0,9014
L	0,4165	0,6616	0,7906	0,7647	0,0000	0,7889	0,8505	0,8397
M	0,4780	0,8843	0,3639	0,6888	0,0000	0,8502	0,8801	0,8164
N	0,6720	0,7268	0,8036	0,7450	0,1416	0,7503	0,8252	0,7813
P	0,7444	0,7156	0,8357	0,7686	0,4817	0,7919	0,7437	0,7775
Q	0,6201	0,7153	0,8176	0,6759	0,2733	0,7726	0,8678	0,8525
R	0,7016	0,7761	0,7105	0,8265	0,3922	0,8057	0,8137	0,8214
S	0,7214	0,8195	0,6591	0,8355	0,6187	0,8241	0,8273	0,8578

Джерело: розраховано автором

Всі перераховані показники характеризують зміну економічних результатів функціонування реального сектору. На основі нормалізованих значень цих показників можуть бути розраховані значення індикатору зміни економічних результатів функціонування реального сектору (табл..2.40.).

Таблиця 2.40

Значення індикатору зміни економічних результатів, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,5828	0,6083	0,4472	0,3422	0,6012	0,8271	0,4398	0,2938
B	0,3535	0,5325	0,2597	0,3262	0,1793	0,4889	0,7030	0,2828
C	0,3480	0,5032	0,3196	0,2437	0,2730	0,5718	0,4924	0,3329
D	0,5006	0,7092	0,4056	0,2158	0,2411	0,5109	0,7357	0,2749
E	0,3305	0,2898	0,4206	0,2046	0,4070	0,4067	0,5092	0,3254
F	0,4148	0,5001	0,4536	0,2911	0,2387	0,2715	0,5777	0,3367
G	0,3300	0,4597	0,3021	0,2617	0,2878	0,4758	0,5329	0,3125
H	0,4370	0,6010	0,3758	0,2739	0,1576	0,7203	0,5522	0,3014

Продовження таблиці. 2.40.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	0,3432	0,4063	0,4693	0,2687	0,0855	0,5732	0,6010	0,2889
J	0,3646	0,4517	0,3847	0,3599	0,2164	0,5539	0,5368	0,3227
L	0,3660	0,3960	0,5414	0,3999	0,2385	0,6218	0,5185	0,3996
M	0,3471	0,5409	0,4281	0,2682	0,0781	0,5990	0,8150	0,2567
N	0,5659	0,5488	0,5838	0,4028	0,2410	0,4821	0,6166	0,2991
P	0,3837	0,3984	0,3918	0,3960	0,1932	0,4798	0,4809	0,2900
Q	0,3818	0,3807	0,4839	0,3839	0,1416	0,6201	0,6187	0,2786
R	0,6282	0,6356	0,6898	0,7647	0,4616	0,2036	0,4921	0,5360
S	0,4169	0,4688	0,4407	0,2942	0,3427	0,5611	0,4821	0,3180
В цілому	0,4173	0,4959	0,4352	0,3351	0,2579	0,5275	0,5709	0,3206

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.40., майже за всіма видами економічної діяльності значення індикатора зміни економічних результатів функціонування реального сектору знижувались. В цілому по реальному сектору індикатор зміни економічних результатів знизився на 0,0968 пункти.

Показником, що характеризує зміну соціальних результатів функціонування реального сектору є індекс обсягів доходів, отриманих працівниками, зайнятими в реальному секторі. Значення цього показника наведено в таблиці 2.41.

Таблиця 2.41

Індекс обсягів доходів, отриманих працівниками окремих видів економічної діяльності реального сектору, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	1,221	1,256	1,238	1,027	1,020	1,229	1,274	0,997
B	1,151	1,192	1,211	1,050	0,716	1,012	1,183	0,988
C	1,156	1,200	1,169	1,014	0,960	1,124	1,184	1,008
D	1,149	1,185	1,141	1,083	0,956	1,065	1,234	1,002
E	1,085	1,103	1,085	1,078	0,898	1,161	1,137	0,996
F	1,125	1,133	1,239	0,884	1,107	0,778	1,206	1,022
G	1,219	1,323	1,173	0,973	1,016	1,193	1,270	0,986
H	1,122	1,160	1,154	1,029	0,877	1,235	1,261	0,959
I	1,188	1,151	1,404	0,965	0,801	1,043	1,226	1,002
J	1,115	1,119	1,127	1,065	1,017	1,130	1,188	1,007
L	1,135	1,163	1,233	0,909	0,907	1,184	1,153	0,988
M	1,148	1,134	1,242	0,993	1,004	1,124	1,193	1,012
N	1,222	1,238	1,252	1,055	1,019	1,102	1,197	1,042

Продовження таблиці. 2.41

1	2	3	4	5	6	7	8	9
P	1,011	1,283	0,655	0,898	0,914	1,155	1,230	0,753
Q	1,137	1,163	1,267	0,939	0,784	1,651	1,319	0,920
R	1,376	1,264	1,595	1,060	1,003	1,242	1,079	1,126
S	1,122	1,001	1,506	0,740	0,909	1,117	1,109	0,974
Разом по реальному сектору	1,157	1,197	1,183	1,013	0,940	1,131	1,217	0,996

Джерело: складено за даними [23]

Як видно з даних таблиці 2.41., динаміка обсягів доходів працівників підприємств окремих видів економічної діяльності не вирізняється стабільністю. На основі даних цієї таблиці було розраховано нормалізовані дані за індексом обсягу доходів (табл. 2.42.).

Таблиця 2.42

Нормалізовані значення індексу обсягів доходів працівників окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6285	0,6911	0,6613	0,1964	0,1829	0,6445	0,7200	0,1395
B	0,4826	0,5712	0,6107	0,2455	0,0000	0,1669	0,5520	0,1235
C	0,4944	0,5880	0,5226	0,1702	0,0816	0,4196	0,5550	0,1597
D	0,4789	0,5572	0,4599	0,3224	0,0756	0,2813	0,6536	0,1486
E	0,3275	0,3710	0,3280	0,3106	0,0238	0,5044	0,4496	0,1367
F	0,4221	0,4413	0,6615	0,0166	0,3806	0,0003	0,6002	0,1857
G	0,6246	0,7865	0,5319	0,1002	0,1735	0,5746	0,7130	0,1203
H	0,4158	0,5023	0,4889	0,2007	0,0138	0,6545	0,6988	0,0807
I	0,5637	0,4828	0,8677	0,0880	0,0009	0,2310	0,6385	0,1481
J	0,3985	0,4092	0,4274	0,2797	0,1772	0,4339	0,5638	0,1566
L	0,4466	0,5093	0,6516	0,0308	0,0295	0,5542	0,4882	0,1232
M	0,4754	0,4429	0,6683	0,1310	0,1522	0,4195	0,5731	0,1671
N	0,6319	0,6604	0,6847	0,2585	0,1796	0,3683	0,5829	0,2282
P	0,1640	0,7338	0,0000	0,0237	0,0343	0,4907	0,6461	0,0001
Q	0,4502	0,5098	0,7097	0,0568	0,0004	0,9717	0,7817	0,0390
R	0,8439	0,7044	0,9596	0,2683	0,1492	0,6682	0,3122	0,4242
S	0,4158	0,1467	0,9296	0,0000	0,0303	0,4029	0,3852	0,1013

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.42., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зниження індексів доходів отриманих працівниками.

Ще одним показником, що характеризує зміну результатів функціонування реального сектору є індекс кількості працевлаштованих працівників на підприємства реального сектору. Значення цього показника наведено в таблиці 2.43

Таблиця 2.43

Індекс кількості працевлаштованих працівників на підприємствах окремих видів економічної діяльності реального сектору, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	1,071	1,132	1,001	0,907	0,958	0,904	0,920	0,941
B	0,769	1,000	0,800	0,585	0,855	0,630	0,937	1,051
C	0,883	1,021	0,974	0,605	0,918	0,873	0,906	1,025
D	0,880	0,918	1,052	0,859	0,861	0,838	1,023	1,111
E	1,134	1,100	1,191	0,924	0,826	0,900	1,111	0,800
F	0,864	1,004	0,928	0,656	0,804	0,904	0,984	0,942
G	0,822	0,908	1,004	0,559	0,954	0,876	0,864	1,049
H	1,350	1,459	1,113	1,097	0,886	0,948	0,905	0,950
I	0,885	1,044	1,050	0,466	0,865	0,831	0,842	1,045
J	0,922	0,923	0,916	0,933	0,848	0,923	0,833	0,933
L	0,950	0,945	0,941	0,989	0,761	1,200	0,810	0,941
M	0,958	0,959	0,957	1,124	0,518	1,773	0,769	1,000
N	0,903	0,954	0,887	0,909	0,850	0,953	1,000	0,914
P	1,090	1,175	1,096	0,812	0,902	0,954	0,985	0,951
Q	1,092	1,258	1,094	0,682	0,784	0,858	0,938	0,939
R	0,872	0,961	0,816	0,950	0,763	0,966	0,929	0,962
S	0,908	0,967	0,876	0,821	0,953	0,869	0,868	0,935
Разом по реальному сектору	0,942	1,035	0,999	0,714	0,903	0,898	0,914	0,980

Джерело: складено за даними [23]

Динаміка кількості працевлаштованих не має стійкої тенденції зміни, адже періоди зростання змінюються періодами падіння.

На основі даних таблиці 2.43. було розраховано нормалізовані дані за індексами кількості працевлаштованих. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.44..

**Нормалізовані значення індексу кількості працевлаштованих за
окремими видами економічної діяльності реального сектору, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6538	0,7478	0,5148	0,3023	0,4193	0,2947	0,3308	0,3798
B	0,0574	0,5133	0,0947	0,0001	0,1885	0,0010	0,3695	0,6165
C	0,2467	0,5576	0,4565	0,0003	0,3275	0,2266	0,2999	0,5667
D	0,2421	0,3275	0,6184	0,1974	0,2005	0,1568	0,5612	0,7184
E	0,7506	0,7014	0,8189	0,3397	0,1361	0,2855	0,7184	0,0947
F	0,2068	0,5212	0,3487	0,0029	0,0998	0,2939	0,4773	0,3815
G	0,1283	0,3027	0,5218	0,0000	0,4108	0,2327	0,2076	0,6123
H	0,9295	0,9638	0,7219	0,6970	0,2544	0,3953	0,2957	0,4008
I	0,2514	0,6038	0,6154	0,0000	0,2091	0,1444	0,1642	0,6047
J	0,3359	0,3377	0,3228	0,3615	0,1751	0,3383	0,1481	0,3621
L	0,4007	0,3882	0,3806	0,4898	0,0489	0,8281	0,1087	0,3803
M	0,4182	0,4210	0,4169	0,7377	0,0000	0,9949	0,0572	0,5133
N	0,2912	0,4097	0,2567	0,3061	0,1793	0,4076	0,5133	0,3164
P	0,6848	0,8023	0,6947	0,1130	0,2898	0,4109	0,4811	0,4042
Q	0,6887	0,8775	0,6911	0,0069	0,0737	0,1947	0,3726	0,3758
R	0,2239	0,4257	0,1193	0,4008	0,0511	0,4365	0,3511	0,4274
S	0,3035	0,4408	0,2334	0,1261	0,4080	0,2174	0,2155	0,3655

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.44., за більшістю видів економічної діяльності реального сектору національної економіки відбулося зростання індексів зміни кількості працевлаштованих працівників за видами економічної діяльності. Виключенням є такі види економічної діяльності, як А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), Е (водопостачання; каналізація, поводження з відходами), Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), L (операції з нерухомим майном), Р (освіта), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги).

Ці два показники відображають зміну соціальних результатів та є основою для визначення індикатору зміни соціальних результатів функціонування реального сектору (табл. 2.45.).

Таблиця 2.45

Значення індикатору зміни соціальних результатів, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6411	0,7195	0,5880	0,2493	0,3011	0,4696	0,5254	0,2597
B	0,2700	0,5422	0,3527	0,1228	0,0943	0,0840	0,4607	0,3700
C	0,3706	0,5728	0,4896	0,0852	0,2046	0,3231	0,4274	0,3632
D	0,3605	0,4423	0,5391	0,2599	0,1381	0,2190	0,6074	0,4335
E	0,5390	0,5362	0,5735	0,3252	0,0799	0,3949	0,5840	0,1157
F	0,3145	0,4812	0,5051	0,0097	0,2402	0,1471	0,5388	0,2836
G	0,3765	0,5446	0,5269	0,0501	0,2922	0,4036	0,4603	0,3663
H	0,6726	0,7330	0,6054	0,4488	0,1341	0,5249	0,4972	0,2408
I	0,4076	0,5433	0,7415	0,0440	0,1050	0,1877	0,4014	0,3764
J	0,3672	0,3735	0,3751	0,3206	0,1762	0,3861	0,3560	0,2594
L	0,4236	0,4488	0,5161	0,2603	0,0392	0,6911	0,2984	0,2518
M	0,4468	0,4319	0,5426	0,4344	0,0761	0,7072	0,3151	0,3402
N	0,4615	0,5350	0,4707	0,2823	0,1795	0,3879	0,5481	0,2723
P	0,4244	0,7681	0,3473	0,0684	0,1620	0,4508	0,5636	0,2022
Q	0,5694	0,6936	0,7004	0,0319	0,0370	0,5832	0,5771	0,2074
R	0,5339	0,5650	0,5395	0,3345	0,1002	0,5523	0,3316	0,4258
S	0,3596	0,2937	0,5815	0,0631	0,2192	0,3101	0,3003	0,2334
В цілому	0,4435	0,5426	0,5291	0,1994	0,1517	0,4013	0,4584	0,2942

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.45., по більшості видів діяльності індикатор зміни соціальних результатів функціонування зменшувався. Виключенням є добувна промисловість, за якою відбулося зростання на 0,1000 пункти.

В цілому по реальному сектору відбулось зниження індикатору зміни соціальних результатів функціонування на 0,1493 пункти.

Важливим показником, що характеризує зміну екологічних результатів функціонування реального сектору є індекс обсягів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами реального сектору. Значення цього показника наведено в таблиці 2.46., дані якої свідчать, що зміни обсягів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами не вирізняються стабільними тенденціями.

Таблиця 2.46

**Індекси обсягів викидів забруднюючих шкідливих речовин
стаціонарними джерелами підприємств окремих видів економічної
діяльності реального сектору, коеф.**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	1,014	0,940	1,101	1,123	0,857	1,009	1,050	1,008
B	0,947	0,819	1,031	1,044	0,604	0,882	0,948	0,744
C	0,944	0,947	0,917	0,967	0,843	0,907	1,037	0,836
D	0,940	0,884	1,042	0,977	0,810	0,788	1,205	0,818
E	0,990	1,227	0,870	0,859	0,775	1,304	1,567	0,758
F	0,741	0,779	1,100	0,589	0,377	0,739	1,029	0,878
G	1,269	1,288	0,870	0,716	3,200	0,754	0,788	1,363
H	0,956	0,781	1,020	1,013	0,741	0,619	0,797	0,732
I	1,075	1,267	0,870	0,716	1,524	0,932	1,340	0,884
J	1,147	1,265	0,872	0,747	1,964	0,818	1,122	0,990
L	1,172	1,350	0,889	0,736	1,811	0,938	1,100	1,025
M	1,146	1,292	0,881	0,703	1,865	0,928	1,122	0,970
N	2,154	1,700	0,824	0,714	6,600	0,939	0,323	0,950
P	1,989	1,545	0,882	0,733	5,909	0,923	0,350	0,967
Q	1,475	1,353	0,870	0,713	3,421	0,923	0,611	0,964
R	1,452	1,388	0,876	0,718	3,162	0,946	0,657	0,978
S	1,303	1,370	0,876	0,716	3,276	0,868	0,636	1,531
Разом по реальному сектору	0,941	0,888	0,998	0,987	0,785	0,841	1,081	0,821

Джерело: складено за даними [23]

На основі даних таблиці 2.46. було розраховано нормалізовані дані за показником індексу обсягу викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.47..

Таблиця 2.47

**Нормалізовані значення індексів обсягів забруднюючих речовин за
окремими видами економічної діяльності реального сектору, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,7314	0,7520	0,7056	0,6989	0,7734	0,7329	0,7209	0,7330
B	0,7502	0,7827	0,7266	0,7228	0,8294	0,7673	0,7499	0,8002
C	0,7510	0,7501	0,7582	0,7446	0,7770	0,7607	0,7247	0,7786
D	0,7519	0,7668	0,7233	0,7420	0,7849	0,7901	0,6722	0,7830
E	0,7383	0,6647	0,7703	0,7729	0,7931	0,6376	0,5350	0,7971

Продовження таблиці. 2.47.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
F	0,8009	0,7922	0,7059	0,8323	0,8688	0,8013	0,7270	0,7683
G	0,6503	0,6434	0,7703	0,8065	0,0078	0,7979	0,7901	0,6161
H	0,7478	0,7918	0,7297	0,7316	0,8010	0,8266	0,7881	0,8028
I	0,7135	0,6508	0,7703	0,8065	0,5528	0,7543	0,6245	0,7667
J	0,6910	0,6516	0,7697	0,7996	0,3570	0,7830	0,6990	0,7383
L	0,6831	0,6209	0,7655	0,8020	0,4273	0,7527	0,7059	0,7284
M	0,6915	0,6419	0,7675	0,8093	0,4026	0,7553	0,6990	0,7438
N	0,2708	0,4774	0,7817	0,8068	0,0000	0,7522	0,8769	0,7493
P	0,3457	0,5438	0,7671	0,8026	0,0000	0,7565	0,8729	0,7448
Q	0,5724	0,6198	0,7704	0,8072	0,0017	0,7565	0,8281	0,7456
R	0,5817	0,6066	0,7687	0,8060	0,0098	0,7504	0,8189	0,7416
S	0,6382	0,6133	0,7688	0,8064	0,0048	0,7707	0,8231	0,5497

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.47., за більшістю видів економічної діяльності нормалізоване значення індексу обсягів викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами за досліджуваний період зросло.

Важливим показником, що характеризує екологічні результати функціонування реального сектору є індекси обсягів викидів діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами реального сектору. Значення цього показника наведено в таблиці 2.48.

Таблиця 2.48

Індекси обсягів викидів діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами підприємств окремих видів економічної діяльності реального сектору, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	1,031	0,981	1,108	1,115	0,797	1,431	0,791	1,134
B	0,774	0,703	1,132	0,997	0,643	0,915	0,146	1,639
C	0,941	0,929	0,916	1,002	0,836	0,837	1,064	0,828
D	0,950	0,881	1,051	0,987	0,854	0,811	1,094	0,879
E	0,922	0,950	0,889	0,399	0,927	1,271	1,114	0,313
F	0,747	0,767	1,027	0,955	1,049	0,761	0,262	1,810
G	1,564	2,072	0,639	0,989	1,976	1,266	0,994	1,109
H	0,920	1,049	0,681	1,115	0,746	0,749	1,522	0,628
I	4,982	8,091	0,639	0,853	2,810	0,841	2,137	0,895
J	1,241	1,502	0,696	0,886	1,992	1,028	0,960	1,105
L	1,341	1,657	0,639	0,853	2,330	1,032	0,954	1,121

Продовження таблиці. 2.48.

I	2	3	4	5	6	7	8	9
M	1,548	1,949	0,557	0,793	3,017	1,037	0,946	1,142
N	0,939	1,008	0,647	0,858	0,716	0,632	1,404	0,214
P	0,945	1,008	0,631	0,848	0,692	0,587	1,487	0,105
Q	0,964	1,077	0,617	0,838	1,355	0,877	0,629	0,907
R	0,961	1,071	0,646	0,857	1,307	0,890	0,672	0,923
S	0,960	1,070	0,652	0,861	1,297	0,892	0,682	0,926
Разом по реальному сектору	0,944	0,905	0,979	0,995	0,844	0,828	1,068	0,856

Джерело: складено за даними [23]

Як і попередній показник, зміни обсягів викидів діоксиду вуглецю не вирізняються стабільними тенденціями.

На основі даних таблиці 2.48. було розраховано нормалізовані дані за показником індексу обсягу викидів діоксиду вуглецю стаціонарними джерелами. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.49..

Таблиця 2.49

Нормалізовані значення індексу обсягів діоксиду вуглецю за окремими видами економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,7110	0,7255	0,6874	0,6851	0,7739	0,5734	0,7752	0,6790
B	0,7793	0,7957	0,6798	0,7209	0,8086	0,7437	0,8907	0,4882
C	0,7367	0,7400	0,7434	0,7194	0,7642	0,7640	0,7011	0,7663
D	0,7340	0,7527	0,7049	0,7236	0,7597	0,7705	0,6916	0,7532
E	0,7419	0,7340	0,7507	0,8541	0,7405	0,6329	0,6856	0,8676
F	0,7858	0,7809	0,7121	0,7327	0,7055	0,7823	0,8751	0,4133
G	0,5198	0,2962	0,8094	0,7232	0,3392	0,6348	0,7218	0,6872
H	0,7425	0,7055	0,8005	0,6853	0,7859	0,7853	0,5372	0,8116
I	0,0000	0,0000	0,8094	0,7599	0,0500	0,7631	0,2680	0,7491
J	0,6433	0,5452	0,7973	0,7514	0,3317	0,7119	0,7314	0,6882
L	0,6078	0,4807	0,8094	0,7599	0,1889	0,7107	0,7330	0,6833
M	0,5265	0,3513	0,8260	0,7749	0,0211	0,7091	0,7351	0,6765
N	0,7372	0,7177	0,8078	0,7587	0,7927	0,8110	0,5839	0,8818
P	0,7354	0,7175	0,8111	0,7613	0,7980	0,8200	0,5513	0,8957
Q	0,7302	0,6970	0,8140	0,7636	0,6023	0,7538	0,8115	0,7459
R	0,7312	0,6989	0,8080	0,7588	0,6200	0,7504	0,8023	0,7416
S	0,7313	0,6993	0,8066	0,7578	0,6236	0,7497	0,8003	0,7407

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.49., за більшістю видів економічної діяльності нормалізоване значення індексу обсягів викидів діоксиду вуглецю за досліджуваний період зросло порівняно з 2010 роком. Виключення становлять індекси за такими видами діяльності як сільське господарство (А), добувна промисловість (В) та будівництво (F), які свідчать про певне зниження викидів діоксиду вуглецю.

Важливим показником, що характеризує зміну екологічних результатів функціонування реального сектору є індекс обсягів утворених відходів на підприємствах реального сектору. Значення цього показника наведено в таблиці 2.50.

Таблиця 2.50

Індекси обсягів утворених відходів на підприємствах окремих видів економічної діяльності реального сектору, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
А	1,170	1,452	0,823	1,007	0,820	1,034	0,998	0,962
В	1,016	1,026	1,023	1,010	0,784	0,870	0,937	0,965
С	1,010	1,047	0,991	0,942	0,872	0,873	0,953	0,948
D	1,041	1,146	0,991	0,953	0,639	1,105	1,139	0,836
Е	2,501	4,270	0,138	1,007	0,606	0,970	0,770	0,920
F	1,893	2,634	1,043	1,231	0,205	0,685	0,989	1,046
G	1,273	1,156	1,658	0,499	0,597	0,780	0,950	0,666
Н	1,252	1,152	1,530	0,499	0,523	0,890	0,909	0,525
I	1,257	1,064	1,576	0,474	0,530	0,800	0,910	0,378
J	1,260	1,078	1,805	0,527	0,591	0,916	0,974	0,789
L	1,323	1,109	1,932	0,539	0,564	0,825	0,914	0,851
M	1,378	1,036	2,199	0,537	0,535	0,787	0,961	0,873
N	1,295	1,120	1,802	0,519	0,553	0,796	0,973	0,720
P	1,320	1,030	1,930	0,513	0,529	0,724	0,885	0,671
Q	1,266	1,006	1,800	0,490	0,568	0,787	0,905	0,603
R	2,060	1,251	3,764	0,478	0,925	0,666	0,861	1,448
S	1,331	1,138	1,863	0,528	0,548	0,688	0,944	0,742
Разом по реальному сектору	1,020	1,055	0,998	0,994	0,795	0,878	0,945	0,958

Джерело: складено за даними [23]

Нестабільність змін знайшла відображення і на динаміці індексу обсягів утворених відходів підприємствами різних видів економічної діяльності реального сектору національної економіки

На основі даних таблиці 2.50. було розраховано нормалізовані дані за показником індексу обсягів утворених відходів. Результати розрахунків наведені в таблиці 2.51..

Таблиця 2.51

Нормалізовані значення індексу обсягів утворених відходів на підприємствах окремих видів економічної діяльності реального сектору, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6250	0,4589	0,7768	0,7038	0,7780	0,6918	0,7080	0,7231
B	0,6999	0,6953	0,6965	0,7026	0,7903	0,7599	0,7337	0,7220
C	0,7025	0,6855	0,7110	0,7314	0,7591	0,7588	0,7270	0,7292
D	0,6883	0,6374	0,7109	0,7272	0,8339	0,6582	0,6411	0,7723
E	0,0061	0,0000	0,9286	0,7037	0,8427	0,7198	0,7949	0,7403
F	0,1794	0,0015	0,6877	0,5916	0,9199	0,8209	0,7118	0,6861
G	0,5678	0,6319	0,3238	0,8682	0,8449	0,7916	0,7282	0,8264
H	0,5802	0,6342	0,4080	0,8681	0,8628	0,7522	0,7449	0,8624
I	0,5772	0,6776	0,3777	0,8736	0,8612	0,7846	0,7446	0,8925
J	0,5756	0,6711	0,2309	0,8620	0,8466	0,7421	0,7182	0,7887
L	0,5389	0,6559	0,1587	0,8591	0,8532	0,7760	0,7430	0,7668
M	0,5053	0,6908	0,0511	0,8596	0,8600	0,7891	0,7236	0,7587
N	0,5553	0,6503	0,2325	0,8638	0,8559	0,7860	0,7187	0,8106
P	0,5407	0,6937	0,1594	0,8650	0,8615	0,8094	0,7540	0,8251
Q	0,5722	0,7044	0,2339	0,8702	0,8521	0,7892	0,7465	0,8435
R	0,0985	0,5804	0,0000	0,8727	0,7384	0,8264	0,7633	0,4609
S	0,5339	0,6416	0,1962	0,8616	0,8570	0,8202	0,7306	0,8039

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.51., за всіма видами економічної діяльності реального сектору національної економіки відбувається зростання нормалізованих значень даного показника.

Ці три показники відображають зміну екологічних результатів та є основою для визначення індикатору зміни екологічних результатів функціонування реального сектору (табл..2.52.).

Значення індикатору зміни екологічних результатів, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6892	0,6455	0,7232	0,6959	0,7751	0,6660	0,7347	0,7117
B	0,7432	0,7579	0,7010	0,7154	0,8094	0,7570	0,7914	0,6701
C	0,7301	0,7252	0,7375	0,7318	0,7668	0,7611	0,7176	0,7580
D	0,7247	0,7190	0,7131	0,7309	0,7929	0,7396	0,6683	0,7695
E	0,4954	0,4662	0,8165	0,7769	0,7921	0,6634	0,6718	0,8017
F	0,5887	0,5249	0,7019	0,7189	0,8314	0,8015	0,7713	0,6225
G	0,5793	0,5238	0,6345	0,7993	0,3973	0,7414	0,7467	0,7099
H	0,6901	0,7105	0,6461	0,7617	0,8166	0,7880	0,6901	0,8256
I	0,4302	0,4428	0,6525	0,8134	0,4880	0,7673	0,5457	0,8028
J	0,6366	0,6226	0,5993	0,8043	0,5118	0,7457	0,7162	0,7384
L	0,6100	0,5858	0,5779	0,8070	0,4898	0,7465	0,7273	0,7262
M	0,5745	0,5613	0,5482	0,8146	0,4279	0,7512	0,7192	0,7263
N	0,5211	0,6151	0,6073	0,8098	0,5496	0,7831	0,7265	0,8139
P	0,5406	0,6517	0,5792	0,8096	0,5532	0,7953	0,7261	0,8219
Q	0,6249	0,6737	0,6061	0,8137	0,4853	0,7665	0,7953	0,7784
R	0,4705	0,6286	0,5256	0,8125	0,4560	0,7758	0,7948	0,6480
S	0,6345	0,6514	0,5906	0,8086	0,4951	0,7802	0,7847	0,6981
В цілому	0,6049	0,6180	0,6447	0,7779	0,6140	0,7547	0,7252	0,7425

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.52., більшість видів економічної діяльності вирізняються досить високими значеннями індикатору зміни екологічних результатів. В цілому значення індикатору зросло на 0,1376 пункти.

За даними вищенаведених таблиць можна розрахувати узагальнюючий індикатор зміни результатів функціонування реального сектору (табл.2.53.). При цьому, на основі значень індикаторів зміни економічних, соціальних та екологічних результатів було розраховано узагальнюючий індикатор зміни результатів функціонування реального сектору IR_D :

$$IR_D = \frac{IR_{D1} + IR_{D2} + IR_{D3}}{3}, \quad (2.7)$$

де IR_{D1} , IR_{D2} та IR_{D3} - індикатори зміни економічних, соціальних та екологічних результатів.

**Значення узагальнюючого індикатору зміни результатів функціонування
реального сектору, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6377	0,6577	0,5862	0,4292	0,5591	0,6543	0,5667	0,4217
B	0,4555	0,6109	0,4378	0,3881	0,3610	0,4433	0,6517	0,4410
C	0,4829	0,6004	0,5156	0,3536	0,4148	0,5520	0,5458	0,4847
D	0,5286	0,6235	0,5526	0,4022	0,3907	0,4898	0,6705	0,4926
E	0,4550	0,4307	0,6035	0,4356	0,4264	0,4884	0,5883	0,4143
F	0,4393	0,5021	0,5535	0,3399	0,4368	0,4067	0,6293	0,4143
G	0,4286	0,5094	0,4878	0,3704	0,3258	0,5403	0,5800	0,4629
H	0,5999	0,6815	0,5424	0,4948	0,3694	0,6778	0,5798	0,4559
I	0,3937	0,4641	0,6211	0,3753	0,2262	0,5094	0,5160	0,4894
J	0,4561	0,4826	0,4531	0,4949	0,3014	0,5619	0,5363	0,4401
L	0,4665	0,4769	0,5451	0,4891	0,2559	0,6864	0,5148	0,4592
M	0,4561	0,5114	0,5063	0,5057	0,1940	0,6858	0,6165	0,4411
N	0,5162	0,5663	0,5539	0,4983	0,3233	0,5510	0,6304	0,4618
P	0,4496	0,6061	0,4395	0,4247	0,3028	0,5753	0,5902	0,4380
Q	0,5254	0,5827	0,5968	0,4098	0,2213	0,6566	0,6637	0,4214
R	0,5442	0,6098	0,5849	0,6373	0,3393	0,5106	0,5395	0,5366
S	0,4703	0,4713	0,5376	0,3886	0,3523	0,5505	0,5224	0,4165
В цілому	0,4886	0,5522	0,5363	0,4375	0,3412	0,5612	0,5848	0,4524

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.53., за досліджуваний період узагальнюючий індикатор зміни результатів функціонування реального сектору знизився на 0,0361 пункти.

На основі значень узагальнюючих індикаторів результатів функціонування та зміни результатів функціонування реального сектору визначається інтегральний індикатор (табл.2.54.):

$$IR = \frac{IR_s + IR_D}{2}, \quad (2.8)$$

IR_s - узагальнюючий індикатор результатів функціонування реального сектору; IR_D - узагальнюючий індикатор зміни результатів функціонування реального сектору.

**Значення інтегрального індикатору результатів функціонування
реального сектору, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6152	0,6412	0,6140	0,5333	0,6124	0,6857	0,6550	0,5792
B	0,4097	0,5110	0,4201	0,3912	0,3741	0,4138	0,5519	0,4454
C	0,5323	0,6055	0,5633	0,4695	0,4951	0,5814	0,5793	0,5670
D	0,4130	0,4738	0,4433	0,3679	0,3527	0,4091	0,5249	0,4386
E	0,4308	0,4187	0,5086	0,4238	0,4174	0,4489	0,5007	0,4125
F	0,4492	0,4846	0,5149	0,3985	0,4417	0,4221	0,5444	0,4386
G	0,5865	0,6434	0,6365	0,5545	0,5181	0,6369	0,6726	0,6274
H	0,5559	0,6162	0,5547	0,5314	0,4584	0,6363	0,6093	0,5464
I	0,4165	0,4533	0,5344	0,3961	0,3178	0,4581	0,4620	0,4490
J	0,4434	0,4596	0,4481	0,4709	0,3699	0,5078	0,5059	0,4597
L	0,4424	0,4490	0,4885	0,4617	0,3203	0,5572	0,4752	0,4618
M	0,4442	0,4835	0,4841	0,4817	0,2972	0,5620	0,5643	0,4715
N	0,4657	0,4923	0,4903	0,4608	0,3711	0,4868	0,5320	0,4480
P	0,4440	0,5273	0,4481	0,4364	0,3727	0,5092	0,5183	0,4419
Q	0,4812	0,5163	0,5276	0,4243	0,3244	0,5421	0,5474	0,4252
R	0,4689	0,5022	0,4906	0,5177	0,3682	0,4535	0,4690	0,4685
S	0,4342	0,4346	0,4676	0,3922	0,3738	0,4727	0,4586	0,4000
В цілому	0,4725	0,5125	0,5079	0,4536	0,3991	0,5167	0,5395	0,4753

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.54., інтегральний індикатор функціонування реального сектору в цілому зменшився на 0,0028 пункти і склав у 2017 році 0,4753 пункти.

Інтерпретувати інтегральний індикатор пропонується за шкалою:

0-0,2 – критичний рівень (КР);

0,2-0,37 – незадовільний рівень (НР);

0,37-0,63 – помірний рівень (ПР);

0,63-0,8 – задовільний рівень (ЗР);

0,8-1 – високий рівень (ВР).

Інтерпретація отриманих значень інтегрального індикатору наведена в таблиці 2.55..

**Інтерпретація значення інтегрального індикатору результатів
функціонування реального сектору, пункти**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	ПР	ЗР	ПР	ПР	ПР	ЗР	ЗР	ПР
B	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
C	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
D	ПР	ПР	ПР	НР	НР	ПР	ПР	ПР
E	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
F	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
G	ПР	ЗР	ЗР	ПР	ПР	ЗР	ЗР	ПР
H	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ЗР	ПР	ПР
I	ПР	ПР	ПР	ПР	НР	ПР	ПР	ПР
J	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
L	ПР	ПР	ПР	ПР	НР	ПР	ПР	ПР
M	ПР	ПР	ПР	ПР	НР	ПР	ПР	ПР
N	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
P	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
Q	ПР	ПР	ПР	ПР	НР	ПР	ПР	ПР
R	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
S	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
В цілому	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 2.55., в цілому по реальному сектору результати функціонування мають помірний рівень.

Водночас, постає необхідність у визначенні взаємозв'язку статичних та динамічних індикаторів результатів функціонування реального сектору з індикаторами, що характеризують залучення та використання інвестицій в реальний сектор національної економіки.

Висновки до розділу 2

Досліджено методичний інструментарію індикативного оцінювання як підґрунтя для вироблення управлінських ініціатив проактивного характеру в сфері управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. Для формування системи показників запропоновано використовувати

комбінований підхід на основі поєднання елементів декомпозиційного та компетентнісного підходів.

Побудовано систему показників за індикаторами результатів функціонування реального сектору національної економіки (згрупованих на економічні, соціальні та екологічні). По кожному показнику за статичним індикатором визначається індекс, що відповідає індикатору динамічного характеру по реальному сектору в цілому та по окремим видам економічної діяльності. На основі результатів експертного оцінювання визначено доцільність застосування сформованого на основі вивчення статистичних матеріалів переліку показників, що відповідають індикаторам обсягу та віддачі інвестицій в реальний сектор, а також індикаторам їхньої зміни. Розраховано значення індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів. Встановлено, що більш високим є значення індикатору екологічних результатів функціонування реального сектору.

На основі значень індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів було розраховано узагальнюючий індикатор результатів функціонування реального сектору, значення якого за досліджуваний період покращилось, але незначною мірою. Окрім статичних індикаторів, згідно методичного інструментарію, оцінка результатів функціонування реального сектору, передбачала визначення динамічних індикаторів. На основі значень індикаторів зміни економічних, соціальних та екологічних результатів було розраховано узагальнюючий індикатор зміни результатів функціонування реального сектору, який за досліджуваний період знизився.

На основі значень узагальнюючих індикаторів результатів функціонування та зміни результатів функціонування реального сектору було визначено інтегральний індикатор, значення якого зменшилось. Щоб розробляти дієві управлінські ініціативи в сфері управління інвестиціями в реальний сектор, що спрямовані на покращення результатів його функціонування, необхідно дослідити взаємозв'язок статичних та динамічних індикаторів результатів функціонування реального сектору з індикаторами,

що характеризують залучення та використання інвестицій в реальний сектор національної економіки.

Список використаних джерел до розділу 2

1. Феєр О.В. Управління інвестиціями як складова інвестиційного механізму підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. №5. С. 256-259.
2. Зось-Кіор М. В., Співак С. І., Калита Є. О. Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в контексті формування умов стійкого розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2017. №5.
3. Ігченко Д. М. Аналіз підходів до проактивного управління в контексті їх застосування при реалізації проектів і програм АПК. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2015. № 2 (1111). С. 141-147
4. Левицький В.В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2011. №2 (56). С. 69-71.
5. Полтораєк В.А. Соціологія. основи соціології праці та управління. Київ: ВМК, 1992. 192 С.
6. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія / Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін.; За ред.Геєця В.М. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. 240 с
7. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія / В. М. Геєць, Л. В. Шинкарук, Т. І. Артёмова та ін. ; за ред. Л. В. Шинкарук ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозів. Київ., 2011. 696 с.
8. Петухова О.М. Інвестування. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 336 с.
9. Грідасов В.М., Кривченко С.В., Ісаєва О.Є. Інвестування. Київ: Центр навч. літ-ри, 2004. 164 с.

- 10.Гриньова В.М. Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Інвестування. Харків: ХДЕУ, 2008. 464 с.
- 11.Погасій С. О., Познякова О. В., Краснокутська Ю. В. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях) : навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 337 с.
- 12.Череп А.В., Рурк Г.І. Інвестиційна діяльність України: стан та шляхи активізації. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2011. № 3. С. 48-52.
- 13.Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище. *Економіка та держава*. 2010. № 11. С. 60–64
- 14.Левчинський, Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 2. С.131-139.
- 15.Лук'яник М. М. Сутність інвестицій як економічної категорії. *Вісник Сумського нац. аграрн. ун.-ту. Серія:Фінанси і кредит*. 2003. №2. С. 107-110.
- 16.Дворяшина Н.С. Інвестиції – основа соціального і економічного розвитку України. *Науковий вісник*. 2008. №6. С.263-267.
- 17.Диба Л. Інвестиції як важлива складова економічного добробуту держави. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2010_14/Diba.pdf (дата звернення (дата звернення: 11.02.2017)
- 18.Поліщук О.А., Видай Я.В. Роль інвестицій у підвищенні ефективності національної економіки. URL:: http://www.rusnauka.com/32_PVMN_2011/Economics/4_95705.doc.htm (дата звернення : 23.03.2017.)
- 19.Гайдуцький А.П. Методологічні аспекти інвестиційної привабливості економіки. *Регіональна економіка*. 2004. №4. с.81-86.
- 20.Маслак О.І., Таловер В.А. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості країни. *Економічний форум*. 2016, №3. С.51-59

21.Фролова Г. І. Оцінка інвестиційного клімату в Україні. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 2. С. 67-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vbumb_2014_2_15 (дата звернення . 15.05.2017..)

22.Маслак О. І., Безручко О. О., Таловер В. А. Визначення перспектив розвитку інвестиційної діяльності в полтавському регіоні з використанням кореляційно-регресійної моделі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 13. С. 12-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_13_4 (дата звернення: 15.05.2017).

23.Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:: www.ukrstat.ua (дата звернення : 15.05.2017)

24.Касьяновський Є.В. Формування методичного інструментарію індикативного оцінювання як основи для управління інвестиціями в реальний сектор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип.18, ч.2. – С.33-37.

25.Дюркгейм Э. Метод социологии. Москва: Наука, 1991. 575 с.

26.Тригуб І.І.Професійна компетентність експертів у галузі освіти, *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. - 2015. № 24. С. 38-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Potip_2015_24_7 (дата звернення 15.05.2017)

27.Касьяновський Є.В. Сутність та значення індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор економіки. *Залучення соціально відповідальних інвестицій: проблеми і перспективи*, (Київ, 23 березня 2018 р.). Київ: Національний університет харчових технологій, 2018. С.31-35

28.Касьяновський Є.В. Індикатори оцінювання як основа для управління інвестиціями в реальний сектор економіки. *Розвиток національної економіки в умовах змін ринкового середовища: проблеми та перспективи*: збірник тез наукових робіт учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 7 квітня 2018 р.). Одеса: ЦЕДР, 2018. С. 6–9

29. Harrington E. C. The Desirability Function. *Industrial Quality Control*. 1965. April. P. 494–498.

30. Шутяк Ю.В. Використання функції бажаності для оцінки економічної безпеки підприємства. *Наукові студії*. Вип. 7. С.147-154.

31. Волощук Р.В., Степашко В.С. Нелінійна нормалізація статистичних показників для задачі побудови інтегральних індексів. Індуктивне моделювання складних систем, 2014. Вип. 6. С. 47-54. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/83993> (дата звернення : 15.05.2017.)

РОЗДІЛ 3.
ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В РЕАЛЬНИЙ
СЕКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

3.1. Визначення взаємозв'язку між інвестиціями в реальний сектор та результатами його функціонування

Важливим етапом управління інвестиціями в реальний сектор економіки є визначення нормалізованих значень показників за індикаторами обсягу та віддачі інвестицій, а також за індикаторами їх зміни. Показником, що відповідає індикатору обсягів, є обсяги інвестицій в реальний сектор національної економіки (табл.. 3.1.).

Таблиця 3.1

**Динаміка обсягів інвестицій в реальний сектор національної економіки в
розрізі видів економічної діяльності, млн грн**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	11063	16466	18884	18587	18796	30155	50484	54283
B	15261	22098	22294	21625	20011	18466	22546	22587
C	30152	42161	42277	44718	42474	46219	62223	63254
D	9280	13475	25382	29310	22895	21347	30734	32863
E	692	992	1646	1922	862	1623	2251	2364
F	29767	31991	40760	40796	36057	43464	44444	47079
G	18550	24068	24532	22190	20716	20663	29957	30324
H	19322	25498	32413	18473	15498	18704	25108	26267
I	1033	1573	2265	1477	1482	1393	1478	1556
J	8626	9730	10168	9864	8175	22975	15651	18680
L	9861	14599	12369	13550	11230	11899	19665	20578
M	4992	10492	9021	3621	2922	4065	6579	6490
N	2974	3929	4974	4014	3565	6535	10009	9701
P	1818	2091	1464	1031	821	1540	2257	2313
Q	1920	2113	2707	1746	1224	2367	4479	4584
R	977	1437	2598	2545	509	1044	970	1026
S	657	1164	458	212	162	266	322	313
Разом по реальному сектору	166944	223876	254210	235680	207397	252726	329157	344261

Джерело: складено автором на основі [1]

Як видно з даних таблиці 3.1., лідерами у 2010 році за обсягом залучених інвестицій є такі види економічної діяльності: С (переробна промисловість) – 30152 млн грн. (18,06 % від загального обсягу інвестицій в реальний сектор, відповідно) та F (будівництво) – 29767 млн грн. (17,83 %). На початку досліджуваного періоду значними були обсяги інвестицій у види економічної діяльності G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність) та B (добувна промисловість і розроблення кар'єрів), а саме 18550 млн грн., 19322 млн грн. та 15261 млн грн. (11,11 %, 11,57% та 9,14%, відповідно). Водночас, при збільшенні величини інвестицій у вартісному виразі перерахованих видів діяльності, окрім С, за 2010-2017 роки відбулося зменшення їхньої питомої ваги в загальному обсязі залучених інвестицій на потреби функціонування реального сектору. Так, за видом економічної діяльності G мало місце зростання обсягу інвестицій до 30324 млн грн. при скороченні їхньої питомої ваги у загальному обсязі до 8,81%. За видами економічної діяльності H та B обсяг залучених інвестицій склав наприкінці досліджуваного періоду 26267 млн грн. та 22587 млн грн., а питома вага знизилась до 7,63 та 6,56% загального обсягу відповідно. Натомість, значно зросли обсяги інвестицій за видом економічної діяльності A (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), як у вартісному виразі, так і за питомою вагою. Якщо у 2010 році на потреби цього виду діяльності було залучено 11063 млн грн. інвестицій (лише 6,63% від загального обсягу інвестицій реального сектору), то у 2017 році – вже 54283 млн грн. (15,77%). Найменші обсяги інвестицій спрямовувались на задоволення потреб функціонування видів економічної діяльності S (надання інших видів послуг), R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок), I (тимчасове розміщення й організація харчування) та P (освіта). У 2010 році обсяги інвестицій за видом економічної діяльності S склали 657 млн грн. (0,39%), за видом економічної діяльності R – 977 млн грн. (0,58%), за видом економічної діяльності I – 1033 млн грн. (0,62%) та за видом економічної

діяльності Р – 1818 млн грн. (1,09%). Обсяг інвестицій за цими видами діяльності у 2017 році склав 313 млн грн., 1026 млн грн., 1556 млн грн. та 2313 млн грн., відповідно, що становило 0,09%, 0,30%, 0,45% та 0,67% від обсягу інвестицій в реальному секторі. В цілому за досліджуваний період загальний обсяг інвестицій у реальний сектор національної економіки зріс з 166944 до 344261 млн грн. або більше ніж удвічі (на 106,21%).

Нормалізовані значення цього показника представлені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Нормалізовані значення обсягів інвестицій в реальний сектор в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,2768	0,4085	0,4668	0,4598	0,4647	0,6985	0,9119	0,9309
B	0,3789	0,5409	0,5452	0,5303	0,4933	0,4569	0,5508	0,5516
C	0,6985	0,8514	0,8524	0,8732	0,8542	0,8845	0,9588	0,9614
D	0,2353	0,3351	0,6105	0,6841	0,5584	0,5240	0,7081	0,7412
E	0,0767	0,0807	0,0899	0,0939	0,0789	0,0895	0,0989	0,1006
F	0,6920	0,7280	0,8381	0,8384	0,7851	0,8629	0,8710	0,8906
G	0,4589	0,5834	0,5931	0,5429	0,5096	0,5084	0,6952	0,7013
H	0,4772	0,6128	0,7345	0,4570	0,3848	0,4626	0,6049	0,6280
I	0,0813	0,0888	0,0991	0,0874	0,0875	0,0863	0,0875	0,0886
J	0,2206	0,2456	0,2557	0,2487	0,2106	0,5601	0,3885	0,4620
L	0,2486	0,3627	0,3081	0,3369	0,2808	0,2968	0,4853	0,5065
M	0,1456	0,2633	0,2294	0,1210	0,1094	0,1287	0,1768	0,1749
N	0,1103	0,1264	0,1453	0,1278	0,1201	0,1759	0,2520	0,2449
P	0,0924	0,0964	0,0872	0,0812	0,0784	0,0883	0,0990	0,0998
Q	0,0939	0,0968	0,1060	0,0913	0,0839	0,1006	0,1361	0,1381
R	0,0805	0,0869	0,1042	0,1034	0,0743	0,0814	0,0804	0,0812
S	0,0762	0,0831	0,0736	0,0705	0,0699	0,0712	0,0719	0,0718

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.2., нормалізовані значення обсягів інвестицій зростали по всіх видах діяльності, окрім таких, як S (надання інших видів послуг). За цим видом діяльності нормалізовані значення показника знизились на 0,0044 пункти. Найбільш суттєвим зростанням нормалізованих значень показника вирізнялись такі види економічної діяльності, як А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) та D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря). За цими

видами діяльності нормалізовані значення показника зросли на 0,6541 та 0,5060 пункти.

Наступний показник відповідає індикатору віддачі інвестицій в реальний сектор національної економіки. Таким показником є величина валової доданої вартості на 1 грн інвестицій. Значення цього показника представлено в таблиці 3.3..

Таблиця 3.3

Динаміка валової доданої вартості на грн. інвестицій в реальний сектор національної економіки в розрізі видів економічної діяльності, грн

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	7,266	6,471	5,814	6,926	8,574	7,953	5,491	5,295
B	4,157	3,841	3,663	3,758	3,954	5,152	5,741	5,849
C	4,733	3,669	4,114	3,691	4,569	5,121	4,606	4,626
D	3,265	2,968	1,713	1,445	1,958	2,501	2,344	2,223
E	11,187	7,363	4,024	1,339	8,394	4,881	4,377	3,472
F	1,188	1,237	0,958	0,905	1,023	0,896	1,122	1,085
G	8,355	8,034	8,184	9,558	11,281	13,260	11,077	10,955
H	4,297	4,047	3,050	5,656	6,510	7,217	6,226	5,957
I	8,645	6,521	4,469	6,873	6,698	8,575	9,371	9,023
J	3,827	3,946	4,266	4,904	6,449	3,160	5,759	4,801
L	5,851	4,729	6,751	7,031	8,828	10,339	7,284	7,297
M	5,462	2,904	4,652	13,175	16,135	13,724	10,390	10,958
N	3,979	3,640	3,244	4,413	5,066	3,309	2,679	2,768
P	29,401	28,401	49,041	75,678	92,664	53,748	41,381	42,366
Q	20,080	19,806	18,186	27,630	37,789	21,747	12,843	12,662
R	6,219	4,982	3,744	4,993	24,256	11,833	13,975	15,223
S	13,063	9,045	26,828	64,708	85,844	54,051	53,042	57,545
Разом по реальному сектору	5,052	4,515	4,297	4,860	5,947	6,041	5,581	5,446

Джерело: складено автором на основі джерела [1]

Як видно з даних таблиці 3.3., на початку досліджуваного періоду найбільша віддача у вигляді створеної валової доданої вартості, яка припадала на гривню залучених інвестицій була характерна для таких видів економічної діяльності, як P (освіта) та Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги). Значення цього показника у 2010 році по вказаних видах економічної діяльності складало 29,401 та 20,080 грн. Наприкінці

досліджуваного періоду одним з лідерів серед видів економічної діяльності, що входять до складу реального сектору національної економіки, за обсягом валової доданої вартості на гривню інвестицій лишалась освіта, яка за величиною цього показника поступилась лише виду економічної діяльності S (надання інших видів послуг). За цими видами діяльності значення показника склало 42,366 та 57,545 грн., відповідно. Найменшою як на початку, так і наприкінці досліджуваного періоду була віддача за видом економічної діяльності F (будівництво) – 1,188 грн у 2010 році та 1,085 грн у 2017 році. Таке становище є закономірним, адже будівництво потребує постійного залучення інвестицій. З огляду на це, при незначному відставанні будівництва за загальним обсягом валової доданої вартості, спостерігається його значне відставання у розрахунку на 1 гривню залучених інвестицій. Разом по реальному сектору, даний показник за 2010-2017 роки збільшився з 5,052 грн до 5,446 грн, тобто на 7,8%.

Нормалізовані значення цього показника наведені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Нормалізовані значення валової доданої вартості на гривню інвестицій в реальний сектор в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,2666	0,2498	0,2361	0,2594	0,2948	0,2813	0,2295	0,2255
B	0,2027	0,1966	0,1931	0,1950	0,1988	0,2226	0,2346	0,2368
C	0,2141	0,1933	0,2019	0,1937	0,2109	0,2219	0,2116	0,2120
D	0,1855	0,1800	0,1572	0,1525	0,1615	0,1713	0,1685	0,1663
E	0,3525	0,2687	0,2001	0,1506	0,2909	0,2171	0,2071	0,1895
F	0,1481	0,1489	0,1441	0,1432	0,1452	0,1431	0,1469	0,1463
G	0,2901	0,2831	0,2863	0,3164	0,3546	0,3987	0,3501	0,3474
H	0,2055	0,2006	0,1815	0,2328	0,2506	0,2655	0,2447	0,2390
I	0,2964	0,2508	0,2089	0,2582	0,2545	0,2948	0,3123	0,3046
J	0,1963	0,1986	0,2049	0,2176	0,2493	0,1836	0,2350	0,2155
L	0,2369	0,2140	0,2557	0,2616	0,3004	0,3337	0,2670	0,2673
M	0,2289	0,1788	0,2125	0,3968	0,4618	0,4089	0,3348	0,3474
N	0,1993	0,1927	0,1852	0,2078	0,2208	0,1864	0,1746	0,1762
P	0,7074	0,6923	0,9000	0,9792	0,9925	0,9238	0,8457	0,8540
Q	0,5441	0,5386	0,5054	0,6803	0,8120	0,5769	0,3894	0,3854
R	0,2445	0,2191	0,1947	0,2193	0,6234	0,3669	0,4145	0,4419
S	0,2205	0,2098	0,2055	0,2167	0,2388	0,2408	0,2313	0,2285

Джерело: розраховано автором

Як свідчать дані таблиці 3.4., нормалізовані значення досліджуваного показника зменшувались по таких видах економічної діяльності, як А (сільське, лісове та рибне господарство), С (переробна промисловість), D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря); Е (водопостачання; каналізація, поводження з відходами), F (будівництво), N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування) та Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги). За цими видами економічної діяльності нормалізоване значення показника, що підлягає дослідженню, зменшилось на 0,0411 пункти, 0,0021 пункти, 0,0193 пункти, 0,1630 пункти, 0,0018 пункти, 0,0230 та 0,1588 пункти, відповідно. По інших видах економічної діяльності нормалізовані значення цього показника зростало. При цьому, найбільшим зростанням вирізнялись види економічної діяльності Р (освіта) – на 0,1465 пункти, та R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок) – на 0,1974 пункти.

Обидва зазначені показники відповідають індикаторам статичного виду, за якими може бути розраховано значення статичного індикатору інвестицій в реальному секторі з використанням простої середньої арифметичної, як було зазначено в пункті 2.1. (табл. 3.5.).

Таблиця 3.5

Значення статичного індикатору інвестицій в реальний сектор в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	0,2717	0,3291	0,3515	0,3596	0,3798	0,4899	0,5707	0,5782
B	0,2908	0,3687	0,3692	0,3626	0,3461	0,3397	0,3927	0,3942
C	0,4563	0,5223	0,5272	0,5334	0,5325	0,5532	0,5852	0,5867
D	0,2104	0,2575	0,3838	0,4183	0,3599	0,3477	0,4383	0,4538
E	0,2146	0,1747	0,1450	0,1223	0,1849	0,1533	0,1530	0,1450
F	0,4200	0,4385	0,4911	0,4908	0,4652	0,5030	0,5090	0,5185
G	0,3745	0,4333	0,4397	0,4297	0,4321	0,4535	0,5226	0,5244
H	0,3413	0,4067	0,4580	0,3449	0,3177	0,3640	0,4248	0,4335
I	0,1888	0,1698	0,1540	0,1728	0,1710	0,1905	0,1999	0,1966
J	0,2084	0,2221	0,2303	0,2331	0,2300	0,3718	0,3117	0,3387
L	0,2427	0,2884	0,2819	0,2993	0,2906	0,3152	0,3761	0,3869
M	0,1872	0,2210	0,2210	0,2589	0,2856	0,2688	0,2558	0,2612

Продовження таблиці. 3.5.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
N	0,1548	0,1595	0,1652	0,1678	0,1705	0,1811	0,2133	0,2106
P	0,3999	0,3944	0,4936	0,5302	0,5355	0,5061	0,4723	0,4769
Q	0,3190	0,3177	0,3057	0,3858	0,4479	0,3388	0,2628	0,2617
R	0,1625	0,1530	0,1495	0,1614	0,3488	0,2242	0,2474	0,2616
S	0,2352	0,1941	0,3705	0,5153	0,5293	0,4982	0,4963	0,5054
В цілому по реальному сектору	0,2752	0,2971	0,3257	0,3404	0,3546	0,3588	0,3783	0,3843

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.5., у 2010 році серед видів економічної діяльності найвище значення статичного індикатору інвестицій у реальний сектор мали С (переробна промисловість) та F (будівництво), а саме: 0,4563 та 0,4200 пункти. Наприкінці досліджуваного періоду до лідерів, значення статичного індикатору інвестицій по яких склало 0,5867 та 0,5185 пункти приєднались А (сільське господарство, лісове та рибне господарство) та G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) зі значенням 0,5782 та 0,5244 пункти.

В цілому по реальному сектору статичний індикатор інвестицій склав у 2010 році 0,2752 пункти, тоді як у 2017 році зріс до 0,3843 пункти, тобто на 39,66%.

До показників за динамічними індикаторами інвестицій віднесено, перш за все, індекс обсягів інвестицій в реальний сектор національної економіки. Значення цього показника наведено в таблиці 3.6. з даних якої видно, що у 2010 році по більшості видів економічної діяльності спостерігалось зростання обсягів інвестицій. Виключення складали у 2010 році такі види економічної діяльності як Р (освіта), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги) та S (надання інших послуг), за якими спостерігалось зниження обсягів інвестицій на 0,230 (23,0%), 0,100 (10,0%) та 0,028 (2,8%).

**Індекс інвестицій в реальний сектор національної економіки в розрізі
видів економічної діяльності, коеф.**

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	1,221	1,488	1,147	0,984	1,011	1,604	1,674	1,075
B	1,208	1,448	1,009	0,970	0,925	0,923	1,221	1,002
C	1,184	1,398	1,003	1,058	0,950	1,088	1,346	1,017
D	1,567	1,452	1,884	1,155	0,781	0,932	1,440	1,069
E	1,430	1,434	1,660	1,167	0,449	1,883	1,387	1,050
F	1,124	1,075	1,274	1,001	0,884	1,205	1,023	1,059
G	1,074	1,297	1,019	0,905	0,934	0,997	1,450	1,012
H	1,091	1,320	1,271	0,570	0,839	1,207	1,342	1,046
I	1,364	1,522	1,440	0,652	1,004	0,940	1,061	1,053
J	1,050	1,128	1,045	0,970	0,829	2,810	0,681	1,194
L	1,105	1,480	0,847	1,096	0,829	1,060	1,653	1,046
M	1,286	2,102	0,860	0,401	0,807	1,391	1,618	0,986
N	1,159	1,321	1,266	0,807	0,888	1,833	1,532	0,969
P	0,770	1,150	0,700	0,704	0,797	1,876	1,466	1,024
Q	0,900	1,101	1,281	0,645	0,701	1,934	1,892	1,024
R	1,489	1,472	1,808	0,979	0,200	2,053	0,929	1,058
S	0,972	1,773	0,393	0,464	0,762	1,643	1,210	0,973
Разом по реальному сектору	1,159	1,341	1,135	0,927	0,880	1,219	1,302	1,046

Джерело: складено автором на основі джерела [1]

Наприкінці досліджуваного періоду ситуація дещо змінилась. Так, у 2017 році скороченням характеризувались М (професійна, наукова та технічна діяльність) – на 0,014 або на 1,4%, N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування) – на 0,031 або 3,1% та S (надання інших видів послуг) – на 0,027 або 2,7%. Серед видів діяльності, які вирізнялись зростанням обсягів інвестицій у 2017 році, слід відзначити види діяльності А (сільське господарство, лісове та рибне господарство), D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), F (будівництво), I (тимчасове розміщування й організація харчування); J (інформація та телекомунікації) та R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок), за якими обсяги інвестицій зросли на 7,5%, 6,9%, 5,9%, 5,3%, 19,4% та 5,8%.

В цілому по реальному сектору обсяги інвестицій зростали у 2010-2012 та 2015-2017 роках. Зниженням обсягів інвестицій вирізнялись лише 2013-2014 роки.

Нормалізовані значення індексів інвестицій в реальному секторі наведені в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Нормалізовані значення індексу інвестицій в реальний сектор національної економіки в розрізі видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,4262	0,6569	0,3537	0,2021	0,2257	0,7341	0,7735	0,2847
B	0,4137	0,6264	0,2236	0,1900	0,1542	0,1523	0,4258	0,2173
C	0,3899	0,5865	0,2182	0,2682	0,1735	0,2970	0,5420	0,2304
D	0,7111	0,6296	0,8629	0,3615	0,0646	0,1597	0,6199	0,2791
E	0,6126	0,6155	0,7660	0,3738	0,0013	0,8628	0,5768	0,2611
F	0,3312	0,2842	0,4764	0,2165	0,1241	0,4108	0,2358	0,2697
G	0,2832	0,4980	0,2329	0,1387	0,1606	0,2135	0,6278	0,2266
H	0,2996	0,5182	0,4736	0,0083	0,0954	0,4122	0,5386	0,2574
I	0,5577	0,6810	0,6203	0,0211	0,2188	0,1656	0,2711	0,2637
J	0,2607	0,3354	0,2563	0,1901	0,0894	0,9874	0,0282	0,3992
L	0,3136	0,6510	0,1003	0,3041	0,0894	0,2699	0,7619	0,2577
M	0,4879	0,9207	0,1082	0,0006	0,0773	0,5808	0,7425	0,2039
N	0,3658	0,5196	0,4687	0,0775	0,1271	0,8449	0,6874	0,1894
P	0,0595	0,3566	0,0335	0,0347	0,0721	0,8604	0,6400	0,2375
Q	0,1352	0,3089	0,4829	0,0196	0,0337	0,8790	0,8658	0,2367
R	0,6573	0,6444	0,8350	0,1980	0,0000	0,9102	0,1569	0,2685
S	0,1916	0,8205	0,0005	0,0017	0,0560	0,7563	0,4157	0,1925

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.7. по всіх видах економічної діяльності, що входять до складу реального сектору національної економіки, окрім J (інформація та телекомунікації), P (освіта), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги) відбувалось скорочення нормалізованих значень індексів зміни інвестицій. Найбільше зниження було характерним для виду діяльності E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами) та F (будівництво) – на 0,4321 та 0,3515 пункти.

Наступним динамічним показником є індекс валової доданої вартості в розрахунку на 1 гривню інвестицій. Значення цього показника наведені в таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Індекс валової доданої вартості на 1 грн інвестицій в реальний сектор в розрізі видів економічної діяльності, коеф.

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	1,037	0,891	0,898	1,191	1,238	0,928	0,690	0,964
B	0,930	0,924	0,954	1,026	1,052	1,303	1,114	1,019
C	0,941	0,775	1,121	0,897	1,238	1,121	0,899	1,004
D	0,797	0,909	0,577	0,844	1,355	1,277	0,937	0,948
E	1,246	0,658	0,547	0,333	6,270	0,581	0,897	0,793
F	0,903	1,041	0,774	0,944	1,131	0,876	1,253	0,967
G	1,086	0,962	1,019	1,168	1,180	1,175	0,835	0,989
H	1,159	0,942	0,754	1,854	1,151	1,109	0,863	0,957
I	0,872	0,754	0,685	1,538	0,975	1,280	1,093	0,963
J	1,070	1,031	1,081	1,149	1,315	0,490	1,823	0,834
L	1,164	0,808	1,428	1,041	1,256	1,171	0,705	1,002
M	1,565	0,532	1,602	2,832	1,225	0,851	0,757	1,055
N	1,046	0,915	0,891	1,361	1,148	0,653	0,810	1,033
P	1,505	0,966	1,727	1,543	1,224	0,580	0,770	1,024
Q	1,221	0,986	0,918	1,519	1,368	0,575	0,591	0,986
R	1,375	0,801	0,751	1,334	4,858	0,488	1,181	1,089
S	1,024	0,692	2,966	2,412	1,327	0,630	0,981	1,085
Разом по реальному сектору	0,981	0,894	0,952	1,131	1,224	1,016	0,924	0,976

Джерело: складено автором на основі джерела [1]

Як видно з даних таблиці 3.8., індекс валової доданої вартості в розрахунку на 1 гривню інвестицій не вирізнявся стабільністю. В цілому по реальному сектору слід відзначити падіння валової доданої вартості на 1 грн інвестицій у 2010 році (на 1,9%), у 2011 році (на 10,6%), у 2012 році (на 4,8%), а також у 2016 та 2017 роках (на 7,6 та 2,4%). Причиною такого падіння є невідповідність темпів зміни валової доданої вартості темпам зміни інвестицій, що значною мірою пояснюється часовим лагом між вкладенням коштів в процесі здійснення інвестиційної діяльності і отримання реальної віддачі від них.

У 2013 році валова додана вартість на гривню інвестицій зросла на 13,1%, у 2014 році – на 22,4%, у 2015 році – на 1,6%. Це було пов'язане з більш динамічним скороченням в зазначених роках обсягів залучених інвестицій на тлі незначного, але зростання валової доданої вартості, яке було зумовлено ціновим чинником.

Нормалізовані значення даного показника за досліджуваний період представлені в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Нормалізовані значення індексу зміни валової доданої вартості на грн інвестицій в реальний сектор національної економіки, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,3213	0,2429	0,2469	0,4065	0,4320	0,2622	0,1478	0,2818
B	0,2634	0,2603	0,2761	0,3152	0,3296	0,4672	0,3639	0,3112
C	0,2695	0,1857	0,3678	0,2463	0,4319	0,3676	0,2475	0,3034
D	0,1959	0,2525	0,1036	0,2190	0,4946	0,4532	0,2673	0,2732
E	0,4366	0,1343	0,0931	0,0378	0,9996	0,1051	0,2460	0,1943
F	0,2492	0,3236	0,1854	0,2710	0,3730	0,2353	0,4401	0,2834
G	0,3485	0,2803	0,3112	0,3935	0,4004	0,3977	0,2149	0,2951
H	0,3885	0,2697	0,1758	0,7175	0,3842	0,3608	0,2287	0,2777
I	0,2334	0,1760	0,1456	0,5859	0,2873	0,4549	0,3520	0,2810
J	0,3396	0,3180	0,3457	0,3834	0,4737	0,0754	0,7058	0,2140
L	0,3912	0,2015	0,5321	0,3237	0,4416	0,3953	0,1538	0,3020
M	0,5986	0,0882	0,6153	0,9265	0,4248	0,2225	0,1773	0,3310
N	0,3265	0,2555	0,2432	0,4976	0,3825	0,1323	0,2022	0,3193
P	0,5704	0,2827	0,6687	0,5884	0,4247	0,1046	0,1833	0,3140
Q	0,4225	0,2937	0,2573	0,5771	0,5013	0,1030	0,1084	0,2934
R	0,5051	0,1981	0,1747	0,4834	0,9964	0,0748	0,4008	0,3501
S	0,3142	0,1486	0,9395	0,8663	0,4798	0,1230	0,2909	0,3477

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.9., нормалізовані значення вказаного показника скорочувались по більшості видів економічної діяльності, окрім В (добувна промисловість та розроблення кар'єрів), С (переробна промисловість), D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), F (будівництво), I (тимчасове розміщування й організація харчування) та S (надання інших видів послуг). За перерахованими видами діяльності нормалізовані значення показника зросли на 0,0478 пункти, 0,0340

пункти, 0,0773 пункти, 0,0341 пункти, 0,0476 та 0,0335 пункти. По інших видах економічної діяльності нормалізовані значення індексів зміни валової доданої вартості на 1 гривню інвестицій зменшувалися.

На основі розглянутих показників можуть розраховуватись значення динамічного індикатору інвестицій в реальний сектор національного господарства (табл. 3.10.).

Таблиця 3.10

Значення динамічного індикатору інвестицій в реальний сектор в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,3737	0,4499	0,3003	0,3043	0,3288	0,4982	0,4606	0,2832
B	0,3386	0,4434	0,2498	0,2526	0,2419	0,3098	0,3949	0,2643
C	0,3297	0,3861	0,2930	0,2573	0,3027	0,3323	0,3947	0,2669
D	0,4535	0,4411	0,4833	0,2902	0,2796	0,3064	0,4436	0,2762
E	0,5246	0,3749	0,4295	0,2058	0,5005	0,4840	0,4114	0,2277
F	0,2902	0,3039	0,3309	0,2438	0,2485	0,3230	0,3380	0,2765
G	0,3159	0,3891	0,2721	0,2661	0,2805	0,3056	0,4213	0,2608
H	0,3441	0,3940	0,3247	0,3629	0,2398	0,3865	0,3836	0,2676
I	0,3956	0,4285	0,3829	0,3035	0,2531	0,3103	0,3116	0,2723
J	0,3001	0,3267	0,3010	0,2867	0,2815	0,5314	0,3670	0,3066
L	0,3524	0,4263	0,3162	0,3139	0,2655	0,3326	0,4579	0,2799
M	0,5432	0,5044	0,3618	0,4635	0,2510	0,4016	0,4599	0,2674
N	0,3462	0,3875	0,3560	0,2875	0,2548	0,4886	0,4448	0,2544
P	0,3150	0,3196	0,3511	0,3116	0,2484	0,4825	0,4116	0,2758
Q	0,2789	0,3013	0,3701	0,2984	0,2675	0,4910	0,4871	0,2650
R	0,5812	0,4213	0,5049	0,3407	0,4982	0,4925	0,2788	0,3093
S	0,2529	0,4845	0,4700	0,4340	0,2679	0,4397	0,3533	0,2701
В цілому по реальному сектору	0,3727	0,3990	0,3587	0,3072	0,2947	0,4068	0,4012	0,2720

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.10., на початку досліджуваного періоду за значенням динамічного індикатору лідерами були види економічної діяльності R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок) – 0,5812 пункти, M (професійна, наукова та технічна діяльність) – 0,5432 пункти та E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами) – 0,5246 пункти.

Водночас, у 2017 році явних лідерів за значенням цього індикатору не спостерігалось.

В цілому за 2010-2017 році значення динамічного індикатору інвестицій в реальний сектор національної економіки скоротилось на 0,1007 пункти або на 27,01%.

На основі значень статичного та динамічного індикаторів було розраховано значення інтегрального індикатору інвестицій в реальний сектор (табл.3.11.).

Таблиця 3.11

Значення інтегрального індикатору інвестицій в реальний сектор в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,3227	0,3895	0,3259	0,3319	0,3543	0,4941	0,5156	0,4307
B	0,3147	0,4060	0,3095	0,3076	0,2940	0,3247	0,3938	0,3293
C	0,3930	0,4542	0,4101	0,3953	0,4176	0,4428	0,4900	0,4268
D	0,3320	0,3493	0,4336	0,3543	0,3198	0,3271	0,4410	0,3650
E	0,3696	0,2748	0,2873	0,1640	0,3427	0,3186	0,2822	0,1864
F	0,3551	0,3712	0,4110	0,3673	0,3569	0,4130	0,4235	0,3975
G	0,3452	0,4112	0,3559	0,3479	0,3563	0,3796	0,4720	0,3926
H	0,3427	0,4003	0,3913	0,3539	0,2787	0,3752	0,4042	0,3505
I	0,2922	0,2992	0,2685	0,2382	0,2121	0,2504	0,2557	0,2345
J	0,2543	0,2744	0,2657	0,2599	0,2557	0,4516	0,3394	0,3227
L	0,2976	0,3573	0,2991	0,3066	0,2781	0,3239	0,4170	0,3334
M	0,3652	0,3627	0,2914	0,3612	0,2683	0,3352	0,3578	0,2643
N	0,2505	0,2735	0,2606	0,2277	0,2126	0,3349	0,3291	0,2325
P	0,3574	0,3570	0,4224	0,4209	0,3919	0,4943	0,4420	0,3763
Q	0,2989	0,3095	0,3379	0,3421	0,3577	0,4149	0,3749	0,2634
R	0,3718	0,2871	0,3272	0,2510	0,4235	0,3583	0,2631	0,2854
S	0,2441	0,3393	0,4203	0,4746	0,3986	0,4689	0,4248	0,3877
В цілому по реальному сектору	0,3239	0,3480	0,3422	0,3238	0,3246	0,3828	0,3898	0,3282

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.11, значення інтегрального індикатору інвестицій в реальний сектор зросло за досліджуваний період на 0,0042

пункти, в основному, завдяки зростанню значення статичного індикатору інвестицій в реальний сектор.

Інтерпретація значень інтегрального індикатору згідно шкали, що відповідає [2] та міститься в пункті 2.3, наведена в таблиці 3.12..

Таблиця 3.12

Інтерпретація значень інтегрального індикатору інвестицій у реальний сектор в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	НР	ПР	НР	НР	НР	ПР	ПР	ПР
B	НР	ПР	НР	НР	НР	НР	ПР	НР
C	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
D	НР	НР	ПР	НР	НР	НР	ПР	НР
E	НР	НР	НР	КР	НР	НР	НР	КР
F	НР	ПР	ПР	ПР	НР	ПР	ПР	ПР
G	НР	ПР	НР	НР	НР	ПР	ПР	ПР
H	НР	ПР	ПР	НР	НР	ПР	ПР	НР
I	НР	НР	НР	НР	НР	НР	НР	НР
J	НР	НР	НР	НР	НР	ПР	НР	НР
L	НР	НР	НР	НР	НР	НР	ПР	НР
M	НР	НР	НР	НР	НР	НР	НР	НР
N	НР	НР	НР	НР	НР	НР	НР	НР
P	НР	НР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
Q	НР	НР	НР	НР	НР	ПР	НР	НР
R	НР	НР	НР	НР	ПР	НР	НР	НР
S	НР	НР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР	ПР
В цілому по реальному сектору	НР	НР	НР	НР	НР	ПР	ПР	НР

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.12., впродовж досліджуваного періоду рівень інтегрального індикатору інвестицій по видах економічної діяльності знаходився на незадовільному, інколи на помірному рівні. Лише для виду економічної діяльності E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами) у 2013 та 2017 роках був характерним критичний рівень.

На рис. 3.1 наведені значення статичного, динамічного та інтегрального індикаторів інвестицій в реальний сектор національної економіки в порівнянні

з межами інтервалів, що відображають незадовільний, помірний та критичний рівень інвестицій.

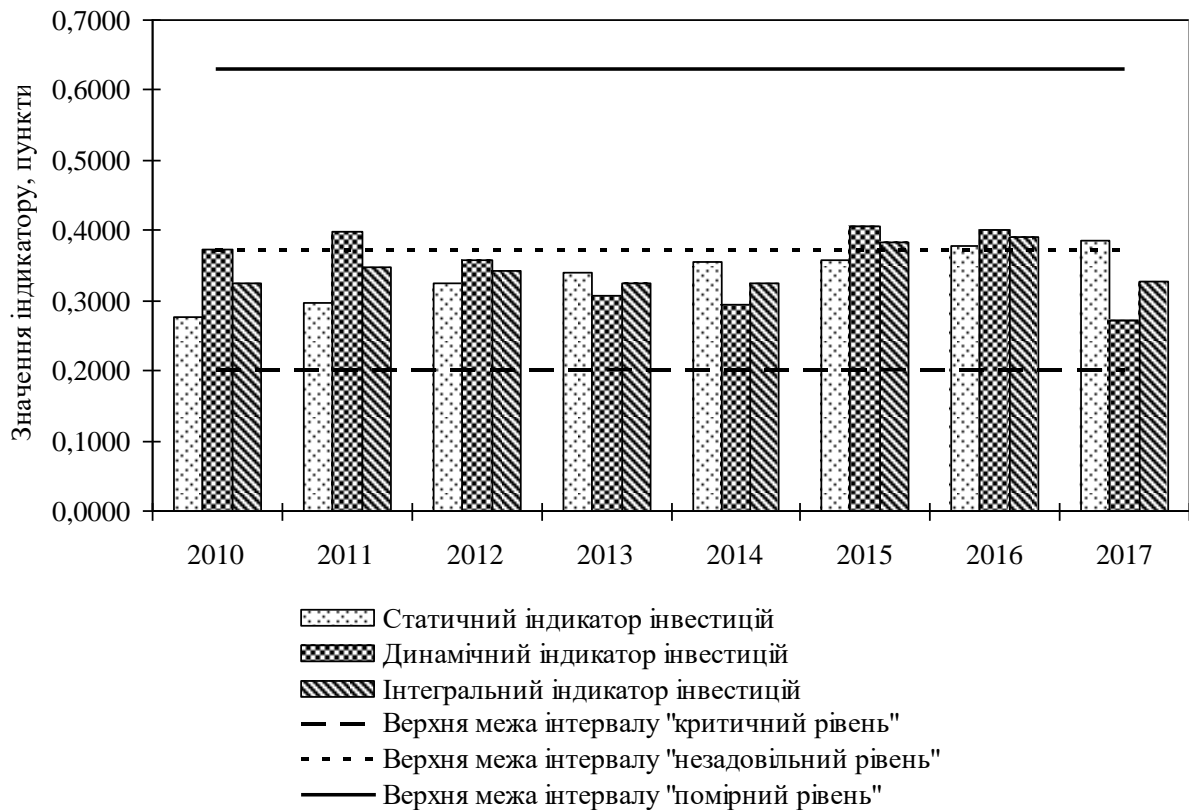

Рис. 3.1. Результати індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор національної економіки

Як бачимо з рисунку 3.1., за досліджуваний період більшість значень індикаторів знаходяться в межах інтервалу «незадовільний рівень», і лише в деяких випадках переходять до помірному рівня. Це є наслідком того, що проблемі залучення та використання інвестицій в реальному секторі приділяється недостатньо уваги.

Для того, щоб правильно розробити управлінські альтернативи необхідно скористатися методами економіко-математичного моделювання, застосування яких дозволить виявити залежність між індикаторами інвестицій та зведеними індикаторами економічних, соціальних та екологічних результатів функціонування реального сектору.

Взаємозв'язок яких з узагальнюючими індикаторами оцінки результатів функціонування реального сектору наведено на рис. 3.2

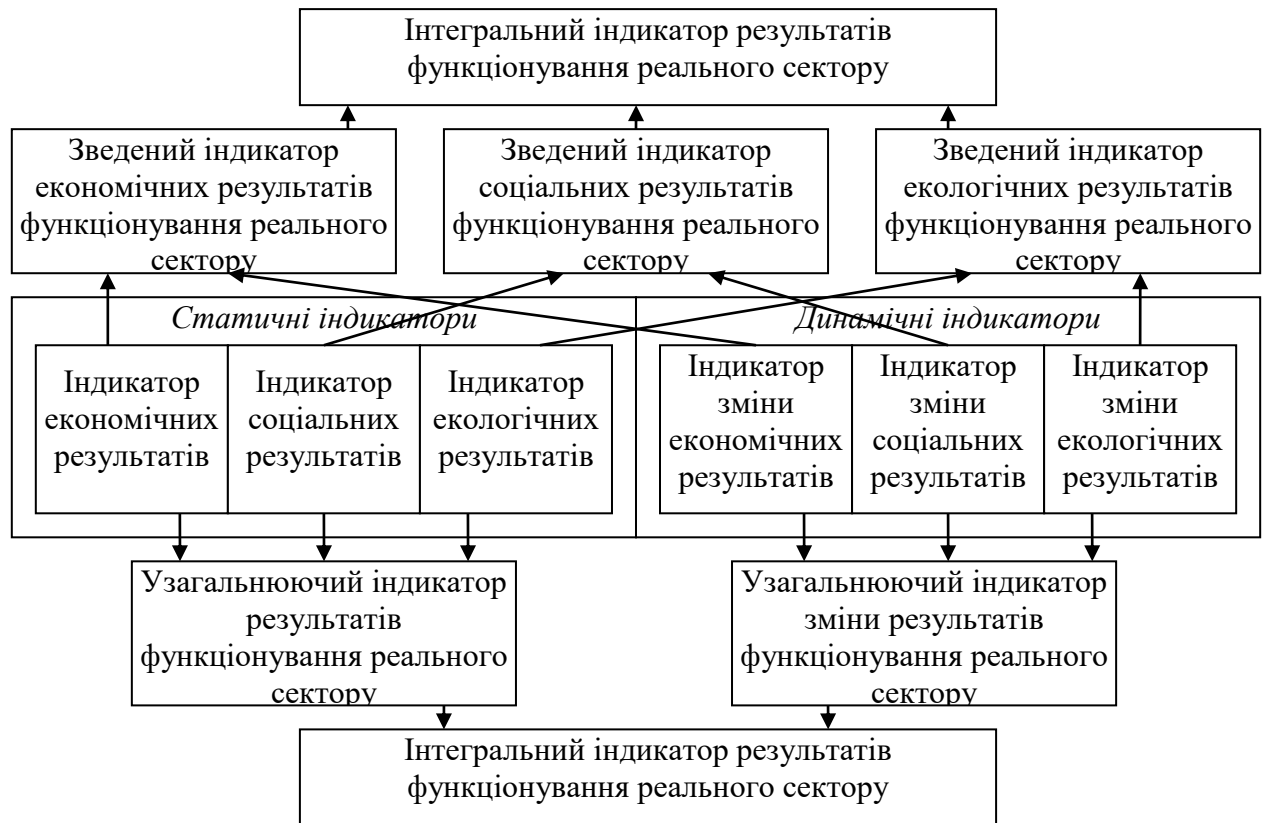

Рис. 3.2. Взаємозв'язок між узагальнюючими та зведеними індикаторами оцінки результатів функціонування реального сектору (побудовано автором)

Перш ніж будувати моделі залежності було перевірено, чи виконується правило трьох сигм згідно якого всі значення зведених індикаторів мають попадати до інтервалу, нижня межа якого дорівнює середньоарифметичному значенню даного індикатору, зменшеному на три середньоквадратичних відхилення, а верхня - середньоарифметичному значенню даного індикатору, збільшеному на три середньоквадратичних відхилення [3].

Значення зведеного індикатору економічних результатів наведено в таблиці 3.13..

Таблиця 3.13

Значення зведеного індикатору економічних результатів функціонування реального сектору в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,5080	0,5508	0,4804	0,4253	0,5959	0,7752	0,6018	0,5246
B	0,3955	0,5166	0,3603	0,3972	0,3048	0,4523	0,6382	0,4125
C	0,5245	0,6311	0,5268	0,4828	0,4653	0,6469	0,6228	0,5565
D	0,4310	0,5653	0,4148	0,3152	0,3047	0,4429	0,6206	0,3807
E	0,3036	0,2830	0,3499	0,2396	0,3412	0,3417	0,3942	0,3021
F	0,3721	0,4214	0,4066	0,3204	0,2797	0,2955	0,4740	0,3589
G	0,5242	0,6115	0,5251	0,4843	0,4606	0,5838	0,6532	0,5795
H	0,4237	0,5310	0,4189	0,3622	0,2895	0,6149	0,5775	0,4519
I	0,3091	0,3412	0,3730	0,2724	0,1773	0,4221	0,4407	0,2846
J	0,3461	0,3953	0,3675	0,3583	0,2739	0,4598	0,4741	0,3726
L	0,3437	0,3609	0,4458	0,3808	0,2297	0,4812	0,4388	0,4231
M	0,3301	0,4571	0,3992	0,3116	0,1377	0,4414	0,6501	0,3546
N	0,4233	0,4162	0,4425	0,3471	0,2621	0,3853	0,4613	0,3026
P	0,3446	0,3547	0,3574	0,3625	0,2601	0,4068	0,4126	0,3192
Q	0,3379	0,3388	0,3939	0,3437	0,2209	0,4632	0,4668	0,2968
R	0,4488	0,4531	0,4811	0,5211	0,3697	0,2376	0,3841	0,4074
S	0,3443	0,3708	0,3573	0,2844	0,3088	0,4185	0,3799	0,2982
В цілому по реальному сектору	0,3947	0,4470	0,4177	0,3652	0,3107	0,4629	0,5112	0,3898

Джерело: розраховано автором

Було встановлено, що для зведеного індикатору економічних результатів функціонування реального сектору правило трьох сигм виконується.

Тобто значення цього індикатору мають нормальний розподіл і можуть використовуватись для побудови залежності.

Значення зведеного індикатору соціальних результатів наведено в таблиці 3.14..

Зведений індикатор соціальних результатів функціонування реального сектору в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,6146	0,6733	0,6227	0,4502	0,4751	0,5709	0,6178	0,4792
B	0,3191	0,4724	0,3880	0,2619	0,2082	0,1975	0,4027	0,3565
C	0,6323	0,7496	0,7164	0,4761	0,5247	0,5748	0,6214	0,5923
D	0,3226	0,3744	0,4361	0,3004	0,2317	0,2754	0,4929	0,4081
E	0,3540	0,3560	0,3800	0,2553	0,1268	0,2851	0,3843	0,1464
F	0,2946	0,3829	0,4003	0,1281	0,2415	0,1815	0,3848	0,2569
G	0,5578	0,6698	0,6800	0,3916	0,5094	0,5704	0,6051	0,5622
H	0,5326	0,5925	0,5502	0,4798	0,3012	0,5189	0,5250	0,3910
I	0,3368	0,4092	0,5155	0,1207	0,1439	0,1803	0,2851	0,2736
J	0,2767	0,2831	0,2882	0,2632	0,1907	0,3016	0,2964	0,2482
L	0,2893	0,3040	0,3418	0,2116	0,0972	0,4280	0,2340	0,2100
M	0,3262	0,3236	0,3899	0,3371	0,1510	0,4800	0,2940	0,3076
N	0,3244	0,3644	0,3356	0,2413	0,1877	0,2947	0,3824	0,2453
P	0,3283	0,5124	0,3083	0,1527	0,1927	0,3345	0,3904	0,2063
Q	0,4042	0,4843	0,4969	0,1332	0,1209	0,3909	0,3886	0,2004
R	0,3337	0,3500	0,3388	0,2366	0,1179	0,3461	0,2364	0,2849
S	0,2519	0,2184	0,3612	0,0988	0,1761	0,2204	0,2145	0,1805
В цілому по реальному сектору	0,3823	0,4424	0,4441	0,2670	0,2351	0,3618	0,3974	0,3147

Джерело: розраховано автором

Було встановлено, що для зведеного індикатору соціальних результатів функціонування реального сектору правило трьох сигм також виконується. Тобто значення цього індикатору мають нормальний розподіл і можуть використовуватись для побудови залежності.

Значення зведеного індикатору екологічних результатів наведено в таблиці 3.15.

Зведений індикатор соціальних результатів функціонування реального сектору в розрізі окремих видів економічної діяльності, пункти

Вид діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
A	0,7230	0,6994	0,7389	0,7243	0,7661	0,7110	0,7453	0,7338
B	0,5143	0,5441	0,5118	0,5146	0,6094	0,5916	0,6147	0,5673
C	0,4401	0,4358	0,4468	0,4497	0,4952	0,5226	0,4937	0,5523
D	0,4854	0,4818	0,4789	0,4881	0,5218	0,5089	0,4611	0,5270
E	0,6348	0,6172	0,7958	0,7764	0,7843	0,7198	0,7237	0,7891
F	0,6809	0,6495	0,7378	0,7469	0,8038	0,7892	0,7745	0,7000
G	0,6773	0,6488	0,7045	0,7874	0,5841	0,7566	0,7597	0,7406
H	0,7115	0,7251	0,6951	0,7522	0,7846	0,7750	0,7255	0,7962
I	0,6037	0,6096	0,7146	0,7953	0,6320	0,7718	0,6603	0,7890
J	0,7075	0,7004	0,6887	0,7913	0,6450	0,7620	0,7472	0,7583
L	0,6941	0,6820	0,6780	0,7926	0,6340	0,7623	0,7528	0,7522
M	0,6764	0,6698	0,6632	0,7964	0,6031	0,7647	0,7487	0,7523
N	0,6495	0,6965	0,6926	0,7939	0,6635	0,7803	0,7523	0,7960
P	0,6592	0,7147	0,6785	0,7938	0,6653	0,7864	0,7520	0,8000
Q	0,7015	0,7258	0,6920	0,7959	0,6315	0,7722	0,7867	0,7782
R	0,6243	0,7033	0,6518	0,7953	0,6169	0,7768	0,7865	0,7131
S	0,7063	0,7147	0,6843	0,7934	0,6365	0,7790	0,7814	0,7212
В цілому по реальному сектору	0,6406	0,6481	0,6620	0,7287	0,6516	0,7253	0,7098	0,7216

Джерело: розраховано автором

За зведеним індикатором екологічних результатів частина спостережень (за видами економічної діяльності B, C, D) відхиляються в гірший бік на величину більшу ніж три середньоквадратичних відхилення. Натомість, якщо розглядати окремо сукупність значень зведеного індикатору екологічних результатів за цими видами діяльності та сукупність значень зведеного індикатору екологічних результатів за видами діяльності, що попадають до інтервалу, обмеженому відхиленням від середньоарифметичного значення на величину трьох сигм, то в рамках обох цих сукупностей значення зведених індикаторів екологічних результатів мають нормальний закон розподілу. Тобто пропонується для зведеного індикатору екологічних результатів

будувати дві моделі залежності (для видів економічної діяльності В, С, D та інших видів економічної діяльності)

Базуючись на вищезазначеному взаємозв'язку було побудовано наступні моделі залежності [4]:

1) модель залежності зведеного індикатору економічних результатів (IR_{econ}), від статичного (II_s) та динамічного (II_d) індикаторів інвестицій в реальний сектор національної економіки:

$$IR_{econ} = 0,1417 + 0,3754 \cdot II_s + 0,5214 \cdot II_d \quad (3.1)$$

Побудована модель має такі характеристики: коефіцієнт детермінації складає 0,5200, коефіцієнт кореляції – 0,7210; розрахункові значення критерію Ст'юдента за параметрами рівняння регресії складають $t_0 = 5,4015; t_1 = 5,8528; t_2 = 2,2636$, що перевищує табличне значення при числі ступенів вільності 136, яке складає $t_{кр} = 1,9780$, а розрахункове значення критерію Фішера складає 26,12 і перевищує критичне значення для числа ступенів вільності $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 136 - 2 - 1 = 133$, що лежить в межах від 3,90 (при числі ступенів свободи $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 150$) до 3,92 (при числі ступенів свободи $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 125$) [5]. Це свідчить про адекватність параметрів моделі та її достовірність.

2) модель залежності зведеного індикатору соціальних результатів (IR_{soc}), від статичного (II_s) та динамічного (II_d) індикаторів інвестицій в реальний сектор національної економіки:

$$IR_{soc} = 0,0814 + 0,4394 \cdot II_s + 0,4527 \cdot II_d \quad (3.2)$$

Побудована модель має такі характеристики: коефіцієнт детермінації складає 0,4058, коефіцієнт кореляції – 0,6370; розрахункові значення критерію Ст'юдента за параметрами рівняння регресії складають $t_0 = 3,1865; t_1 = 4,7866; t_2 = 2,7360$, що перевищує табличне значення при числі ступенів вільності 133, яке складає $t_{кр} = 1,9780$, а розрахункове значення

критерію Фішера складає 13,89 і перевищує критичне значення для числа ступенів вільності $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 136 - 2 - 1 = 133$, що лежить в межах від 3,90 (при числі ступенів свободи $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 150$) до 3,92 (при числі ступенів свободи $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 125$) [5]. Це свідчить про адекватність параметрів моделі та її достовірність.

3) моделі залежності зведеного індикатору екологічних результатів (IR_{ecol}), від статичного (II_s) та динамічного (II_d) індикаторів інвестицій в реальний сектор національної економіки:

а) для всіх видів економічної діяльності, окрім В, С, D:

$$IR_{ecol} = 0,7483 + 0,0541 \cdot II_s + 0,0130 \cdot II_d \quad (3.3)$$

Побудована модель має такі характеристики: коефіцієнт детермінації складає 0,3011, коефіцієнт кореляції – 0,5487; розрахункові значення критерію Ст'юдента за параметрами рівняння регресії складають $t_0 = 2,2897; t_1 = 2,3731; t_2 = 16,2557$, що перевищує табличне значення при числі ступенів вільності 109, яке складає $t_{кр} = 1,9820$, а розрахункове значення критерію Фішера складає 8,96 і перевищує критичне значення для числа ступенів вільності $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 112 - 2 - 1 = 109$, що лежить в межах від до 3,92 (при числі ступенів свободи $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 125$) до 3,94 (при числі ступенів свободи $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 100$) [5]. Це свідчить про адекватність параметрів моделі та її достовірність.

б) для всіх видів економічної діяльності В, С, D:

$$IR_{ecol} = 0,2606 + 0,3990 \cdot II_s + 0,0705 \cdot II_d \quad (3.4)$$

Побудована модель має такі характеристики: коефіцієнт детермінації складає 0,3625, коефіцієнт кореляції – 0,6021; розрахункові значення критерію Ст'юдента за параметрами рівняння регресії складають $t_0 = 3,1425; t_1 = 3,3258; t_2 = 4,2557$, що перевищує табличне значення при числі ступенів вільності 21, яке складає $t_{кр} = 2,0796$, а розрахункове значення критерію Фішера складає 18,62 і перевищує критичне значення для числа

ступенів вільності $k_1 = 2 - 1 = 1$ та $k_2 = 24 - 2 - 1 = 21$, що складає 4,32 [5]. Це свідчить про адекватність параметрів моделі та її достовірність.

Результативність управління інвестиціями пропонується оцінювати на основі підходу, що передбачає оцінку за трьома критеріями: збільшення інвестицій в реальний сектор, підвищення результатів функціонування реального сектору, реагування реального сектору на зміну інвестицій [6].

Рис. 3.3. Підхід до визначення результативності управління інвестиціями в реальний сектор (побудовано автором)

Критерій збільшення інвестицій в реальний сектор відображається за допомогою індексу зміни інтегрального індикатору інвестицій в реальний сектор – $I(II)$, критерій підвищення результатів – індексу зміни інтегрального індикатору результатів функціонування реального сектору – $I(IR)$, критерій реагування реального сектору на зміну інвестицій – індексу реакції, що характеризується за допомогою співвідношення між індексом зміни інтегрального індикатору результатів функціонування реального сектору та індексом зміни інтегрального індикатору інвестицій в реальний сектор – $I(IS) = I(IR)/I(II)$. Індикатор результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки пропонується визначати за формулою:

$$R = \frac{I(II) + I(IR) + I(IS)}{3} \quad (3.5)$$

Отримані значення індикатору наведено в таблиці 3.16..

Таблиця 3.16

**Результати визначення індикатору результативності інвестицій в
реальний сектор національної економіки**

Індикатор	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
$I(II)$	1,074	0,983	0,946	1,002	1,179	1,018	0,842
$I(IR)$	1,085	0,991	0,893	0,880	1,295	1,044	0,881
$I(IS)$	1,010	1,008	0,944	0,878	1,098	1,025	1,046
R	1,056	0,994	0,928	0,920	1,191	1,029	0,923

Джерело: розраховано автором

Як видно з таблиці 3.16., у 2012-2014 роках та у 2017 році управління інвестиціями в реальний сектор не можна було вважати результативним. Лише у 2011 та 2015-2016 роках результативність управління дещо підвищилася.

3.2. Прогнозування обсягів інвестицій та результатів функціонування реального сектору

Перш за все, необхідно здійснити прогнозування обсягів інвестицій, які будуть залучені на потреби різних видів економічної діяльності, що входять до складу реального сектору [7]. З цією метою було побудовано лінії тренду обсягів інвестицій за видами економічної діяльності, кожна з яких була перевірена на достовірність та адекватність [8-10]. Всі розрахункові значення критерію Ст'юдента за параметрами побудованих моделей та розрахункові значення критерію Фішера були порівняні з критичними значеннями. Так, критичне значення критерію Ст'юдента при числі ступенів вільності $k = 8 - 1 - 1 = 6$ та довірчій імовірності 0,95 становить 2,4469, а критичне значення критерію Фішера при числах ступенів вільності $k_1 = 1$ та $k_2 = 8 - 1 - 1 = 6$ складає 5,99. Побудовані моделі та їх характеристики наведені нижче:

1. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності А (сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство):

$$OI_A = -2302,55 + 6864,93 \cdot T, \quad (3.6)$$

де OI_A - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності А (сільське господарство, лісове господарство, рибне господарство); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 6,317 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 4,7751 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 22,8020 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,8898.

2. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності В (добувна промисловість та розроблення кар'єрів):

$$OI_B = 18570,143 + 439,607 \cdot T, \quad (3.7)$$

де OI_B - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності В (добувна промисловість та розроблення кар'єрів); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 3,1407 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 9,5425 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 11,3013 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6497.

3. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності С (переробна промисловість):

$$OI_C = 29385,329 + 3733,12 \cdot T, \quad (3.8)$$

де OI_C - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності С (переробна промисловість); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 7,6176 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 4,8869 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 23,8816 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,8940.

4. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря):

$$OI_D = 10686,257 + 2772,079 \cdot T, \quad (3.9)$$

де OI_D - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 2,6449 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 3,4646 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 12,0037 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,8166.

5. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами):

$$OI_E = 689,971 + 184,221 \cdot T, \quad (3.10)$$

де OI_E - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 4,058 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 4,7753 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розн} = 7,702 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,7498.

6. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності F (будівництво):

$$OI_F = 29286,5 + 2224,043 \cdot T, \quad (3.11)$$

де OI_F - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності F (будівництво); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 12,3301 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 4,7284 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розн} = 22,3575 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,8879.

7. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів):

$$OI_G = 19583,186 + 842,618 \cdot T, \quad (3.12)$$

де OI_G - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 7,7486 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 4,6836 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розн} = 12,8345 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,7526.

8. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність):

$$OI_H = 24023,314 - 470 \cdot T, \quad (3.13)$$

де OI_H - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність);

T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 5,3840 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 5,5314 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 8,2824 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6987.

9. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності І (тимчасове розміщування й організація харчування):

$$OI_I = 1501,229 + 6,857 \cdot T, \quad (3.14)$$

де OI_I - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності І (тимчасове розміщування й організація харчування); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 5,2308 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 5,1206 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 7,1456 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6875.

10. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності J (інформація та телекомунікації):

$$OI_J = 5659,314 + 1627,629 \cdot T, \quad (3.15)$$

де OI_J - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності J (інформація та телекомунікації); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 3,7927 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 3,6035 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення

критерію Фішера $F_{розр} = 6,7782 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,7283.

11. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності L (операції з нерухомим майном):

$$OI_L = 10042,757 + 816,921 \cdot T, \quad (3.16)$$

де OI_L - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності L (операції з нерухомим майном); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 4,8417 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 4,9889 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 8,9554 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6303.

12. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності M (професійна, наукова та технічна діяльність):

$$OI_M = 7983,2 - 506,789 \cdot T, \quad (3.17)$$

де OI_M - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності M (професійна, наукова та технічна діяльність); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 3,8572 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 4,2365 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 7,5289 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6713.

13. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування):

$$OI_N = 1584,243 + 889,65 \cdot T, \quad (3.18)$$

де OI_N - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування);

T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 3,3590 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 3,8538 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 14,8516 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,8439.

14. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності Р (освіта):

$$OI_P = 1635,5 - 15,254 \cdot T, \quad (3.19)$$

де OI_P - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності Р (освіта);

T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 3,9869 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 3,1878 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 6,7891 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6548.

15. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги):

$$OI_Q = 1407,914 + 239,336 \cdot T, \quad (3.20)$$

де OI_Q - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 3,9936 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 3,7114 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 8,9289 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,5727.

16. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок):

$$OI_R = 1853,586 - 103,418 \cdot T, \quad (3.21)$$

де OI_R - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 3,0208 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 2,8511 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 7,2433 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6698.

17. модель прогнозування обсягів інвестицій за видом економічної діяльності S (надання інших видів послуг):

$$OI_S = 859,912 - 75,504 \cdot T, \quad (3.22)$$

де OI_S - обсяг інвестицій за видом економічної діяльності S (надання інших видів послуг); T - порядковий номер року.

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 4,1815 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 3,3452 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 6,89 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6916.

Як видно з вищенаведеного, всі моделі є адекватними та достовірними, а отже можуть використовуватись для прогнозування. Прогнозні значення інвестицій за видами економічної діяльності та їхні нормалізовані значення наведені (з порівнянням зі значеннями 2017 року) в таблиці 3.17..

Таблиця 3.17

Результати прогнозування обсягів інвестицій за видами економічної діяльності в реальному секторі

Вид економічної діяльності	Обсяг інвестицій, млн. грн.			Нормалізоване значення, пункти		
	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
1	2	3	4	5	6	7
A	54283	59481,8	5198,8	0,9309	0,9507	0,0198
B	22587	22526,6	-60,4	0,5516	0,5503	-0,0013
C	63254	62983,4	-270,1	0,9614	0,9608	-0,0007
D	32863	35635	2772,1	0,7412	0,7797	0,0385
E	2364	2348	-16,0	0,1006	0,1004	-0,0002
F	47079	49302,9	2224,1	0,8906	0,9050	0,0144
G	30324	27166,7	-3157,3	0,7013	0,6453	-0,0561
H	26267	19797,5	-6469,5	0,6280	0,4884	-0,1396
I	1556	1562,9	6,8	0,0886	0,0887	0,0001
J	18680	20308	1627,7	0,4620	0,5002	0,0383
L	20578	17395,1	-3182,9	0,5065	0,4311	-0,0754

Продовження таблиці. 3.17.

1	2	3	4	5	6	7
M	6490	3422,1	-3067,4	0,1749	0,1177	-0,0573
N	9701	9591,1	-110,1	0,2449	0,2424	-0,0025
P	2313	1498,2	-814,3	0,0998	0,0877	-0,0121
Q	4584	3561,9	-1022,4	0,1381	0,1200	-0,0180
R	1026	922,8	-103,4	0,0812	0,0798	-0,0014
S	313	180,4	-132,4	0,0718	0,0701	-0,0017

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.17., прогнозується найбільш динамічне зниження нормалізованого значення обсягів інвестицій за такими видами економічної діяльності, як H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність) – на 0,1396 пункти, L (операції з нерухомим майном) – на 0,0754, M (професійна, наукова та технічна діяльність) – 0,0573 пункти, G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) – на 0,0561 пункти. Менш суттєве зниження спостерігалось за видами економічної діяльності B (добувна промисловість та розроблення кар'єрів) – на 0,0013 пункти, C (переробна промисловість) – на 0,0007 пункти, E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами) – на 0,0002 пункти, N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування) – на 0,0025 пункти, P (освіта) – на 0,0121 пункти, Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги) – на 0,0180 пункти, R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок) – на 0,0014 пункти та S (надання інших видів послуг) – на 0,0017 пункти.

За іншими видами економічної діяльності прогнозується зростання даного показника: A (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) – на 0,0198 пункти, D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря) – на 0,0385 пункти, F (будівництво) – на 0,0144 пункти, I (тимчасове розміщування й організація харчування) – на 0,0001 пункти та J (інформація та телекомунікації) – на 0,0383 пункти.

На основі даних таблиці 3.17. розраховано прогнозні значення індексів обсягів інвестицій за видами економічної діяльності (табл.3.18.).

Результати прогнозування індексів обсягів інвестицій за видами економічної діяльності в реальному секторі

Вид економічної діяльності	Індекс обсягів інвестицій, коеф.			Нормалізоване значення, пункти		
	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
A	1,075	1,096	0,021	0,2847	0,3043	0,0196
B	1,002	0,997	-0,004	0,2173	0,2134	-0,0039
C	1,017	0,996	-0,021	0,2304	0,2120	-0,0184
D	1,069	1,084	0,015	0,2791	0,2934	0,0143
E	1,050	0,993	-0,057	0,2611	0,2098	-0,0512
F	1,059	1,047	-0,012	0,2697	0,2584	-0,0112
G	1,012	0,896	-0,116	0,2266	0,1325	-0,0941
H	1,046	0,754	-0,292	0,2574	0,0525	-0,2049
I	1,053	1,004	-0,049	0,2637	0,2196	-0,0441
J	1,194	1,087	-0,106	0,3992	0,2960	-0,1032
L	1,046	0,845	-0,201	0,2577	0,0992	-0,1585
M	0,986	0,527	-0,459	0,2039	0,0047	-0,1992
N	0,969	0,989	0,019	0,1894	0,2059	0,0165
P	1,024	0,648	-0,377	0,2375	0,0202	-0,2173
Q	1,024	0,777	-0,247	0,2367	0,0627	-0,1740
R	1,058	0,899	-0,159	0,2685	0,1349	-0,1337
S	0,973	0,577	-0,396	0,1925	0,0090	-0,1835

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.18., прогнозується зниження нормалізованих значень індексів обсягів інвестицій за більшістю видів економічної діяльності. Найбільшим зниження нормалізованого значення цього показника було за видом економічної діяльності H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність) – на 0,2049 пункти, P (освіта) – на 0,2173 пункти, M (професійна, наукова та технічна діяльність) – на 0,1992 пункти та S (надання інших видів послуг) – на 0,1835 пункти. Зростання нормалізованого значення цього показника спостерігалось за видами економічної діяльності A (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) – на 0,0196 пункти, D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря) – на 0,0143 пункти та N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування) – на 0,0165 пункти.

Дослідження взаємозв'язку між індексом обсягів інвестицій та індексом валової доданої вартості на гривню інвестицій, дозволило побудувати ступеневу модель залежності. Цей вид моделі було обрано на основі графічного відображення взаємозв'язку між індексом віддачі від інвестицій та індексом їхнього обсягу (рис.3.4.).

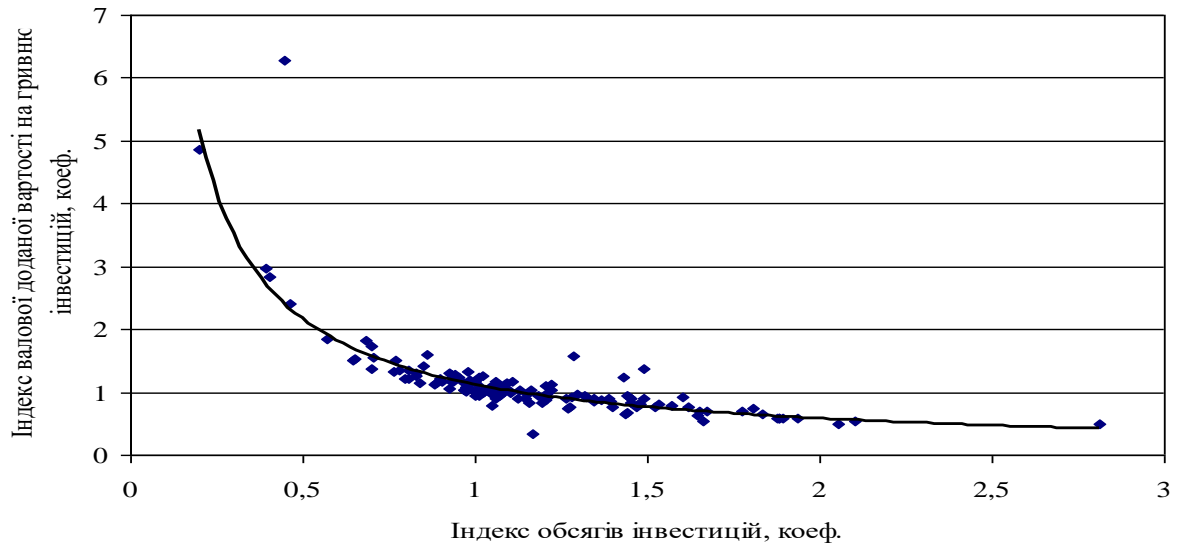

Рис. 3.4. Кореляційне поле залежності між індексом валової доданої вартості на гривню інвестицій в реальний сектор та індексом їхнього обсягу

Побудована модель залежності має вигляд:

$$IV = 1,1226 \cdot IO^{-0,9494}, \quad (3.23)$$

де IV - індекс валової доданої вартості на гривню інвестицій; IO - індекс обсягу інвестицій за окремим видом економічної діяльності.

Побудована модель має такі характеристики: коефіцієнт детермінації складає 0,7789, коефіцієнт кореляції – 0,8825; розрахункові значення критерію Ст'юдента за параметрами рівняння регресії складають $t_0 = 15,8472; t_1 = 16,8858$, що перевищує табличне значення при числі ступенів вільності 134, яке складає $t_{кр} = 1,978$, а розрахункове значення критерію Фішера складає 89,09 і перевищує критичне значення для числа ступенів вільності $k_1 = 1$ та $k_2 = 134$, що лежить в межах від 3,90 (при числі ступенів

свободи $k_1 = 1$ та $k_2 = 150$) до 3,92 (при числі ступенів свободи $k_1 = 1$ та $k_2 = 125$). Це свідчить про адекватність параметрів моделі та її достовірність.

На основі побудованої моделі було визначено прогностні індекси валової доданої вартості на гривню інвестицій (табл.3.19.).

Таблиця 3.19

Результати прогнозування індексів валової доданої вартості на одиницю інвестицій за видами економічної діяльності в реальному секторі

Вид економічної діяльності	Індекс валової доданої вартості на гривню інвестицій, коеф.			Нормалізоване значення, пункти		
	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
A	0,964	1,029	0,065	0,2818	0,3170	0,0352
B	1,019	1,125	0,107	0,3112	0,3701	0,0588
C	1,004	1,127	0,123	0,3034	0,3710	0,0676
D	0,948	1,039	0,091	0,2732	0,3227	0,0494
E	0,793	1,130	0,337	0,1943	0,3725	0,1782
F	0,967	1,075	0,107	0,2834	0,3419	0,0585
G	0,989	1,246	0,257	0,2951	0,4365	0,1414
H	0,957	1,468	0,512	0,2777	0,5524	0,2747
I	0,963	1,118	0,155	0,2810	0,3659	0,0849
J	0,834	1,037	0,203	0,2140	0,3213	0,1073
L	1,002	1,317	0,315	0,3020	0,4745	0,1725
M	1,055	2,061	1,006	0,3310	0,7840	0,4530
N	1,033	1,135	0,101	0,3193	0,3753	0,0559
P	1,024	1,695	0,671	0,3140	0,6557	0,3417
Q	0,986	1,426	0,441	0,2934	0,5315	0,2381
R	1,089	1,242	0,152	0,3501	0,4341	0,0840
S	1,085	1,093	0,008	0,3477	0,3521	0,0045

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.19., прогнозується зростання нормалізованого значення індексів валової доданої вартості на гривню інвестицій за всіма видами економічної діяльності. Найбільше зростання нормалізованих значень прогнозується за такими видами діяльності: М (професійна, наукова та технічна діяльність) – на 0,4530 пункти, Р (освіта) – на 0,3417 пункти, Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність) – на 0,2747 пункти, Q (охорона здоров'я та надання

соціальної допомоги) – на 0,2381 пункти, Е (водопостачання; каналізація, поводження з відходами) – на 0,1782 пункти, L (операції з нерухомим майном) – на 0,1725 пункти. За іншими видами економічної діяльності зростання було менш суттєвим.

З врахуванням прогнозних значень індексів валової доданої вартості на гривню інвестицій було здійснено прогнозування рівня віддачі (табл.3.20.).

Таблиця 3.20

Результати прогнозування обсягів валової доданої вартості на одиницю інвестицій за видами економічної діяльності в реальному секторі

Вид економічної діяльності	Обсяги валової доданої вартості на гривню інвестицій, грн.			Нормалізоване значення, пункти		
	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
A	5,295	5,450	0,155	0,2255	0,2286	0,0032
B	5,849	6,582	0,734	0,2368	0,2521	0,0153
C	4,626	5,215	0,588	0,2120	0,2238	0,0118
D	2,223	2,311	0,088	0,1663	0,1679	0,0016
E	3,472	3,923	0,451	0,1895	0,1982	0,0087
F	1,085	1,166	0,081	0,1463	0,1477	0,0014
G	10,955	13,651	2,696	0,3474	0,4073	0,0600
H	5,957	8,747	2,790	0,2390	0,2986	0,0595
I	9,023	10,087	1,064	0,3046	0,3281	0,0235
J	4,801	4,978	0,178	0,2155	0,2190	0,0036
L	7,297	9,609	2,312	0,2673	0,3175	0,0503
M	10,958	22,585	11,627	0,3474	0,5928	0,2454
N	2,768	3,142	0,373	0,1762	0,1832	0,0070
P	42,366	71,815	29,449	0,8540	0,9738	0,1198
Q	12,662	18,062	5,400	0,3854	0,5028	0,1174
R	15,223	18,904	3,680	0,4419	0,5202	0,0783
S	57,545	62,896	5,352	0,2285	0,9555	0,7270

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.20., прогнозується зростання нормалізованого значення валової доданої вартості за всіма видами економічної діяльності. Найбільше зростання прогнозується за видам економічної діяльності М (професійна, наукова та технічна діяльність) – на 0,2454 пункти, Р (освіта) – на 0,1198 пункти та Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги) – на 0,1174 пункти.

На основі прогнозних нормалізованих значень показників було обчислено прогнозні індикатори інвестицій (табл.3.21.).

Таблиця 3.21

Результати прогнозування індикаторів інвестицій за видами економічної діяльності в реальному секторі

Вид економічної діяльності	Статичний індикатор інвестицій			Динамічний індикатор інвестицій		
	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
A	0,5782	0,5896	0,0115	0,2832	0,3107	0,0274
B	0,3942	0,4012	0,0070	0,2643	0,2917	0,0275
C	0,5867	0,5923	0,0056	0,2669	0,2915	0,0246
D	0,4538	0,4738	0,0200	0,2762	0,3080	0,0319
E	0,1450	0,1493	0,0042	0,2277	0,2912	0,0635
F	0,5185	0,5263	0,0079	0,2765	0,3002	0,0236
G	0,5244	0,5263	0,0020	0,2608	0,2845	0,0236
H	0,4335	0,3935	-0,0400	0,2676	0,3025	0,0349
I	0,1966	0,2084	0,0118	0,2723	0,2928	0,0204
J	0,3387	0,3596	0,0209	0,3066	0,3086	0,0020
L	0,3869	0,3743	-0,0126	0,2799	0,2868	0,0070
M	0,2612	0,3552	0,0941	0,2674	0,3943	0,1269
N	0,2106	0,2128	0,0022	0,2544	0,2906	0,0362
P	0,4769	0,5308	0,0539	0,2758	0,3380	0,0622
Q	0,2617	0,3114	0,0497	0,2650	0,2971	0,0320
R	0,2616	0,3000	0,0384	0,3093	0,2845	-0,0248
S	0,5054	0,5128	0,0074	0,2701	0,1806	-0,0895
В цілому	0,3843	0,4010	0,0167	0,2720	0,2973	0,0253

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.21., прогнозується зниження статичного індикатору інвестицій на 0,0400 пункти за видом економічної діяльності Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), на 0,0126 за видом діяльності L (операції з нерухомим майном). За іншими видами діяльності прогнозується зростання статичного індикатору інвестицій. В цілому по реальному секторі прогнозується зростання даного індикатору на 0,0167 пункти. Щодо динамічного індикатору інвестицій, то прогнозується його зростання за всіма видами економічної діяльності, окрім R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок) – на 0,0248 пункти та S (надання інших видів послуг) – на 0,0895 пункти. По реальному сектору в цілому прогнозується зростання динамічного індикатору інвестицій на 0,0253 пункти.

З врахуванням прогнозних значень статичного та динамічного індикаторів інвестицій було визначено інтегральний індикатор інвестицій в реальному секторі (табл.3.22).

Таблиця 3.22

Результати прогнозування інтегрального індикатору інвестицій в реальному секторі

Вид економічної діяльності	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
A	0,4307	0,4501	0,0194
B	0,3293	0,3465	0,0172
C	0,4268	0,4419	0,0151
D	0,3650	0,3909	0,0259
E	0,1864	0,2202	0,0338
F	0,3975	0,4132	0,0158
G	0,3926	0,4054	0,0128
H	0,3505	0,3480	-0,0026
I	0,2345	0,2506	0,0161
J	0,3227	0,3341	0,0115
L	0,3334	0,3306	-0,0028
M	0,2643	0,3748	0,1105
N	0,2325	0,2517	0,0192
P	0,3763	0,4344	0,0580
Q	0,2634	0,3042	0,0409
R	0,2854	0,2922	0,0068
S	0,3877	0,3467	-0,0410
В цілому	0,3282	0,3492	0,0210

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.22., прогнозується зростання інтегрального індикатору інвестицій в реальному секторі за всіма видами економічної діяльності, крім H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), L (операції з нерухомим майном) та S (надання інших видів послуг). В цілому по реальному сектору прогнозується зростання інтегрального індикатору інвестицій на 0,0210 пункти.

З врахуванням формул, наведених в пункті 3.1, було здійснено прогнозування зведених індикаторів економічних, соціальних та екологічних результатів функціонування реального сектору (табл.3.23.).

Таблиця 3.23

**Результати прогнозування зведених індикаторів результатів
функціонування реального сектору**

Вид економічної діяльності	Зведений індикатор економічних результатів			Зведений індикатор соціальних результатів			Зведений індикатор екологічних результатів		
	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
A	0,5246	0,5251	0,0005	0,4792	0,4811	0,0019	0,7338	0,7842	0,0504
B	0,4125	0,4445	0,0320	0,3565	0,3897	0,0332	0,5673	0,5178	-0,0496
C	0,5565	0,5161	-0,0404	0,5923	0,4736	-0,1187	0,5523	0,4413	-0,1111
D	0,3807	0,4802	0,0995	0,4081	0,4290	0,0209	0,5270	0,5175	-0,0095
E	0,3021	0,3496	0,0474	0,1464	0,2788	0,1324	0,7891	0,7602	-0,0289
F	0,3589	0,4958	0,1370	0,2569	0,4485	0,1916	0,7000	0,7807	0,0807
G	0,5795	0,4877	-0,0919	0,5622	0,4414	-0,1207	0,7406	0,7805	0,0399
H	0,4519	0,4472	-0,0048	0,3910	0,3912	0,0002	0,7962	0,7735	-0,0226
I	0,2846	0,3726	0,0880	0,2736	0,3055	0,0319	0,7890	0,7634	-0,0256
J	0,3726	0,4377	0,0651	0,2482	0,3791	0,1309	0,7583	0,7718	0,0135
L	0,4231	0,4318	0,0087	0,2100	0,3757	0,1657	0,7522	0,7723	0,0201
M	0,3546	0,4807	0,1261	0,3076	0,4160	0,1084	0,7523	0,7727	0,0204
N	0,3026	0,3731	0,0706	0,2453	0,3064	0,0612	0,7960	0,7636	-0,0324
P	0,3192	0,5172	0,1980	0,2063	0,4676	0,2613	0,8000	0,7814	-0,0186
Q	0,2968	0,4135	0,1167	0,2004	0,3527	0,1523	0,7782	0,7690	-0,0092
R	0,4074	0,4027	-0,0047	0,2849	0,3420	0,0570	0,7131	0,7682	0,0552
S	0,2982	0,4284	0,1302	0,1805	0,3884	0,2080	0,7212	0,7784	0,0572
B цілому	0,3898	0,4473	0,0575	0,3147	0,3922	0,0775	0,7216	0,7233	0,0018

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.23., прогнозується зростання зведеного індикатору економічних результатів функціонування реального сектору за всіма видами діяльності, окрім С (переробна промисловість), G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність) та R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок).

За зведеним індикатором соціальних результатів прогнозується зниження видах економічної діяльності С (переробна промисловість) та G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів). За зведеним індикатором екологічних результатів функціонування реального сектору прогнозується зниження за видами діяльності, що відносяться до промисловості (B, C, D, E), а також H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), I (тимчасове розміщення й організація харчування), N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування), P (освіта), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги). За іншими видами діяльності прогнозується збільшення зведених індикаторів результатів функціонування реального сектору.

З врахуванням прогнозних значень зведених індикаторів результатів функціонування було визначено інтегральний індикатор результатів функціонування реального сектору (табл..3.24.).

Таблиця 3.24

Результати прогнозування інтегрального індикатору результатів функціонування реального сектору

Вид економічної діяльності	Фактичне значення	Прогнозне значення	Зміна
A	0,5792	0,5968	0,0176
B	0,4454	0,4507	0,0052
C	0,5670	0,4770	-0,0900
D	0,4386	0,4756	0,0370
E	0,4125	0,4628	0,0503
F	0,4386	0,5750	0,1364
G	0,6274	0,5699	-0,0576
H	0,5464	0,5373	-0,0091
I	0,4490	0,4805	0,0314
J	0,4597	0,5295	0,0698
L	0,4618	0,5266	0,0648
M	0,4715	0,5564	0,0849
N	0,4480	0,4811	0,0331
P	0,4419	0,5888	0,1469
Q	0,4252	0,5118	0,0866
R	0,4685	0,5043	0,0358
S	0,4000	0,5318	0,1318
В цілому	0,4753	0,5209	0,0456

Джерело: розраховано автором

Як видно з даних таблиці 3.24., прогнозується скорочення інтегрального індикатору результатів функціонування реального сектору на 0,0900 пункти за видом діяльності С (переробна промисловість), на 0,0576 пункти за видом діяльності G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), на 0,0091 пункти за видом діяльності H (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність). За іншими видами діяльності прогнозується зростання. В цілому по реальному сектору прогнозується зростання інтегрального індикатору результатів функціонування реального сектору на 0,0456 пункти.

Як було зазначено, оцінювати управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки можна з допомогою показника реального ВВП на душу населення. Нами було побудовано модель залежності між індексом реального ВВП на душу населення та інтегральним індикатором результатів функціонування реального сектору.

$$I_{ВВП_{д.н.}} = 85,8496 + 35,4965 \cdot IR. \quad (3.24)$$

При цьому, розрахункові значення критерію Ст'юдента $t_{a0} = 4,1895 > t_{кр} = 2,4469$; $t_{a1} = 3,5422 > t_{кр} = 2,4469$; розрахункові значення критерію Фішера $F_{розр} = 7,65 > F_{кр} = 5,99$. Коефіцієнт кореляції за побудованою моделлю складає 0,6798 [11].

Було визначено прогнозне значення індексу ВВП на душу населення, яке складає 103,33% (для порівняння у 2017 році відповідний показник склав близько 102%).

Важливість прогнозування важко переоцінити, адже від нього залежить те, наскільки адекватними будуть управлінські рішення [12]. Результати прогнозування дають змогу побудувати три тривимірні матриці зміни стану функціонування реального сектору, зміна статичного індикатору інвестицій, зміна динамічного індикатору інвестицій) результатів функціонування за видами економічної діяльності реального сектору та виокремлено зону

проблемних ситуацій, попадання окремого виду діяльності до якої потребує розробки управлінських ініціатив відповідного характеру.

3.3. Вибір напрямів управління та визначення результативності управління інвестиціями в реальному секторі

Як було зазначено, запорукою розробки дієвих напрямів управління є ідентифікація проблем в реальному секторі на основі прогнозованих змін індикаторів результатів його функціонування.

Для ідентифікації проблем необхідно діагностувати ситуацію, в якій опинився реальний сектор, та визначитись з тим, чи є ця ситуація проблемною.

Пропонується побудувати тривимірні матриці діагностування ситуації функціонування реального сектору, які відображають зміну статичного індикатору інвестицій, зміну динамічного індикатору інвестицій та зміну відповідного (економічного, соціального або екологічного) результатів функціонування реального сектору за видами економічної діяльності (рис. 3.5.)

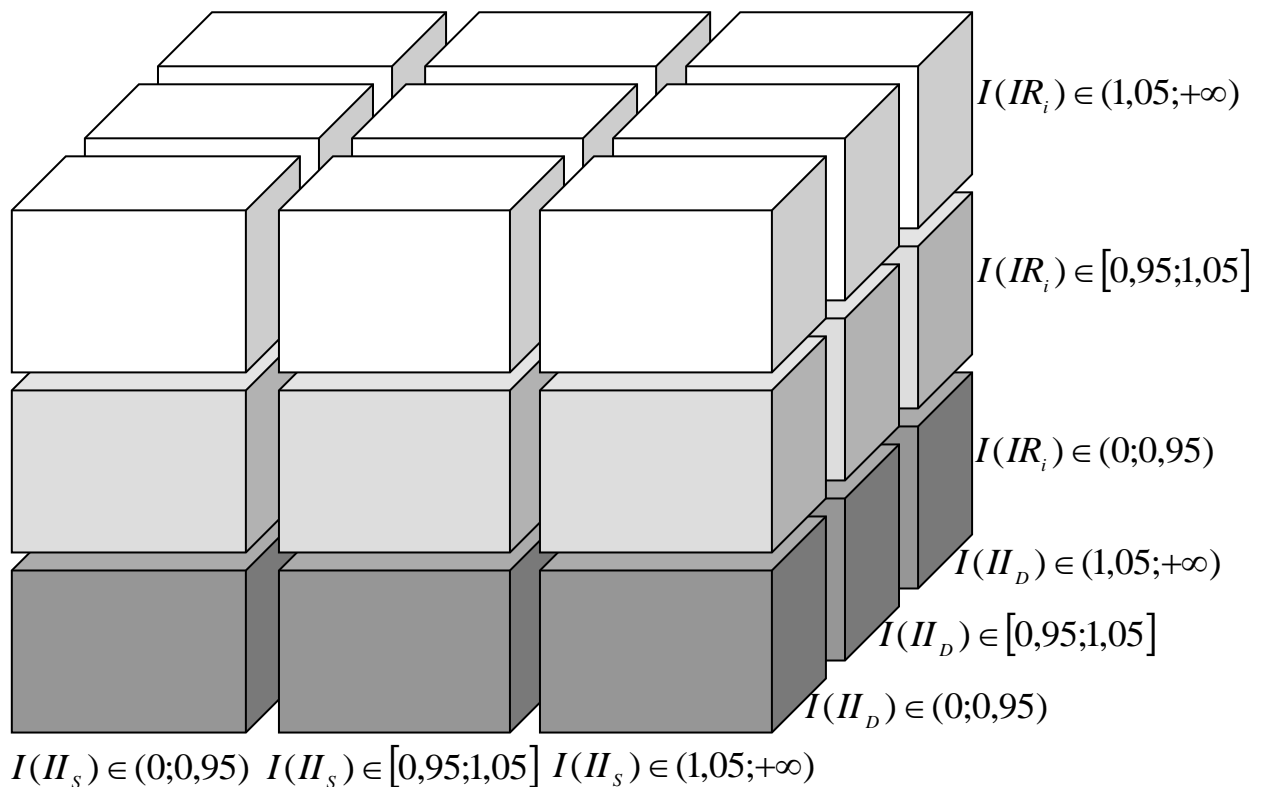

Рис. 3.5. Тривимірний матриця діагностування економічної (соціальної або екологічної) ситуації в реальному секторі

Кожна матриця складається з трьох шарів (рис. 3.6.), які відповідають окремим наборам ситуацій: 5 %

1. Ситуації, за яких прогнозується значиме (понад 5% від попереднього рівня) зростання значення i -того зведеного індикатору результатів функціонування за окремими видами економічної діяльності, що входять до складу реального сектору.

В цьому випадку можна говорити, що даний вид економічної діяльності реального сектору національної економіки знаходиться в зоні прогресивних змін економічних (соціальних або екологічних) результатів.

З точки зору управління – це є зоною спокою, яка не потребує активних управлінських дій. Всі управлінські дії мають спрямовуватись на створення сприятливих умов для пролонгації виявлених тенденцій.

2. Ситуації, за яких прогноуються незмінність або незначні зміни (в межах 5% від попереднього рівня) в бік зростання або зниження значення і-того зведеного індикатору результатів функціонування за видами економічної діяльності, що входять до складу реального сектору.

В цьому випадку можна говорити, що даний вид економічної діяльності реального сектору національної економіки перебуває в зоні відносної стабільності економічних (соціальних або екологічних) результатів.

З точки зору управління це є зоною пильності, яка передбачає постійний моніторинг змін, що відбуваються, їх спрямованості та інтенсивності, порівняння виявлених змін з прогнозованими, та, за умови, що відбувається неприпустиме відхилення від прогнозного значення – прийняття та реалізацію управлінських рішень реактивного характеру, які спрямовані на усунення цих відхилень.

3. Ситуації, за яких прогноується значиме (понад 5% від попереднього рівня) зниження значення і-того зведеного індикатору результатів функціонування за окремими видами економічної діяльності, що входять до складу реального сектору.

В цьому випадку можна говорити, що даний вид економічної діяльності реального сектору національної економіки знаходиться в зоні проблемних ситуацій.

З точки зору управління – це є зоною активності, адже потребує виявлення причин виникнення даної проблемної ситуації тобто ідентифікації проблем, здійснення розробки та активного впровадження управлінських ініціатив проактивного характеру, спрямованих на запобігання прогнозованим негативним змінам зведеного індикатору економічних (соціальних або екологічних) результатів.

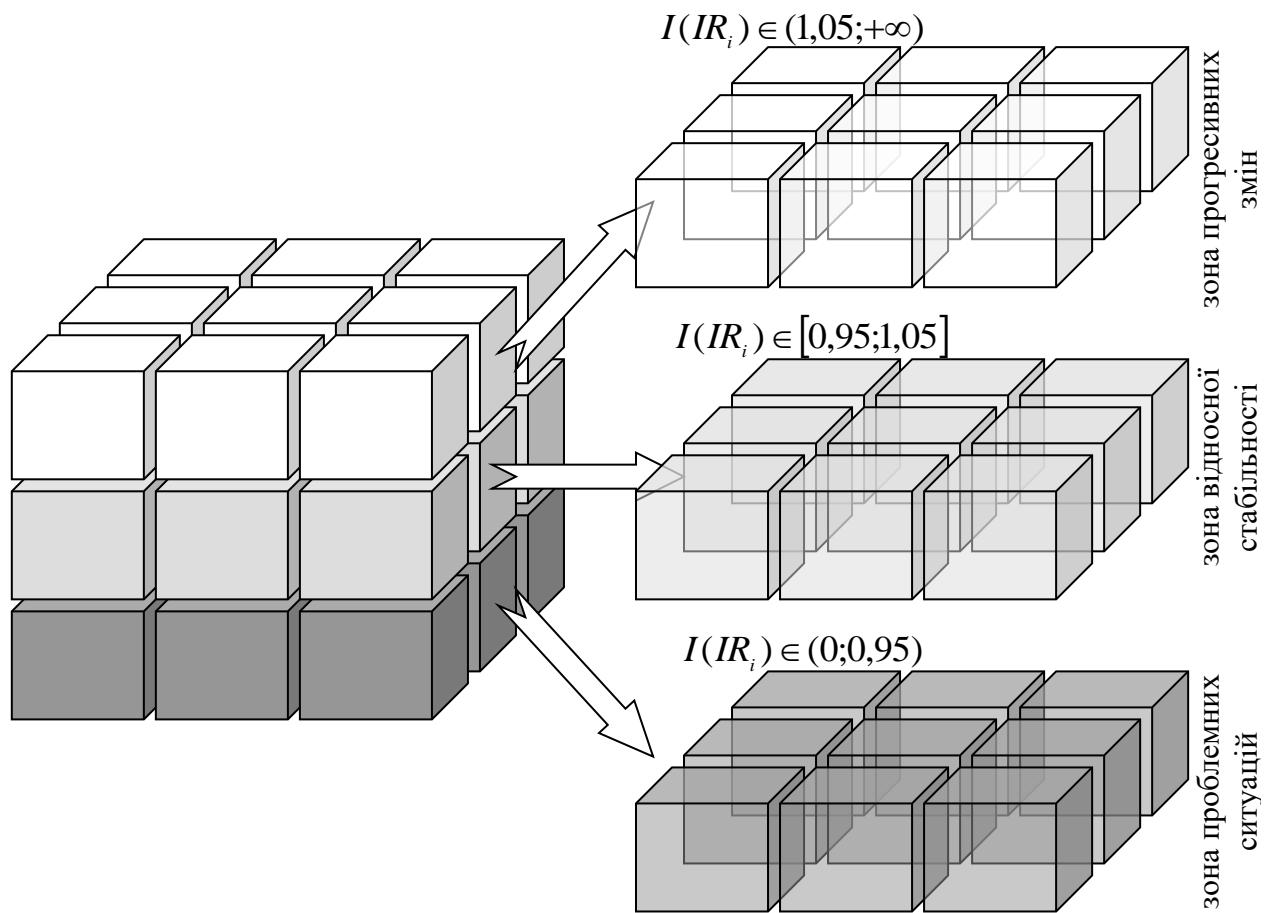

Рис. 3.6. Розшарування тривимірної матриці діагностування економічної (соціальної або екологічної) ситуації в реальному секторі

При цьому, параметр i може набувати значень від 1 до 3.

Якщо $i=1$, то мова йде про зведений індикатор економічних результатів функціонування, якщо $i=2$ – про зведений індикатор соціальних результатів функціонування, а якщо $i=3$ – про зведений індикаторі екологічних результатів функціонування реального сектору національної економіки.

Слід зазначити, що підвищеної уваги потребує саме зона проблемних ситуацій, тож третій шар матриці потребує більш детального розгляду [13].

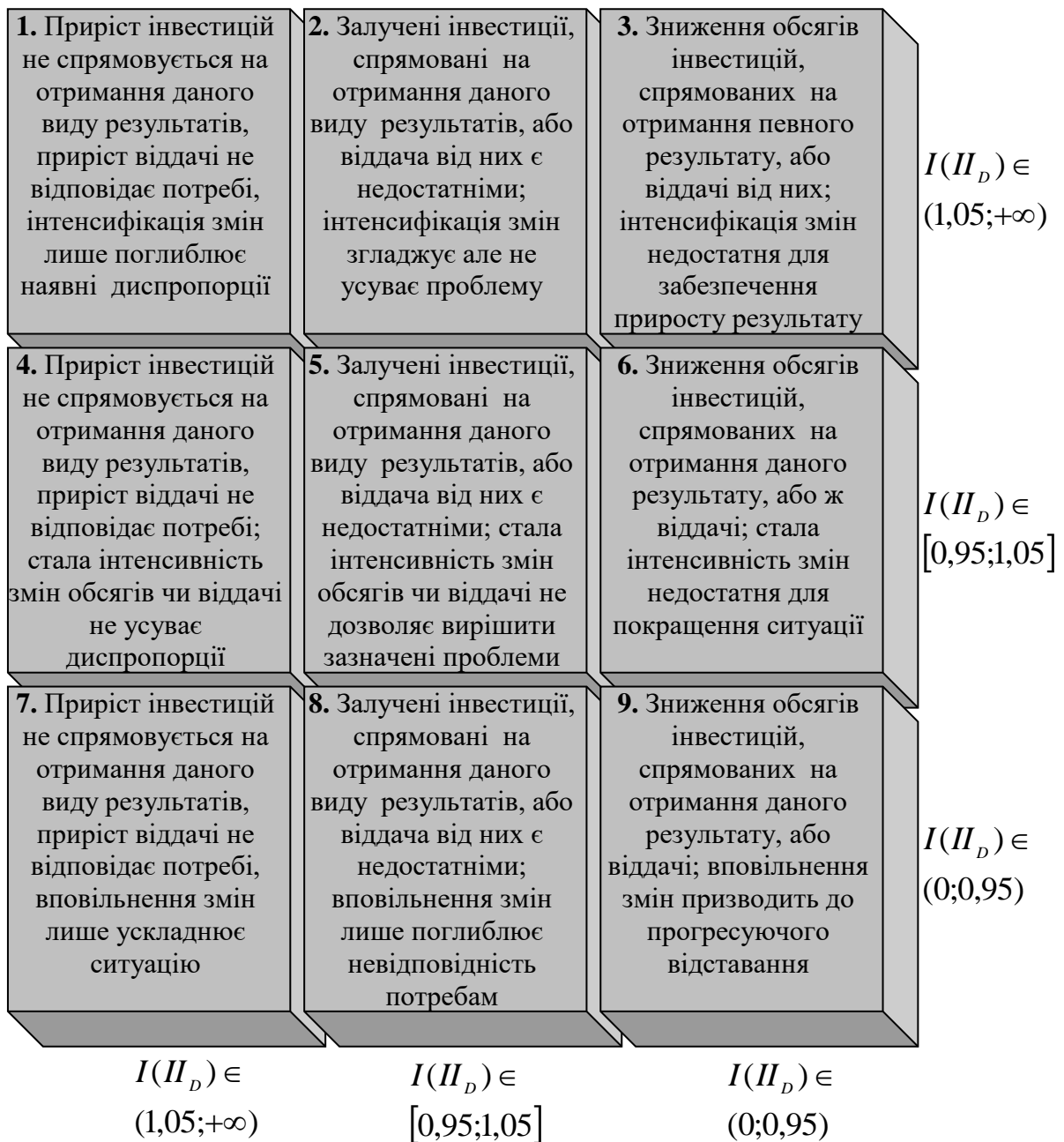

Рис. 3.7. Ідентифікація проблемних ситуацій, що потребують розробки та реалізації напрямів управління

Як видно з даних рисунку 3.7., зону проблемних ситуацій поділено на 9 секторів, які відповідають певним типам проблемних ситуацій в сфері залучення інвестицій та їх використання, які призводять до погіршення результатів функціонування (економічних, соціальних або ж екологічних) по окремих видах економічної діяльності:

1. Перший сектор, що можна умовно назвати «сектором парадоксу досягнень», відповідає ситуації, якій характерні прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зростання статичного та динамічного індикаторів інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що приріст інвестицій не спрямовується на отримання даного виду результатів, приріст не відповідає потребі, інтенсифікація змін лише поглиблює наявні диспропорції.

2. Другий сектор, що можна умовно назвати «сектором недостатності значень», відповідає ситуації, якій характерні прогнозована незмінність або незначні зміни (в межах 5% від попереднього рівня) в бік зростання або зниження статичного індикатору інвестицій та прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зростання динамічного індикатору інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що залучені інвестиції, спрямовані на отримання даного виду результатів, або віддача від них є недостатніми; інтенсифікація змін згладжує але не усуває проблему.

3. Третій сектор, що можна умовно назвати «сектором недостатнього динамічного компенсування», відповідає ситуації, якій характерними є прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зниження статичного індикатору інвестицій та прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зростання динамічного індикатору інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що прогнозується зниження обсягів інвестицій, спрямованих на отримання певного результату, або віддачі від них; інтенсифікація змін недостатня для забезпечення приросту результату.

4. Четвертий сектор, що можна умовно назвати «сектором невідповідної спрямованості», відповідає ситуації, якій характерні

прогнозована незмінність або незначні зміни (в межах 5% від попереднього рівня) в бік зростання або зниження динамічного індикатору інвестицій та прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зростання статичного індикатору інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що приріст інвестицій не спрямовується на отримання даного виду результатів, приріст віддачі не відповідає потребі; стала інтенсивність змін обсягів чи віддачі не усуває диспропорції.

5. П'ятий сектор, що можна умовно назвати «сектором оманливої стабільності», відповідає ситуації, якій характерні прогнозована незмінність або незначні зміни (в межах 5% від попереднього рівня) в бік зростання або зниження динамічного та статичного індикаторів інвестицій. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що залучені інвестиції, спрямовані на отримання даного виду результатів, або віддача від них є недостатніми; стала інтенсивність змін обсягів чи віддачі не дозволяє вирішити зазначені проблеми.

6. Шостий сектор, що можна умовно назвати «сектором постійного гальмування», відповідає ситуації, якій характерні прогнозована незмінність або незначні зміни (в межах 5% від попереднього рівня) в бік зростання або зниження динамічного індикатору інвестицій та прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зниження статичного індикатору інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що відбувається зниження обсягів інвестицій, спрямованих на отримання даного результату, або ж віддачі; стала інтенсивність змін недостатня для покращення ситуації.

7. Сьомий сектор, що можна умовно назвати «сектором недостатнього статичного компенсування», відповідає ситуації, якій характерні прогнозована

значима зміна (понад 5% від попереднього рівня) в бік зростання статичного індикатору інвестицій та прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зниження динамічного індикатору інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що приріст інвестицій не спрямовується на отримання даного виду результатів, приріст віддачі не відповідає потребі, вповільнення змін лише ускладнює ситуацію.

8. Восьмий сектор, що можна умовно назвати «сектором прогресуючої дестабілізації», відповідає ситуації, якій характерні прогнозована незмінність або незначні зміни (в межах 5% від попереднього рівня) в бік зростання або зниження статичного індикатору та прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зниження динамічного індикатору інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що залучені інвестиції, спрямовані на отримання даного виду результатів, або віддача від них є недостатніми; вповільнення змін лише поглиблює невідповідність потребам.

9. Дев'ятий сектор, що можна умовно назвати «сектором докорінних деформацій», відповідає ситуації, якій прогнозовані значимі зміни (понад 5% від попереднього рівня) в бік зниження статичного та динамічного індикаторів інвестицій по даному виду економічної діяльності. Зниження економічних (соціальних або екологічних) результатів функціонування даного виду економічної діяльності, в такому разі, можна пов'язати з тим, що прогнозується зниження обсягів інвестицій, спрямованих на отримання даного результату, або віддачі; вповільнення змін призводить до прогресуючого відставання.

Розглянемо матрицю діагностування економічної ситуації в реальному секторі (рис.3.8.).

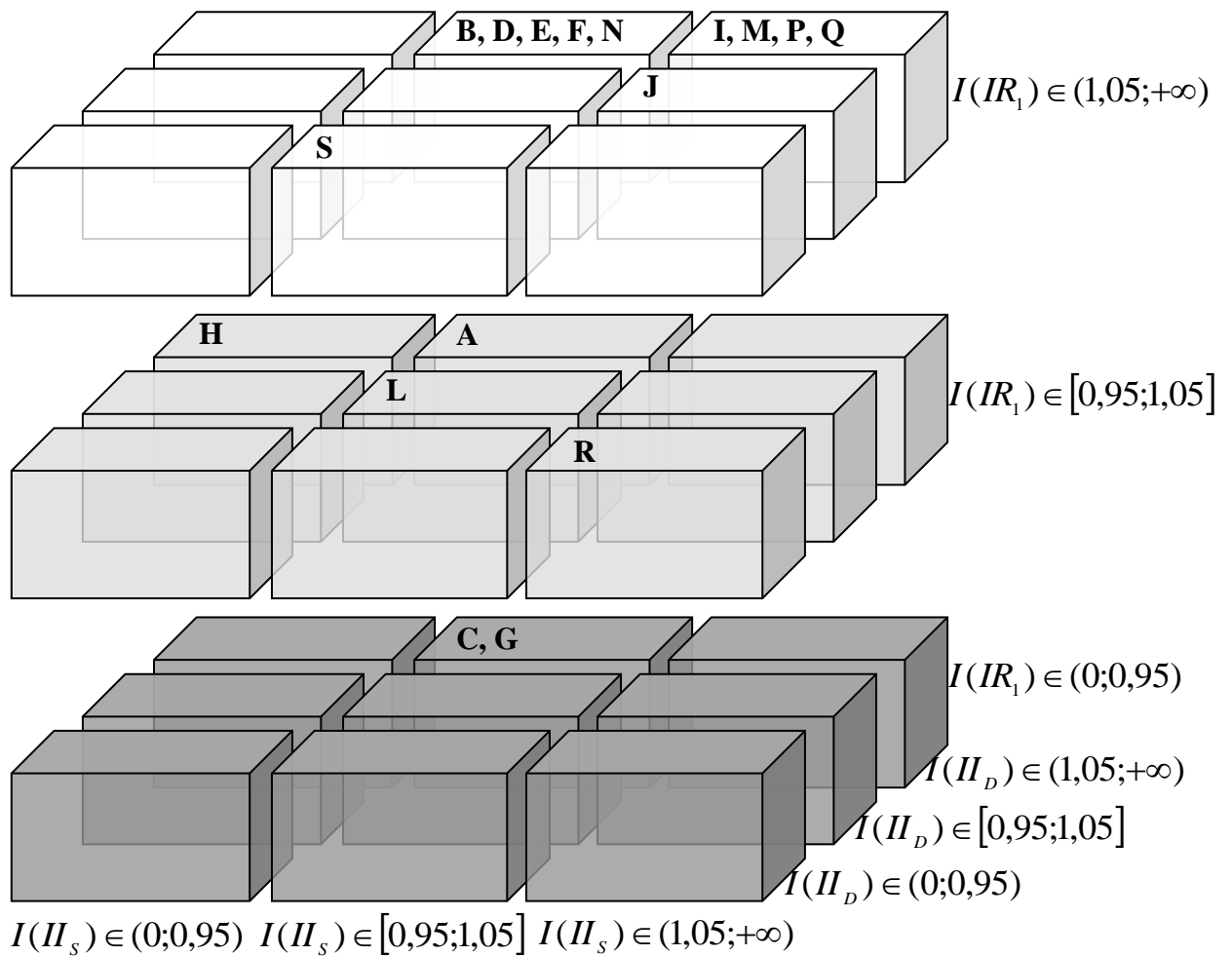

Рис. 3.8. Тривимірна матриця діагностування економічної ситуації в реальному секторі

Як видно з даних рис.3.8., при різних комбінаціях змін статичного та динамічного індикаторів інвестицій до зони прогресивних змін економічних результатів відносяться види економічної діяльності В (добувна промисловість і розроблення кар'єрів), D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами), F (будівництво), I (тимчасове розміщування й організація харчування), J (інформація та телекомунікації), M (професійна, наукова та технічна діяльність), N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування), P (освіта), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги), S (надання інших видів послуг). Управлінські дії щодо цих видів діяльності повинні спрямовуватися на створення умов для пролонгації тенденцій прогресивної зміни економічних результатів.

До зони відносної стабільності економічних результатів відносяться такі види економічної діяльності, як А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), L (операції з нерухомим майном), R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок). Щодо цих видів економічної діяльності управлінські дії мають спрямовуватись на постійний моніторинг змін економічних результатів та своєчасне реагування на усунення неприпустимих відхилень.

До зони проблемних ситуацій, пов'язаних зі зниженням економічних результатів, відносяться такі види економічної діяльності, як G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів) та С (переробна промисловість). Така ситуація є досить закономірною, адже вид економічної діяльності G є наразі достатньо перенасиченим, що погано впливає на економічні результати його функціонування. Натомість, вид економічної діяльності С хоча і домінує за рядом економічних показників (обсягом валової доданої вартості, виробництва та реалізації), проте має високу чутливість фінансових результатів до змін факторів функціонування.

Обидва ці види економічної діяльності відносяться до сектору 2 зони проблемних ситуацій, в якому при досить суттєвому покращенні динамічного індикатору інвестицій прогнозується незначна зміна статичного індикатору інвестицій. Залучені інвестиції, спрямовані на отримання економічних результатів, або віддача від них є недостатніми; інтенсифікація змін згладжує але не усуває проблему

Розглянемо матрицю діагностування соціальної ситуації в реальному секторі (рис.3.9.).

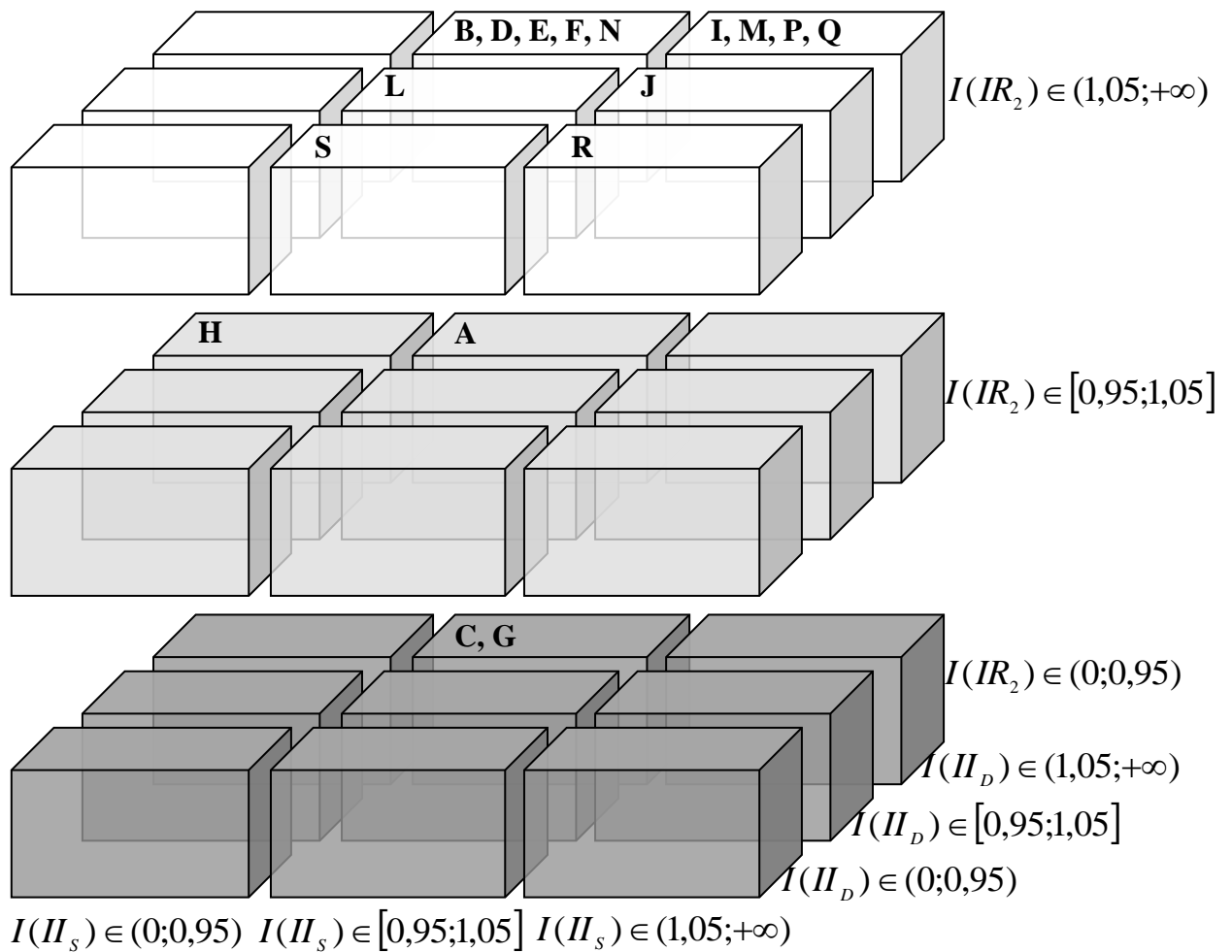

Рис. 3.9. Тривимірна матриця діагностування соціальної ситуації в реальному секторі

Як видно з даних тривимірної матриці діагностування соціальної ситуації в реальному секторі, при різних комбінаціях змін статичного та динамічного індикаторів інвестицій до зони прогресивних змін соціальних результатів відносяться види економічної діяльності В (добувна промисловість і розроблення кар'єрів), D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами), F (будівництво), I (тимчасове розміщення й організація харчування), J (інформація та телекомунікації), M (професійна, наукова та технічна діяльність), N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування), P (освіта), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги), S (надання інших видів послуг), L (операції з

нерухомим майном), R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок). Управлінські дії щодо цих видів діяльності повинні спрямовуватися на створення умов для пролонгації тенденцій прогресивної зміни соціальних результатів.

До зони відносної стабільності соціальних результатів відносяться такі види економічної діяльності, як А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство) та Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність). Щодо цих видів економічної діяльності управлінські дії мають спрямовуватись на постійний моніторинг змін соціальних результатів та своєчасне реагування на усунення неприпустимих відхилень.

До зони проблемних ситуацій, пов'язаних зі зниженням економічних результатів, відносяться такі види економічної діяльності, як С (переробна промисловість) та G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів). За видом економічної діяльності С прогнозоване погіршення соціальних результатів може пояснюватися тим, що підвищена увага приділяється покращенню економічних результатів, що призводить часто до скорочень персоналу (оптимізації чисельності), введення неповного робочого дня або тижня. За видом економічної діяльності G негативний вплив на соціальні результати чинять висока плинність кадрів, значна питома вага зарплат у тіні.

Зазначені види економічної діяльності відносяться до сектору 2 зони проблемних ситуацій, в якому при досить суттєвому покращенні динамічного індикатору інвестицій прогнозується незначна зміна статичного індикатору інвестицій. Залучені інвестиції, спрямовані на отримання соціальних результатів, або віддача від них є недостатніми; інтенсифікація змін згладжує але не усуває проблему

Розглянемо матрицю діагностування екологічної ситуації в реальному секторі (рис.3.10.).

Як видно з даних тривимірної матриці діагностування екологічної ситуації в реальному секторі, при різних комбінаціях змін статичного та

динамічного індикаторів інвестицій до зони прогресивних змін екологічних результатів відносяться види економічної діяльності А (сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство), F (будівництво), G (оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів), R (мистецтво, спорт, розваги та відпочинок), S (надання інших видів послуг). Управлінські дії щодо цих видів діяльності повинні спрямовуватися на створення умов для пролонгації тенденцій прогресивної зміни економічних результатів.

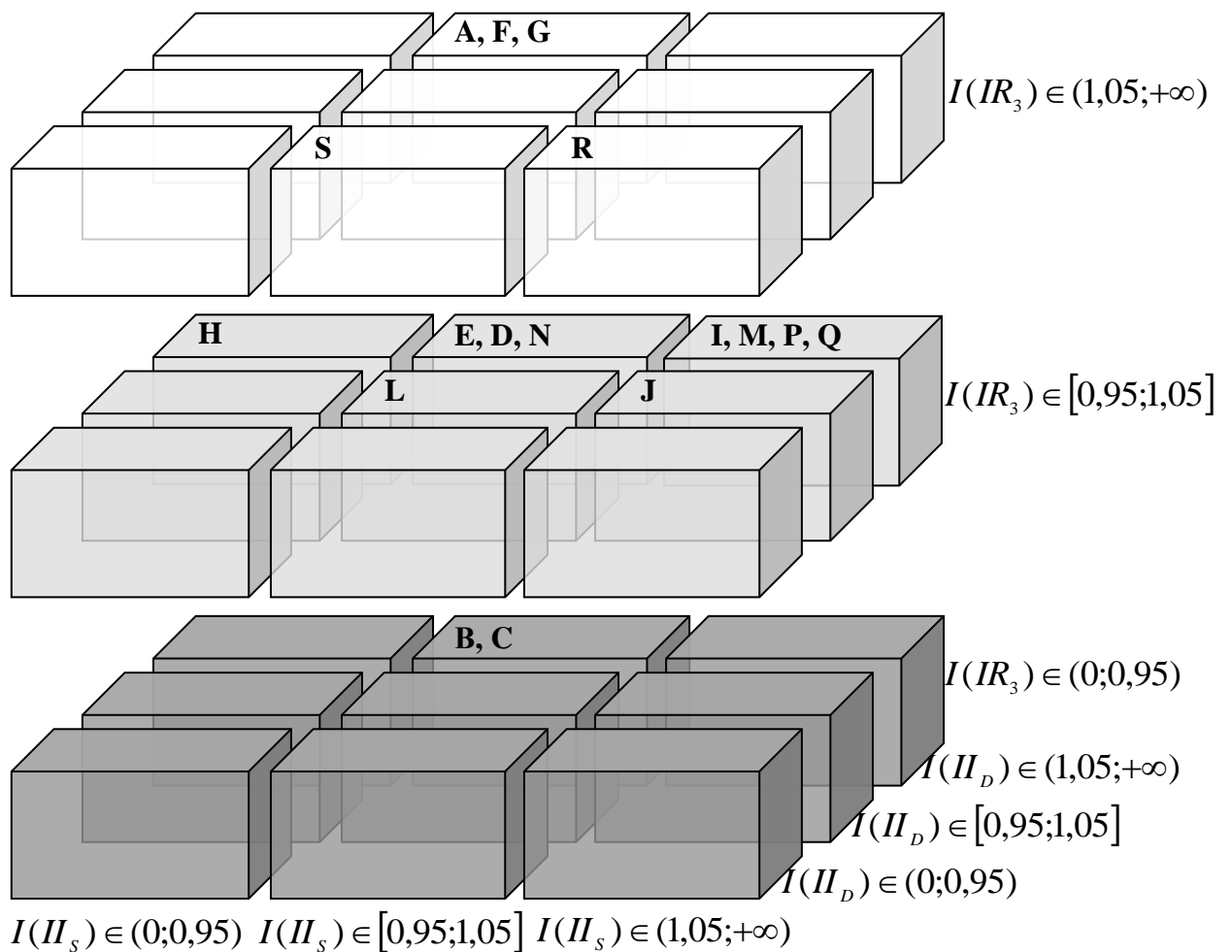

Рис. 3.10. Тривимірна матриця діагностування екологічної ситуації в реальному секторі

До зони відносної стабільності екологічних результатів відносяться такі види економічної діяльності, як E (водопостачання; каналізація, поводження з відходами), D (постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого

повітря), Н (транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність), І (тимчасове розміщування й організація харчування), J (інформація та телекомунікації), L (операції з нерухомим майном), M (професійна, наукова та технічна діяльність), N (діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування), P (освіта), Q (охорона здоров'я та надання соціальної допомоги).

Щодо цих видів економічної діяльності управлінські дії мають спрямовуватись на постійний моніторинг змін економічних результатів та своєчасне реагування на усунення неприпустимих відхилень.

До зони проблемних ситуацій, пов'язаних зі зниженням екологічних результатів, відносяться види економічної діяльності В (добувна промисловість і розроблення кар'єрів) та С (переробна промисловість). Така ситуація є досить закономірною, адже екологічні проблеми досить гостро стоять у цих видах промисловості.

Ці види економічної діяльності відносяться до сектору 2 зони проблемних ситуацій. Це означає, що при досить суттєвому покращенні динамічного індикатору інвестицій прогнозується незначна зміна статичного індикатору інвестицій. Тобто, залучені інвестиції, спрямовані на отримання екологічних результатів, або віддача від них є недостатніми; інтенсифікація змін згладжує але не усуває проблему

Саме підвищення результатів за тими видами діяльності, які попадають до зони проблемних ситуацій, є цільовими орієнтирами управління інвестиціями в реальному секторі.

Для того, щоб визначити основні напрями управління інвестиціями в реальному секторі, всі види економічної діяльності реального сектору можуть бути розподілені на наступні групи:

- види економічної діяльності, прогнозування результатів функціонування яких не вказує на наявність проблемних ситуацій (А, D, E, F, H, I, J, L, N, P, Q, S);

- види економічної діяльності, прогнозування результатів функціонування яких вказує на наявність локальної проблемної ситуації в окремій сфері (стосовно незадовільної зміни економічних результатів – відсутні види економічної діяльності, стосовно незадовільної зміни соціальних результатів – відсутні види економічної діяльності, стосовно незадовільної зміни екологічних результатів – В);

- види економічної діяльності, прогнозування результатів функціонування яких вказує на наявність комбінованої проблемної ситуації в двох сферах (стосовно незадовільних змін економічних та соціальних результатів – G, стосовно незадовільних змін економічних та екологічних результатів – відсутні види економічної діяльності, яким притаманна така комбінація; стосовно незадовільних змін соціальних та екологічних результатів – відсутні види економічної діяльності, яким притаманна така комбінація).

- види економічної діяльності, прогнозування результатів функціонування яких вказує на наявність комплексної проблемної ситуації в усіх сферах (стосовно незадовільних змін економічних, соціальних та екологічних результатів - С).

Аналіз праць науковців в сфері інвестування та управління інвестиціями [14-34] дозволив визначитися з тим, якими мають бути управлінські дії в тому чи іншому випадку.

Саме підвищення значень індикаторів, за якими вид діяльності попадає до зони проблемних ситуацій, є завданням управління інвестиціями в реальному секторі. Для видів економічної діяльності, що відносяться до першої групи, немає потреб щодо розробки та реалізації управлінських ініціатив.

Стосовно видів економічної діяльності, за якими прогнозується наявність локальних проблемних ситуацій, управлінські ініціативи мають спрямовуватися на перерозподіл потоків економіко-орієнтованих, соціально-

орієнтованих та екологічно-орієнтованих інвестицій та підвищення ефективності їх використання.

Стосовно видів економічної діяльності, за якими прогнозується наявність комбінованих проблемних ситуацій, управлінські ініціативи мають спрямовуватися на перерозподіл потоків економіко-орієнтованих, соціально-орієнтованих та екологічно-орієнтованих інвестицій та підвищення ефективності їх використання, а за необхідності пошуку джерел додаткового залучення інвестицій відповідного спрямування.

Стосовно видів економічної діяльності, за якими прогнозується наявність комплексних проблемних ситуацій, управлінські ініціативи мають спрямовуватися на пошук джерел додаткового залучення інвестицій відповідного спрямування та створення умов для якнайефективнішого їх розміщення та використання.

Таким чином, основними напрямками управління інвестиціями в реальному секторі є:

- перерозподіл потоків інвестицій за видом економічної діяльності В з метою покращення екологічних результатів використання інвестицій;
- перерозподіл потоків інвестицій за видом економічної діяльності G з метою покращення економічних та соціальних результатів, пошук можливостей додаткового залучення інвестицій.
- пошук можливостей додаткового залучення інвестицій з метою підвищення економічних, соціальних та екологічних результатів функціонування за видом економічної діяльності С.

Внаслідок реалізації запропонованих напрямів, як показує проведення перспективних розрахунків, після формування системи управління за обґрунтованої архітектонікою та реалізації запропонованих напрямів значення зведеного індикатору економічних результатів збільшиться на 0,0049 пункти або на 1,09% порівняно з прогнозованим значення та на 0,0624 пункти або 16,01% порівняно з досягнутим значенням попереднього року. Значення зведеного індикатору соціальних результатів збільшиться на 0,0095 пункти

або на 2,42% порівняно з прогнозованим значенням та на 0,0870 пункти або 27,64% порівняно з досягнутим значенням попереднього року. Значення зведеного індикатору екологічних результатів збільшиться на 0,0009 пункти або на 0,12% порівняно з прогнозованим значенням та на 0,0026 пункти або 0,36% порівняно з досягнутим значенням попереднього року.

Інтегральний індикатор результатів функціонування реального сектору зросте на 0,0051 пункти або 0,98% порівняно з прогнозним значенням та на 0,0507 пункти або на 10,67% порівняно з досягнутим значенням попереднього року. Завдяки реалізації напрямів стане можливим підвищити інтегрального індикатору результатів функціонування, що дасть можливість забезпечити приріст реального ВВП на душу населення на 3,88% (значення індексу ВВП складе 103,88%, що вище за прогнозне на 0,55%). Якщо започатковані тенденції завдяки управлінським ініціативам будуть пролонговані, то в подальшому є можливість перетнути 4% бар'єр зростання ВВП.

З погляду на виявлені проблемні ситуації та розроблені напрями є необхідним формування нової архітекtonіки системи управління інвестиціями в реальний сектор економіки. Архітекtonіка – це гармонійне сполучення частин в єдине ціле.

Архітекtonіка системи управління інвестиціями в реальний сектор складається з чотирьох контурів управління, а саме з інформаційно-аналітичного, діагностично-функціонального, ініціативно-реагуючого контурів [35] (рис.3.11.).

Рис. 3.11. Архітектура системи управління інвестиціями в реальний сектор (запропоновано автором)

Кожен контур відповідає за виконання певних управлінських дій. Інформаційно-аналітичний контур призначений для здійснення індикативного оцінювання інвестицій в реальному секторі національної економіки, індикативного оцінювання результатів функціонування реального сектору (економічних, соціальних, екологічних). Крім того, в рамках інформаційно-аналітичного контуру проводиться аналіз причинно-наслідкових зв'язків між індикаторами інвестицій та результатів функціонування реального сектору національної економіки.

Діагностико-функціональний контур передбачає здійснення побудови прогнозу індикаторів інвестицій в реальному секторі національного господарства та результатів його функціонування. На основі результатів прогнозу з використанням матричного методу має здійснюватись діагностика ситуацій в реальному секторі, спрямована на ідентифікацію ситуацій

проблемного характеру. Результативно-реагуючий контур передбачає визначення завдань, спрямованих на подолання виявлених проблем, а також розробка та реалізація напрямів, які покликані розв'язати ідентифіковану проблемну ситуацію. Контролюючий контур передбачає здійснення контролю за виконанням поставлених завдань та за реалізацією розроблених напрямів. В рамках цього контуру відбувається порівняння досягнутої зміни результатів функціонування реального сектору із запланованою [35].

Суб'єктом управління інвестиціями в реальний сектор є Національна інвестиційна рада, враховуючи той факт, що Указом Президента України від 29 серпня 2016 року № 365/2016 затверджено положення про Національну інвестиційну раду [36]. В даному положенні зазначено, що основними завданнями Ради є: розроблення пропозицій щодо стимулювання та розвитку інвестиційної діяльності в Україні, формування привабливого інвестиційного іміджу України; сприяння формуванню основних напрямів державної політики щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні; напрацювання пропозицій щодо стратегічних напрямів розвитку інвестиційного потенціалу України, стимулювання іноземних та національних інвестицій в розвиток економіки держави; вивчення ініціатив та потенційних пропозицій щодо інвестиційних проектів, а також практики взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності з державними органами; аналіз та узагальнення проблем, які перешкоджають інвестуванню в економіку України, підготовка пропозицій щодо шляхів їх вирішення, зокрема щодо заходів зі сприяння захисту прав інвесторів; участь в опрацюванні проектів актів законодавства з питань інвестиційної діяльності.

Висновки до розділу 3

Проведено індикативне оцінювання інвестицій в реальний сектор національної економіки, в результаті якого розраховано значення статичного

та динамічного індикаторів інвестицій в реальний сектор за видами економічної діяльності. На основі значень статичного та динамічного індикаторів інвестицій було визначено інтегральний індикатор інвестицій в реальний сектор національної економіки.

Встановлено, що значення інтегрального індикатору інвестицій в реальний сектор зросло за досліджуваний період, в основному, завдяки зростанню значень статичного індикатору інвестицій в реальний сектор. При цьому, впродовж досліджуваного періоду інтегральний індикатор інвестицій по видах економічної діяльності знаходився на незадовільному, інколи на помірному рівні.

Розроблено послідовність прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки, яка включає ряд кроків, що передбачають побудову ліній тренду обсягів інвестицій за видами економічної діяльності, проведення багатоступеневого моделювання причинно-наслідкових зв'язків між індикаторами інвестицій в реальний сектор, індикаторами результатів його функціонування та індикатором результативності управління інвестиціями.

На основі побудованих ліній тренду та виявленого взаємозв'язку між статичними та динамічними індикаторами інвестицій розраховано прогнозні значення індикаторів інвестицій в реальний сектор. Для розробки напрямів управління запропоновано скористатися методами економіко-математичного моделювання, застосування яких дозволить виявити залежність між індикаторами інвестицій та зведеними індикаторами економічних, соціальних та екологічних результатів функціонування реального сектору. Із застосуванням зазначених методів було побудовано моделі залежності між індикаторами інвестицій, індикаторами результатів функціонування реального сектору та індикатором результативності.

Встановлено, що запорукою розробки напрямів управління є ідентифікація проблем в реальному секторі з врахуванням прогнозованих змін індикаторів результатів його функціонування. Для ідентифікації проблем

необхідно діагностувати ситуацію, в який опиниться реальний сектор, та визначитись з тим, чи є ця ситуація проблемною. З цією метою запропоновано побудувати тривимірні матриці діагностування ситуації функціонування реального сектору, які відображають зміну статичного індикатору інвестицій, зміну динамічного індикатору інвестицій та зміну відповідного зведеного індикатору результатів (економічних, соціальних та екологічних) функціонування за видами економічної діяльності реального сектору.

Для визначення основних напрямів управління інвестиціями в реальний сектор, всі види економічної діяльності реального сектору були розподілені на групи. Такий розподіл дозволив виокремити основні напрями управління інвестиціями.

Обґрунтовано, що для досягнення якнайкращих результатів управління виникає потреба у обґрунтуванні архітекtonіки управління інвестиціями, що складається з контурів, кожен з яких відповідає за виконання певних управлінських дій.

На основі побудови цільової функції та оптимізаційної моделі визначено зміни значень індикаторів результатів функціонування реального сектору, які відбудуться після формування системи управління за обґрунтованої архітекtonікою та реалізації запропонованих напрямів.

Список використаних джерел до розділу 3

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:: www.ukrstat.ua (дата звернення 15.05.2017)
2. Harrington E. C. The Desirability Function. *Industrial Quality Control*. 1965. April. P. 494–498.
3. Экономическое моделирование в Microsoft Excel : уч. пос. / Дж. Мур, Л.Уэдерфорд и др.; пер. с англ. Москва: ИД «Вильямс», 2004. 1024 с.

4. Касьяновський Є.В. Визначення взаємозв'язку між інвестиціями в реальний сектор та результатами його функціонування. *Бізнес-Навігатор*. 2018. Вип.2-1 (45). С.50-54.
5. Таблиці функцій та критичних точок розподілів. Розділи: Теорія ймовірностей. Математична статистика. Математичні методи в психології. / Укладач: М.М. Горонескуль. Харків: УЦЗУ, 2009. 90 с.
6. Касьяновський Є.В. Підхід до прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 30. С. 9–13
7. Касьяновський Є.В. Прогнозування обсягів інвестицій та результатів функціонування реального сектору. *Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Івано-Франківськ, 19-20 квітня 2018 року), Івано-Франківськ, 2018. С. 124–127*
8. Кузьмичов А.І., Медведєв М.Г. Економетрія. Київ: Вид-во «Ліра-К», 2011. 214 с.
9. Толбатов Ю.А. Статистичний аналіз засобами Excel: Київ: НДІ «Укראгропромпродуктивність», 2011. 319 с.
10. Чичуліна К.В. Кореляційний зв'язок в економіко-математичних моделях. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. 2012. Вип.1(4). Т. 3. С. 250 – 255.
11. Касьяновський Є.В. Прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. II International scientific conference Economy and Society: a Modern Vectors of Development, Part I, April 27, 2018. Leipzig, Germany: Baltija Publishing. P. 131-133
12. Мамонова В. В. Роль прогнозування у плануванні економічного і соціального розвитку територій. *Актуальні проблеми державного*

- управління. 2012. № 1. С. 18-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2012_1_4 (дата звернення : 15.05.2017)
13. Касьяновський Є.В. Підхід до діагностування ситуацій та архітектоніка системи управління інвестиціями в реальний сектор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип.19, ч.2. – С.19-23.
 14. Волот О. І., Пліско І. М. Реальний сектор економіки: сутність, складові та його роль в забезпеченні стійкого розвитку економіки держави. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 1 (5), с.23-29
 15. Булан О. Державна підтримка підприємств реального сектора економіки в Україні в умовах її інтеграції у СОТ і ЄС. *Економіка України*. 2011. № 2. С. 68–78.
 16. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: опыт социального прогнозирования: Пер. с англ. Москва: Academia, 1999. 783 с.
 17. Балихина Н.В. Государственное регулирование инвестиций. Москва: Изд-во РГТЭУ, 2003. 90 с.
 18. Карковська В.Я., Прокопишин Л.М., Склярук Т.В. Мультиплікативний вплив на трансформацію заощаджень в інвестиції у національній економіці. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.11. С. 185-192.
 19. Феєр О.В. Управління інвестиціями як складова інвестиційного механізму підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. №5. С. 256-259.
 20. Зось-Кіор М. В., Співак С. І., Калита Є. О. Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в контексті формування умов стійкого розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2017. №5.

- 21.Ітченко Д. М. Аналіз підходів до проактивного управління в контексті їх застосування при реалізації проектів і програм АПК. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2015. № 2 (1111). С. 141-147
- 22.Левицький В.В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Вісник ЖДТУ*. 2011. №2 (56). С. 69-71.
- 23.Петухова О.М. Інвестування. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 336 с.
- 24.Грідасов В.М., Кривченко С.В., Ісаєва О.Є. Інвестування. Київ: Центр навч. літ-ри, 2004. 164 с.
- 25.Гриньова В.М. Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Інвестування. Харків: ХДЕУ, 2008. 464 с.
- 26.Погасій С. О., Познякова О. В., Краснокутська Ю. В. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях) : навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2009. 337 с.
- 27.Череп А.В., Рурк Г.І. Інвестиційна діяльність України: стан та шляхи активізації. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2011. № 3. С. 48-52.
- 28.Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище. *Економіка та держава*. 2010. № 11. С. 60–64
- 29.Левчинський, Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 2. С.131-139.
- 30.Лук'яник М. М. Сутність інвестицій як економічної категорії. *Вісник Сумського нац. аграрн. ун.-ту. Серія:Фінанси і кредит*. 2003. №2. С. 107-110.
- 31.Дворяшина Н.С. Інвестиції – основа соціального і економічного розвитку України. *Науковий вісник*. 2008. №6. С.263-267.
- 32.Диба Л. Інвестиції як важлива складова економічного добробуту держави. URL: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2010_14/Diba.pdf (дата звернення 15.05.2017)

- 33.Поліщук О.А., Видай Я.В. Роль інвестицій у підвищенні ефективності національної економіки. URL:: http://www.rusnauka.com/32_PVMN_2011/Economics/4_95705.doc.htm (дата звернення 15.05.2017).
- 34.Маслак О. І., Безручко О. О., Таловер В. А. Визначення перспектив розвитку інвестиційної діяльності в полтавському регіоні з використанням кореляційно-регресійної моделі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 13. С. 12-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_13_4 (дата звернення: 15.05.2017).
- 35.Касьяновський Є.В. Архитектура системи управління інвестиціями в реальний сектор «*Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності*» матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Миколаїв, 1-2 червня 2018 року), Миколаїв, 2018. С. 124–127.
36. Указ Президента України "Питання Національної інвестиційної ради" від 29 серпня 2016 року № 365/2016, URL:: [http:// zakon4.rada.gov.ua/](http://zakon4.rada.gov.ua/)

ВИСНОВКИ

У дисертації поглиблено теоретико-методичні положення та розроблено практичні рекомендації щодо управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки на основі індикативного оцінювання. Отримані теоретико-методичні та практичні результати сприятимуть підвищенню результативності управління інвестиціями в реальний сектор економіки.

1. Уточнено сутність поняття «інвестиції», трактування якого базується на їх розгляді як об'єкта спрямування та передбачає їх розуміння як відносин щодо вкладення коштів інвестиційного характеру у види економічної діяльності з метою покращення результатів функціонування національної економіки. Крім того, досліджено зміст процесу управління інвестиціями в реальний сектор економіки. Обґрунтовано застосування програмно-цільового підходу до управління інвестиціями, який являє собою єдність процесної та цільової складових, що передбачає здійснення розробки напрямів управління на основі результатів індикативного оцінювання.

2. Удосконалено класифікацію видових проявів інвестицій шляхом її доповнення ознакою «за сферою призначення інвестицій». Вдосконалена класифікація надає змогу виокремлювати інвестиції в реальний сектор, інвестиції в бюджетний сектор, інвестиції в забезпечення фінансового обігу та інвестиції в зовнішньоекономічну діяльність, що забезпечує встановлення взаємозв'язку обсягів спрямованих інвестицій і результатів функціонування секторів національної економіки.

3. Розроблено підхід до управління інвестиціями в реальний сектор економіки на основі індикативного оцінювання, основною перевагою застосування якого є те, що він надає змогу встановити причинно-наслідкові зв'язки індикаторів інвестицій у реальний сектор з індикаторами результатів функціонування реального сектору та розробити на цій основі напрями підвищення результативності управління інвестиціями.

4. Сформовано методичний інструментарій індикативного оцінювання

інвестицій та результатів функціонування реального сектору, що включає інструменти оцінювання інвестицій у реальний сектор та результатів його функціонування, які в своєму поєднанні надають змогу створити базу для розробки напрямів управління, реалізація яких приведе до підвищення результативності управління інвестиціями в реальний сектор.

5. Запропоновано перелік індикаторів оцінювання інвестицій та результатів функціонування реального сектору на основі сигнального підходу з використанням евристичного методу. Усі індикатори, включені до переліку, подано у формі статичних та динамічних. Сформовано систему показників оцінювання інвестицій і результатів функціонування на основі комбінованого підходу, що поєднує елементи декомпозиційного та компетентнісного підходів. Такий підхід до формування системи показників оцінювання інвестицій і результатів функціонування надає змогу обрати показники, що характеризують основні види економічної діяльності в межах реального сектору, а також обрати із широкого кола показників найбільш інформативні.

6. Обґрунтовано підхід до визначення результативності управління інвестиціями в реальний сектор, який надає змогу врахувати при визначенні результативності не лише наслідки збільшення інвестицій у реальний сектор та підвищення результатів його функціонування, а й реакцію реального сектору на зміну інвестицій.

7. Розвинуто підхід до діагностування ситуацій у реальному секторі, які потребують розробки та реалізації певних напрямів управління. Базуючись на врахуванні прогностичних змін статичного й динамічного індикаторів інвестицій, а також зміни відповідних (економічних, соціальних або екологічних) результатів функціонування за видами економічної діяльності реального сектору, поданих у вигляді тривимірної матриці, розроблений підхід надає змогу розмежувати зони прогресивних змін, відносної стабільності та проблемних ситуацій. Це допомагає визначити напрями управління інвестиціями в реальний сектор.

8. Розроблено напрями управління інвестиціями в реальний сектор

національної економіки, вибір яких ґрунтується на результатах діагностування прогностичних ситуацій у видах економічної діяльності, що належать до реального сектору. Обґрунтовано архітектоніку системи управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки, яка має включати інформаційно-аналітичний, діагностико-функціональний, результативно-реагуючий та контролюючий контури, кожен з яких відповідає за виконання певних управлінських дій і сприятиме успішній реалізації розроблених напрямів з підвищення результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення особливостей управління інвестиціями в реальний сектор на тактичному та стратегічному рівнях, виявлення впливу на результативність управління інвестиціями міжсекторальної взаємодії та розробці на цій основі стратегії та тактики функціонування реального сектору, що ґрунтується на активізації інвестиційного процесу.

Додатки

Додаток А.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних

1. Касьяновський Є. В., Верхоглядова Н. І. Сутність та характерні ознаки інвестицій як об'єкта управління. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. Т. 22. Вип. 11 (64). С. 54–57. (Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*) (0,51/0,35 д. а.)

Особистий внесок: розширено класифікацію інвестицій шляхом доповнення новою ознакою.

2. Касьяновський Є. В., Верхоглядова Н. І. Методичний підхід до управління інвестиціями в реальний сектор на основі індикативного оцінювання. *Економічний дискурс*. 2018. Вип. 1. С. 42–50. (Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*) (0,68/0,44 д. а.)

Особистий внесок: обґрунтовано використання індикативного оцінювання в поєднанні з методами трендового аналізу, економіко-математичного прогнозування та матричного методу у сфері управління інвестиціями в реальний сектор.

3. Касьяновський Є. В. Підходи до управління інвестиціями в реальний сектор економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 1 (63). С. 36–39. (Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*) (0,47 д. а.)

4. Касьяновський Є. В. Формування методичного інструментарію індикативного оцінювання як основи для управління інвестиціями в реальний сектор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 18. Ч. 2. С. 33–37. (Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*) (0,48 д. а.)

5. Касьяновський Є. В. Підхід до діагностування ситуацій та

архітектоніка системи управління інвестиціями в реальний сектор. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 19. Ч. 2. С. 19–23. (Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*) (0,48 д. а.)

6. Касьяновський Є. В. Визначення взаємозв'язку між інвестиціями в реальний сектор та результатами його функціонування. *Бізнес-Навігатор*. 2018. Вип. 2-1 (45). С. 50–54. (Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*) (0,47 д. а.)

7. Касьяновський Є. В. Підхід до прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 30. С. 9–13. (Включено до міжнародної наукометричної бази *Index Copernicus*) (0,61 д. а.)

Матеріали конференцій

8. Касьяновський Є. В. Сутність поняття соціально-економічний розвиток національної економіки. *Соціальні та економічні проблеми підприємницької діяльності* : зб. наук. пр. II Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Жовті Води, 3–4 квітня 2015 р.). Жовті Води : Дріант, 2015. С. 79–81. (0,06 д. а.)

9. Касьяновський Є. В. Управління інвестиціями на макрорівні: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми економіки та менеджменту* : зб. матеріалів III Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 16–17 лютого 2018 р.). Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2018. С. 12–14. (0,11 д. а.)

10. Касьяновський Є. В. Сутність та значення індикативного оцінювання інвестицій в реальний сектор економіки. *Залучення соціально відповідальних інвестицій: проблеми і перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23 березня 2018 р.). Київ : Нац. ун-т харчових технологій, 2018. С. 31–35. (0,12 д. а.)

11. Касьяновський Є. В. Індикатори оцінювання як основа для управління інвестиціями в реальний сектор економіки. *Розвиток національної*

економіки в умовах змін ринкового середовища: проблеми та перспективи : зб. тез наук. робіт учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 7 квітня 2018 р.). Одеса : ЦЕДР, 2018. С. 6–9. (0,14 д. а.)

12. Касьяновський Є. В. Прогнозування обсягів інвестицій та результатів функціонування реального сектору. *Сучасні управлінські технології в умовах трансформації соціально-економічних відносин* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 19–20 квітня 2018 р.). Івано-Франківськ, 2018.

С. 124–127. (0,15 д. а.)

13. Касьяновський Є. В. Прогнозування результативності управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки. *Economy and Society: a Modern Vectors of Development* : II International scientific conference (April 27, 2018). Leipzig, Germany : Baltija Publishing, 2018. P. I, P. 131–133. (0,14 д. а.)

14. Касьяновський Є. В. Архитектоніка системи управління інвестиціями в реальний сектор. *Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Миколаїв, 1–2 червня 2018 р.). Миколаїв, 2018. С. 124–127. (0,12 д. а.)

Додаток Б

Анкета оцінки компетентності експертів

Просимо Вас розглянути можливість Вашої участі в експертному оцінюванні з метою формування системи показників оцінювання результатів функціонування реального сектору економіки для подальшої розробки рекомендацій щодо вдосконалення управління інвестиціями на його потреби. В разі зацікавленості просимо заповнити наступну анкету.

Блок документальної оцінки

1. Чи маєте Ви науковий ступінь:
 - А) ні;
 - Б) так, ступінь кандидата наук;
 - В) так, ступінь доктора наук

2. Чи маєте Ви вчене звання:
 - А) ні;
 - Б) так, звання доцента;
 - В) так, звання професора

Блок самодіагностики:

1. Яку оцінку Ви надали б собі за критерієм «Досвід практичної роботи в сфері реального сектору, інвестування або управління інвестиціями»
 - А) високу;
 - Б) середню;
 - В) низьку.

2. Яку оцінку Ви надали б собі за критерієм «Проведений теоретичний аналіз робіт науковців окресленої проблематики»
 - А) високу;
 - Б) середню;
 - В) низьку.

3. Яку оцінку Ви надали б собі за критерієм «Власна обізнаність з проблемами управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки»
 - А) високу;
 - Б) середню;
 - В) низьку.

Дякуємо за співпрацю!

Додаток В

Анкета експертного опитування

Просимо взяти участь в експертному оцінюванні для формування системи показників оцінки результатів функціонування реального сектору з метою поліпшення управління інвестиціями в реальний сектор. В додатку до анкети наведено сформований нами три варіанти переліку показників які можуть бути використані в ході оцінки:

- 1) до першого переліку увійшли лише уніфіковані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки;
- 2) до другого переліку увійшли лише диференційовані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки;
- 3) до третього переліку були віднесені як уніфіковані, так і диференційовані показники оцінки результатів функціонування реального сектору національної економіки

Просимо розглянути запропоновані варіанти та оцінити їх за поданими в таблиці критеріями *

Вимога до побудови системи показників	Оцінка відповідності даних вимозі		
	Перелік уніфікованих показників	Перелік диференційованих показників	Поєднання уніфікованих та диференційованих показників
Обмежена кількість показників			
Всебічна характеристика функціонування реального сектору			
Можливість здійснення комплексної оцінки з врахуванням ступеня узгодженості показників			
Відображення показникам лише суттєвих характеристик			
Вимірність показників			
Достатня точність показників			
Можливість достовірної оцінки			
Доступність даних для обчислення показників			
Прикладний характер			
Підконтрольність показників			
Можливість врахування статичного і динамічного аспектів			
Середня оцінка відповідності вимогам			

* Рекомендована шкала для оцінок:

- 0 балів – абсолютна невідповідність даних вимозі до побудови системи показників;

- 1 бал – дуже значна невідповідність даній вимозі до побудови системи показників;
- 2 бали – значна невідповідність даній вимозі до побудови системи показників;
- 3 бали – помірна невідповідність даній вимозі до побудови системи показників;
- 4 бали – несуттєва невідповідність даній вимозі до побудови системи показників;
- 5 балів – повна відповідність даній вимозі до побудови системи показників.

Додаток Д

Додаток до анкети експертного опитування

Перелік 1: обсяг валової доданої вартості, створеної в реальному секторі (в цілому та за видами діяльності); обсяг доходів, отриманих працівниками реального сектору (в цілому та за видами діяльності); обсяг виготовленої продукції підприємствами реального сектору (в цілому та за видами діяльності); обсяг реалізованої продукції підприємствами реального сектору (в цілому та за видами діяльності); фінансові результати до оподаткування підприємств реального сектору (в цілому та за видами діяльності); викиди забруднюючих речовин стаціонарних джерел забруднення, що належать до реального сектору (в цілому та за видами діяльності); експорт та імпорт по реальному сектору (в цілому та за видами діяльності).

Перелік 2: обсяг промислової продукції (характеризує результати функціонування промислових підприємств); - обсяги продукції сільського господарства (характеризує результати функціонування сільськогосподарських підприємств); обсяг будівельних робіт (характеризує результати функціонування будівельних підприємств); вантажооборот та пасажирооборот (характеризують результати функціонування транспортних підприємств); оптовий товарооборот та оборот роздрібною торгівлі (характеризують результати функціонування торговельних підприємств).

Перелік 3: обсяг валової доданої вартості, створеної в реальному секторі (в цілому та за видами діяльності); обсяг доходів, отриманих працівниками реального сектору (в цілому та за видами діяльності); обсяг виготовленої продукції підприємствами реального сектору (в цілому та за видами діяльності); обсяг реалізованої продукції підприємствами реального сектору (в цілому та за видами діяльності); фінансові результати до оподаткування підприємств реального сектору (в цілому та за видами діяльності); викиди забруднюючих речовин стаціонарних джерел забруднення, що належать до реального сектору (в цілому та за видами діяльності); експорт та імпорт по реальному сектору (в цілому та за видами діяльності). обсяг промислової продукції (характеризує результати функціонування промислових підприємств); обсяги продукції сільського господарства (характеризує результати функціонування сільськогосподарських підприємств); обсяг будівельних робіт (характеризує результати функціонування будівельних підприємств); вантажооборот та пасажирооборот (характеризують результати функціонування транспортних підприємств); оптовий товарооборот та оборот роздрібною торгівлі (характеризують результати функціонування торговельних підприємств).

Додаток Е

**ДНІПРОВСЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ ТА МІСЬКОГО БЮДЖЕТУ**

просп. Д. Яворницького 75, м. Дніпро, 49000, тел.: (056) 745 13 12
e-mail: 02feddnepr@gmail.com Код ЄДРПОУ 40506253

15.11.2018 № 14/18-120

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про використання результатів дисертаційного дослідження
Касьяновського Євгена Владиславовича, поданих у дисертаційній
роботі на тему: «Управління інвестиціями в реальний сектор
національної економіки на основі індикативного оцінювання»,
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

Департамент економіки, фінансів та міського бюджету Дніпровської міської ради розглянув та схвалив наукові розробки Касьяновського Євгена Владиславовича, які стосуються управління інвестиціями в реальний сектор з використанням системи індикаторів.

Співробітниками департаменту зроблено висновок, що результати дослідження Касьяновського Євгена Владиславовича мають наукову та практичну цінність. Запропоновано використати пропозиції автора щодо діагностування ситуації та необхідності забезпечення достатніх обсягів фінансування реального сектору економіки на місцевому рівні при розробці проекту бюджету та програми соціально-економічного розвитку міста.

З повагою

Начальник управління економічного розвитку та інвестицій департаменту

Н. О. Чернишова

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. начальника Головного управління
Державної фіскальної служби України у
Дніпропетровській областіО.ТОМЧУК
(ініціали, прізвище)

2018 року

21.03.2018р. № 38/3-24

Довідка

Про використання результатів дослідження Касьяновського Євгена Владиславовича поданих у дисертаційній роботі на тему: «Управління інвестиціями в реальний сектор національної економіки на основі індикативного оцінювання», представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

До Головного управління ДФС у Дніпропетровській області надійшли пропозиції Касьяновського Є.В. щодо моніторингу результатів функціонування реального сектору національної економіки на основі індикативного оцінювання. Автором на основі проведених власних розрахунків доведено, що індикативне оцінювання, дає змогу встановити причино-наслідкові зв'язки індикаторів інвестицій в реальний сектор з індикаторами результатів функціонування реального сектору.

На засіданні управління моніторингу доходів та обліково-звітних систем було розглянуто запропонована автором архітектура системи управління інвестиціями в реальний сектор економіки, яка включає чотири контури управління, а саме інформаційно-аналітичний, діагностико-функціональний, ініціативно-реагуючий, контролюючий. За результатами розгляду запропонованої послідовності фахівці управління дійшли висновку, що вона має високу практичну цінність, адже дозволяє забезпечувати результативність управління інвестиціями в реальний сектор та розробляти пропозиції щодо податкового контролю за результатами функціонування реального сектору економіки на рівні області.

Заступник начальника
ГУ ДФС у Дніпропетровській області

 Д. МЕЛЬНИК

